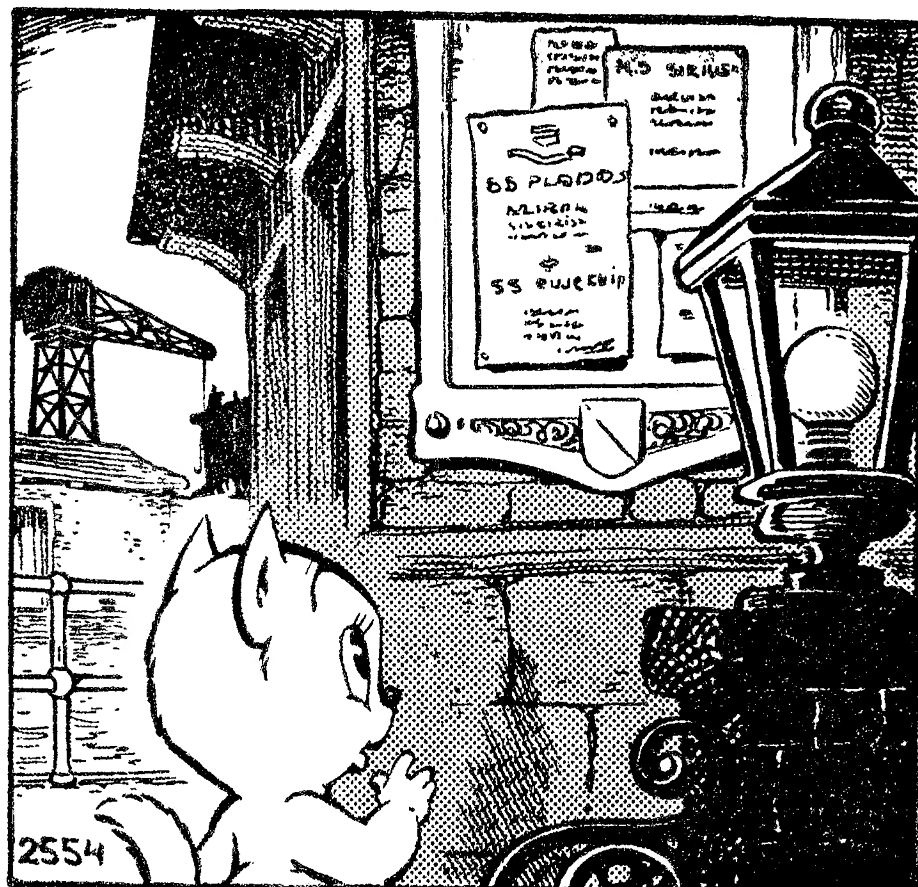
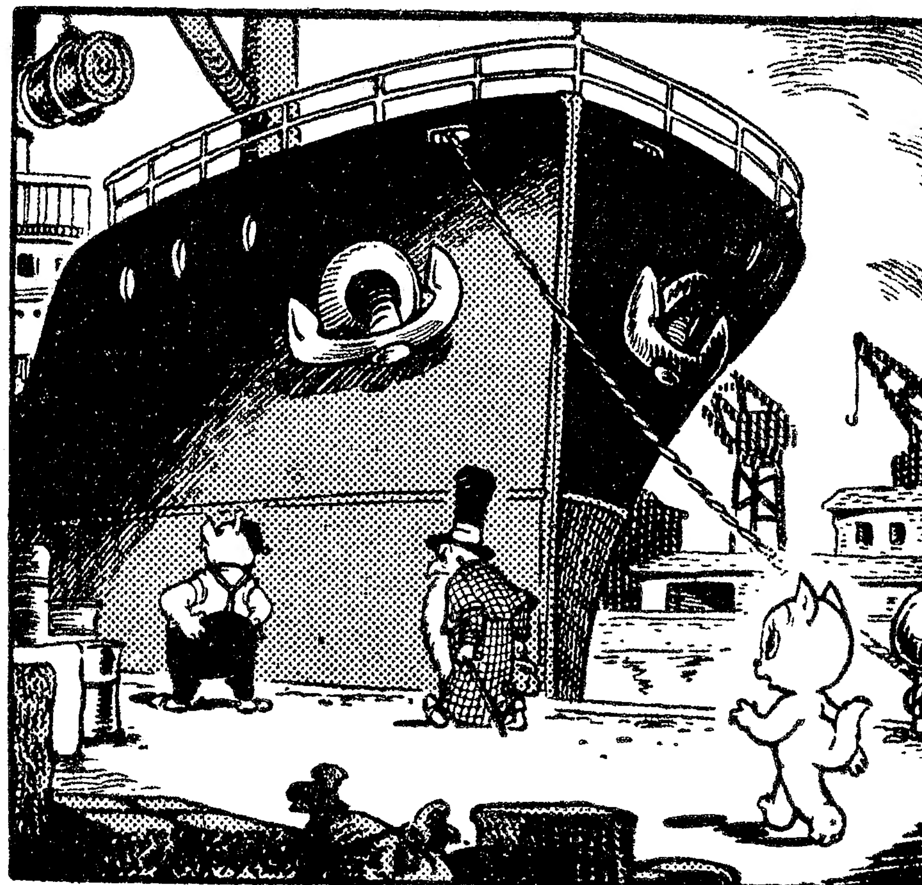
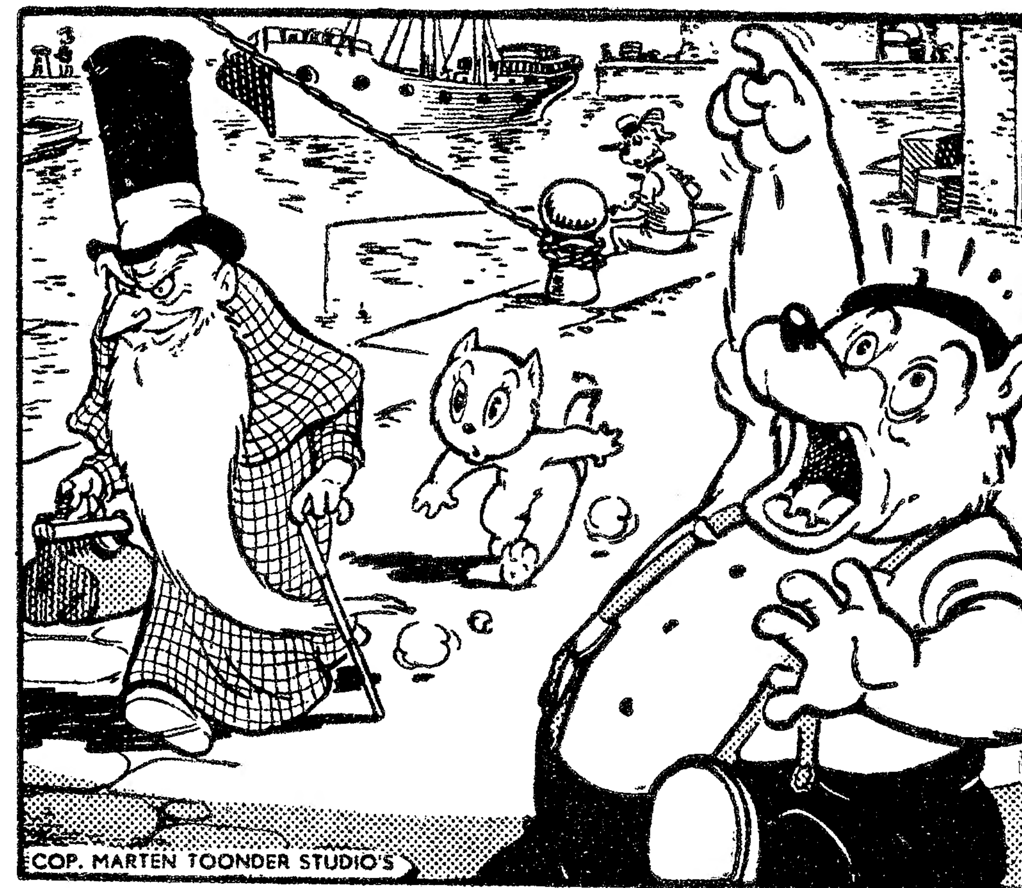

Op een dag verveelde Tom Poes zich een beetje. Hij slenterde wat door de haven buurt van Rommeldam en keek zoekend rond of er geen avonturen te ontdekken waren. Maar met avonturen is het zó, dat je ze nooit vindt, als je ernaar zoekt en daarom beloofde het een echt saai dagje te worden.

Voor het kantoor van de waterschout bleef hij staan, om uit verveling de lijst van binnengekomen schepen te lezen. En toen viel zijn blik op de naam Albatros.

„De Albatros"?, dacht Tom Poes, „dat is het schip van kapitein Wal Rus. Het is al lang geleden, dat ik hem gezien heb en dit is nu net een ochtend om hem eens op te zoeken."

Zo gedacht, zo gedaan. Tom Poes wandelde naar de havenkant, waar hij na een beetje zoeken het goede schip aan de ka vond liggen. Hij liep voorzichtig tussen de bootwerkers door, die met het lossen bezig waren en toen zag hij, dat hij niet de enige bezoeker was.

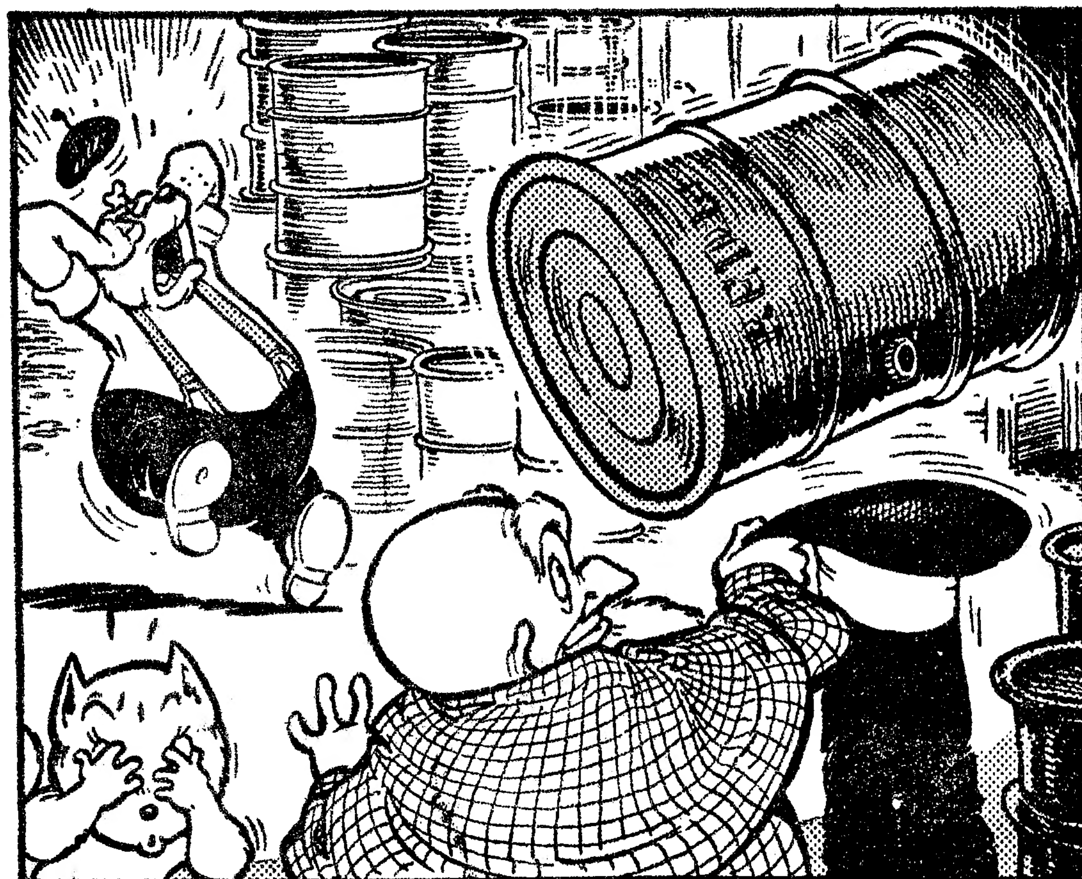
Voor hem uit liep een gebogen gedaante in de richting van de loopplank De oude torste een klein koffertje en een knoestige stok, terwijl een vreemde hoge hoed en een lange baard zijn gelaatstrekken ontsierden. Hij keek niet op of om.

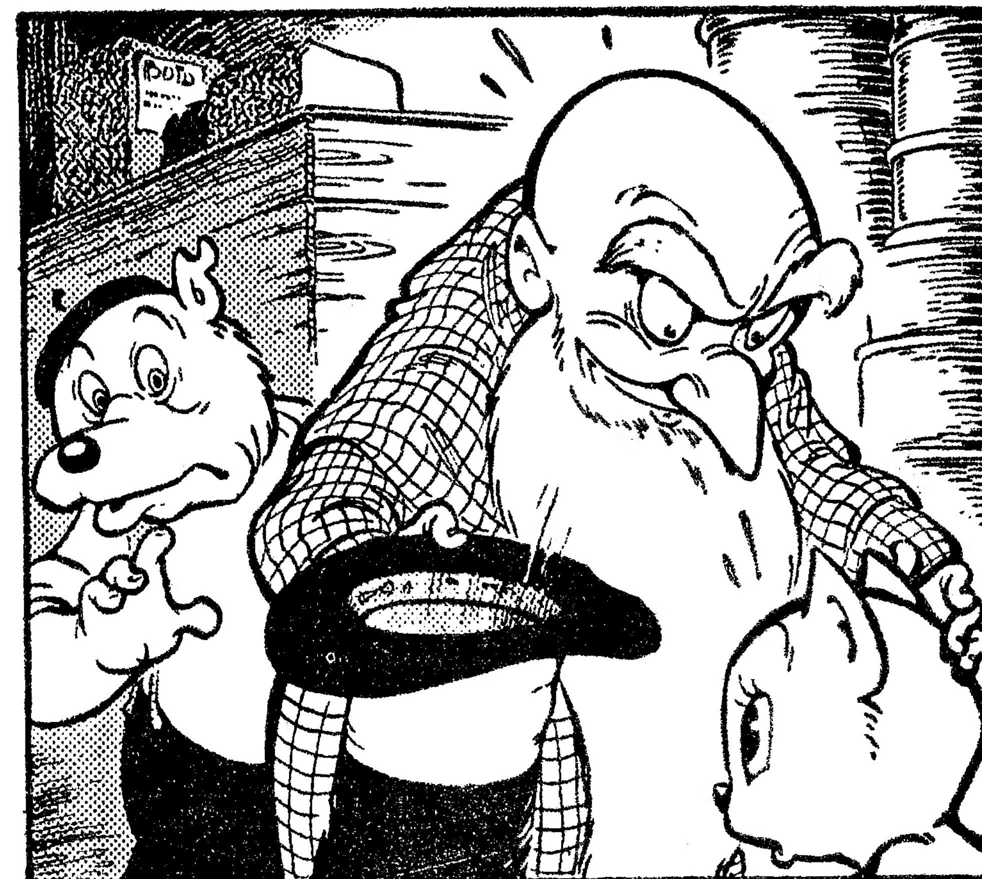
In zichzelf mompelend liep hij onder een lading vaten door, die uit het ruim gehesen werden en zodoende had hij ook niet in de gaten dat één van de stalen dingen uit de takel losschoot.

„Van onderen!", schreeuwde een bootwerker. „Kijk uit! Daar valt er één!"

Tom Poes sprong schrikkend op zij, maar toen zag hij, dat de grijsaard rustig voortstapte en zich nu precies onder het zware vat bewoog.

Hij gaf een kreet en rukte de oude met geweld op zij, zodat deze het evenwicht verloor en verschrikt om zich heen keek.

Doch toen hij in de gaten kreeg wat er aan de hand was, herstelde hij zich. Met een vlugge beweging nam hij de hoge cilinderhoed van het hoofd en hield die onder het stalen gevaarte.

Tom Poes sloeg de handen voor het gezicht om niet te hoeven zien hoe dat afliep. Maar toen hij verder niets hoorde dan een kakelend lachje, liet hij zijn armen zakken en keek ongelovig naar de bejaarde vreemdeling.

Die schudde zijn hoofddeksel een beetje heen en weer terwijl hij tevreden in zichzelf mompelde.

„Alles valt", hoorde men hem zeggen. „van boven naar beneden, dat is de weg!"

„Ja, maar waar is dat vat gebleven?", riep Tom Poes uit.

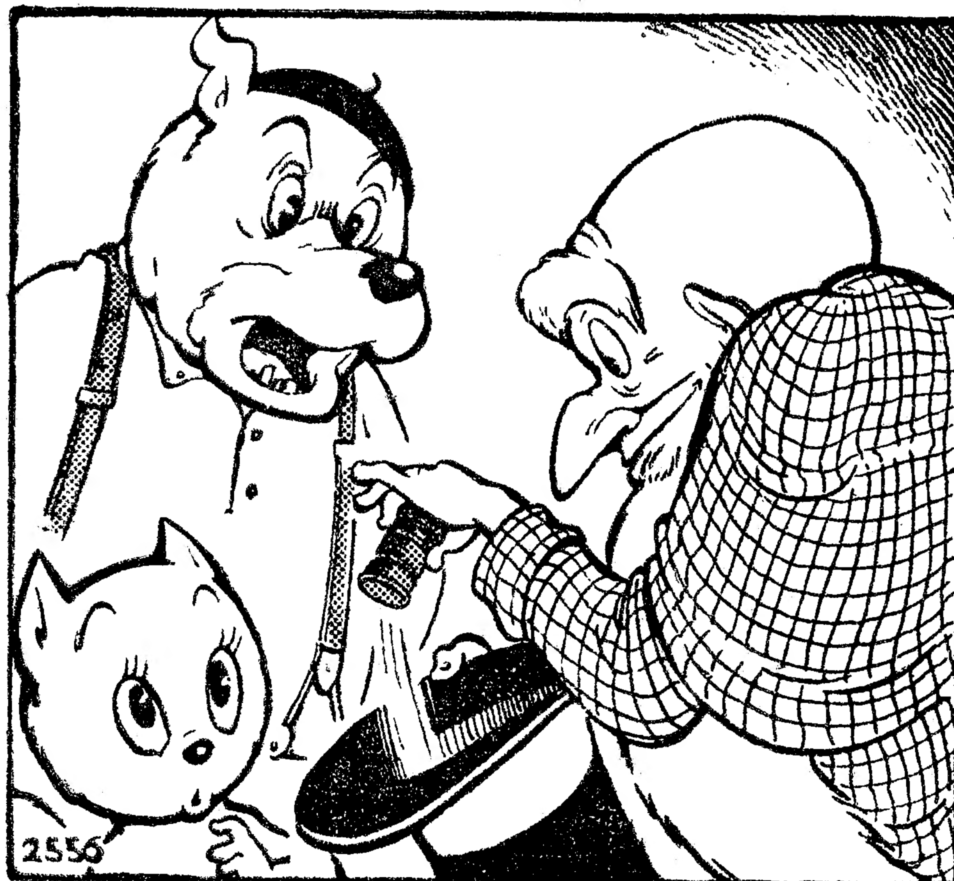
„Dat zou ik ook weleens willen weten!", zei de bootwerker, die naderbij gekomen was. „Ik zag dat ding zuiver naar je hoofd vallen, meester. Ik snap niet, dat je niet compleet in de grond geslagen bent. Waar is dat stalen vat gebleven?"

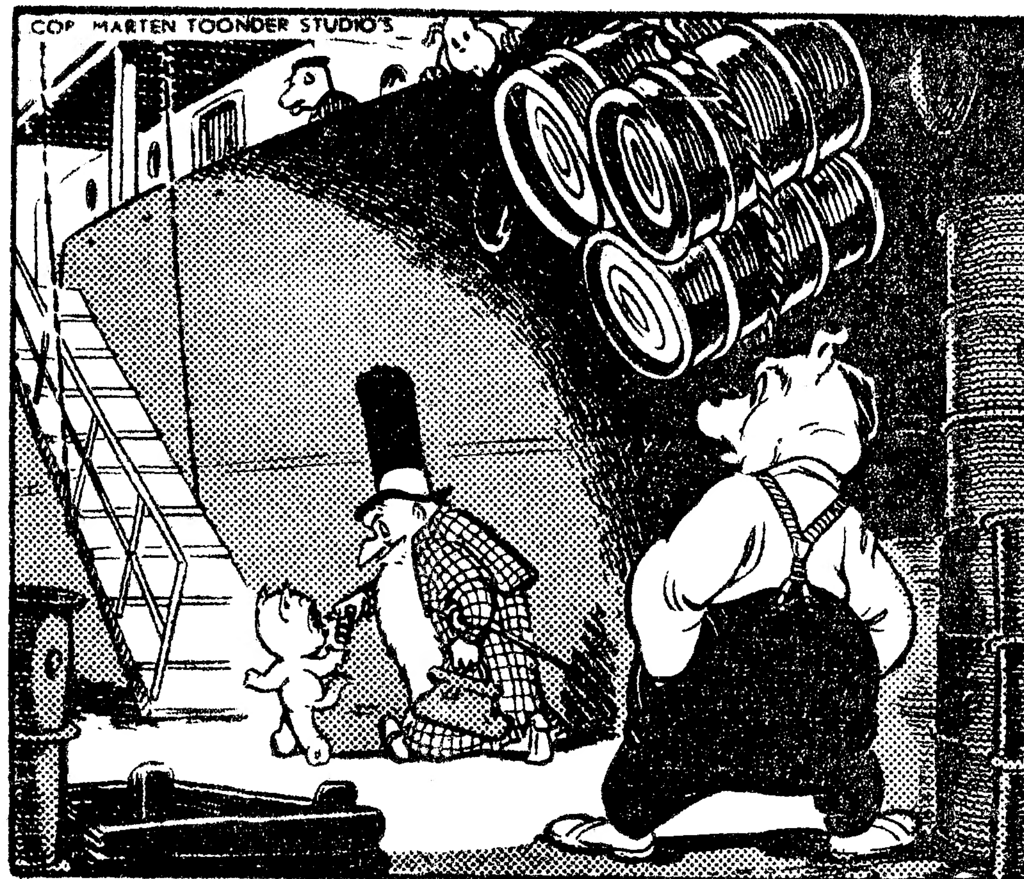
„Gevangen", riep de oude gichelend. „In de hoed gevangen! Alles valt en wanneer men weet, dat iets valt, kan men het vangen. Als men de goede hoed maar heeft, natuurlijk. De goede kniphoed.

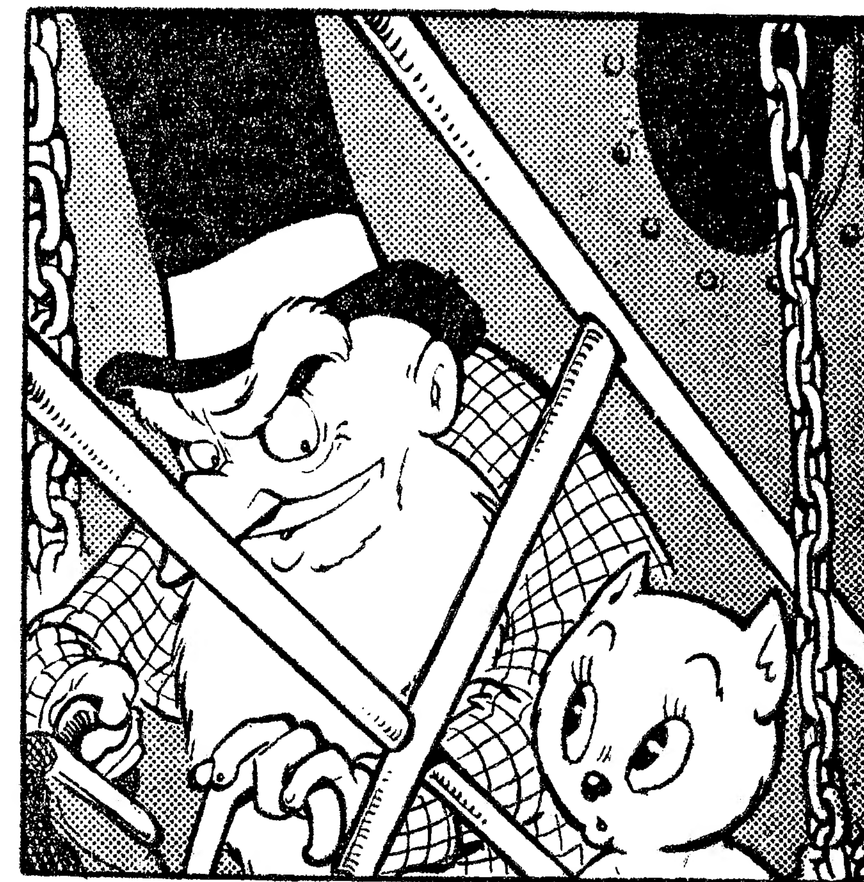
„Dat lijkt me onzin, zei de havenarbeider. „Hoe kan je zo'n groot zwaar ding nou in je hoed vangen?

„Dat is gemakkelijk, zei de grijsaard. „Daar zit de moeilijkheid niet in. Nee, het lastige is om te weten, dat er weer iets valt. En daarom ben ik u zeer erkentelijk, jongske. Als ge mij niet had gewaarschuwd, zou ik een deuk in mijn hoofddeksel hebben gekregen!

Zo sprekende klopte hij Tom Poes goedkeurend op het hoofd.

„Maar waar is dat vat gebleven?, drong Tom Poes aan. „U stond er precies onder, ik zag het recht naar beneden vallen — en nu is het ineens weg!"

„Hier is het!", zei de grijsaard. „In de hoed gevangen, zoals ik u uitlegde. Ge moet altijd goed luisteren als een ouder iemand iets vertelt. Daar kunt ge, gewis, van leren!

Zo pratende stak hij zijn arm in het lange hoofddeksel en haalde er een klein, rond voorwerpje uit.

„Hier is het, voer hij voort. „Kijk, ge moogt het hebben, jongske. Als een herinnering! Hihihi! Als een herinnering aan magister Hocus!

Tom Poes keek ongelovig naar het kleine ronde doosje. Het was van staal en ook overigens leek het precies op de vaten, die er uit de Albatros gelost werden, alleen was het veel kleiner.

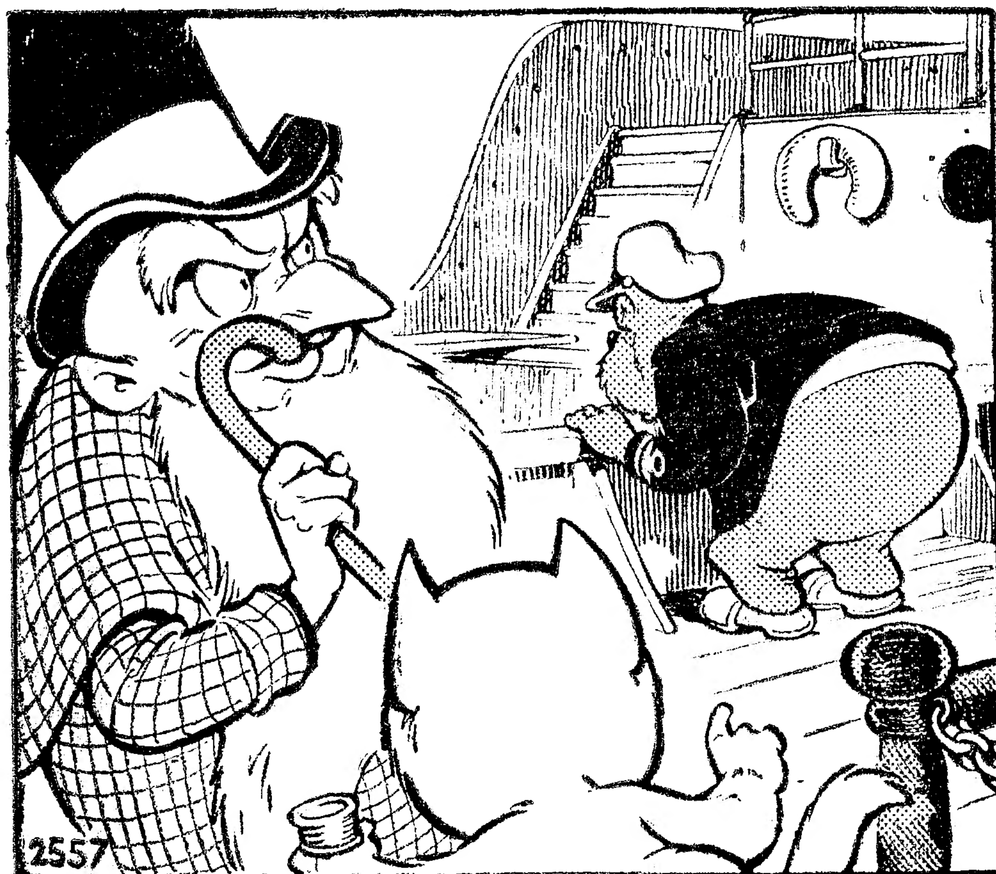
De grijsaard was rustig verder naar de loopplank gelopen, zonder op de verblufte gezichten van de omstanders te letten.

Maar natuurlijk liet Tom Poes het daar niet bij. Hij liep haastig achter de vreemdeling aan en trok hem aan een mouw.

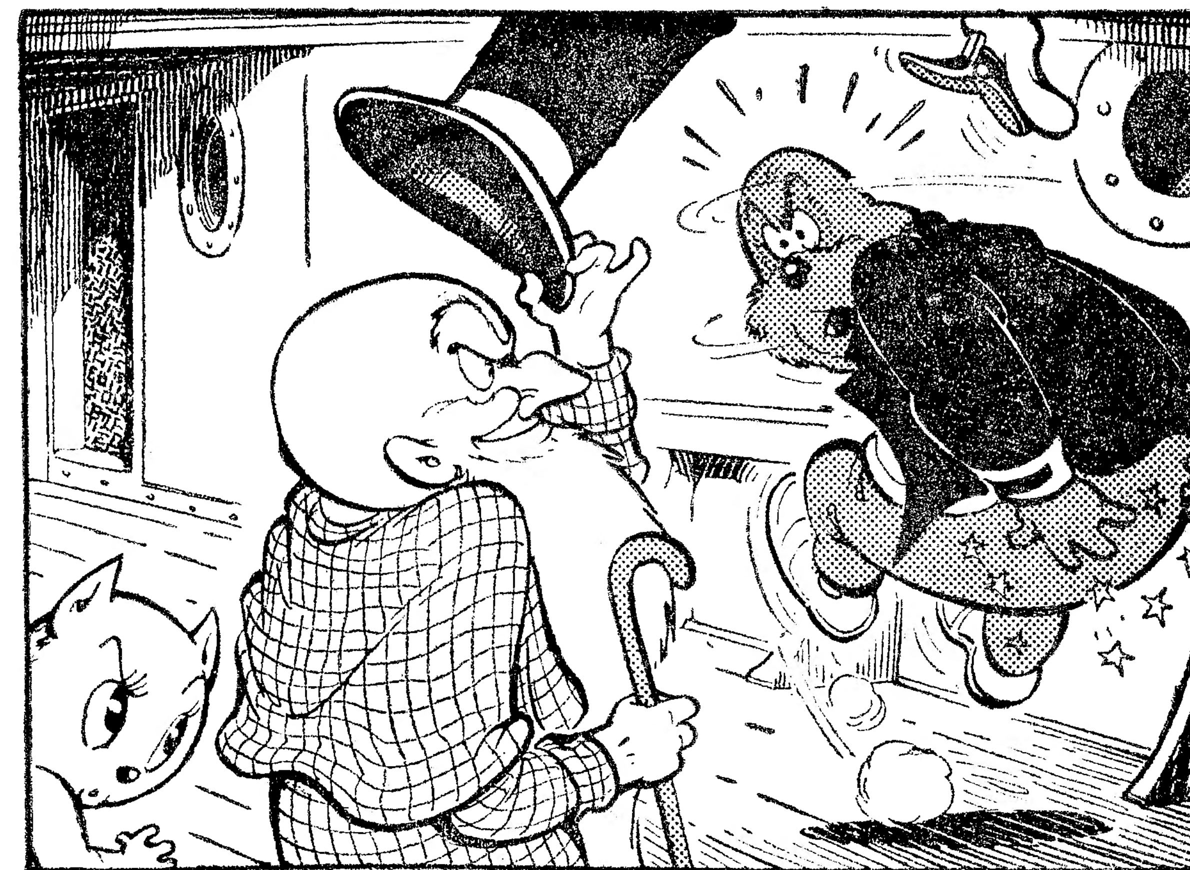
„Hoe hebt u dat vat zo vlug verkleind?, vroeg hij.

„Door de hoed!", riep de oude ongeduldig. „Door de kniphoed natuurlijk! Die verkleint alles. Met de hulp van Iah, Zazel en de Zuiderwind, hihihi!

„Hm, dacht Tom Poes achterdochtig. „Iah, Zazel en de Zuiderwind! Daar moet ik meer van weten!

Hij volgde de vreemde grijsaard de loopplank op en kwam zodoende op het dek van het goede schip Albatros. Daar was het lawaai van het lossen in volle gang. De ene lading vaten na de andere werd ratelend uit de luiken gehesen om dan bonkend over de verschansing te verdwijnen.

Kapitein Wal Rus stond bij een luikopening en staarde oplettend in het duistere ruim.

„Aha! Daar is de meester van dit vaartuig", sprak de oude, op hem toelopend. „Gouden banden om de onderarm, dat is het teken van Ab en Ilod. Het kan niet missen!"

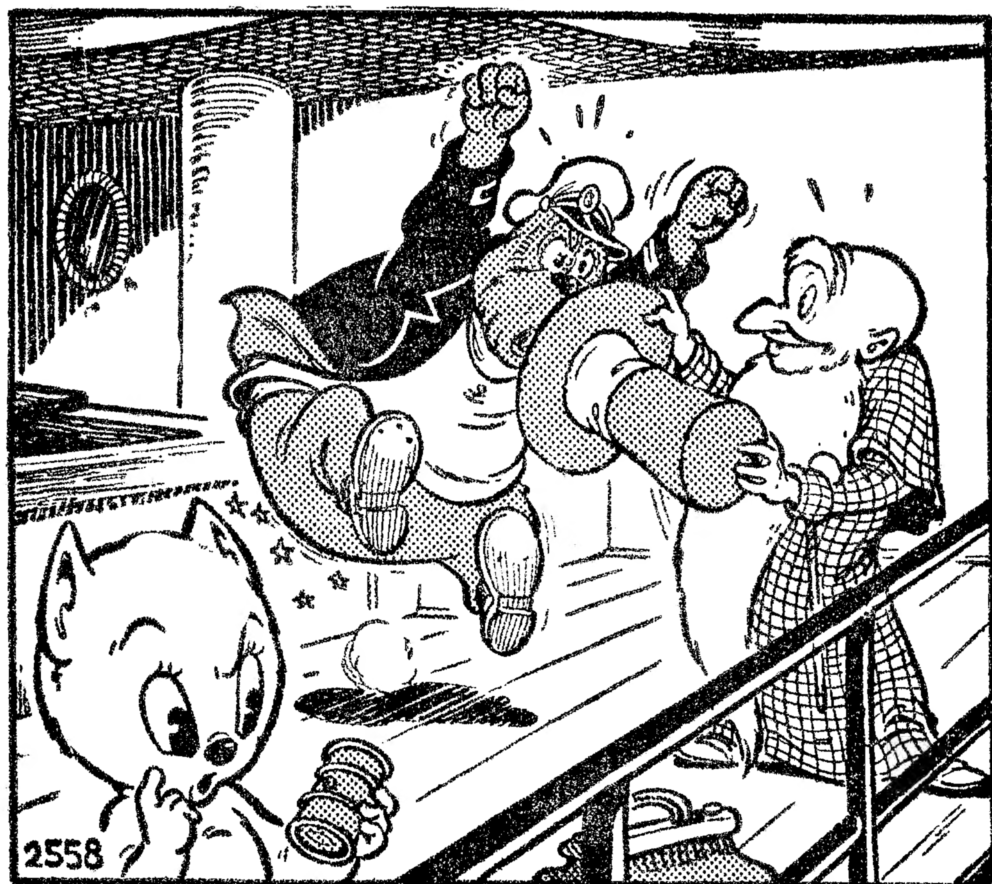
De gezagvoerder keek echter niet op. Het lawaai van de stoomlier overstemde de kakelende stem van magister Hocus en overigens had hij ook geen tijd voor bezoekers.

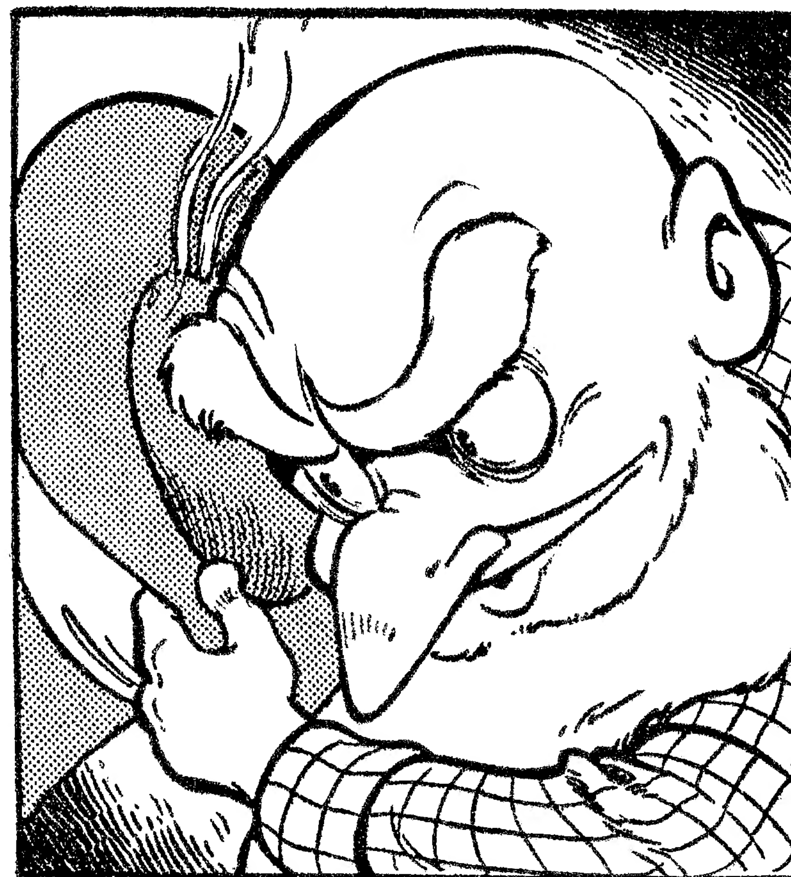
Dit maakte de bejaarde vreemdeling ongeduldig. En voordat Tom Poes hem had kunnen tegenhouden, gaf hij de stoere zeerob een tik met zijn wandelstok om diens opmerkzaamheid te trekken.

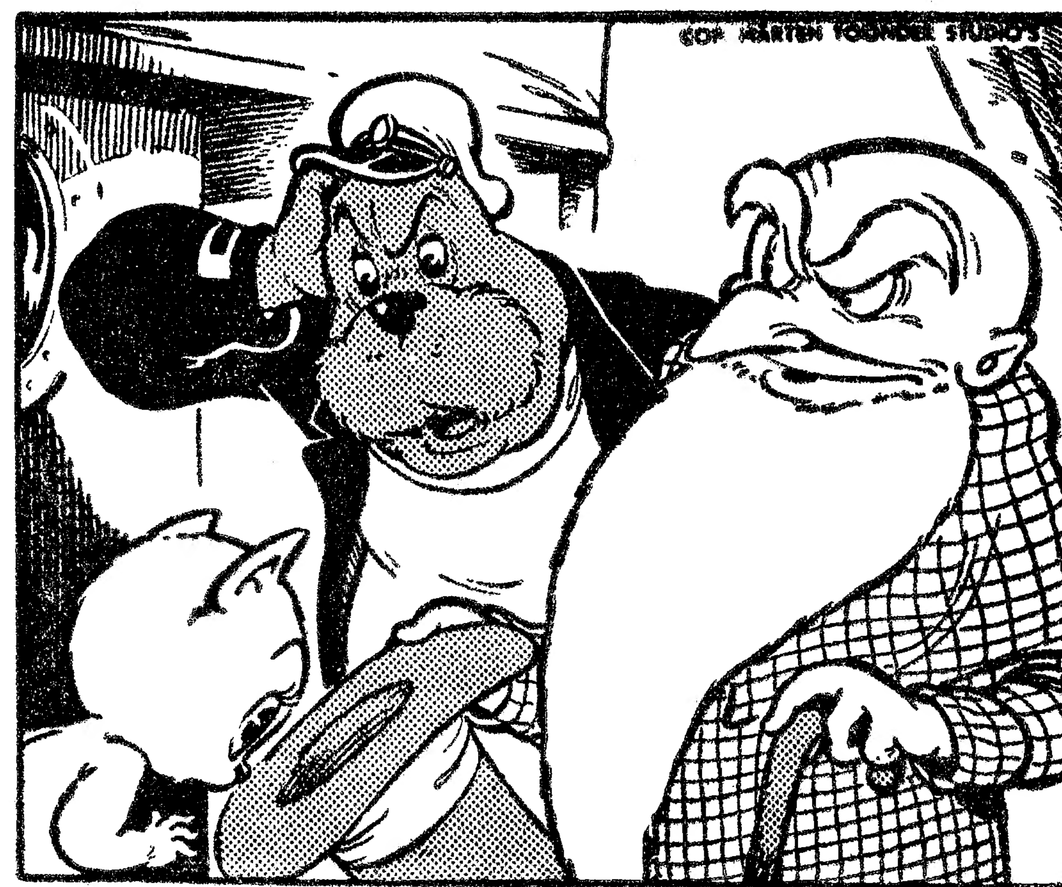
Nu, dat lukte dan ook boven verwachting. Met een onbeheerste kreet kwam de kapitein overeind en wendde zich tot zijn gasten.

„Overgehaalde landkakalobbesen", loeide hij. „Opgedroogde komkommers! Wat moet dat? Wat let me of ik laat jullie kielhalen en in het zuur zetten! Gemarineerde zoetwatergarnalen! Zet die kachelpijp af en rol je mouwen op, dan zal ik je een lesje geven, dat je baard in je keelgat schiet!"

Op deze ruwe taal ging de grijsaard niet in. Hij nam met een scheef lachje zijn hoed af en hield die voor het rode gelaat van de opgewonden gezagvoerder.

„Komaan, commandant", sprak hij aanmoedigend. „Stort uw hart maar eens uit, dat geeft een alleraardigst resultaat in een kniphoed."

De brullende zeerob was inmiddels geheel paars aangelopen. Hij stond stampvoetend met de vuisten te zwaaien en het was duidelijk, dat hij zich slechts met de grootste moeite beheerste.

„Ga als de weerlicht van mijn schip af!", loeide hij. „En haal die pet onder mijn neus vandaan, anders zal ik hem tot aan de knieën over je oren trekken, jij harige sliersperge! Schei uit met dat gekakel of ik gooi je in het sop, meneer!"

Op die wijze ging de gezagvoerder nog enige tijd voort, totdat hij enigszins achter de adem geraakte en even ophield om het gelaat af te wissen.

„Mooi!", riep de grijsaard tevreden uit. „Tot zover dan. Let nu op, kapitein, dan zal ik u uw woorden even terug laten luisteren."

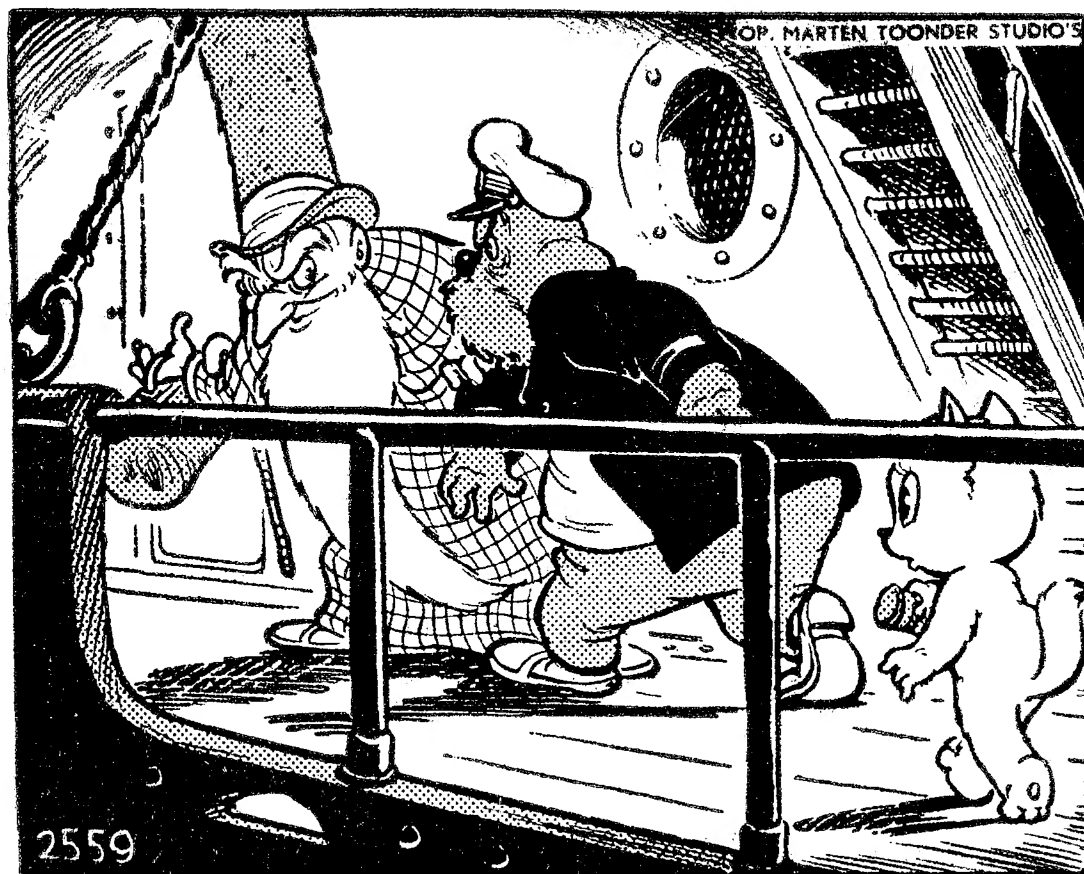
Zo pratende schudde hij zijn lange hoed, die nu geheel grijs geworden was, en hield hem toen omhoog. En tot grote verbazing van Tom Poes klonk er nu het schrille gehuil van een zuigeling uit de cilinder.

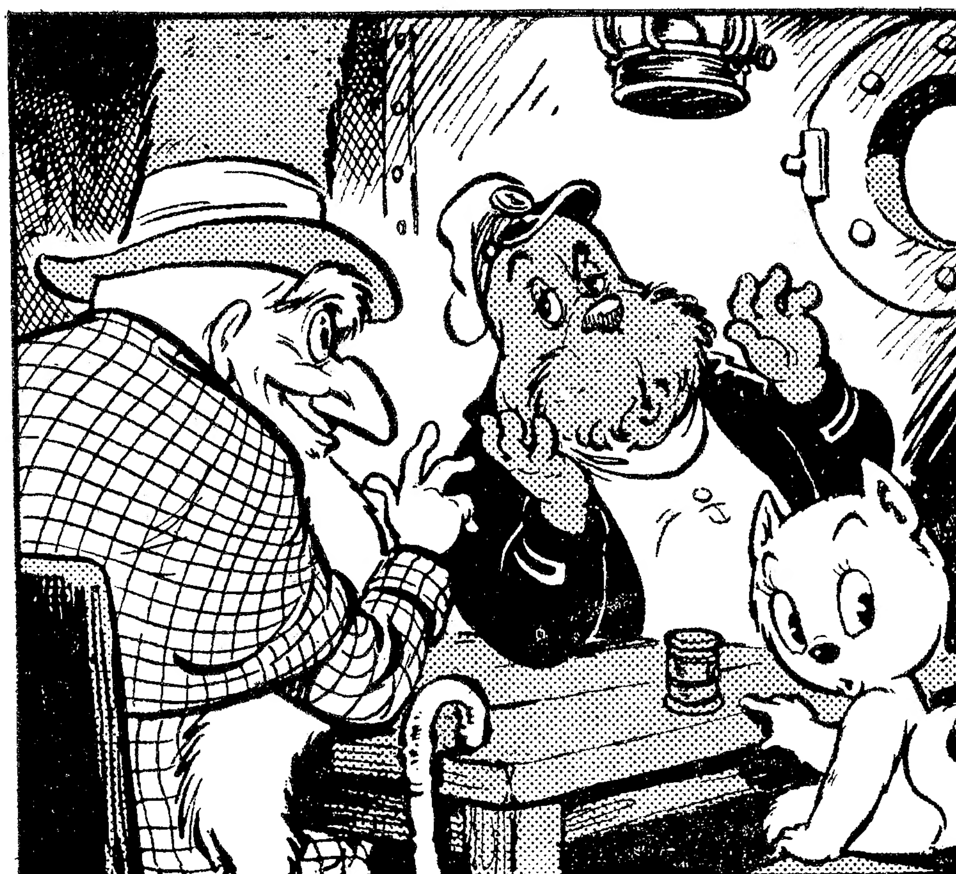
„Aardig hè?", kakelde de oude. Hij moest roepen, om zich verstaanbaar te maken boven het gekrijs uit.

„Zo'n kniphoed verkleint alles!", riep hij. „De inhoud blijft hetzelfde maar de afmetingen worden geringer. En hoe kleiner iets is, hoe gemakkelijker men het kan hanteren. Luister goed, dan kunt u uw eigen woorden in verkleinde vorm bestuderen."

Kapitein Wal Rus zag er niet uit of hij ging studeren, maar Tom Poes keek nadenkend in de hoed.

„Het bevalt me niet erg", dacht hij. „Dat is een gevaarlijk hoofddeksel!"

De grijsaard plaatste nu de hoge hoed weer op het hoofd, zodat het gekrijt verstomde.

„We hebben genoeg grapjes gemaakt", sprak hij ernstig. „Het wordt tijd, dat we ter zake komen."

„Ik wil niets met jouw overgehaalde zaken te maken hebben!", bulderde de gezagvoerder. „Weg met jou! Van mijn dek af!"

„Goed", hernam de oude, „laten we dan naar de kajuit gaan, dat is gezelliger."

Zo sprekende nam hij de zeerob bij de arm en troonde hem mee naar binnen. Tom Poes volgde nieuwsgierig, want hij wilde weten, wat er verder gebeuren ging.

„Mijn naam is Pas", zei de vreemdeling, toen ze zaten. „H. P. Pas, magister in de verloren gegane saturnele kunsten en wetenschappen. Gij kunt mij magister Hocus noemen."

„Ik noem jou niets!", gromde de kapitein. „Ik geef je drie minuten om te zeggen wat je kwijt wilt en dan moet je weg zijn. Jij en je klaphoed!"

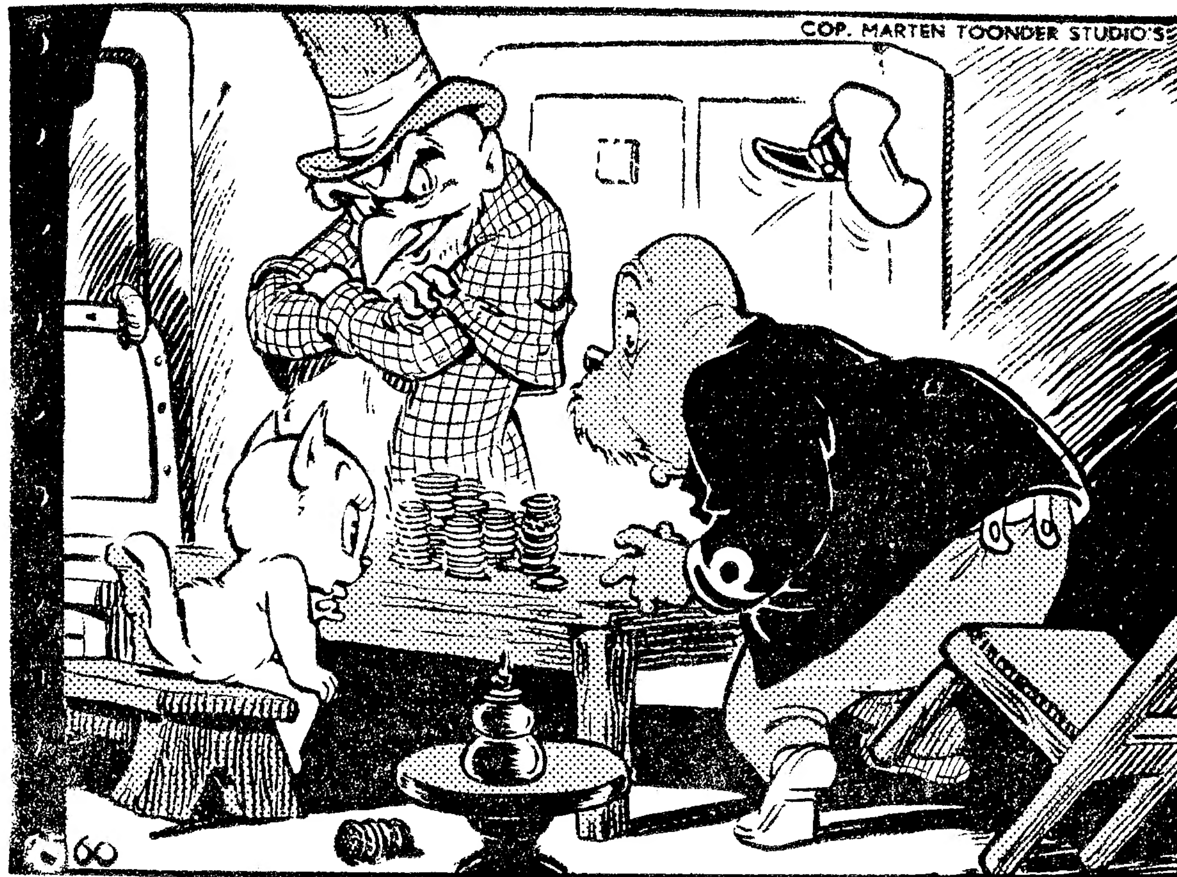
„Daar heb ik geen drie minuten voor nodig", zei de magister, „Ik wil uw schip huren voor het vervoer van een kleine, doch zware lading."

„Mijn schip huren?!", riep de gezagvoerder honend. „Jij armetierige kraaienvanger met je klaphoed?"

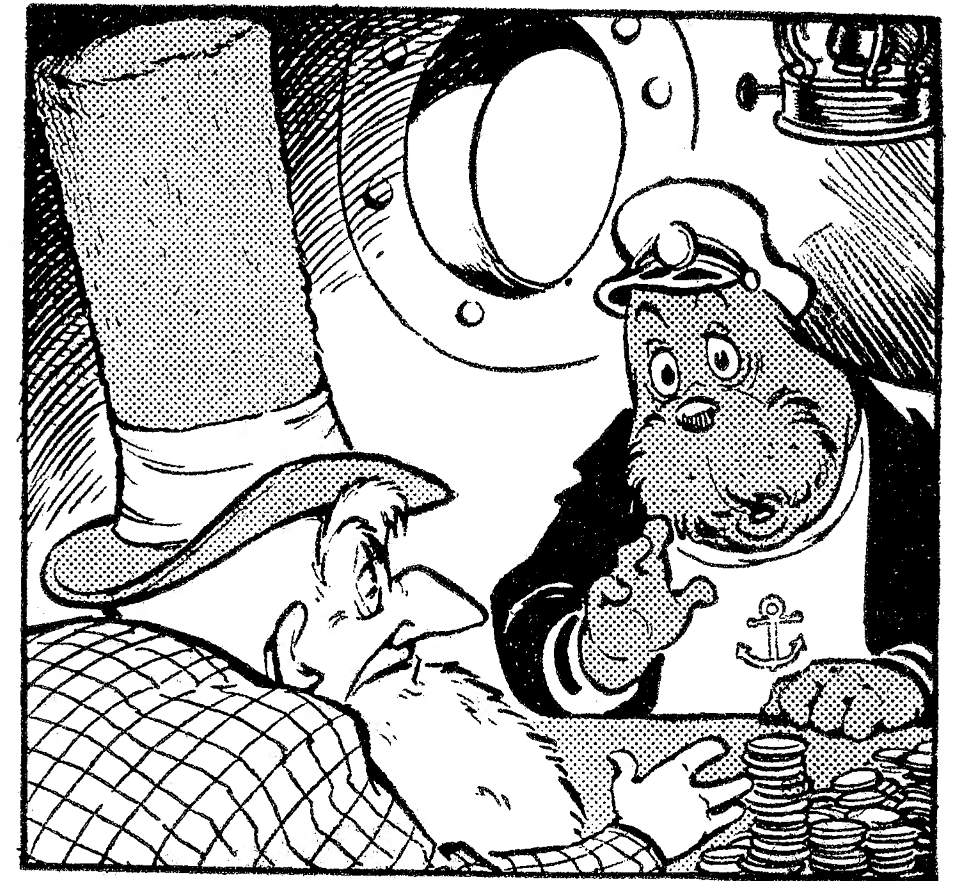
„Het is een kniphoed", verbeterde de grijsaard. „En daar is niets armetierigs aan. U begrijpt de mogelijkheden nog steeds niet — maar ik zal u wijzer maken."

Zo sprekende nam hij zijn hoofddeksel af, stak zijn arm erin en voelde zoekend op de bodem rond.

„Een konijntjesgoochelaar", smaalde Wal Rus.

Hij stond op om zijn bezoeker eruit te werpen, doch toen verstarde hij plotseling. Want de oude haalde een grote stapel goudstukken uit de cilinder en zette die keurig in rolletjes op de tafel. Daarop dekte hij zich de kale schedel weer en keek met een loerend glimlachje naar de toeschouwers.

Nu, die waren zeer verbaasd, dat valt te begrijpen. Kapitein Wal Rus was zijn boosheid geheel vergeten en staarde met uitpuilende ogen naar het glanzende goud. En Tom Poes voelde zich steeds ongeruster worden.

„Waar komt dat geld vandaan?", vroeg hij achterdochtig.

„Dat hebt ge toch gezien, jongske?", kraste de grijsaard. „Uit de hoed natuurlijk — uit de kniphoed!"

„Hm", zei Tom Poes. „Maar ik dacht, dat u zei, dat die hoed alles verkleinde!"

„Als dit een verkleining is", gromde de gezagvoerder, „dan zou ik weleens willen weten hoe het eruit zag toen het nog gróót was!"

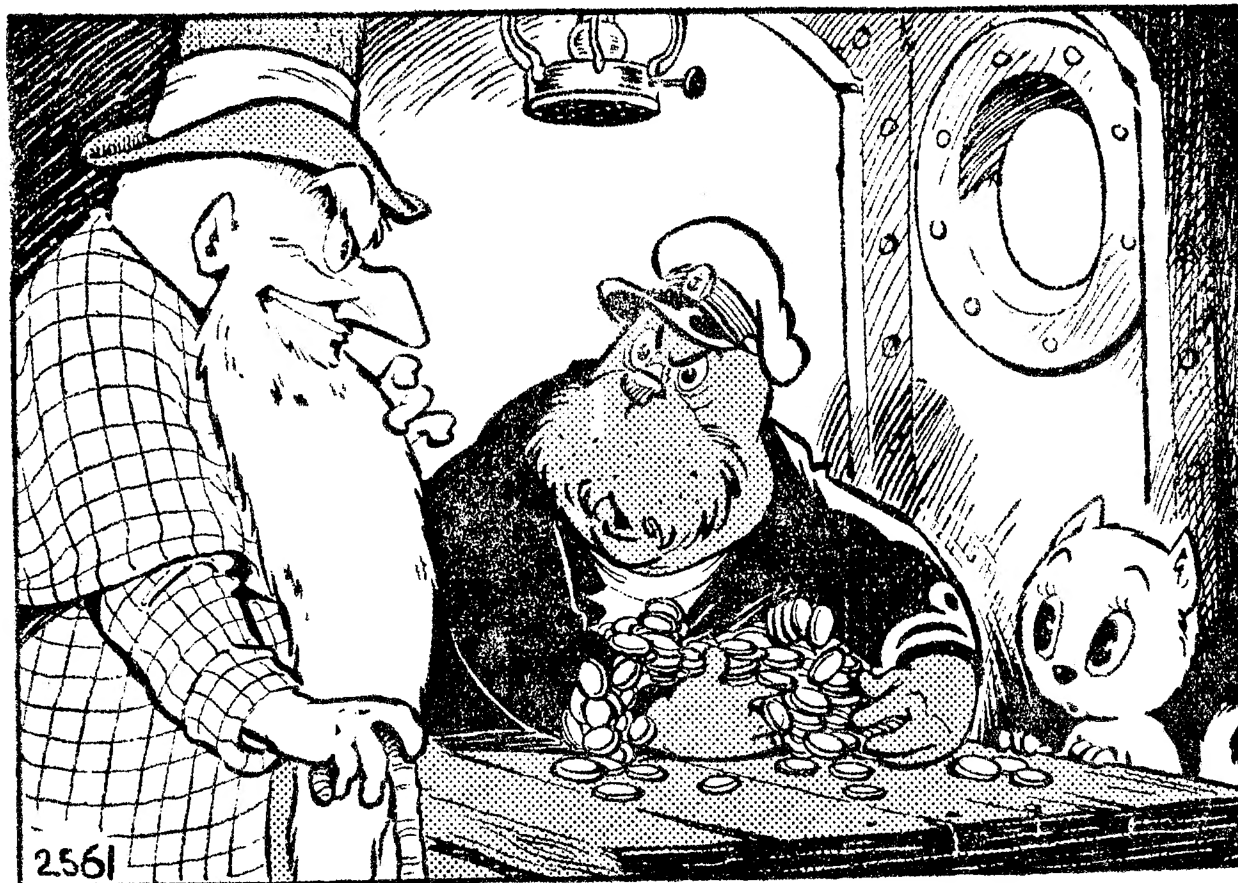
„Hihihi!", kraste de magister. „Dat zoudt ge willen weten, hè?

Welnu, dat zal ik u vertellen. Maar denk eerst eens goed na! Wat verkleint er tot geld, wanneer men het in een kniphoed doet? Denk eens goed?"

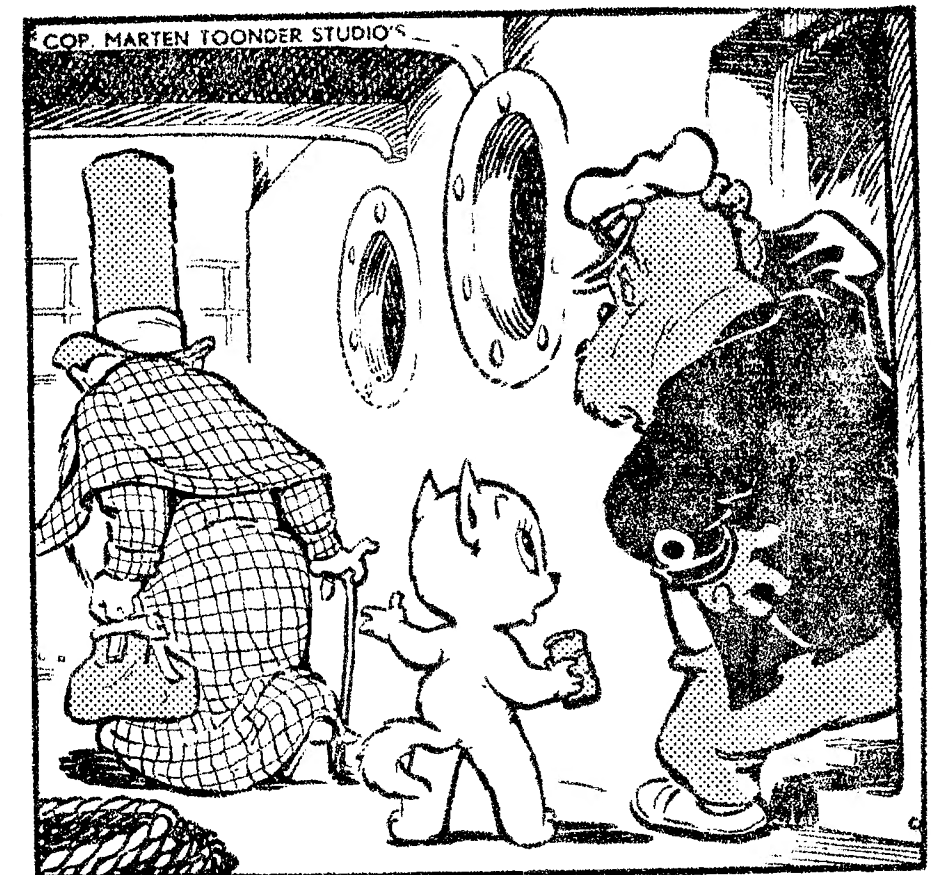
„Ideeën", zei Tom Poes. Maar de kapitein snoof.

„Onzin", riep hij, „een goudmijn natuurlijk!"

„Mis!", zei de oude, „allebei mis, hoewel de jonge Tom Poes er het dichtste bij is. Het is het geweten! Wanneer men zijn geweten verkleint, wordt het geld. Logisch, nietwaar? Daarom heb ik altijd geld in overvloed, hoewel ik moet toegeven, dat mijn geweten zo langzamerhand tot de grootte van een elektron verkleind is. En dat is zorgelijk — er komt een eind aan alle dingen. Misschien wil de commandant zijn geweten afstaan? Dan kunnen we fifty-fifty delen!"

Kapitein Wal Rus staarde wat glazig naar de stapels goudstukken en slikte eens.

„Zo!", gromde hij, „wanneer men zijn geweten verkleint, wordt het geld, huh? Dit is dus gewetensgeld! Die overgehaalde landrotten verzinnen toch altijd wat."

Hij zweeg en schoof in diep nadenken de munten naar zich toe.

„Gewetensgeld of niet!", riep hij toen plotseling uit, „het is goed genoeg voor mij als je mijn schip ervoor wilt huren. Als je maar van *mijn* geweten afblijft, meneer! Ik ben een eerlijk zeeman en ik wil niets met je rare walstreken te maken hebben!"

„Jammer", mompelde de grijsaard. „Ik had dit wel verwacht. Zeerobben hebben van die bekrompen ideeën. Houd uw geweten, kapitein, maar zorg dat u de volgende week met nieuwe maan klaar ligt om mijn lading in te nemen."

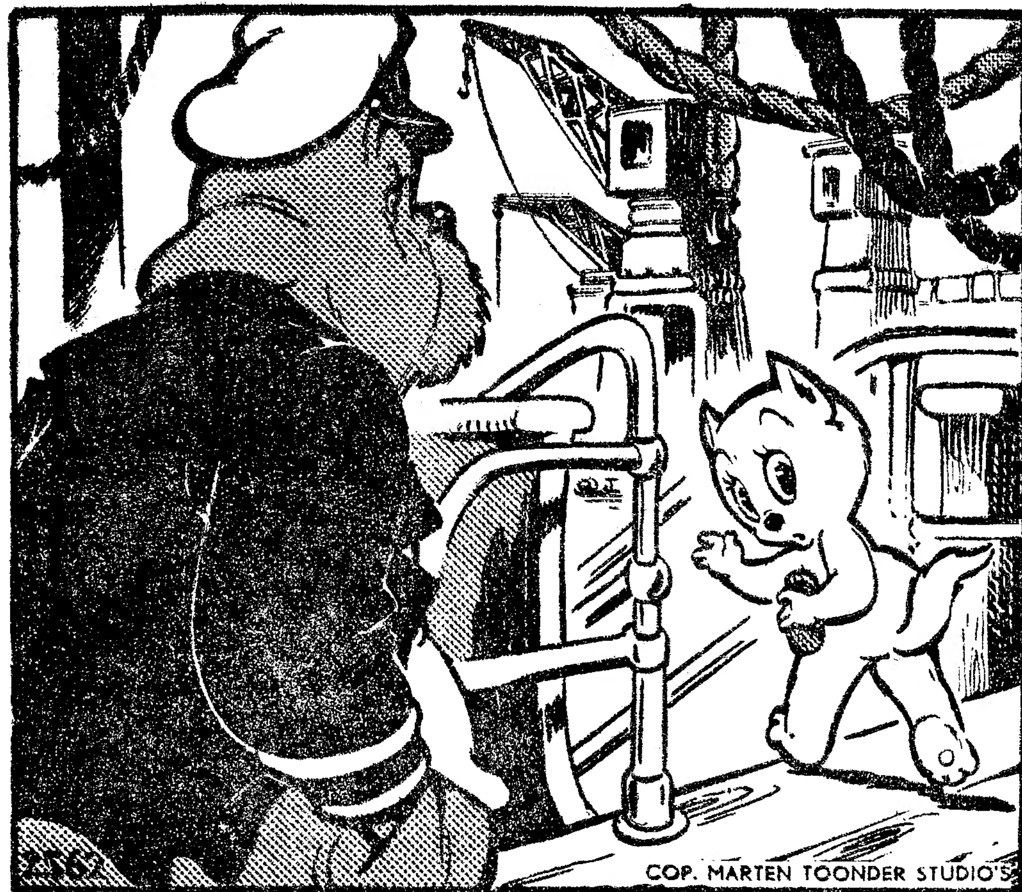
„Wat is dat voor een lading?", vroeg de gezagvoerder. „Stukgoederen of graan of wat?"

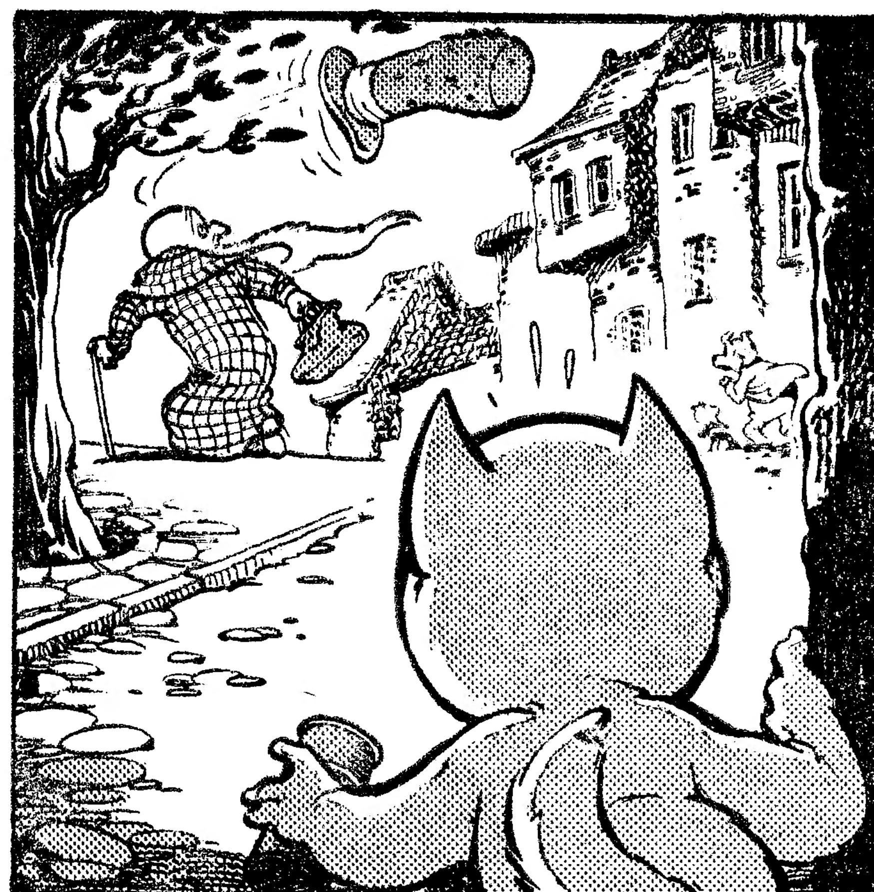
„Dat zult ge wel zien!", sprak magister Hocus opstaande. „Het is een kleine doch zware lading — meer zeg ik niet. Tot volle maan, commandant en wees zuinig op uw geweten. Hihihi!"

Zo kakelend stapte de wonderlijke man de kajuit uit en slofte gebogen naar de loopplank.

„Een rare gast", gromde Wal Rus. „Zijn geld is goed, maar toch mag ik hem niet, hij met zijn flaphoed."

„Die hoed is gevaarlijk", zei Tom Poes. „Ik heb zo het idee, dat er nog heel wat narigheid mee gaat gebeuren. Die oude is kwaad van plan, dat voel ik. Ik denk dat ik maar eens achter hem aan zal gaan om hem in de gaten te houden!"

„Ja, houd die oude maar in de gaten", zei de kapitein, terwijl hij met Tom Poes naar de loopplank liep. „Het is een rare vent met landrottenstreken. Zijn geld is goed — maar zijn hoed deugt niet. Een overgehaalde flaphoed, als je mij vraagt."

De grijsaard was intussen, leunend op zijn stok, langs de kade gestapt. Enigszins moeilijk bereikte hij zo de buitenwijken van Rommeldam en beklom hijgend een heuveltje.

„Slecht weer!", mompelde hij. „Zonnewarmte en zuidenwind zijn boos voor de krachten van Zazel. En aangezien de maan jong is, voorzie ik moeilijkheden en vermoeienis!"

Wat de oude magister precies bedoelde weet ik niet — maar dat van die moeilijkheden kwam wel uit. Want het zachte zomerwindje zwol plotseling aan tot een lauwe rukwind, die hem onverwachts de hoed van het hoofd rukte.

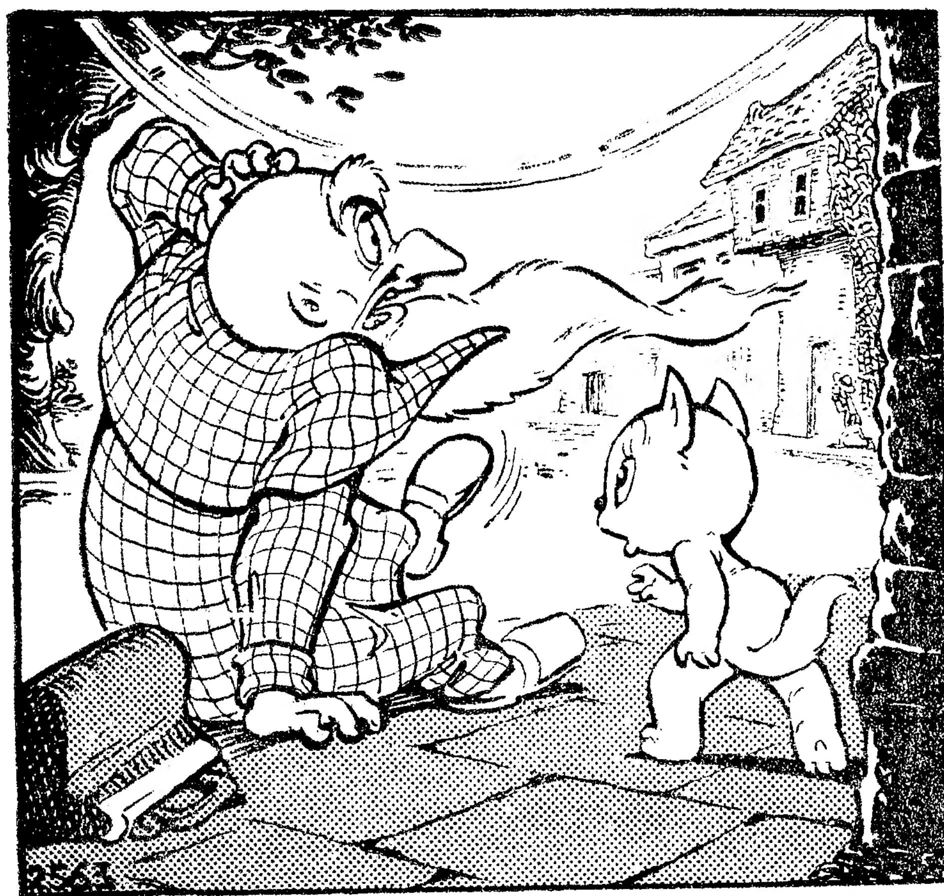
Tom Poes zag het gebeuren en hield wat verbaasd de pas in.

„Er is zeker ergens onweer", dacht hij. „Maar het is wel gek, dat het helemaal helder blijft. Het lijkt wel alsof het alleen om die hoed begonnen is."

Daar leek het inderdaad op. Het hoofddeksel werd hoog de lucht in geblazen, zodat de bejaarde vreemdeling er niet bij kon. Hij sprong er met een schrille kreet achter aan, doch nu raakte zijn voet verward in de lange jas die hij droeg en met een doffe klap sloeg hij tegen de grond.

„Drommels!", riep Tom Poes, die het toch wel zielig vond voor zo'n oude man, „hebt u zich pijn gedaan?"

„Ach wat, pijn!", snauwde de grijsaard, „houd liever mijn kniphoed tegen!"

Handenwringend zat de magister op de grond en keek Tom Poes met uitpuilende ogen aan.

„Sta daar niet zo loodachtig te kijken", krijste hij. „Bij Plumbus en Saturnus: loop! Vlug! Ren! Grijp mijn kniphoed!'

Door dit gekakel verloor Tom Poes het medelijden, dat hij gevoeld had en zijn wantrouwen tegen de vreemde grijsaard kwam weer boven.

„Als u zich geen pijn hebt gedaan, ga ik maar weer verder", zei hij koeltjes. Doch nu gooide de oude het over een andere boeg.

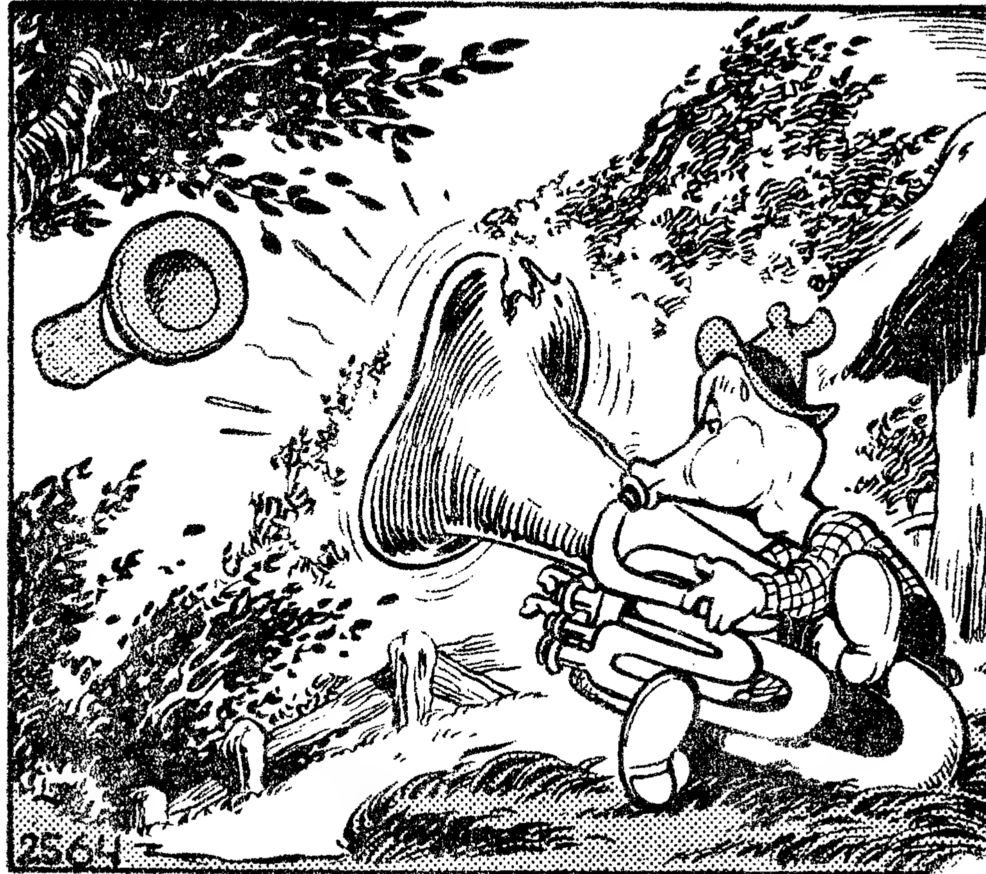
„Ik arme, bejaarde man!", jammerde hij wenend. „Niets bezit ik in deze boze wereld dan mijn goede hoed. En zelfs dit wordt mij door de ongunstige zuidenwind ontnomen. Ach kom, braaf jongske, breng mij mijn trouwe kniphoed terug — ik zal u goed belonen. Wanneer ik niet zo slecht ter been was, zou ik zelf wel rennen, maar ik ben machteloos!"

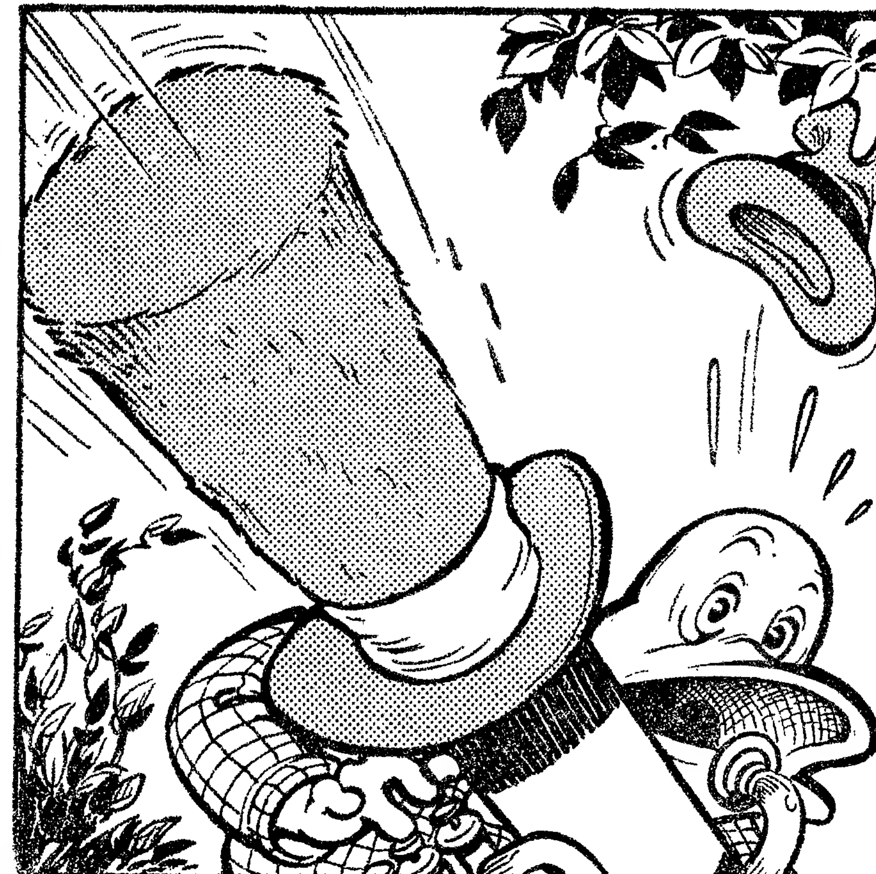
„Hm", zei Tom Poes twijfelend, „ik zal weleens zien."

Nu was de rare hoed een heel eind weggevlogen. De rukwind had hem tot buiten de stad gevoerd en blies hem in de richting van een bouwvallige hut, die daar tegen een heuvel lag.

De bewoner zat voor zijn deur in de zomerzon en bespeelde een muziekinstrument, dat hij juist die middag op de mestvaalt achter het concertgebouw gevonden had. De oplettende lezertjes zullen zonder moeite in de muzikant de begaafde Wammes Waggel herkennen.

„Een mooie toeter!", mompelde deze tevreden. „Er komt heel wat geluid uit. Maar je moet wel erg hard blazen en dat is gevaarlijk. Want als ik zo hard blaas, raakt alle lucht uit mijn hoofd."

Hierna blies hij enige schallende tonen uit zijn hoorn, zodat de hut trilde en de ramen uit de sponningen vielen. Toen stopte hij zijn werkzaamheid even en wreef zich het voorhoofd.

„Jammer", zei hij spijtig, „ik word er draaierig van. Dat komt natuurlijk omdat ik leeg raak van binnen en dat is niets leuk hoor. Echt jammer, want die muziek is wel enigjes! Ik wou maar, dat die toeter wat kleiner was......"

Op dat moment stak er plotseling een rukwind op, die een vreemde, lange hoed voor zich uit blies. Het hoofddeksel tolde enige keren door de lucht en viel toen met een klap over de monding van het muziekinstrument.

„Héla", riep Wammes geschrokken. Hij staarde met schele ogen naar de kachelpijp, die steeds verder over de hoorn schoof en het forse voorwerp ten slotte geheel bedekte.

„Is dat even raar?!", riep de muzikant uit. „Hihihi, die hoed kan niet eens over de toeter, want die is veel te groot. Wat mal!"

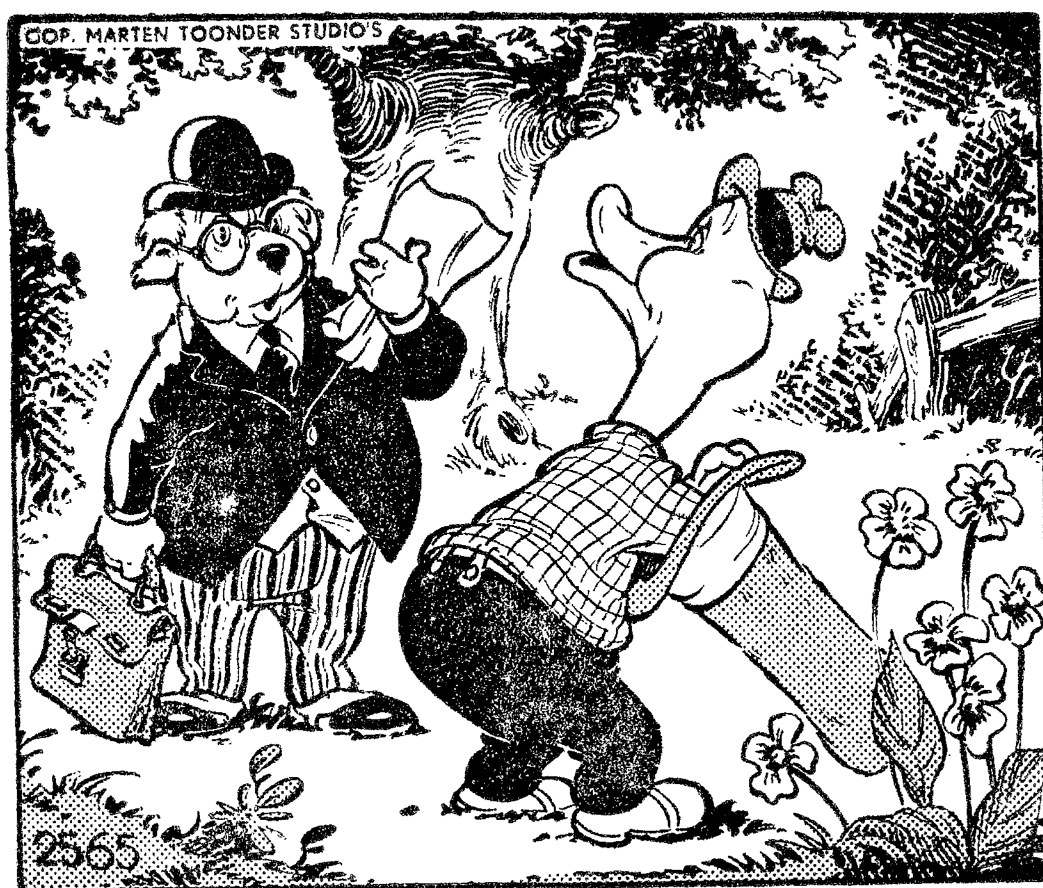
Zo sprekende greep hij de hoge cilinder en stak er zijn arm in. Met een snelle beweging bracht hij daarop zijn instrument weer te voorschijn, doch tot zijn verrassing was het nu aanzienlijk kleiner geworden.

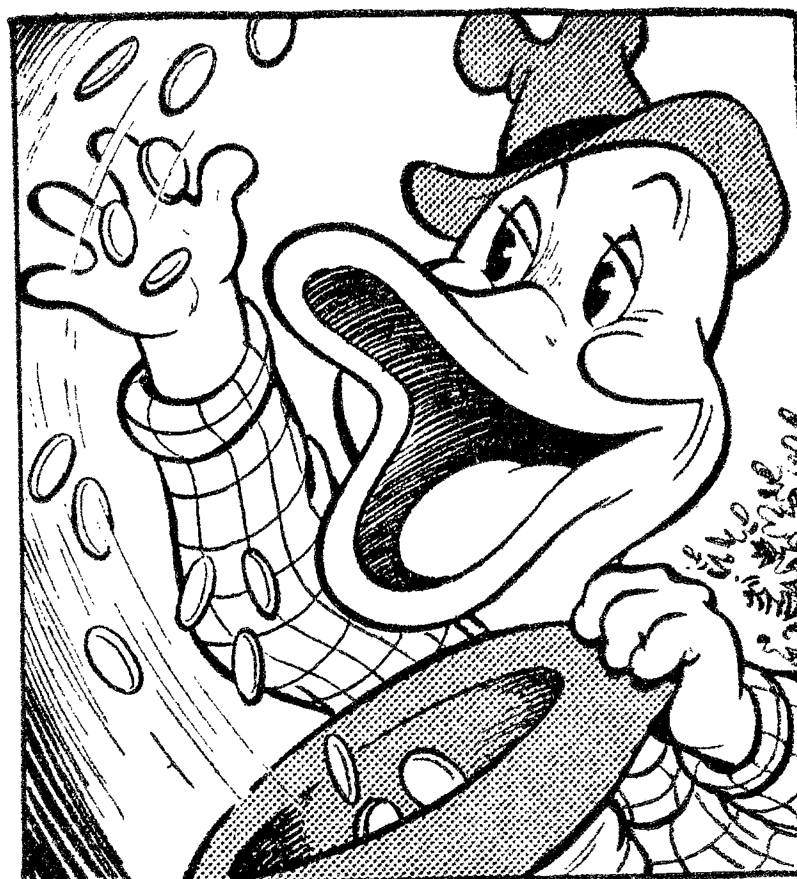
„Hihihi!", riep Waggel blij. „Wat een lief trompetje! Dat is nu net wat ik zocht. Je moet maar geluk hebben!"

Hij legde de hoed terzijde en maakte zich gereed om zijn gekrompen koperwerk te bespelen.

Doch nu naderde de donkere figuur van de heer Dorknoper zijn nederige woning. De ambtenaar eerste klasse keek misprijzend naar de musicus en schudde het hoofd.

„Welja", mompelde hij, „dat speelt maar en dat denkt helemaal niet aan de achterstallige belastingen. Ik zal hem!"

„Goede middag", sprak de heer Dorknoper naderbijkomend, „ik stoor u niet in uw muziek, hoop ik?"

„O, nee hoor", zei Wammes Waggel. „Ik zal je direct eens iets voortoeteren, maar ik moet eerst even in die hoed voelen. Er zat nog iets in en ik......"

„Laat maar", hernam de ambtenaar eerste klasse koel. „Uw getoeter interesseert me niet. Hebt u niets anders aan het hoofd dan toeteren?"

„O, ja hoor!" riep Wammes, „natuurlijk! Een hoedje en ogen en wenkbrauwen en alles! Hihihi!"

„Hm!" zei de beambte kort. „Ik bedoel, dat u een achterstallige belastingschuld hebt! Een bedrag van achtendertig florijnen zevenennegentig vermeerderd met één florijn vervolgingskosten. Dàt bedoel ik!"

„O", mompelde Wammes. Hij voelde aandachtig in de kniphoed rond en luisterde niet.

„Zou u dat bedrag niet eens aanzuiveren?" vroeg de heer Dorknoper dringend. „U zit hier maar in de zon op een fluit te blazen, alsof er geen zorgen bestaan! U bent een onmaatschappelijk element! Waar moeten we het leger en de scholen van betalen, wanneer iedereen zo zou doen?"

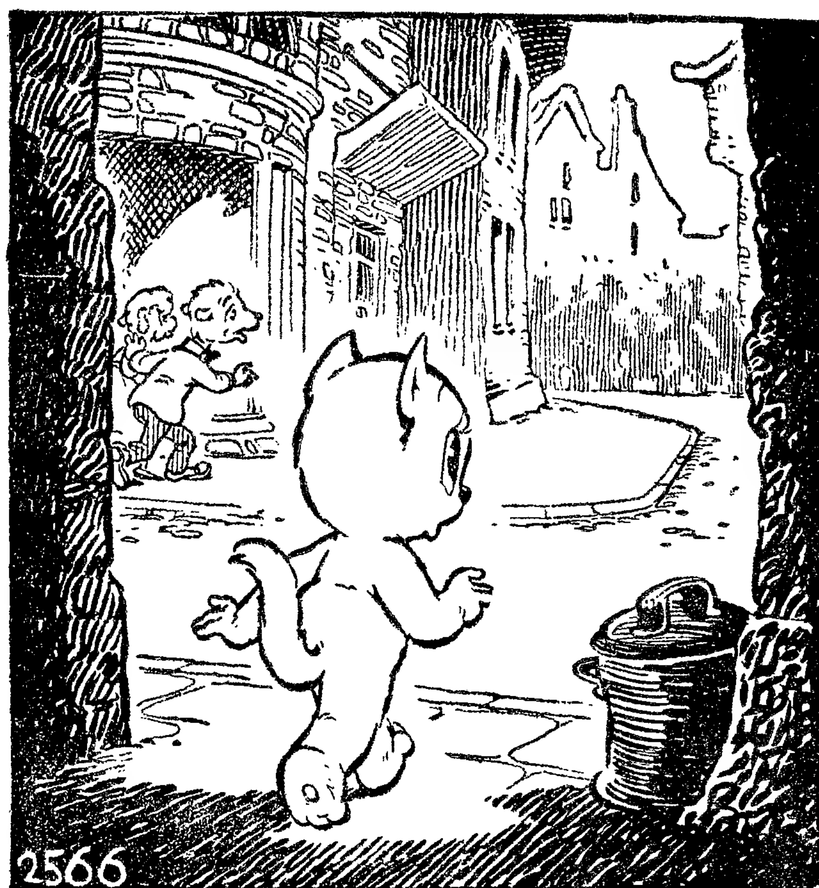
„Ik weet het niet hoor", zei Waggel. „Maar je moet eens zien, zeg! Er zit echt nog iets in die hoed!" Zo sprekende trok hij zijn arm te voorschijn en bracht een handvol goudstukken te voorschijn.

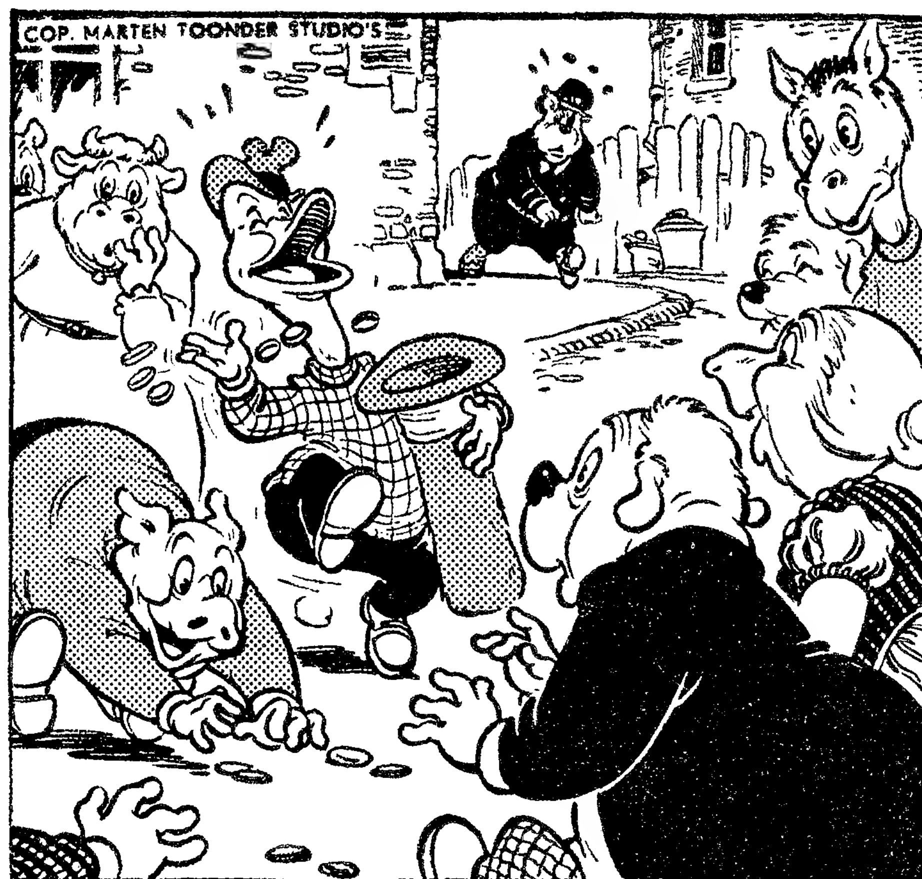
„Hihihi! Wat mal!" juichte hij.

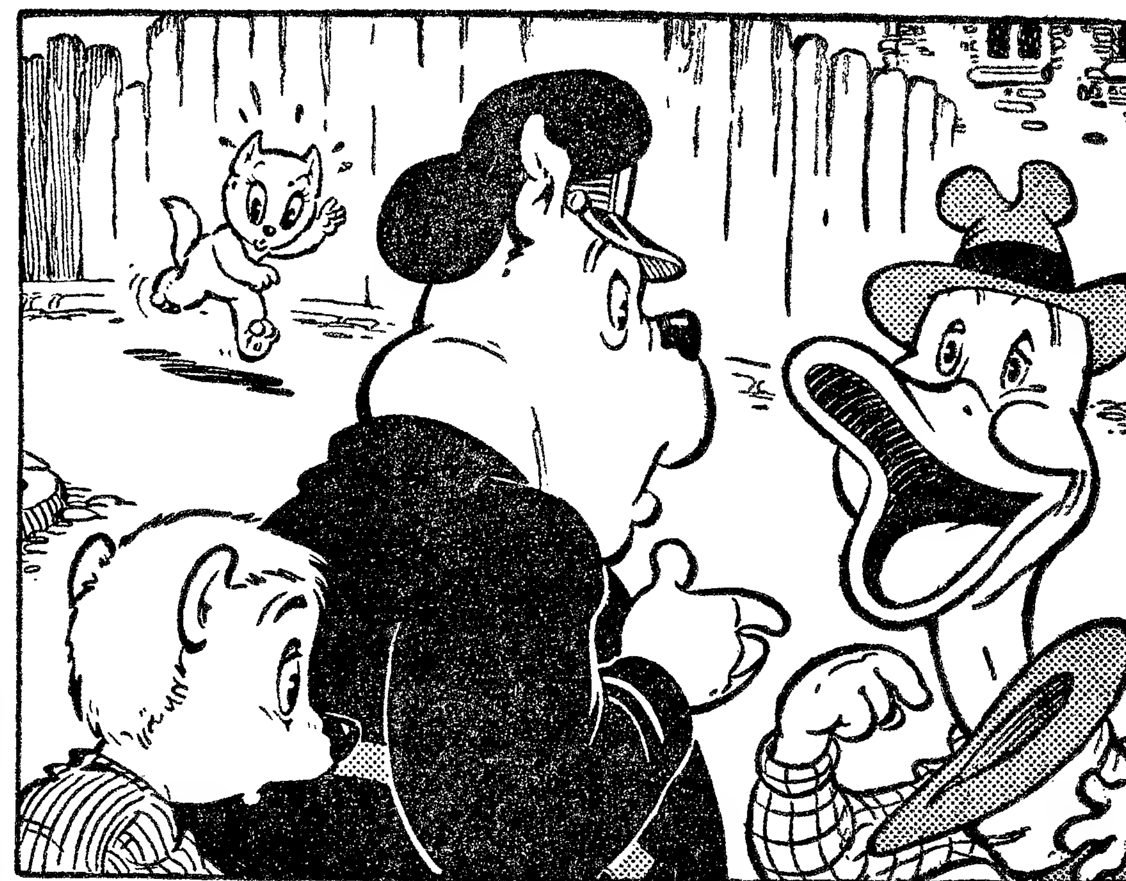
Daarop wierp hij de onthutste ambtenaar het geld toe en dook opnieuw in het vreemde hoofddeksel. „Centjes!" riep hij blij. „Ik kan goochelen! Wat enigjes!"

En terwijl hij de munten om zich heen strooide, huppelde hij uitgelaten de weg af. De hooggeplaatste beambte staarde hem onthutst na en keek toen peinzend naar het geld.

„Een geval van vermogensaanwas", prevelde hij. „Maar wat moet ik hiermee? De heer Waggel heeft teveel betaald!"

Tom Poes was teruggelopen naar Rommeldam. Hij had toch niets anders te doen en hij besloot om uit te kijken naar de zoekgeraakte kniphoed. Het ding interesseerde hem en hij wilde het wel eens rustig onderzoeken, als hij het toevallig zou vinden.

Een tijdlang zwierf hij doelloos door de straten en toen werd zijn aandacht getrokken door een oploopje. Het middelpunt daarvan werd gevormd door Wammes Waggel, die juichend handenvol goudstukken om zich heen wierp.

„Ik kan goochelen!" riep hij. „Kijk maar! Ik steek gewoon mijn hand in die hoed en hoepla! Centjes!"

„Het zijn geen centjes – het zijn goudstukken!" sprak een omstander bezorgd.

„Stil toch!" vermaande een ander, die ijverig aan het oprapen was. „Als die jongen daar nu pret in heeft! Ik kan ze wel gebruiken hoor!"

Doch nu verscheen de commissaris van politie ten tonele. Met forse stem en dreigende woorden verspreidde hij de menigte en wendde zich daarop tot Wammes.

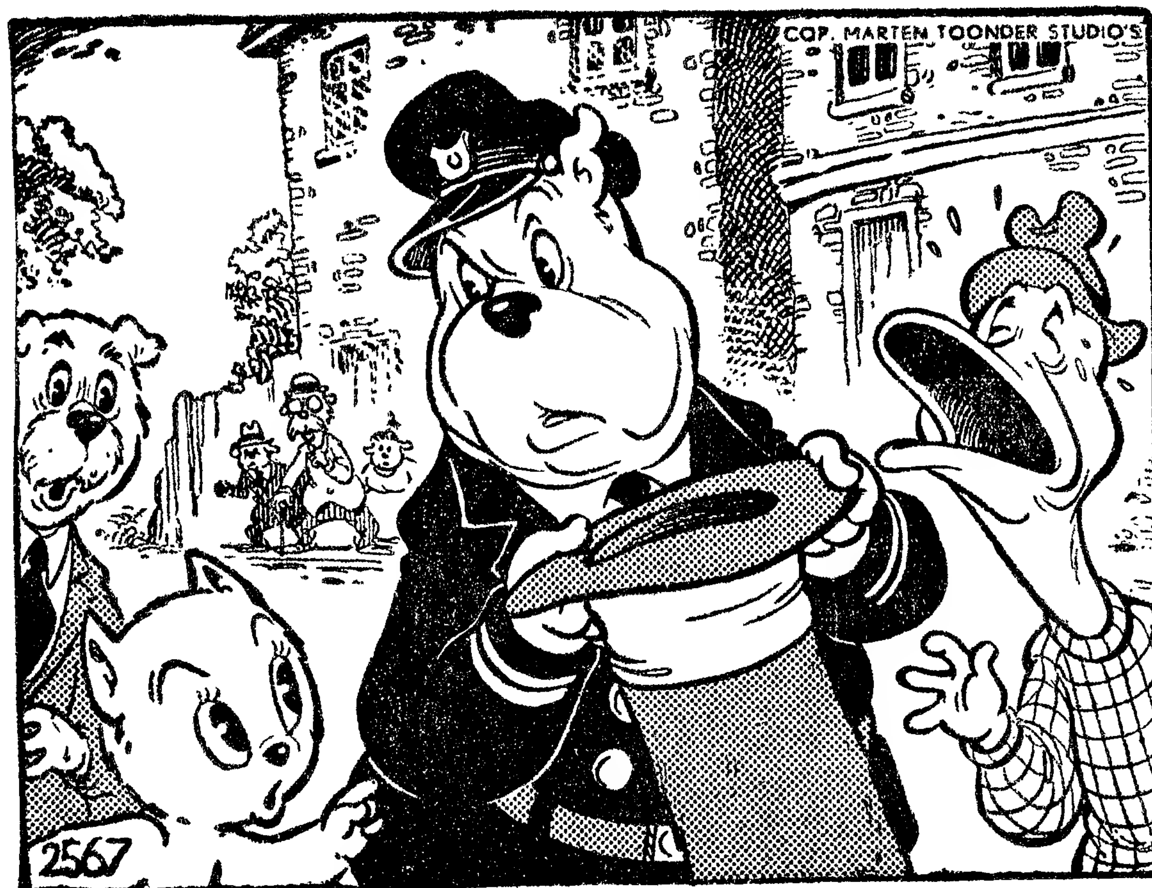
„Wat moet dat?" vroeg hij bars. „Het is verboden op de openbare straat te goochelen. Je veroorzaakt samenscholing en verstoort de orde!"

„Het is de kniphoed!" riep Tom Poes, die naderbij kwam hollen. De hoed van Hocus Pas! Ik zoek hem al een tijdje."

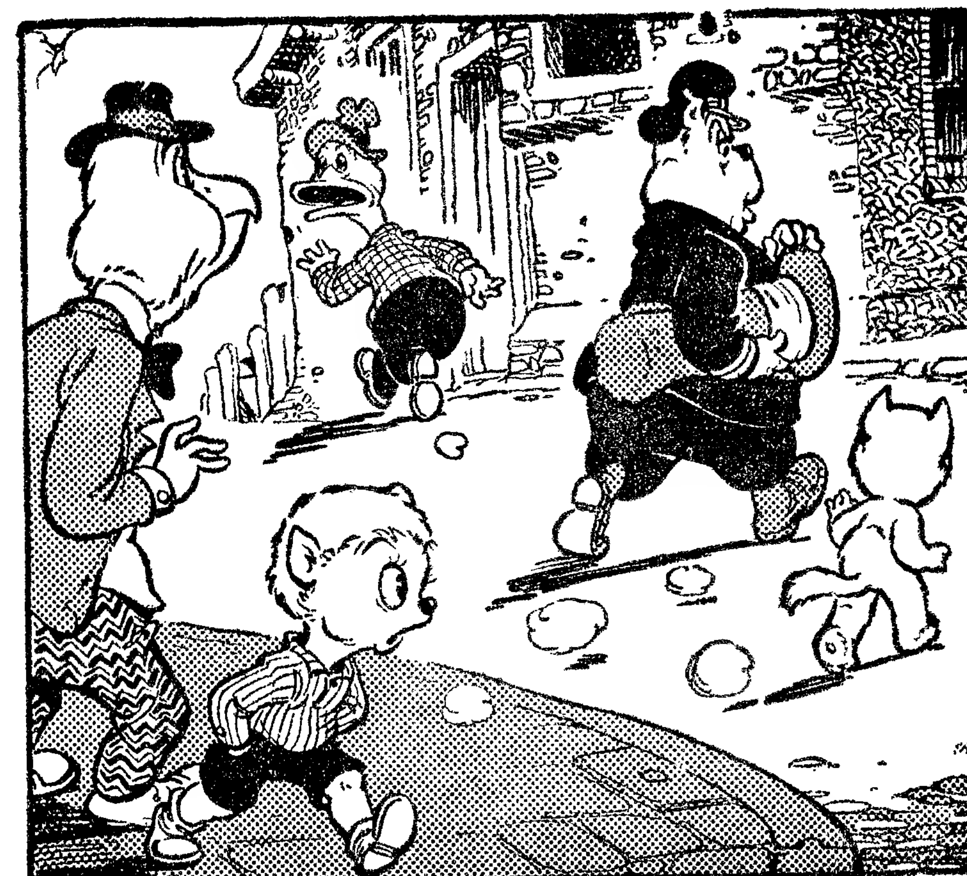
„Hm!" gromde de politiebeambte, „Is dat zo? Is die hoed niet van jou, Waggel?"

„Gunst, ja hoor", zei Wammes. „Hij viel uit de lucht, boven op mijn toeter. Het is mijn hoed!"

„Iets wat uit de lucht valt, is niet van jou", zei commissaris Bas. „Het is waarschijnlijk uit een overvliegend vliegtuig afkomstig. De hoed van een piloot, dunkt me. Een gevonden voorwerp dus."

Dit zeggend rukte hij met een forse greep de kniphoed uit de handen van Wammes Waggel.

„Wat doe jij daar mee, zou ik weleens willen weten", gromde hij. „Een gevonden hoed hoort op het bureau. Afdeling gevonden voorwerpen!"

„Het is mijn hoed!", riep Wammes schreiend. „Het is mijn eigen mooie goochelhoed! Ik heb hem zelf gekregen! Boehoe!"

„Het is de kniphoed van Hocus Pas!", hield Tom Poes vol. „Hij is afgewaaid en ik ben hem gaan zoeken."

„Ik wil mijn hoed terug!", jammerde Waggel. „Hij zat op mijn toeter en toen werd mijn toeter klein en toen haalde ik mijn toeter eruit en toen zaten er allemaal centjes in. Zodoende! Heel gewoon!"

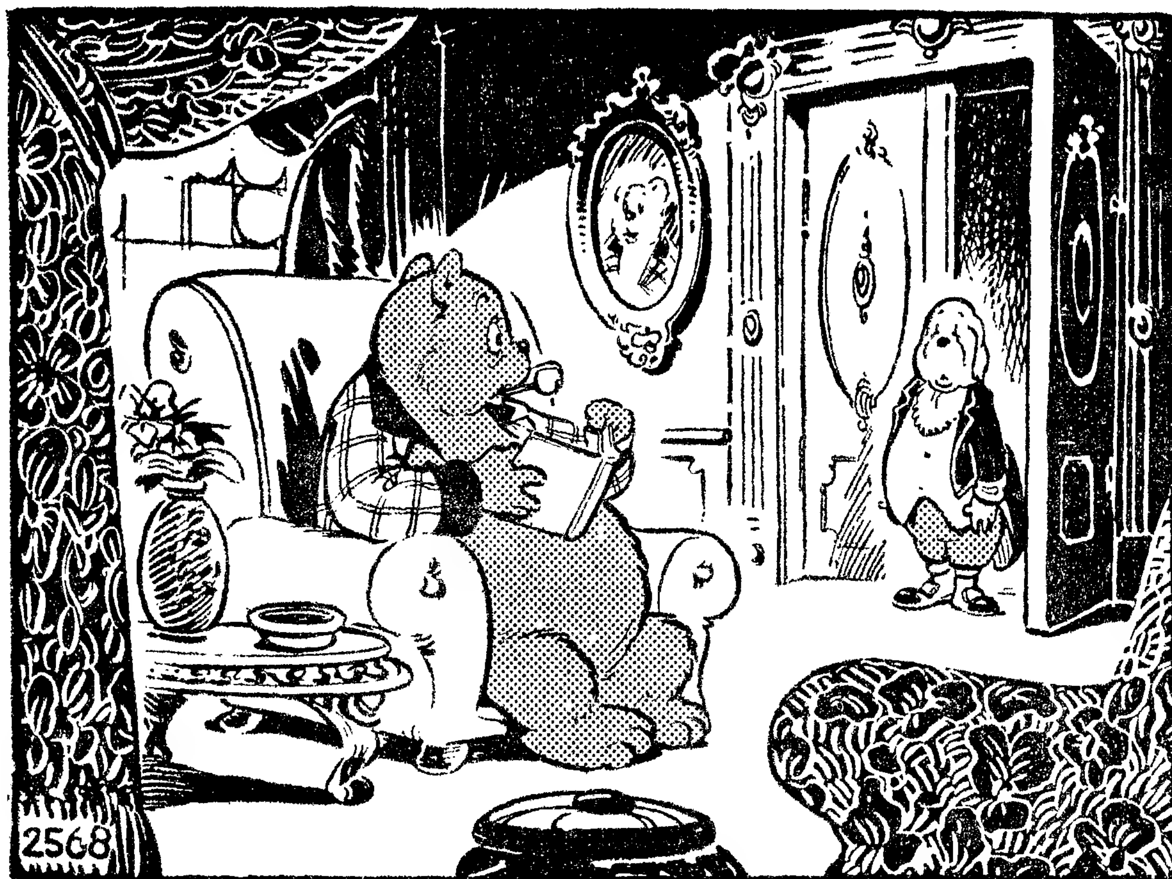
„Daar is niets gewoons aan!", zei de politiebeambte streng. „Het lijkt me een leugenachtig verhaal! Ik heb je door, manneke. Je probeert je iets toe te eigenen wat niet van jou is. Als je nu niet rustig uit elkaar gaat, zal ik je naam opschrijven!"

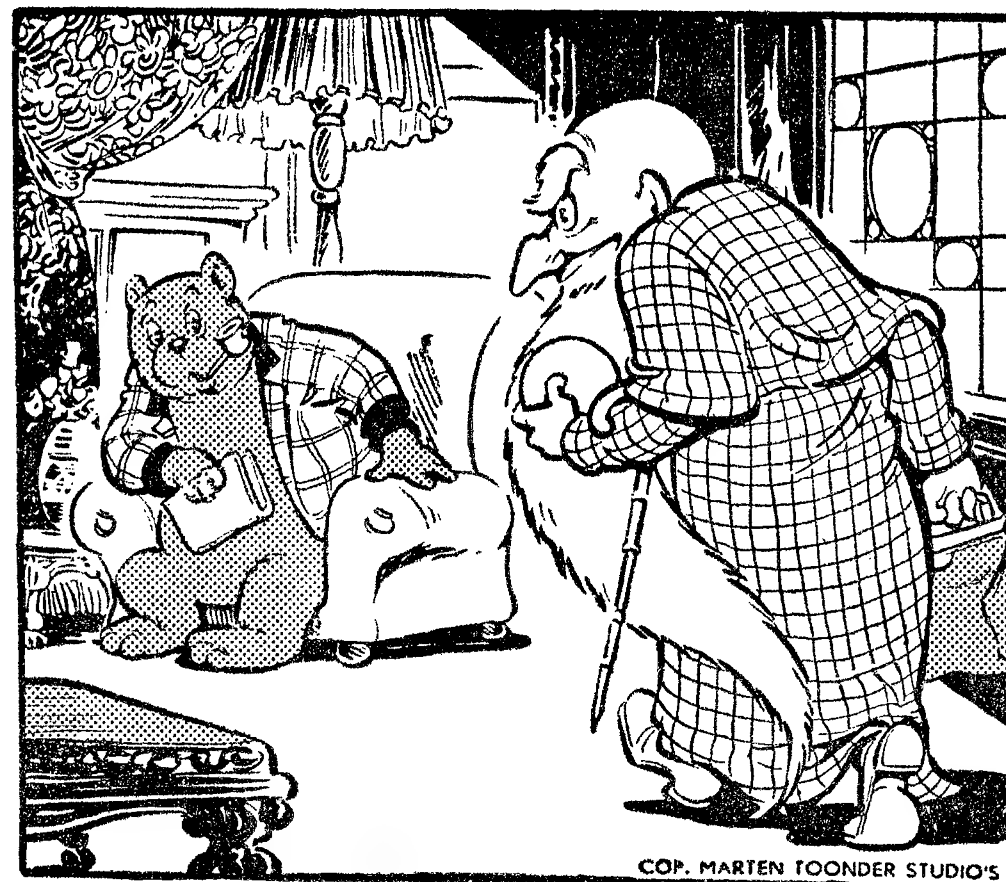
Zo sprekende stak hij zijn arm in het hoofddeksel — want ook een commissaris is weleens nieuwsgierig — en haalde een handvol goudstukken te voorschijn.

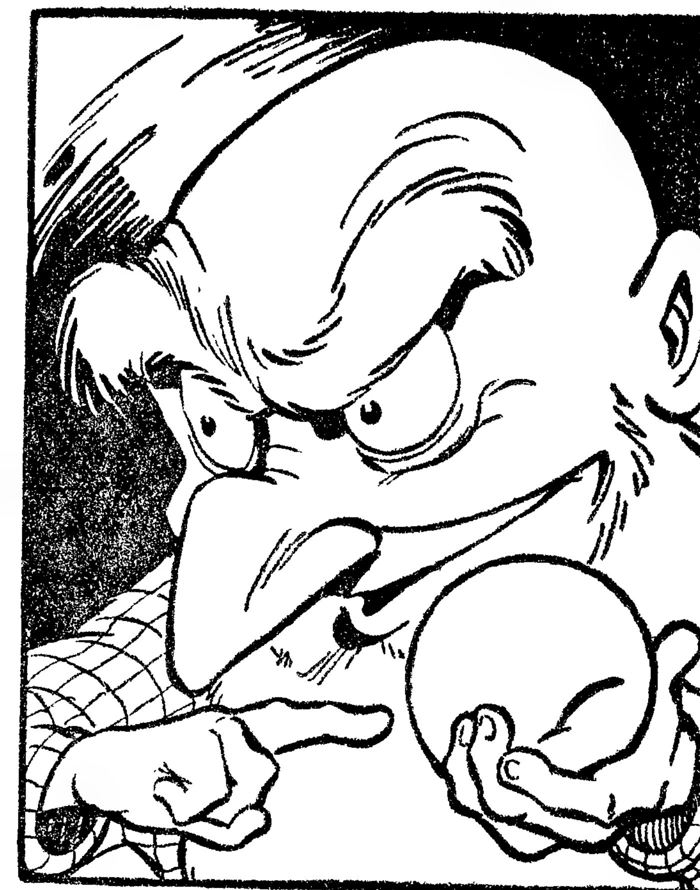
Met glazige ogen staarde hij naar het glanzende metaal. Het was duidelijk dat vele gedachten zich in zijn schedel verdrongen, doch toen kreeg de ambtenaar de overhand.

„Onzin!", gromde hij, het geld terugstortend. „Een heel gewone goochelhoed! Meer niet. Hij gaat mee naar het bureau. Daar kan de rechtmatige eigenaar hem terughalen. Uit!" Hij wendde zich om en stapte heen, gevolgd door Tom Poes, die nog steeds hoopte de vreemde cilinder in handen te krijgen.

En Wammes Waggel ging terug naar huis om troost te zoeken bij zijn toeter.

Op de middag van die dag zat heer Ollie rustig in zijn gemakkelijke stoel een goed boek te lezen, toen de bediende Joost aanklopte en binnentrad.

„Excuseer, heer Olivier", sprak de trouwe knecht, „er is een heer aan de deur om u te spreken."

„Wat is dat nu vervelend", zei heer Ollie klaaglijk. „De schurk staat net op het punt zijn masker af te zetten. Ik kan niet gestoord worden, Joost! Als ik werk, ben ik niet thuis, als je begrijpt wat ik bedoel!"

Doch het was reeds te laat. De bediende werd op zij geschoven en in de deuropening verscheen een gebogen gedaante, die een kristallen bolletje in de hand droeg.

„Goeie dag", kraste de oude. „Uw pad zij schemerig en vol smook."

„Wablief?", vroeg heer Bommel ontdaan.

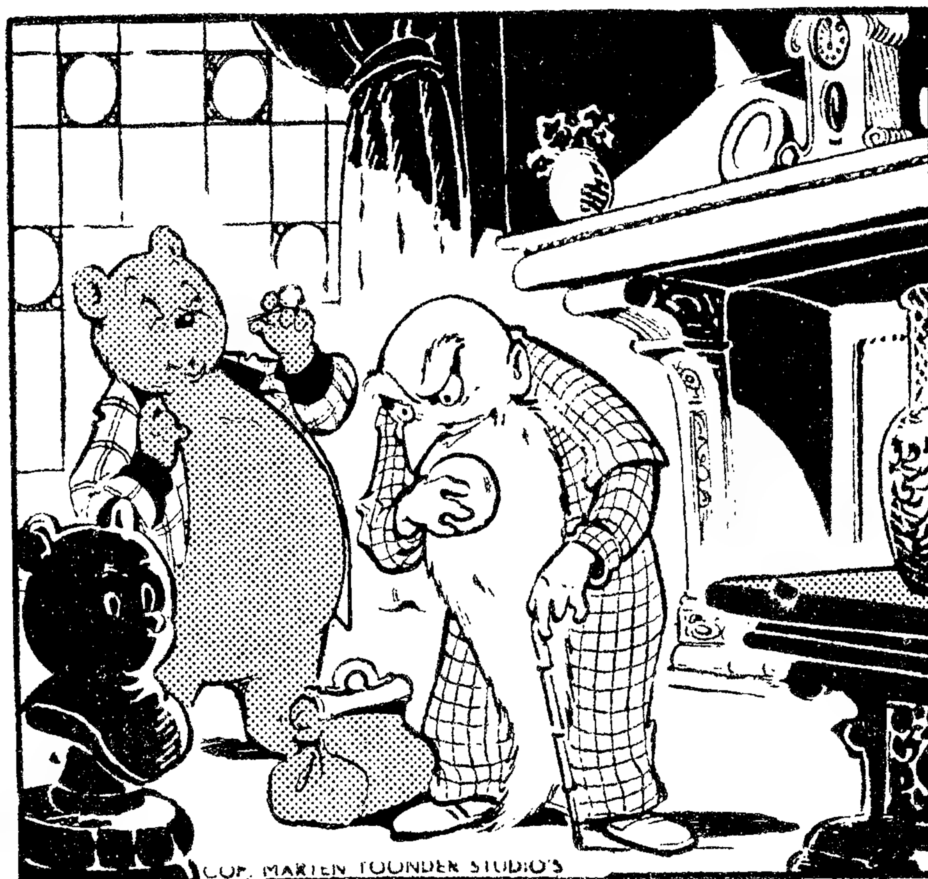
„Ik kom hier schuilen", vervolgde de grijsaard. „Mijn hoed is afgewaaid en nu heb ik geen bescherming meer. Ik, oude man, kan niet goed tegen dit ruwe weer."

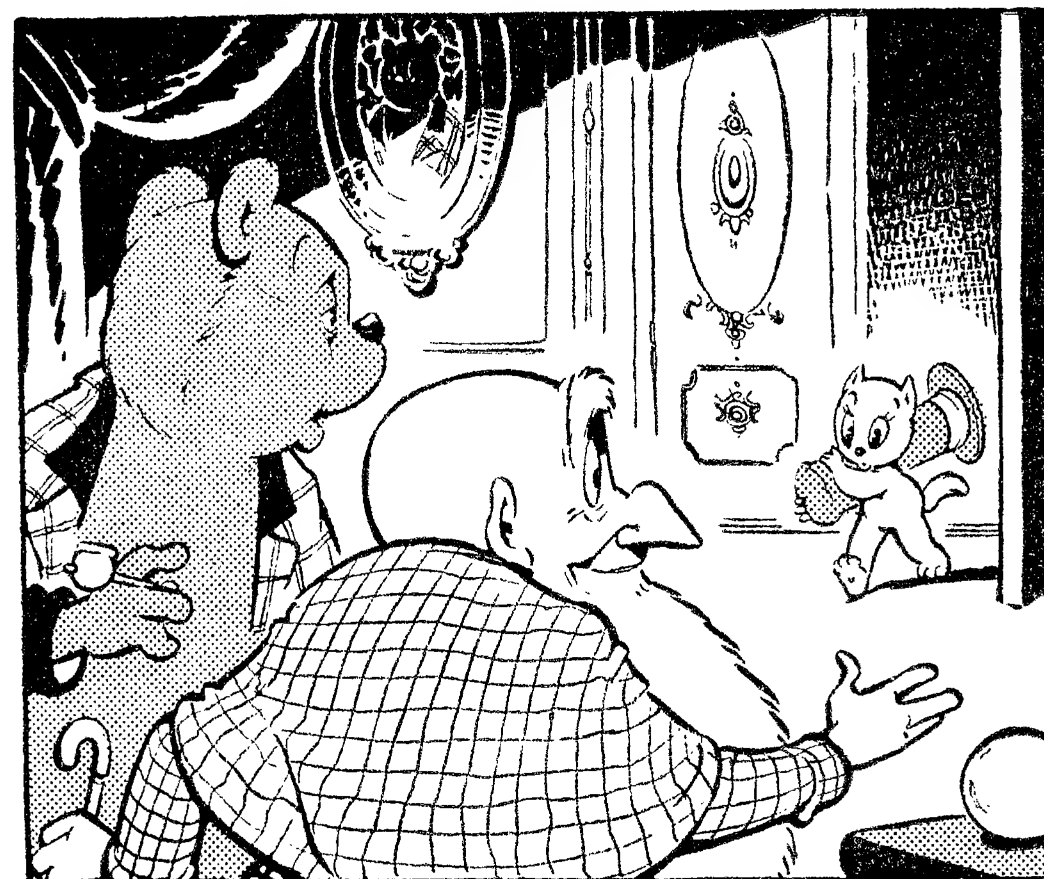
„Ruw weer?!", riep heer Ollie uit. Hij keek vol verbazing naar buiten, waar de zon scheen en de vogels zongen en toen kwam er een lichte ontstemming in hem op. Maar voor hij uit kon vallen, hernam de oude knikkend:

„Juist! De zon! Een ruw element, waarde heer! De zon verstoort de fijnere invloeden van Iah en Zazel en daarom kom ik bij u schuilen. Ik heb in mijn kristallen bol gezien, dat mijn hoed bij u terechtkomt en daar wil ik nu even op wachten. Het was een lome middag, vol warmte en lauwe zuidenwind. En die wind woei mijn hoed weg — zo ver, dat ik hem niet vinden kon in mijn kristallen bol. Maar hij wordt teruggebracht, dus dat is in orde. U kunt gerust zijn!"

Zo sprekende zette de grijsaard zijn koffertje neer en keek goedkeurend rond.

Tom Poes was er inmiddels na veel gepraat in geslaagd om de kniphoed los te krijgen van commissaris Bulle Bas.

„Het is tegen de voorschriften", zei de politiechef. „Maar jij bent een eerlijk ventje en als je zegt, dat je de eigenaar kent, vertrouw ik je wel. Bovendien zit er goud in die pet en dat heb ik niet graag op het bureau om eerlijk te zijn. De verleiding is groot en de salarissen zijn niet hoog bij de politie. Neem maar mee!"

Zo liep Tom Poes nu dus met de lange hoed door het zomerse landschap. Hij wilde het hoofddeksel eens rustig onderzoeken en daarom besloot hij ermee naar slot Bommelstein te gaan. „Dan heb ik tenminste getuigen", dacht hij slim.

Maar hij wist niet, dat de oude magister Pas daar al was om op zijn hoed te wachten, anders was hij toch wel naar huis gegaan, denk ik.

„Hij komt er al aan", sprak de grijsaard, in zijn bolletje kijkend. „Ik zal u dus niet lang meer storen."

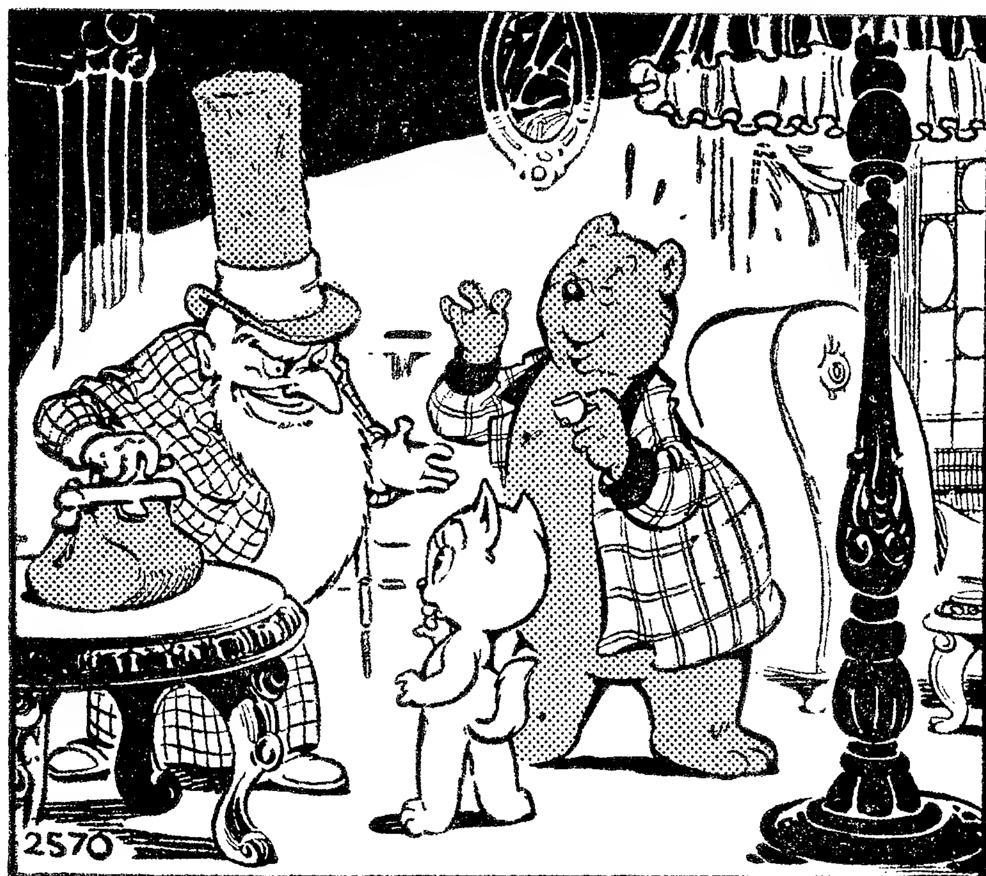
„O, dat geeft niet", mompelde heer Ollie, terwijl hij een verlangende blik op zijn boek wierp.

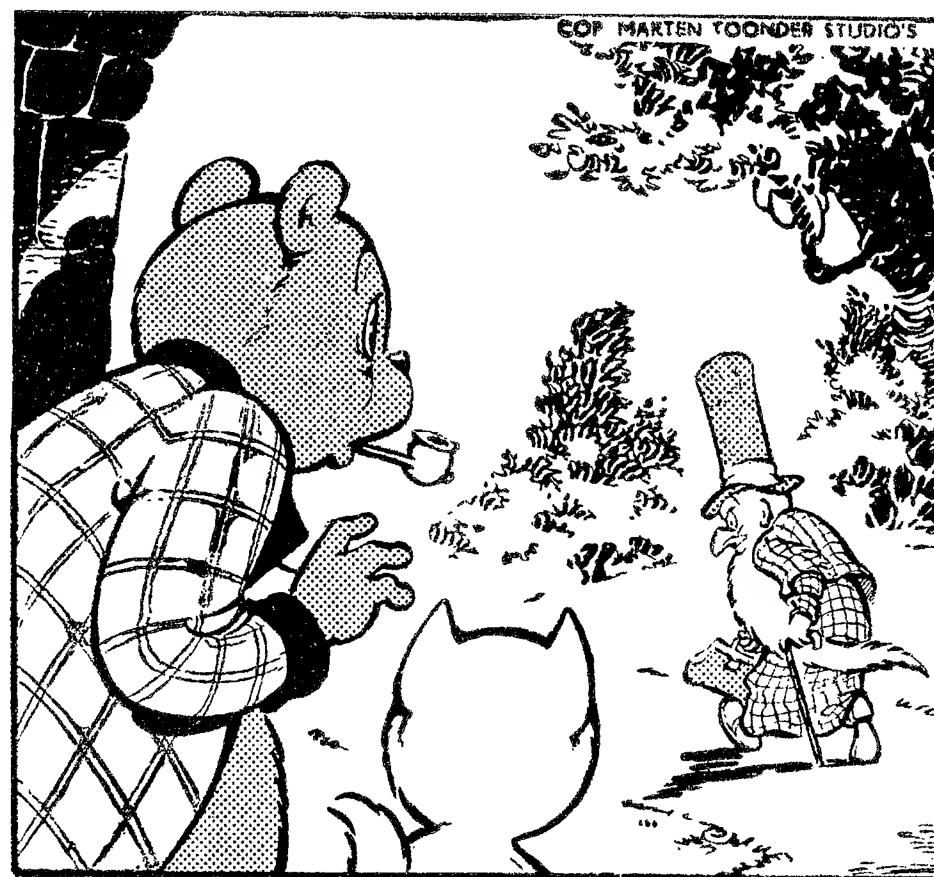
„U woont hier anders wel aardig", voer de oude voort. „Leuke portretten van uzelf — en aardige borstbeelden. Ook van uzelf, zie ik. Veel waarde. Bij Zazel! Heel wat waarde!"

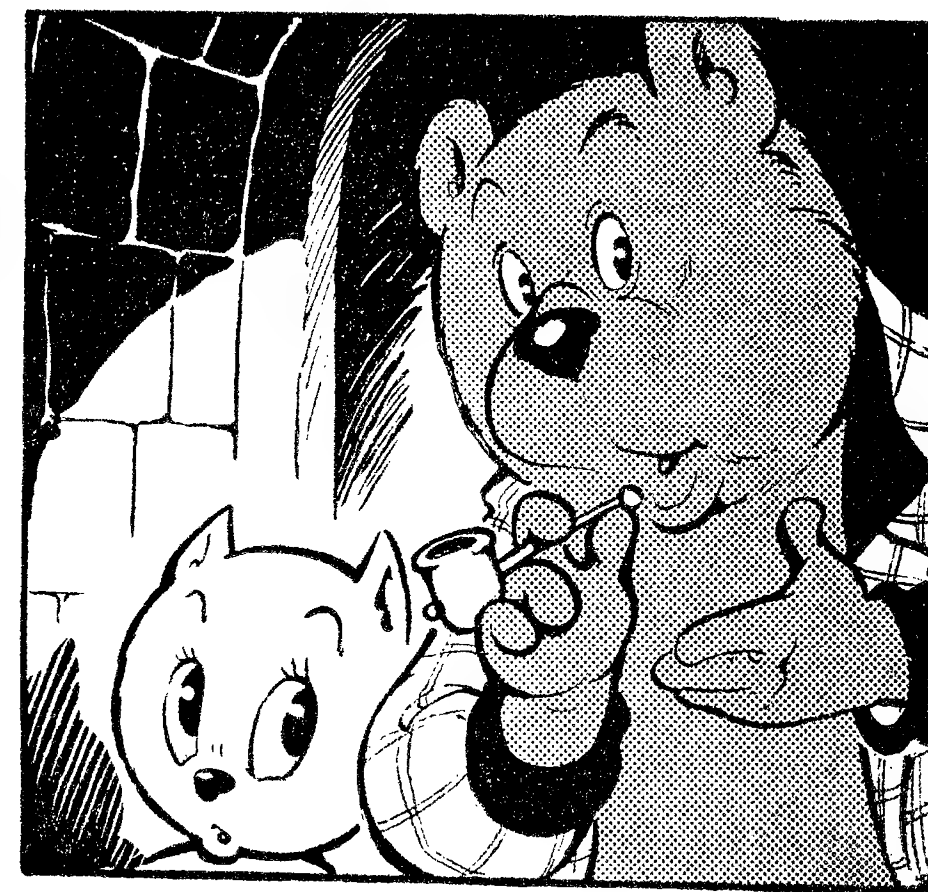
„Och ja", zei heer Bommel, die nu een beter humeur kreeg. „Het is allemaal heel waardevol. Maar geld speelt voor een heer geen rol, als u begrijpt wat ik bedoel!"

„Geld?!", riep de magister uit. „Och nee, dat speelt geen rol. Wat is geld anders dan een verkleind geweten? Nee, ik bedoel een ander soort waarde. Ik bedoel eigenwaarde. Hèhèhèhè!"

Heer Bommel dacht enige tijd over deze opmerking na, maar voordat hij daarmee klaar was, ging de deur open en stapte Tom Poes naar binnen. Toen hij de grijsaard zag, bleef hij echter teleurgesteld staan.....

„Aha!", kraste de oude heer, „daar is hij! Daar is dat jongske met mijn kniphoed! Geef gauw hier, kleine schelm! Sta daar niet te beuzelen!"

Hij rukte Tom Poes het hoofddeksel uit de handen en drukte het vol liefde op zijn kale schedel.

„Nou zeg", zei Tom Poes verontwaardigd. „Erg vriendelijk ben je niet. Heb ik daar al die moeite voor gedaan? Als ik me niet zo had uitgesloofd, zou die snerthoed nu op het politiebureau liggen!"

„Hèhèhè!", kakelde de grijsaard. „Had je een fooitje willen hebben? Daar doe ik niet aan, hoor. Maar ondankbaar ben ik niet, dat zul je nog wel merken. Kom, ik moet weer eens gaan. Zijn er nog andere kastelen met waarde in de buurt?"

„Och", zei heer Bommel, „wat verderop ligt het huis van de markies de Canteleer. Niet veel bijzonders, maar met wat goede wil zou men het een kasteeltje kunnen noemen, als u begrijpt wat ik bedoel."

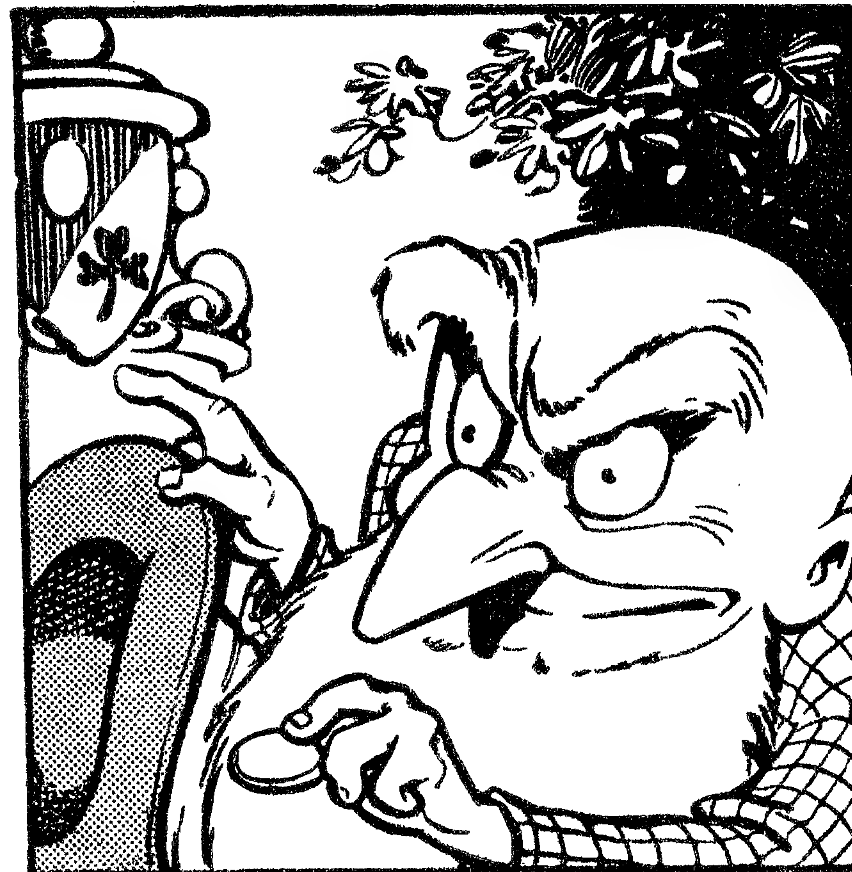
„Uitstekend!", riep de oude uit, „dat is wat ik zoek. Schaduw en smook op uw pad! Tot ziens!"

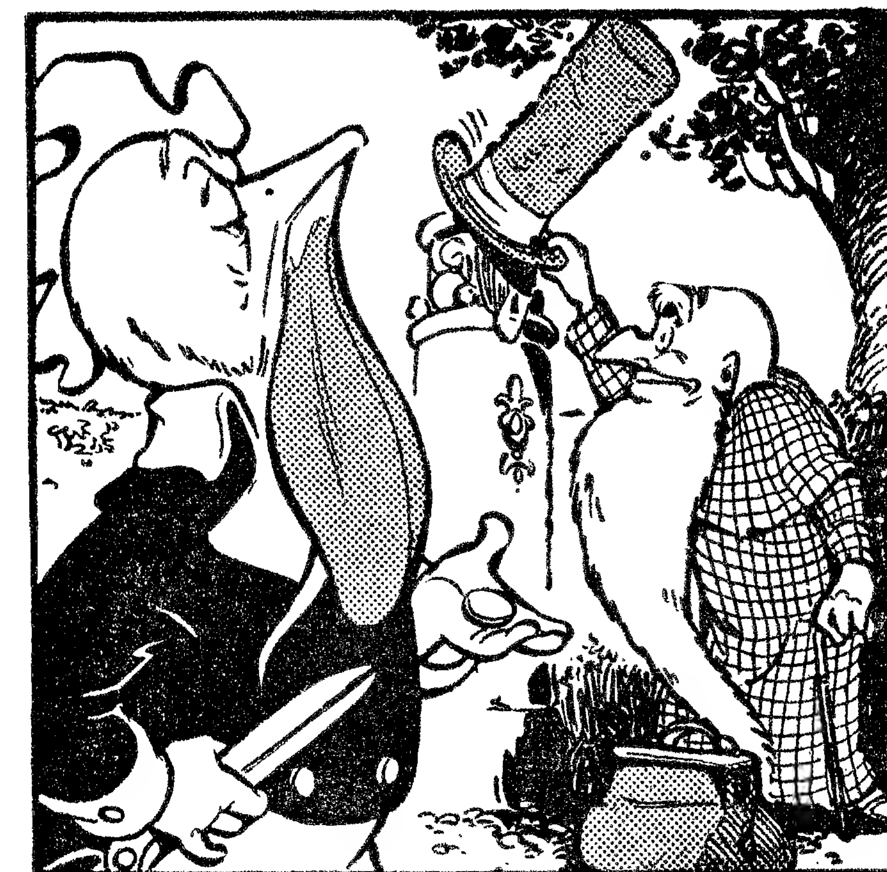
Met die woorden schuifelde hij de deur uit en liep snel de weg op.

„Een aardige oude heer", zei heer Ollie, hem naogend. „Een beetje zonderling misschien, maar hij heeft een uitstekende smaak voor kunst van waarde. Wat zou hij bij de markies zoeken, jonge vriend? Weet jij dat soms? Je schijnt hem te kennen."

„Ik ken hem niet", zei Tom Poes. „Hoewel ik het idee heb, dat we hem vroeger weleens ontmoet hebben. Maar ik vertrouw hem niet. Er is iets raars met hem en zijn kniphoed. Wees maar blij, dat hij is weggegaan, heer Bommel."

Onderwijl schuifelde de grijsaard met vlugge, korte passen de weg af, totdat hij het fraaie buiten van de markies de Cantecleer tussen het geboomte zag liggen.

De edelman stond buiten het hek zijn haag te knippen, om op die wijze wat lichaamsbeweging en wat buitenlucht tot zich te nemen.

„Goede middag", sprak de oude, de hoed lichtend. „U hebt een uitstekende knip over u, een waardevolle knip, die opvoeding verraadt".

„Tiens", mompelde de markies, zonder op te kijken. „Pak u weg. Wij kopen niet aan de deur."

„Hèhèhè!", kakelde de ander. „Ik verkoop niet. O nee! Maar een koopman ben ik wel. Ik kóóp. Ik koop oude waarden, meneer de markies, en ik betaal er goed voor!"

„Pak u weg", herhaalde de edelman, al knippend. „Ik verkoop ook niet. Oude adel behoudt oude waarden."

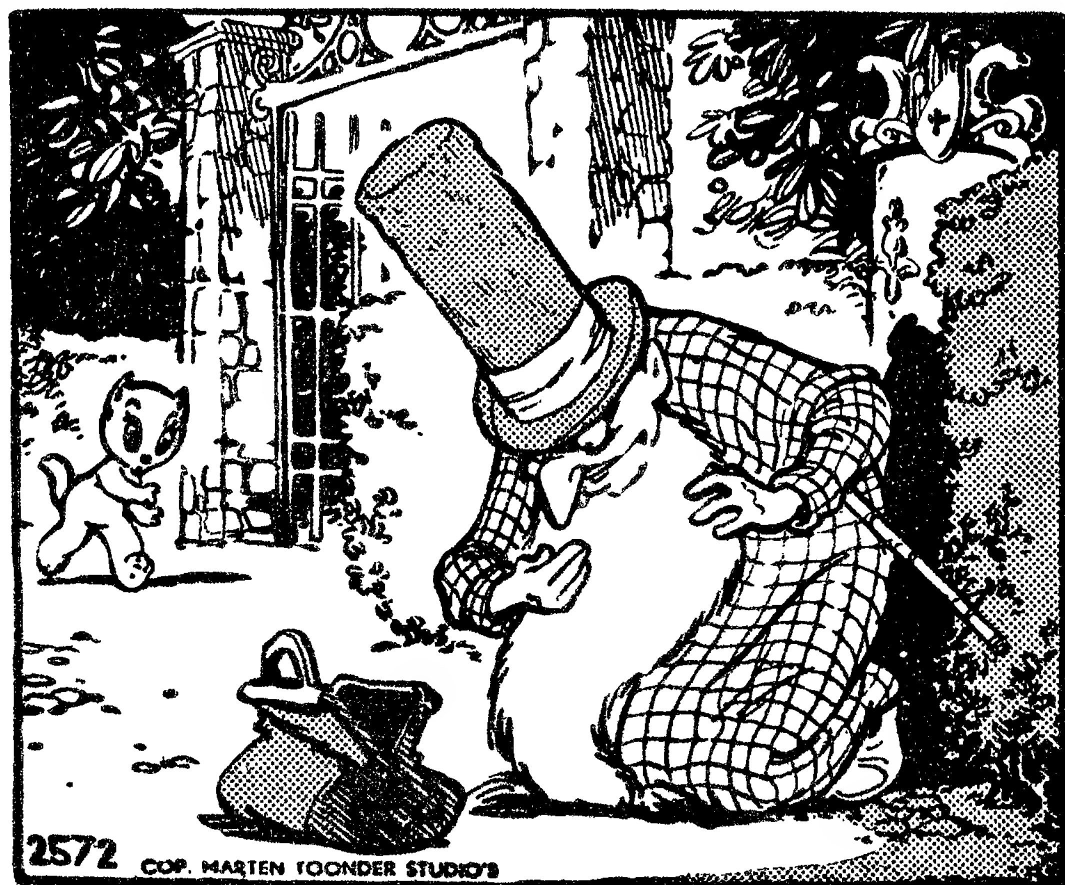
„Oude adel, hè?", zei de magister, die zich niet gemakkelijk liet afschrikken. „Ach, ja, dom van mij. Daar is uw wapenschild zeker? Een mooi blazoen van een oud geslacht uit de tijden van Iah en Flod. Dàt koop ik, markies. Dat is iets voor mij!"

Zo sprekende grabbelde hij in zijn hoed en bracht een goudstuk te voorschijn, dat hij met een kakelend lachje overreikte.

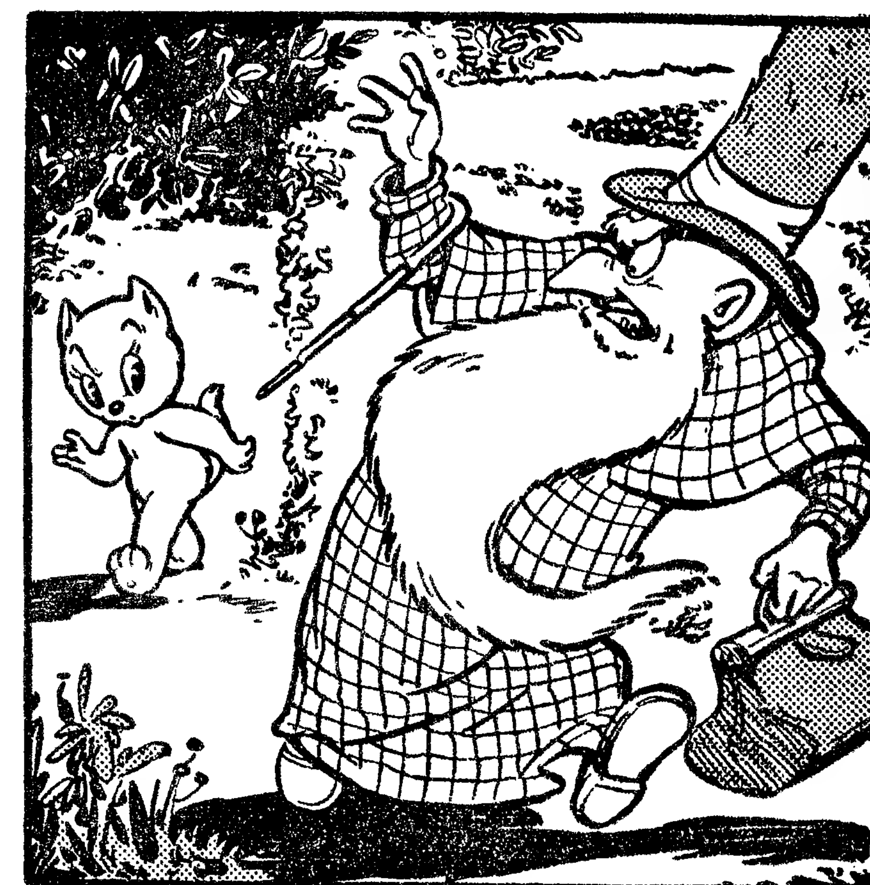
De edelman staakte zijn knipwerk en keek ongelovig naar de glanzende munt.

„Parbleu!", prevelde hij. „Een gouden rijder! Men geeft mij, een Cantecleer de Barneveldt een gouden rijder voor mijn blazoen. Dat is affront! Pak u weg, schelm of ik zal u door een livreiknecht van het erf laten werpen!"

Magister Hocus stoorde zich niet aan die woorden. Met een vlugge beweging stulpte hij zijn kniphoed over het wapenschild.

Tom Poes die geen gelegenheid had gehad om de rare hoed van Hocus Pas te onderzoeken, nam haastig afscheid van heer Bommel, want hij besloot om de grijsaard zelf in het oog te blijven houden. Hij had nu eenmaal het idee, dat de oude niet veel goeds in de zin had en hij wilde graag weten wat dat was.

Daarom liep hij nu vlug in de richting van het buiten van de markies — want hij wist immers, dat de magister daar heen was gegaan.

Het kasteeltje lag vriendelijk in de zomerzon en voor het hek, bij de keurig geknipte haag, knielde de grijsaard op de weg.

Hoewel de omtrek geheel verlaten was, praatte hij op luide toon tegen iets, wat hij in de hand hield. Waarschijnlijk sprak hij tot zichzelf, zoals sommige eenzame oude mensen dat doen.

„Ik ben een humaan man", hoorde Tom Poes hem zeggen, „en dat is moeilijk genoeg met zo'n klein geweten. Hèhèhè! Schreeuw maar niet, hoor! Ik zal je thuis brengen!"

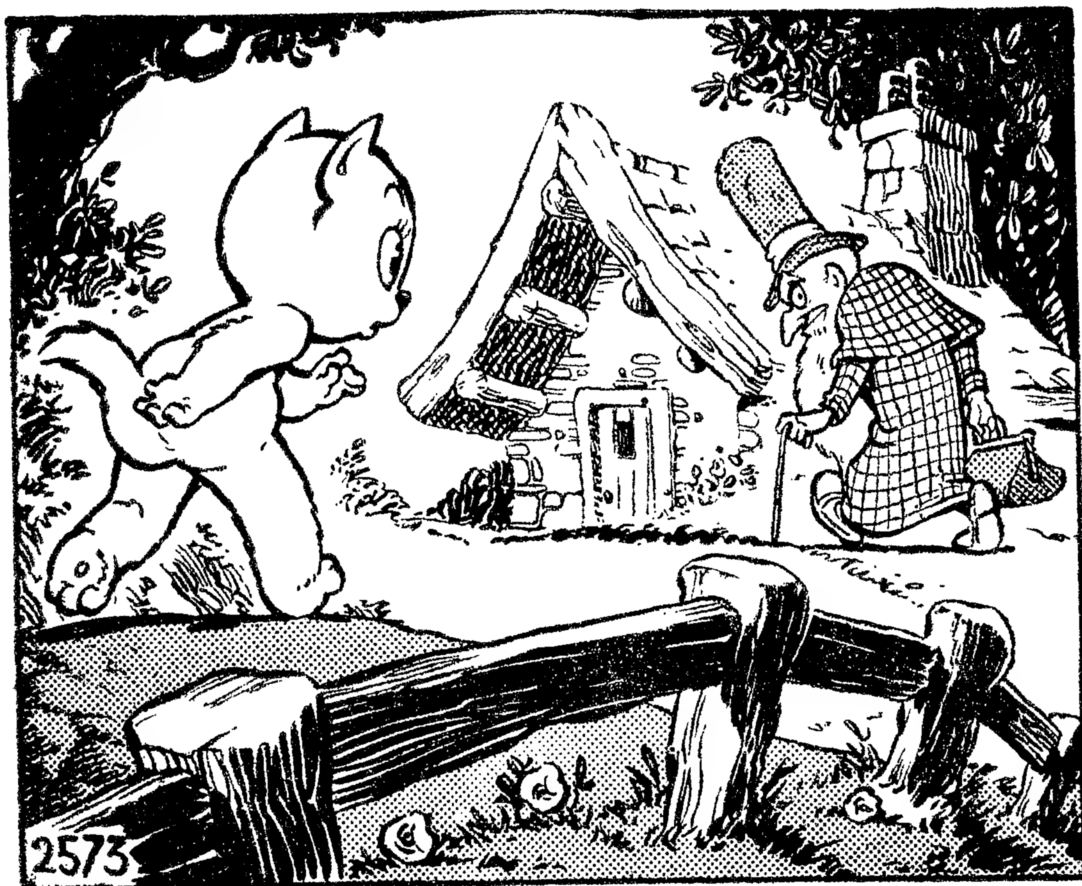
Zo sprekende maakte hij een snelle beweging in zijn koffertje en knipte dat daarop zorgvuldig dicht.

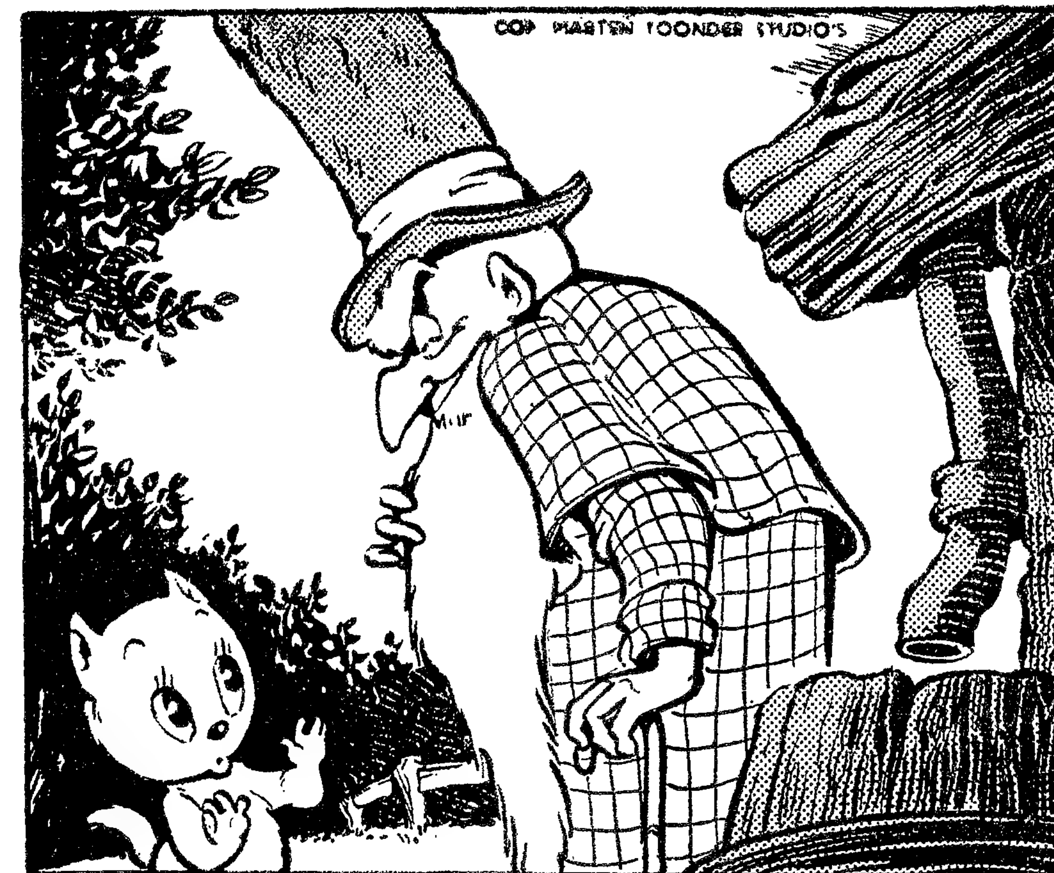
„Wat doet u daar?", vroeg Tom Poes nieuwsgierig.

„Bij Zazel!", riep de grijsaard opspringend. „Ga weg, hummel! Schaam je je niet om mij, oude man, zo te laten schrikken? Wat betekent dat gesluip! Ga weg, lelijkerd!"

„Tegen wie praatte u daar?", hield Tom Poes aan.

„Ik praatte tegen een arm, verdwaald insekt!", zei de oude snauwerig. „Maar dat gaat je geen drommel aan! Maak dat je wegkomt!"

Daarop wendde de oude Hocus Pas zich om en slofte haastig de weg af. Hij keek loerend om zich heen en praatte in zijn baard. Tom Poes volgde hem op een veilige afstand, in de eerste plaats omdat hij hem niet uit het oog wilde verliezen en in de tweede plaats omdat dit de vlugste weg naar huis was.

Het witte huisje van Tom Poes werd bij een kromming van de weg dan ook plotseling zichtbaar en nu hield de grijsaard halt. Mompelend bezag hij het gebouwtje terwijl hij met zijn knoestige stok in het wegdek kraste.

„De bewoner is niet thuis", hoorde Tom Poes hem prevelen, „maar hij is dichtbij. We zijn warm, mijn kniphoed en ik. Hèhèhè!"

Daarop wendde hij zich met een snelle beweging om.

„Daar is hij!", kakelde hij met schelle stem. „Bij Zazel! Het is dat jongske dat een fooitje wilde hebben voor het vinden van mijn hoed!"

„Ik wil geen fooitje", zei Tom Poes.

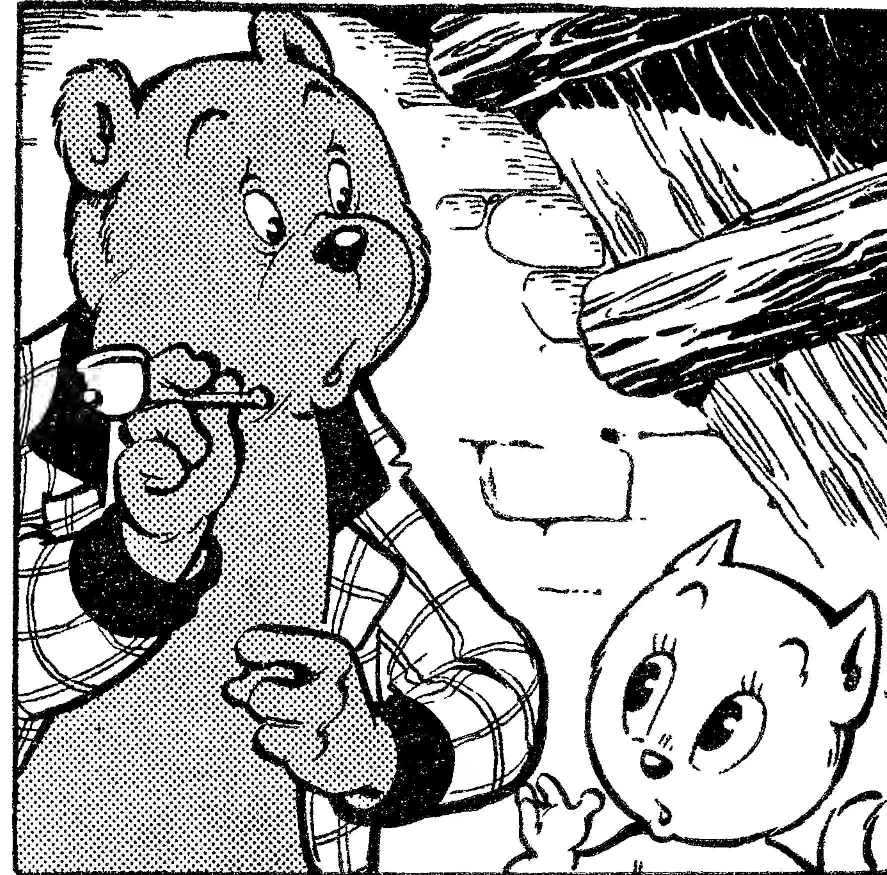
„Dan niet", hernam de oude. „Ik dring niet aan — maar ik ben niet ondankbaar. Ik wil zaken met je doen, vriendje. Ik ben een koopman in oude waarden en daar betaal ik goed voor. Heb je niet iets voor mij ter overname?"

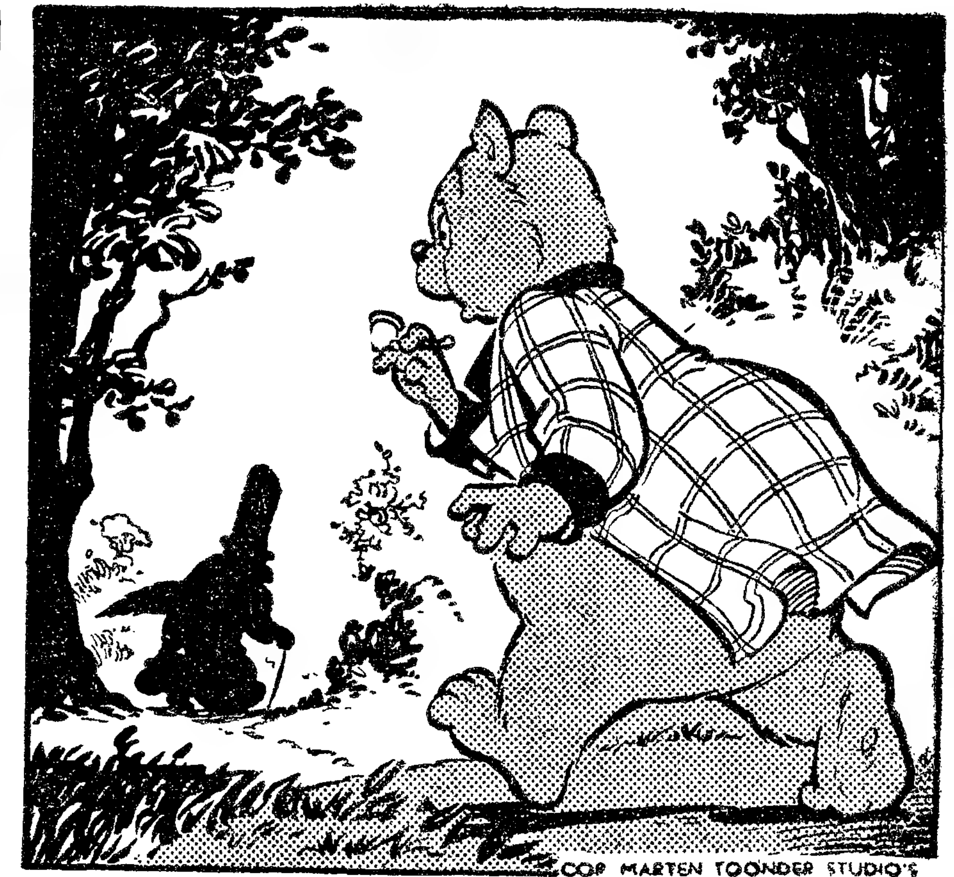
„Koopt u oude waarden?", herhaalde Tom Poes verwonderd. „Dan bent u zeker met dat doel naar de markies gegaan...."

„Ik praat niet over de markies", zei de grijsaard. „Ik vraag of je iets voor mij te koop hebt. Kom, zo'n flinke, kleine vent als jij bent, heeft toch zeker wel iets aardigs voor een koopman? Een medaille voor moedig gedrag of een getuigschrift of een diploma waarop staat, hoe slim en handig je bent, of een krantenknipseltje waar je flinke daden in beschreven staan."

„Nee", zei Tom Poes. „Dan moet u bij heer Bommel zijn."

„Het is jammer!", mompelde de grijsaard. „Je hebt dus niets om aan mij te verkopen? Geen oude waarden? Geen eigenwaarde? Het is jammer en ongewoon. Maar goed, dan niet. Ik dring niet aan, want ik ben niet ondankbaar. Je hebt mijn kniphoed voor me gevonden en daarom ga ik verder. Lawaai en klatergoud op je pad!"

Met deze vreemde woorden keerde hij zich om en schuifelde snel weg. Tom Poes bleef aarzelend staan, in tweestrijd of hij de oude verder zou volgen of niet. Op dat moment verscheen heer Bommel echter in de kromming van de weg.

„Zo, jonge vriend", sprak deze. „Ik zag, dat je met die oude heer stond te praten. Wat wil hij eigenlijk? Wat heeft hij eigenlijk bij die opschepperige markies gedaan? Niet dat ik nieuwsgierig ben, hoor. Maar ik wil het graag weten. Men treft zo zelden iemand met gevoel voor schoonheid, als je begrijpt wat ik bedoel."

„Hm", zei Tom Poes. „Hij is een koopman in oude waarden, zegt hij. Maar ik vertrouw hem niet. Er is iets raars met hem en zijn kniphoed."

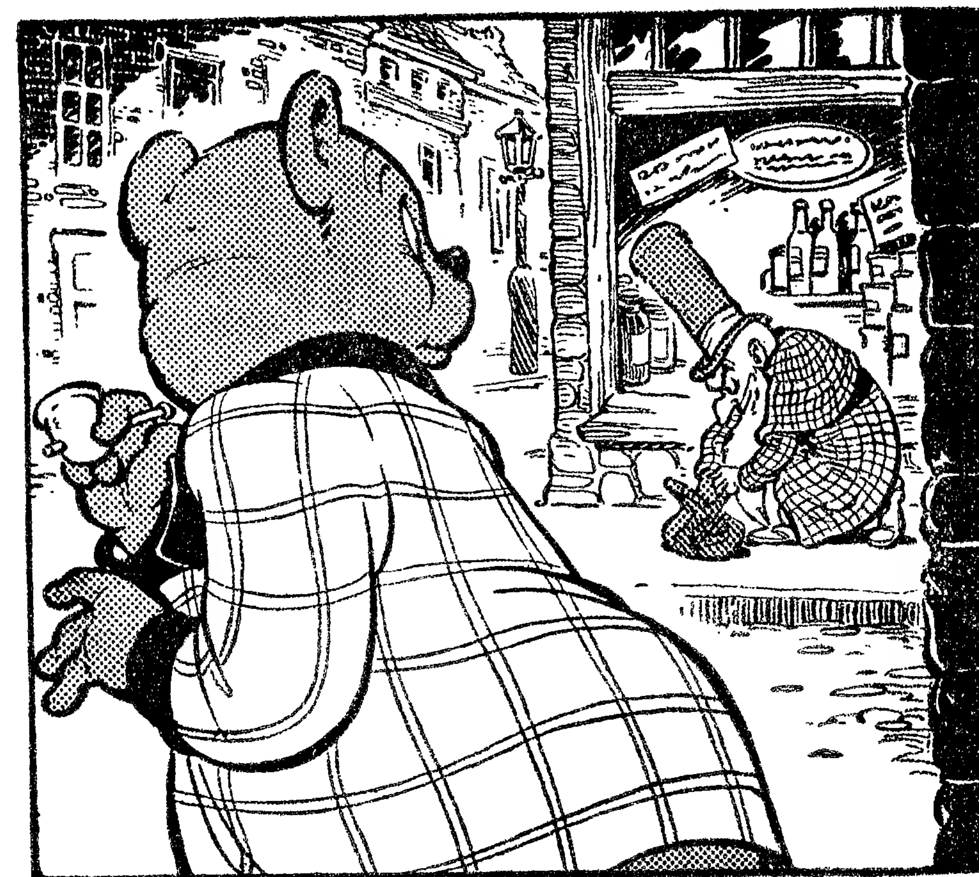
„Een koopman in oude waarden?", herhaalde heer Bommel ontstemd. „En hij gaat naar de markies om zaken te doen? Zou hij soms denken, dat die meer waardevolle dingen heeft dan ik? Dat is sterk, dat zal je moeten toegeven!"

„Laat die oude toch lopen", zei Tom Poes. „Ik ben blij, dat u geen zaken met hem hebt gedaan."

„Het is niet te doen om de zaken!", riep heer Ollie uit. „Geld speelt geen rol voor een heer van mijn stand. Maar het is te doen om het principe! Iedereen weet, dat ik de meeste dingen van waarde heb en toch gaat hij naar die waardeloze Canteleer. Dat kan ik niet nemen!" Met deze woorden zette heer Bommel zich in beweging en liep snel achter de grijsaard aan.

Magister Hocus was echter naar de stad gegaan. Een korte tijd liep hij wat doelloos door de straten, doch toen wendde hij zich plotseling naar een goedonderhouden winkelpand en bleef daar staan.

Mompelend en knikkend las hij het opschrift op de ruit: „J. Grootgrut — handel in comestibles en fijne kruidenierswaren.”

„Mooi!”, sprak hij, „dit is wat ik zoek. Hebt u ook iets voor mij te koop?”

De heer Grootgrut, die buiten zijn winkel zijn etalage stond te keuren, keek bevreemd op.

„Maar natuurlijk!”, zei hij voorkomend. „Ik heb net een zending overheerlijke honingbabbelaars aangekregen — als dat het is wat u zoekt.”

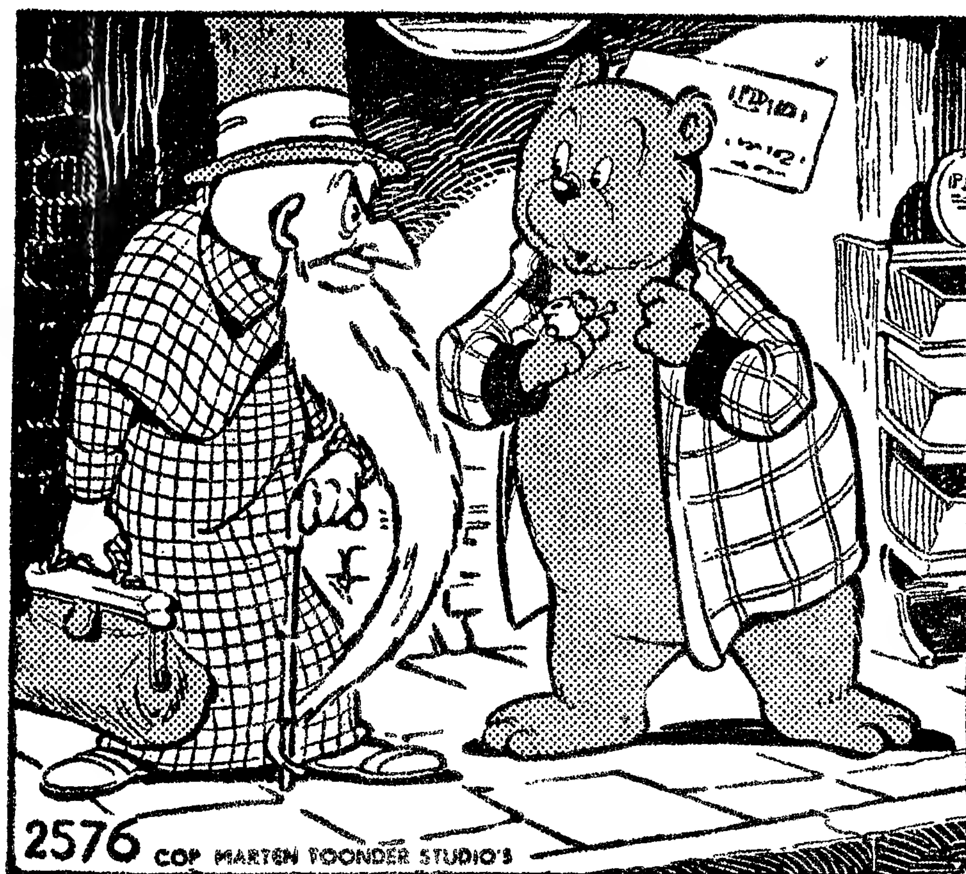
„O, nee!”, kraste de oude. „Ik zoek oude waarden en daar betaal ik goed voor.”

„Jammer”, hernam de vooruitstrevende middenstander, „dan kan ik u niet helpen. Ik heb alleen maar nieuwe en verse waar. Dit is niet zo maar eens een zaak. Ik ben gespecialiseerd, ziet u?” Met enige trots wees hij op een bordje, dat hij daar kortelings bevestigd had en waarop met keurige lettertjes geschilderd was: „Speciaal adres voor fijne delicatessen”.

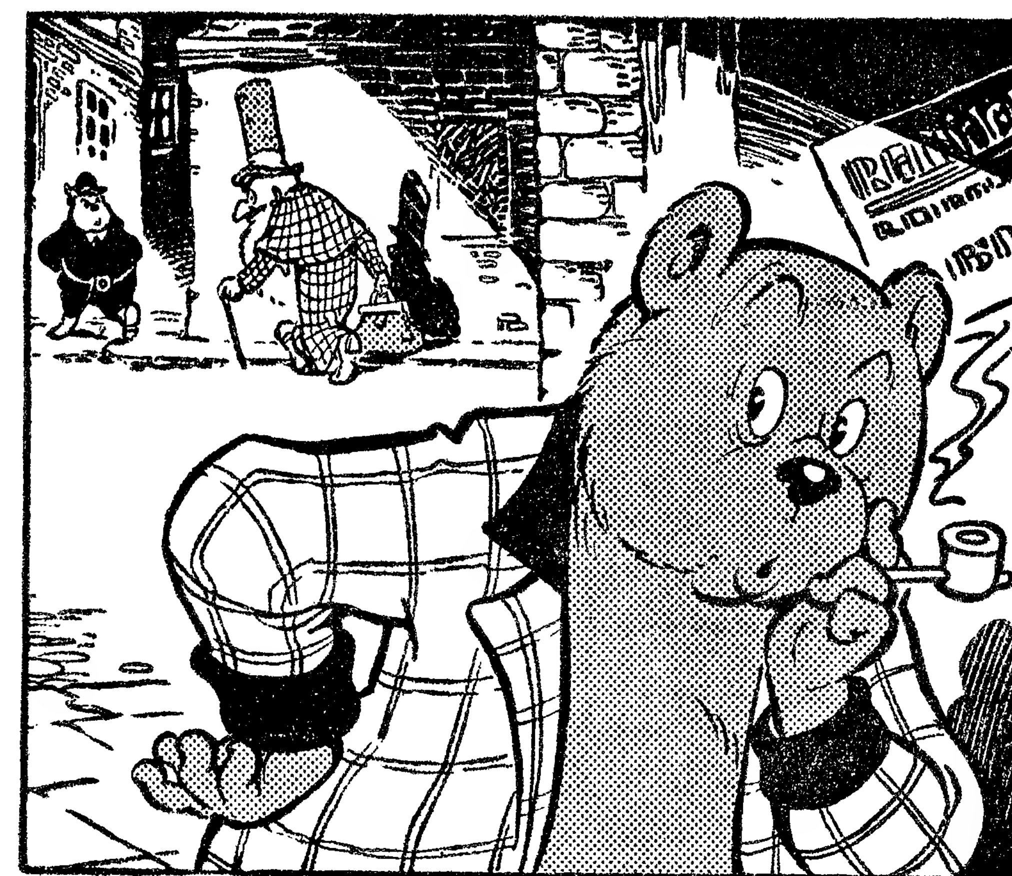
„Juist, dat moet ik hebben!”, kakelde de koopman.

Hij nam snel een goudstuk uit zijn hoed, drukte dat in de hand van de fijne-delicatessenhandelaar en stulpte daarop het hoofddeksel over het bordje.

Op dat moment betrad heer Bommel het pleintje. Hij keek wat speurend rond, want hij was nog steeds op zoek naar de wonderlijke grijsaard. Toen echter zijn blik op de winkel van Grootgrut viel, verhelderden zijn trekken. Want voor de pui zat de gezochte op het trottoir geknield en stopte mompelend iets in zijn koffertje.

Heer Bommel trok zijn jas recht en stapte vastberaden op de oude Hocus af. De grijsaard knipte snel zijn koffertje dicht.

„Het werken in een stad heeft zijn bezwaren", mompelde hij. „Altijd storing en nieuwsgierigheid. Wij houden niet van de massa, m'n kniphoed en ik. Maar toch kunnen we er niet zonder. Het is moeilijk."

„Ik stoor toch niet?", vroeg heer Ollie minzaam. „Hebt u iets laten vallen?"

„Nee!", zei de oude, zich snel oprichtend. „Ik raapte iets op — een arm verdwaald insekt. Wat moet je?"

„Ik hoorde, dat u oude waarden zoekt", hernam heer Bommel een weinig koel. „En u hoeft niet zo te snauwen! Ik wil u alleen maar helpen. Want iedereen weet, dat ik waardevolle zaken bezit — wij heren verzamelen gaarne allerlei kunstvoorwerpen. En ik toon ze graag aan een medeverzamelaar; u hoeft dus niet naar die lawaaiige markies te gaan als u iets moois wilt zien, hoor!"

„Hoor eens", kraste de grijsaard, „ik wil niet alleen zien, maar ook kopen. En jij hebt mij vriendelijk ontvangen toen mijn kniphoed weggewaaid was. Daarom wil ik van jou niets kopen!"

„Dat is erg fijngevoelig", zei heer Bommel getroffen. „Lieden van onze stand verkopen niet, want geld speelt geen rol. Maar als u iets héél graag had willen hebben... en als. . . ."

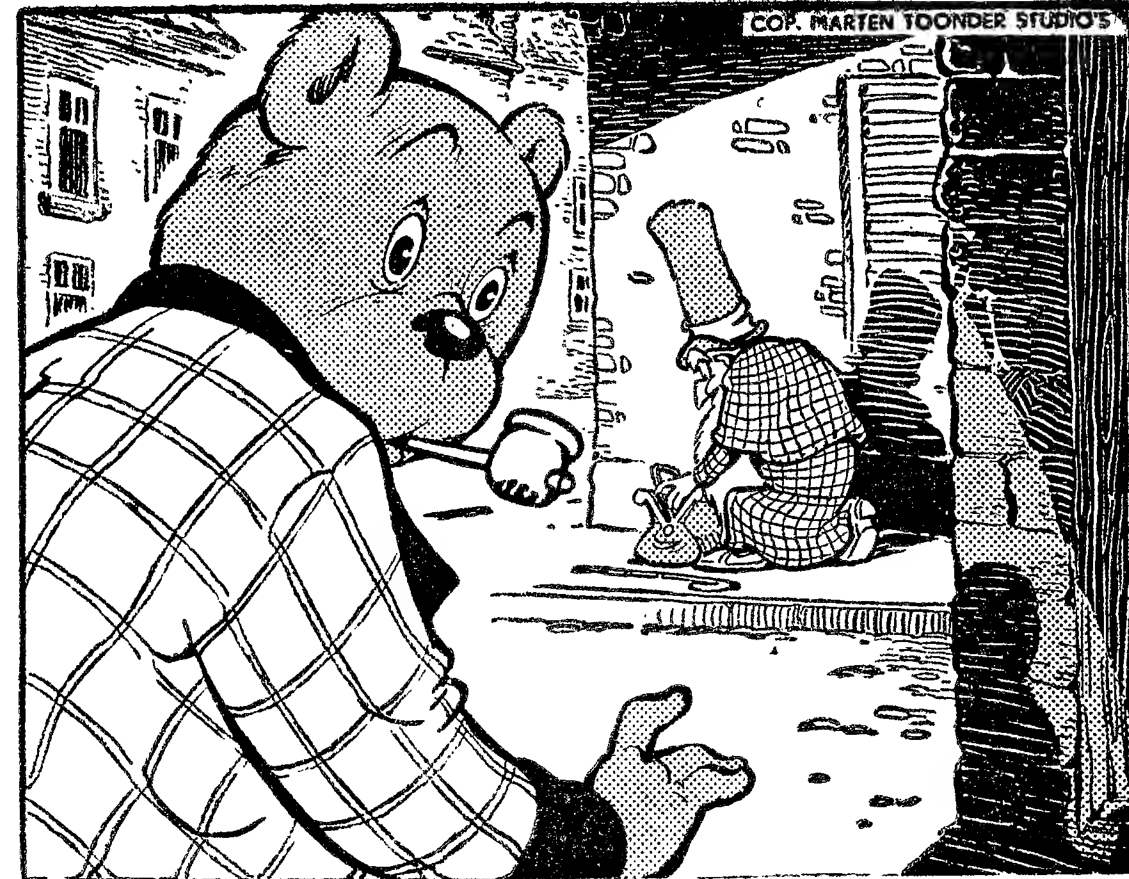
„Dring niet aan!", zei de magister. „Want dan zou ik mij weleens kunnen bedenken. Mijn geweten is maar héél klein! Bij Zazel! Nog één woord en ik kom toch bij je kopen!"

Met deze raadselachtige woorden wendde hij zich snel om en schuifelde op de commissaris van politie af, die juist naderde.

Heer Ollie, die verbaasd achterbleef, zag hoe de grijsaard commissaris Bulle Bas staande hield.

„Ah! Een hoge politiebeambte!", kraste magister Hocus met een kakelend lachje. „Net wat ik zoek!"

„Waarmee kan ik u helpen?". vroeg de commissaris, die altijd beleefd was tegen vreemdelingen. „Wat zoekt u?"

„Oude waarden", legde de grijsaard uit. „Ik betaal er goed voor. Hebt u iets over te nemen voor een oude koopman?"

„Dat is sterk", zei de hooggeplaatste ambtenaar. „Wij van de politie doen niet in antiquiteiten, daar is ons traktement te schraal voor. Ik dacht, dat iedereen dat wel wist."

„Ik bedoel niet zozeer oudheden", hernam de ander. „Ik heb het oog op iets, wat voor u waarde heeft. Hebt u geen aardige medaille voor een flinke daad? Of een lof-felijk getuigschrift — of iets van die kracht?"

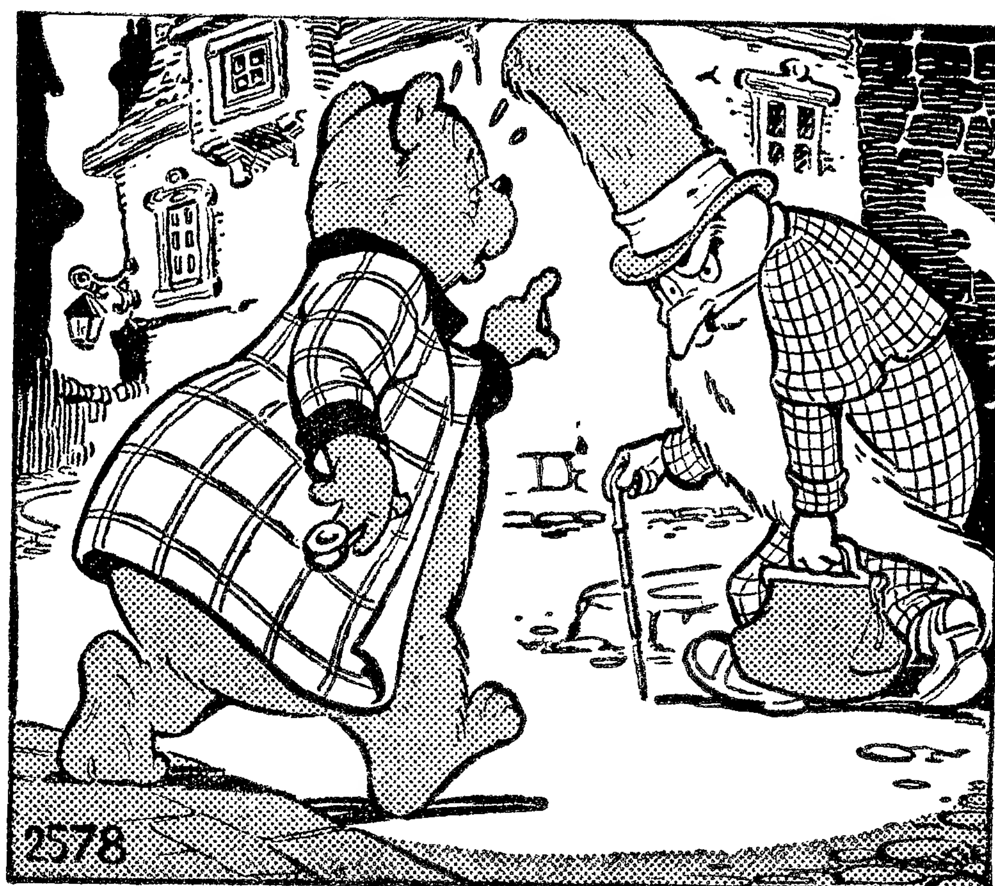
„Meneer", zei de politiechef, „mijn waarde ligt in mijn functie als commissaris te dezer stede!"

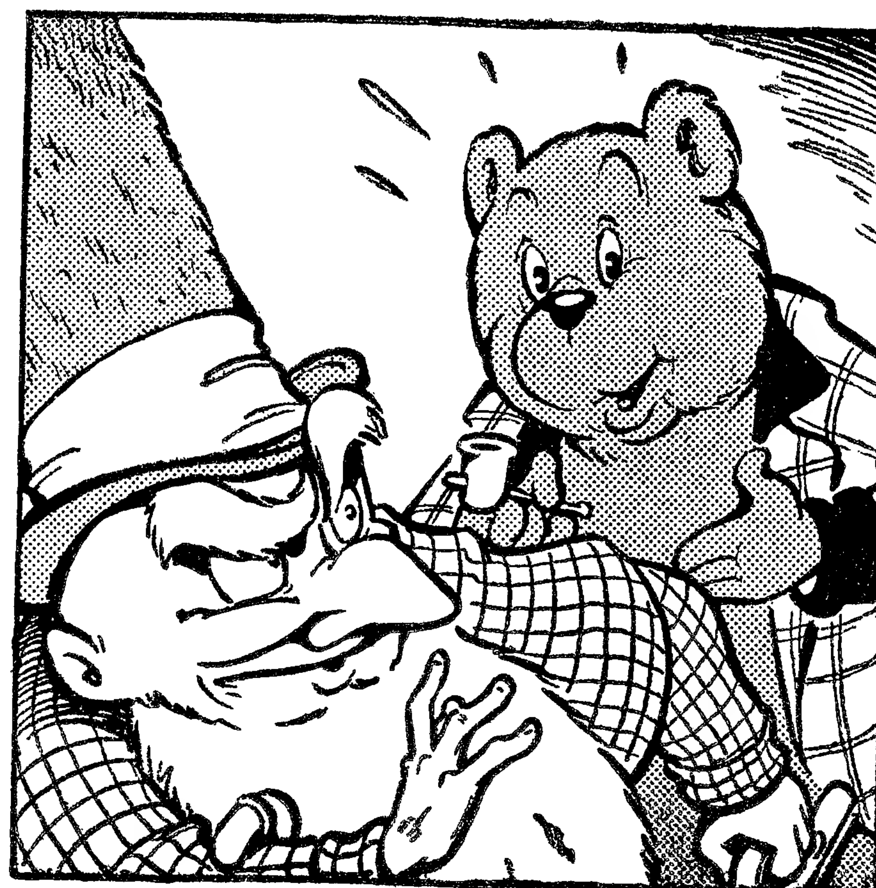
Met deze woorden legde hij plechtig de hand op zijn nikkelen penning en maakte zich gereed om verder te gaan. Doch nu nam de oude bliksemsnel de hoed af, drukte hem een gouden munt in de hand en stulpte het hoofddeksel over het waardigheidsteken.

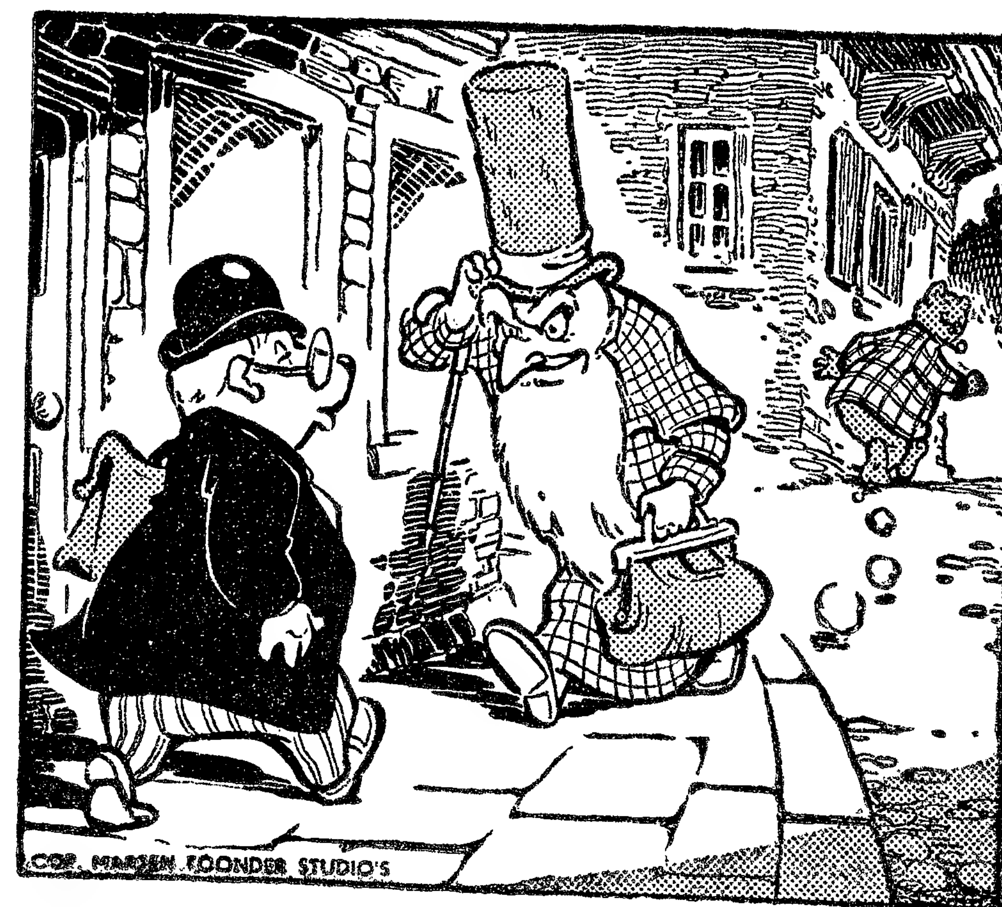
Op dat moment trad heer Bommel juist weer uit de kruidenierswinkel, waar hij enkele bestellingen had willen doen nu hij toch in de buurt was.

„Vreemd", prevelde hij. „Grootgrut is er niet. Niets voor hem om zijn zaak alleen te laten, maar och, de middenstand is niet meer wat hij geweest is. Het gaat die lieden te goed. Ik zal maar weer eens verder gaan."

Toen viel zijn oog weer op de oude Hocus Pas, die even verder op het trottoir knielde..

„Een eigenaardig iemand!", mompelde hij. „Hij heeft zeker weer een arm, verdwaald insekt gevonden. Toch wel een interessante man — niet alleen, dat hij oude waarden verzamelt, maar hij schijnt ook in torren te doen. Toch wel een heer, als men begrijpt wat ik bedoel."

Enigszins aarzelend liep hij opnieuw op de grijsaard af en sprak hem aan.

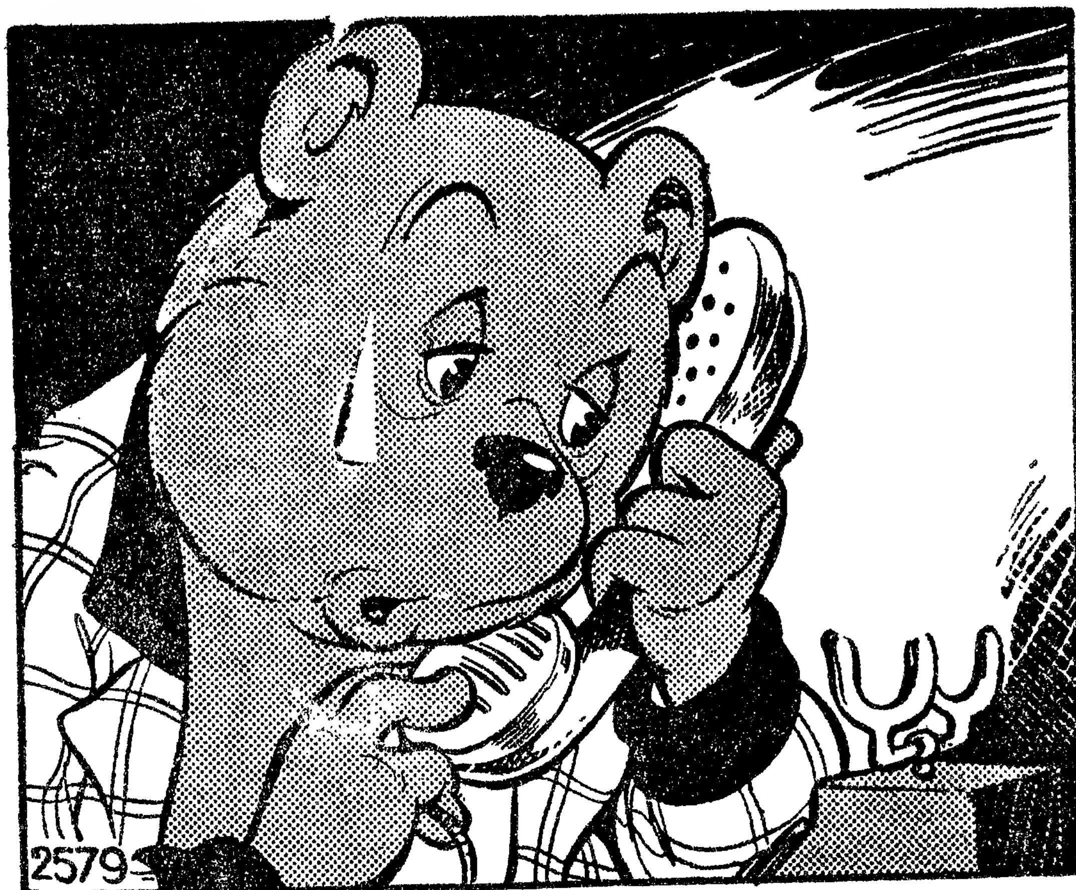
„Ik heb nog eens nagedacht", zei hij. „Ik heb niet begrepen wat u daarnet allemaal zei. Maar u hoeft niet verlegen te zijn. U kunt gerust eens langs komen. Men treft zo zelden lieden aan met oog voor het schone, dat het mij een genoegen zal zijn om u mijn verzameling te tonen. Ik heb net een héél mooi borstbeeld laten maken...."

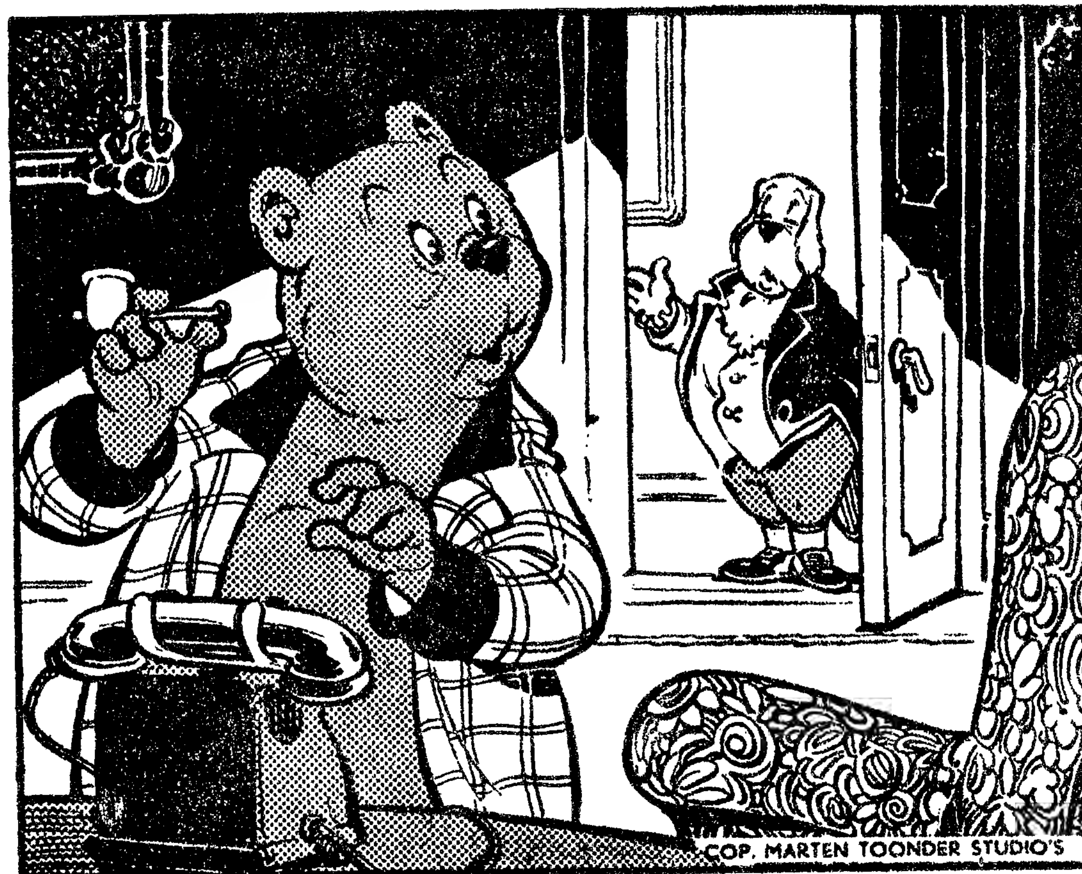
„Zo!", zei de oude, „zo! Je maakt het ons moeilijk, mijn kniphoed en ik. Mijn geweten is te klein om te weigeren, Bommel, en dus moet je het zelf maar weten. Ik kom vanavond even langs als het je schikt — als de zon onder is. Nu moet ik hier in de stad nog wat zaken doen. Tot de duisternis, jonge man! Tot ziens! Hèhèhè!"

Zo kakelend stapte hij snel de straat af in de richting van een naderende wandelaar. Dit was de ambtenaar eerste klasse Dorknoper, die met een tas vol b-formulieren op weg was naar zijn bureau.

„Kijk, kijk! Net wat ik zoek", hoorde heer Ollie hem zeggen. „Iemand die oude waarden draagt! U hebt vast wel iets voor een oude koopman over te nemen."

„Een eigenaardig heer", dacht heer Bommel, naar huis gaande. „Ik heb nog zelden zo'n ijverige verzamelaar gezien!"

Tegen het vallen van de avond werd heer Bommel opgebeld door burgemeester Dickerdack.

„Het spijt me, dat ik je moet storen, Bommel", sprak de magistraat, „maar ik ben een weinig ongerust."

„Dan bent u aan het goede adres", zei heer Ollie. „Wie zou beter in staat zijn om iemand gerust te stellen dan ik met m'n rijke ervaring — als u begrijpt wat ik bedoel? Spreek vrij uit, heer Dickerdack, ik zal u met raad en daad terzijde staan. Wat schort eraan?"

„Een van mijn beste ambtenaren is verdwenen!", riep de burgemeester uit. „Een zekere Dorknoper! Hij was met enkele b-formulieren op weg naar je toe — en hij is nog niet teruggekeerd!"

„O, die", zei heer Bommel lusteloos, „dat is dan jammer."

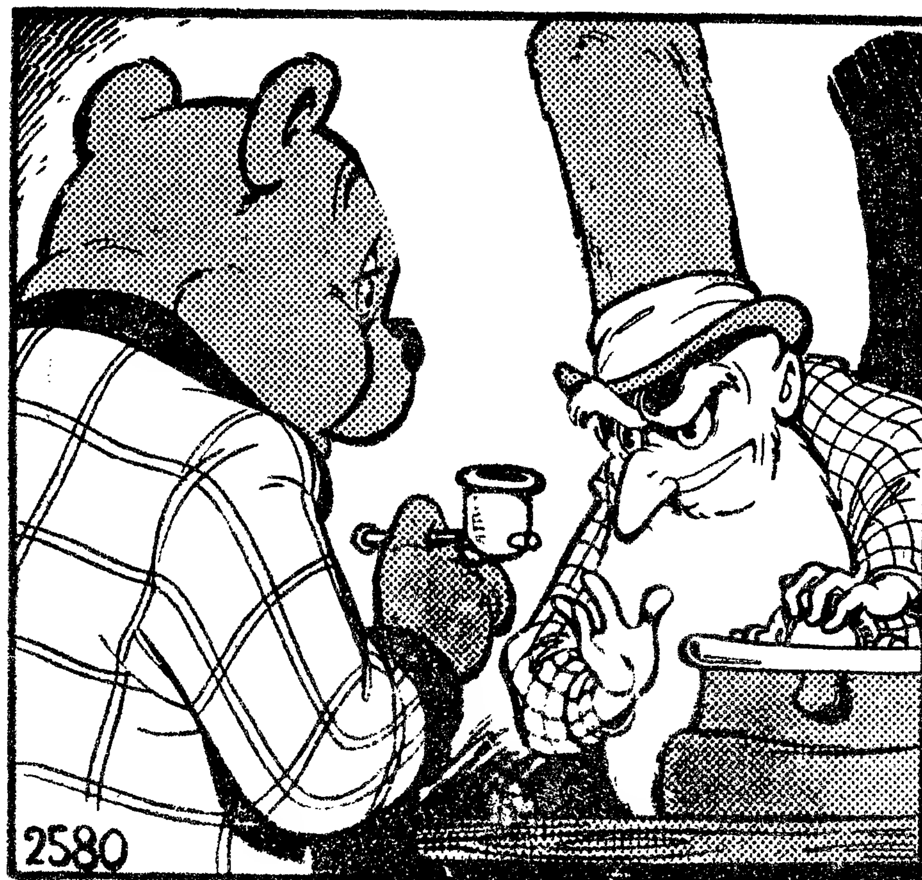
„Jammer?!", hernam de ander. „Het is een raadsel! Nog nooit is er een beambte eerste klasse zoekgeraakt — het is tegen de orde der dingen! Hier is iets vreemds aan de hand, Bommel! Heb jij hem soms gezien? Hoe laat is hij bij je geweest?"

„Hij is helemaal niet bij me geweest", zei heer Ollie koel. „Ik zag hem met z'n formulieren in het zonnetje wandelen. U moet uw personeel beter in de hand houden, lijkt me, dan komen die dingen niet voor. Goedenavond."

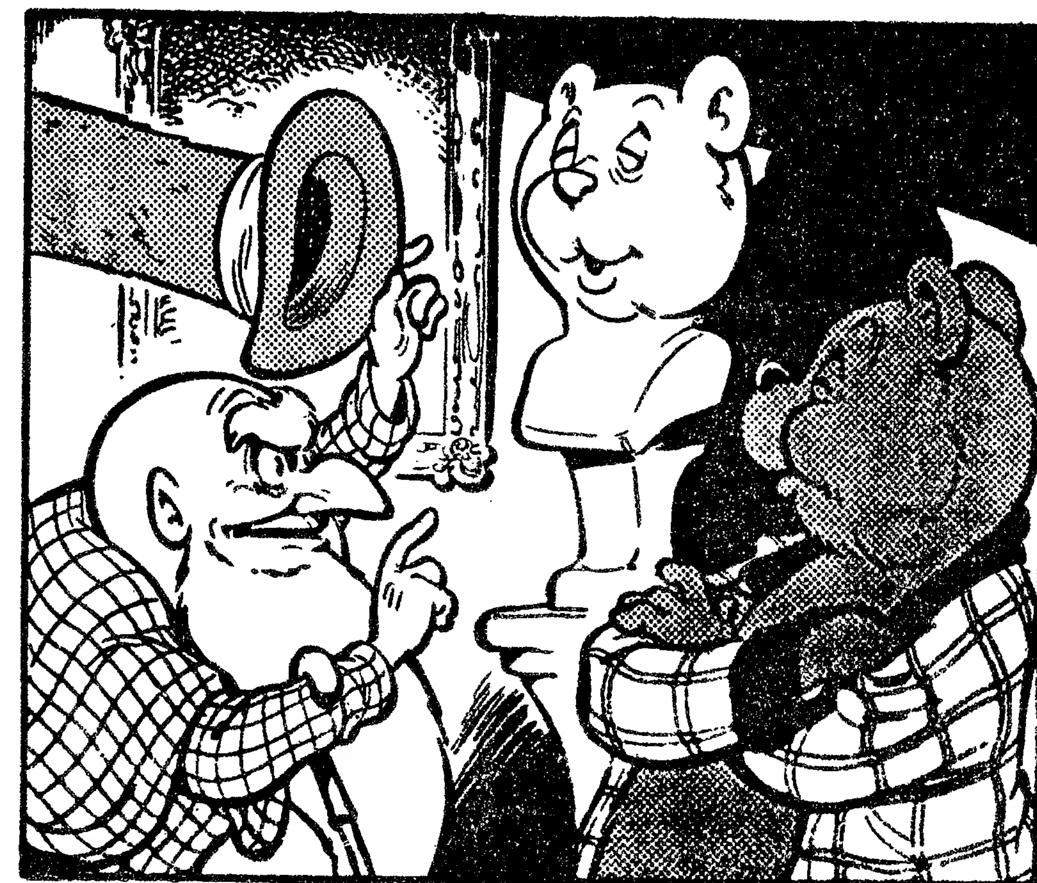
Hij legde de hoorn neer en keerde zich om. Want op dat moment kondigde de bediende Joost bezoek aan.

„Als het soms ene Dorknoper is, ben ik niet te spreken", zei heer Bommel kort. „Laat hem maar naar het stadhuis gaan!"

Doch het was de ijverige ambtenaar niet die er nu binnentrad. De oplettende lezertjes zullen in de late bezoeker zonder moeite magister Hocus herkennen. De grijsaard zag er vermoeid uit en zijn koffertje scheen zeer zwaar te zijn, doch overigens was hij goed monter.

„De duisternis kruipt langs de velden", sprak de oude Pas met krakende stem. „De vleermuizen vliegen en de jonge maan rijst. Daar zijn we dan, zoals de afspraak was – ik en m'n kniphoed. Hèhèhè!"

„Haha!", zei heer Bommel. „Heel aardig. Ik was al bang, dat u mij vergeten was."

„Ik vergeet niet gauw", zei de grijsaard. „U drong zó aan op dit bezoek, dat ik wel moest komen. Maar ter zake. Ik ben moe en de nacht is kort. Waar zijn uw waarden?"

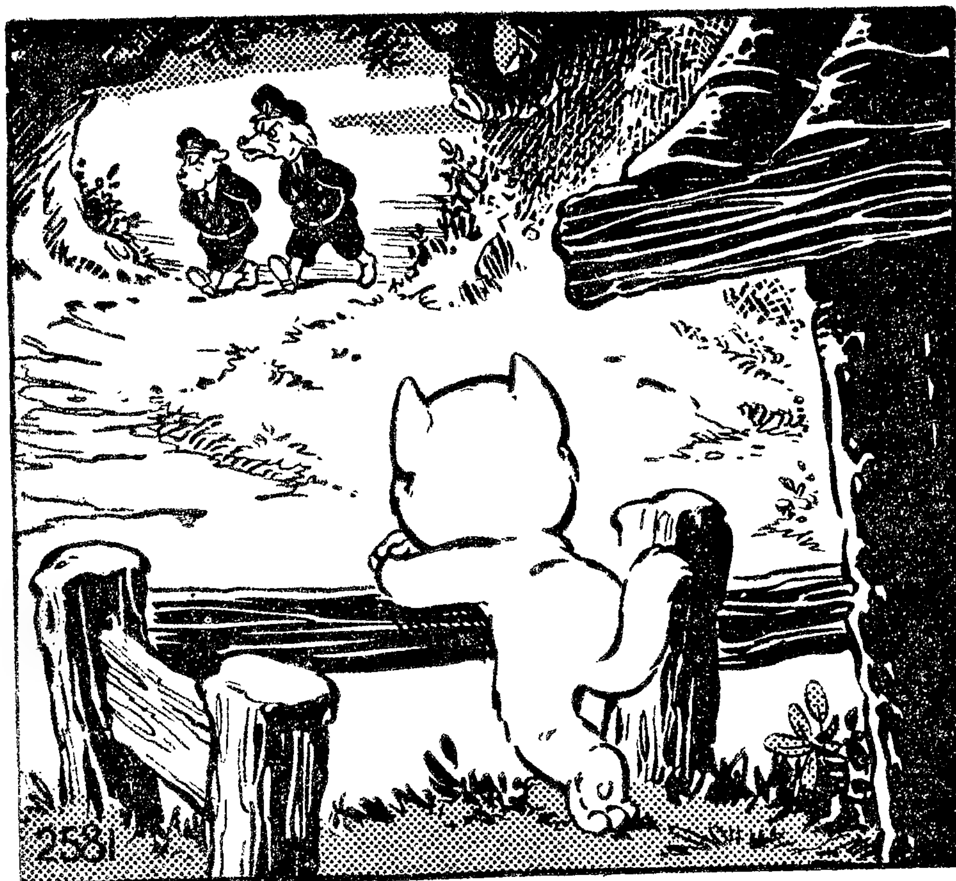
„O eh. . . . hier", zei heer Ollie. „Hier en overal in huis, bedoel ik. Kijk maar rustig rond, heer Pas. U zult heel wat schoons en fraais zien, als u een oog voor het mooie hebt. Hier is bijvoorbeeld een heel goed schilderij – een portret van mezelf, zoals u ziet en daar hangt. . . ."

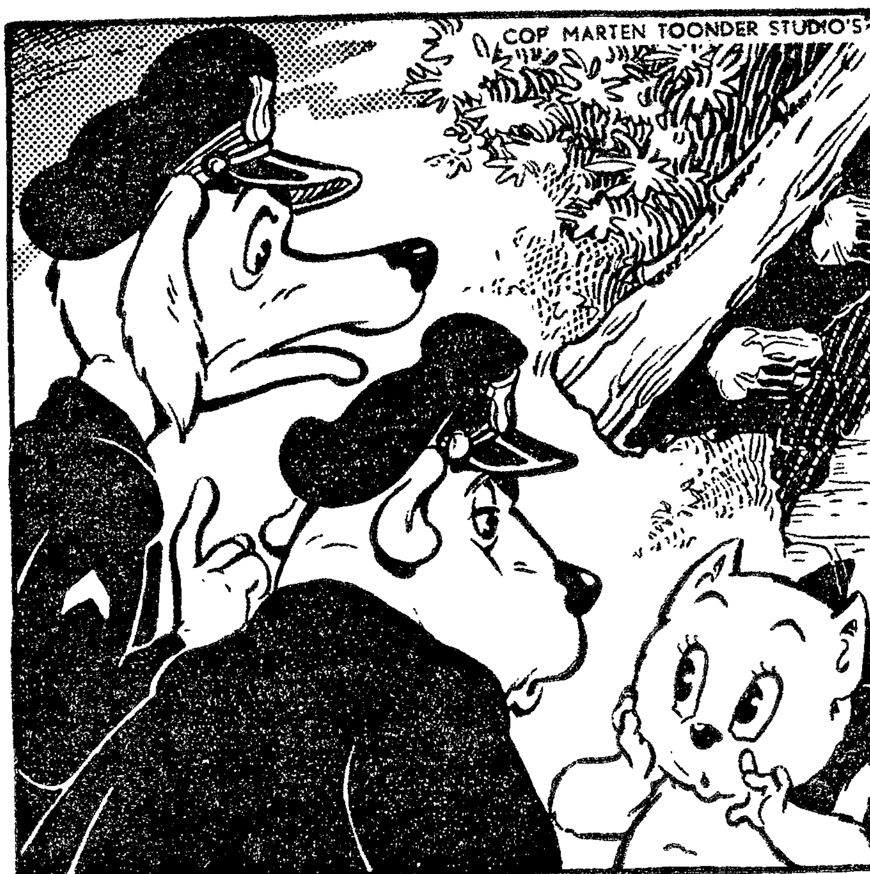
Ja ja" onderbrak de oude ongeduldig. „Ik zie het. Een medaille. Van een visvereniging, wed ik. En een Perzisch tapijtje – maar dat is namaak. Katoen, m'n waarde! Dat kastje is niet onaardig, hoewel ik ze beter heb gezien. Veel te duur betaald, daar ben ik zeker van. Men betaalt oude waarden meestal veel te duur wanneer geld geen rol speelt. Want wat is oud hout eigenlijk waard? Niets, nietwaar? Het leeft niet. Nee, ik zoek iets beters. Wat is hier in huis het kostbaarste?"

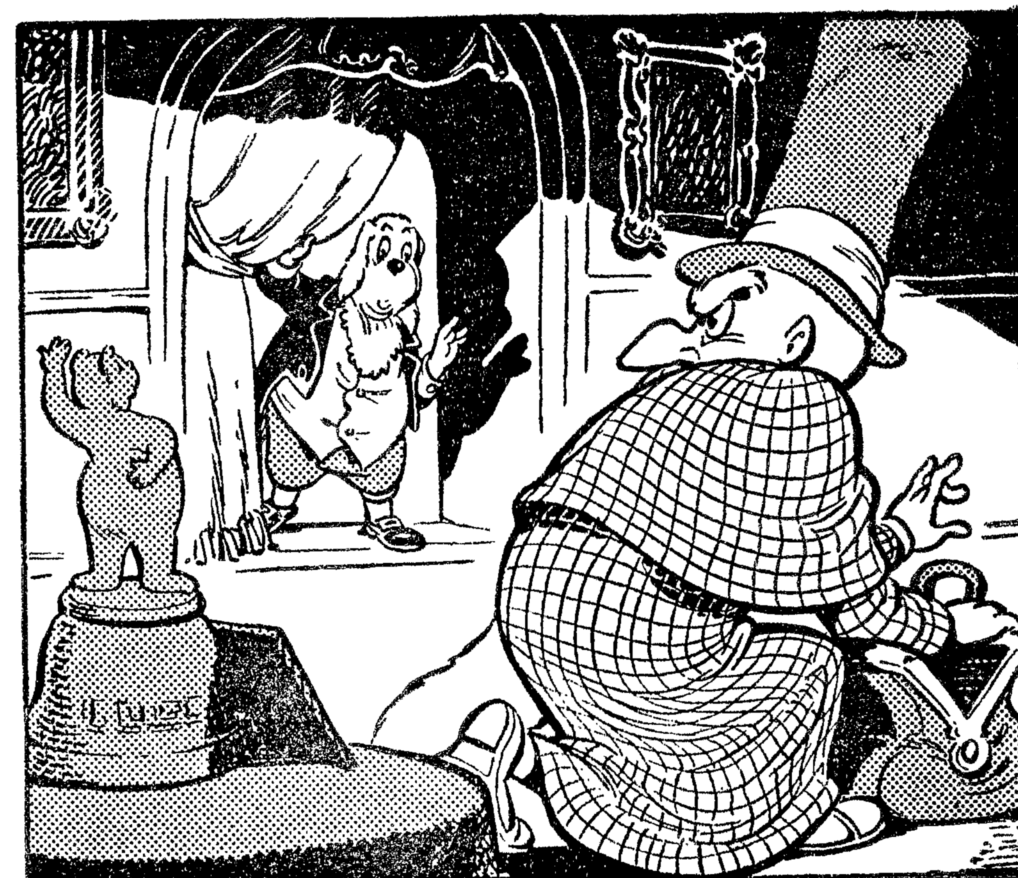
„Hm", prevelde heer Bommel wat beteuterd. Hij keek wat onzeker rond naar z'n schatten en het leek hem plotseling of ze minder mooi waren dan hij altijd had gedacht. Ten slotte bleef zijn blik rusten op een borstbeeld, dat hij voor z'n verjaardag had laten maken.

„Ik geloof. . . .", begon hij. De grijsaard liet hem echter niet uitspreken.

„Juist!", riep hij uit. „Dat heeft waarde! Eigenwaarde bedoel ik!" En met een snelle beweging nam hij de hoed van het hoofd. . . .

Omstreeks die tijd hing Tom Poes over het hekje dat z'n tuin omgaf en keek naar de ondergaande zon. Hij voelde zich een beetje onvoldaan, omdat hij de oude Pas uit het oog verloren had en omdat hij nog steeds niet wist wat die grijsaard met z'n rare hoed eigenlijk wilde.

Over de heuvel naderden de gestalten van enkele politiebeambten. Ze liepen snel en zagen er in de vallende schemering somber uit.

„Goedenavond", zei de brigadier Snuf, bij het hekje stilstaande. „Heb je hier ook iemand voorbij zien komen?"

„Daar heb ik niet zo op gelet", zei Tom Poes. „Zoeken jullie iemand?"

„We zoeken de commissaris", legde de agent Flatters uit. „Hij is verdwenen!"

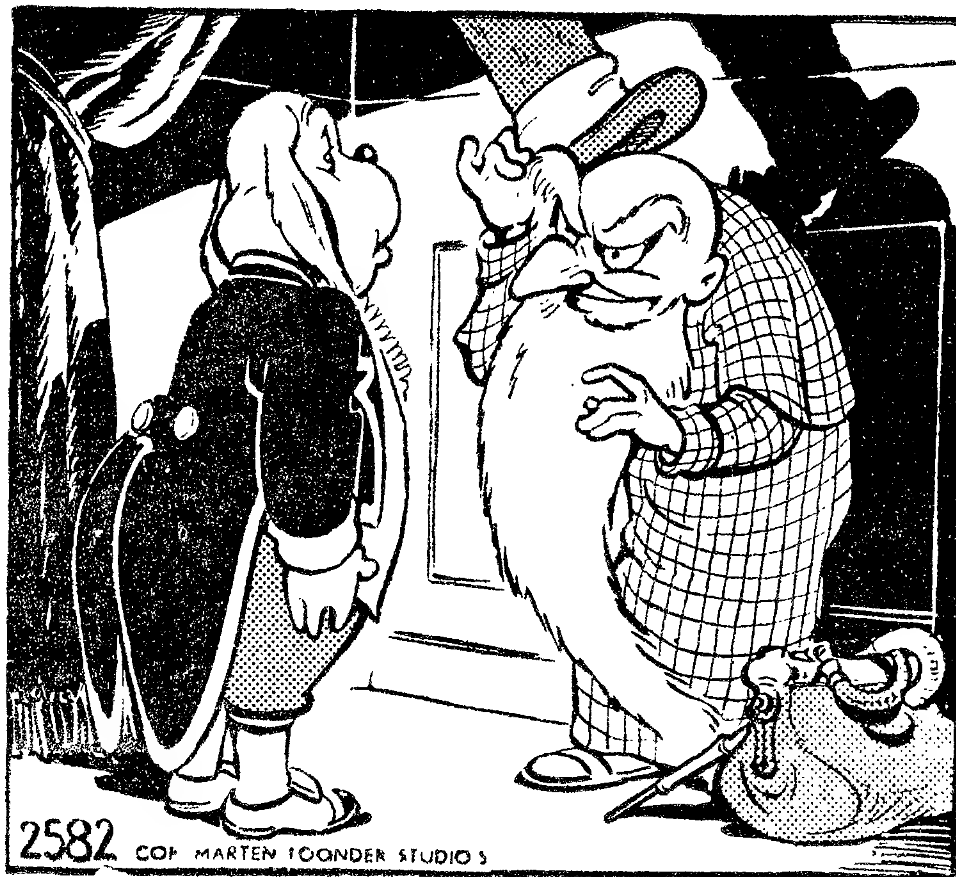
„Er schijnen veel meer burgers verdwenen te zijn", vulde de brigadier aan. „De telefoon op het bureau staat niet stil en de burgemeester maakt zich grote zorgen. Hij is bang, dat er politiek in het spel is en dat hoort hier in Rommeldam niet thuis."

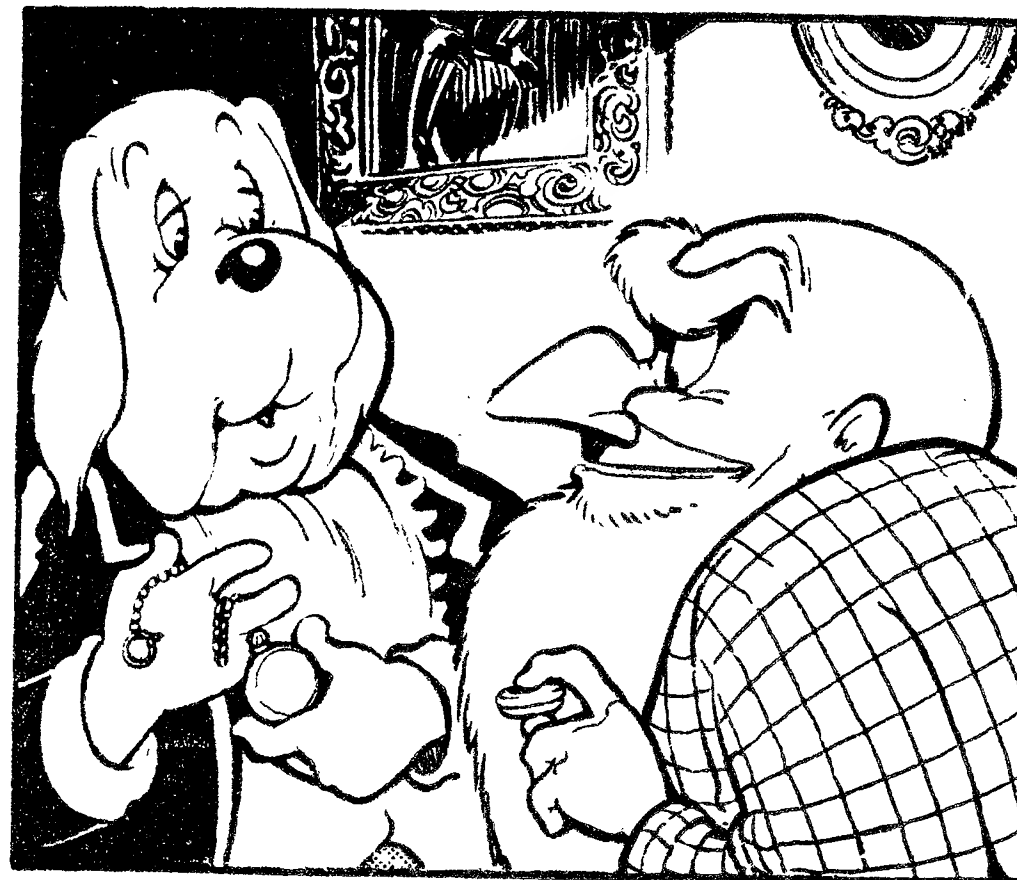
„Ik heb niemand gezien", zei Tom Poes ongerust. „Maar ik beloof jullie, dat ik zal opletten. Nu ik dit weet, begin ik een raar vermoeden te krijgen."

Op het slot Bommelstein was de bediende Joost intussen begonnen de lichten aan te steken en zodoende betrad hij na een korte klop ook het vertrek waar heer Ollie zijn bezoeker zijn kunstschatten liet zien. Een beetje bevreemd bleef de trouwe knecht op de drempel staan.

In het midden van de kamer knielde de grijsaard op de grond en stopte mompelend iets in zijn koffertje, doch overigens was de ruimte verlaten.

„Excuseer", zei Joost, „is heer Olivier heengegaan, als ik zo vrij mag zijn?"

Hocus Pas stond vlug op en wendde zich met een vriendelijk kakellachje tot Joost.

„Ach, daar is de trouwe bediende!", riep hij uit. „Ja, heer Bommel is even weg, m'n waarde. De duisternis valt en hij zoekt de schaduwen."

„De schaduwen?", vroeg de knecht verwonderd. „Ik heb nooit gemerkt, dat heer Olivier de schaduw zocht, met uw welnemen. Het scheen mij toe, dat hij van het licht hield, als ik zo vrij mag zijn."

„Het licht van heer Olivier is de schaduw van Zazel", legde de grijsaard uit. „Ach ja, de wegen van Iah en Flod zijn wonderlijk — laten wij over iets anders praten. Heb je soms iets van waarde voor mij over te nemen?"

„Iets van waarde?", herhaalde Joost, „ja, dat zou ik denken!"

Met gepaste trots trok hij een gouden horloge uit zijn vest en klapte de kast open.

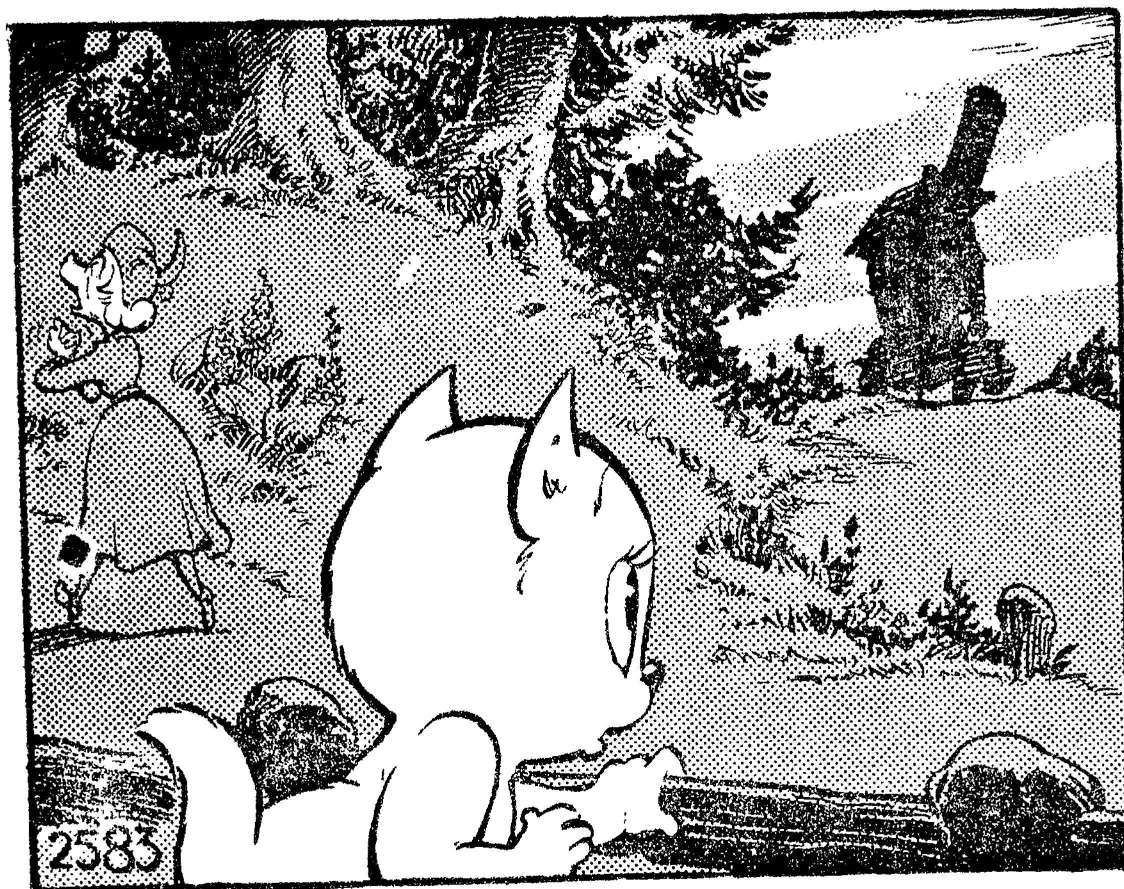
„Een uurwerk met scriptie!", sprak hij. „Dat heb ik van heer Olivier gekregen voor vijftien jaren trouwe dienst, als u mij toestaat. Maar dat is niet te koop. Het is een kostbare herinnering, wanneer u mij volgen kunt."

„Zeker!", zei de oude. Hij nam zijn hoed af en greep er een goudstuk uit. „Niet het horloge, maar de vijftien jaren trouwe dienst hebben waarde — ik voel het" prevelde hij zijn hoofddeksel over het klokje stulpend.

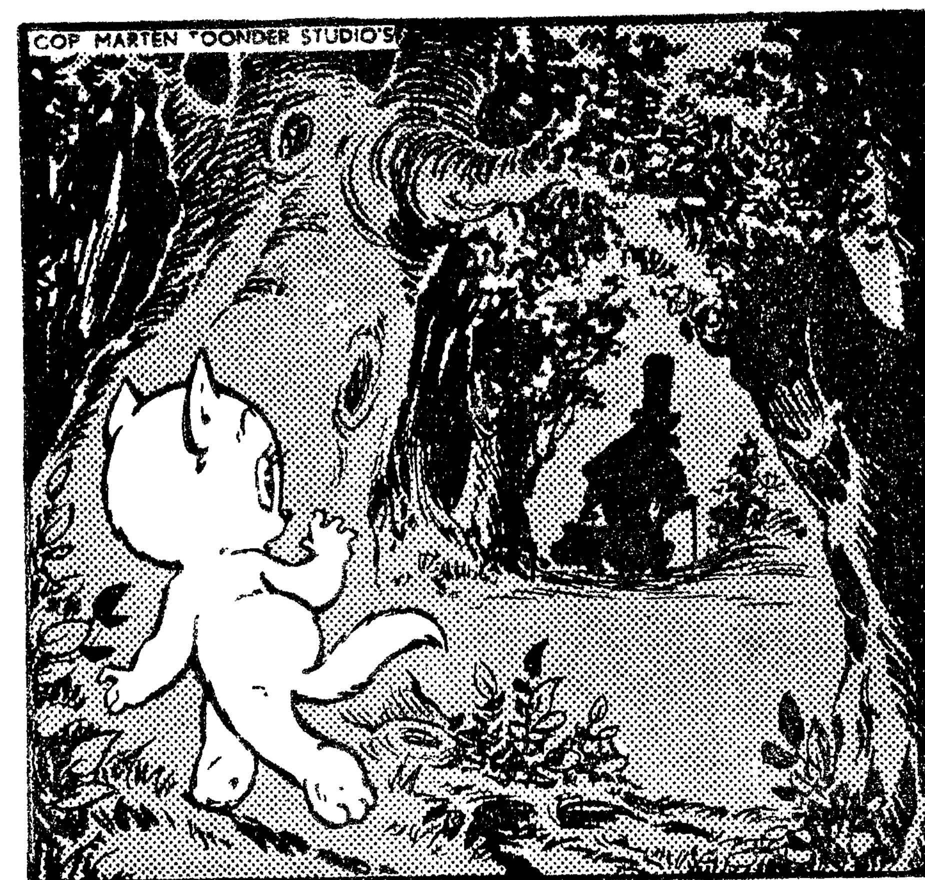
Tom Poes stond intussen nog steeds bij zijn hek. Weliswaar had hij iets willen gaan doen, maar nu werd hij weer opgehouden door mevrouw Dorknoper.

„Het is vreselijk", riep ze. „Mijn man is verdwenen. Niemand weet waar hij is — en hij is toch de stiptheid zelve. Elke avond was hij om vijf minuten over zes thuis en dan trok hij zijn sloffen aan. En nu dit! Ik weet niet wat ik moet beginnen. Zou hij in slecht gezelschap zijn geraakt?"

„Ik weet het niet", zei Tom Poes. „Maar ik zal proberen hem te vinden."

Mevrouw Dorknoper keerde zich om en liep handenwringend de weg op. „Wie weet wat er gebeurd is!", jammerde ze nog. „Misschien is mijn man wel ontvoerd! Misschien had hij vijanden — men was soms heel onaardig wanneer hij iemands boeltje moest verkopen Ach, wij ambtenaarsvrouwen hebben het héél moeilijk!"

Tom Poes keek de beklagenswaardige dame bekommerd na.

„Er moet iets gebeuren", dacht hij. „Het wordt te gek met al die verdwijningen. Als ik nu maar wist waar ik moet beginnen met zoeken. Ik heb wel een soort idee, wat er aan de hand is maar zeker weet ik het toch niet......"

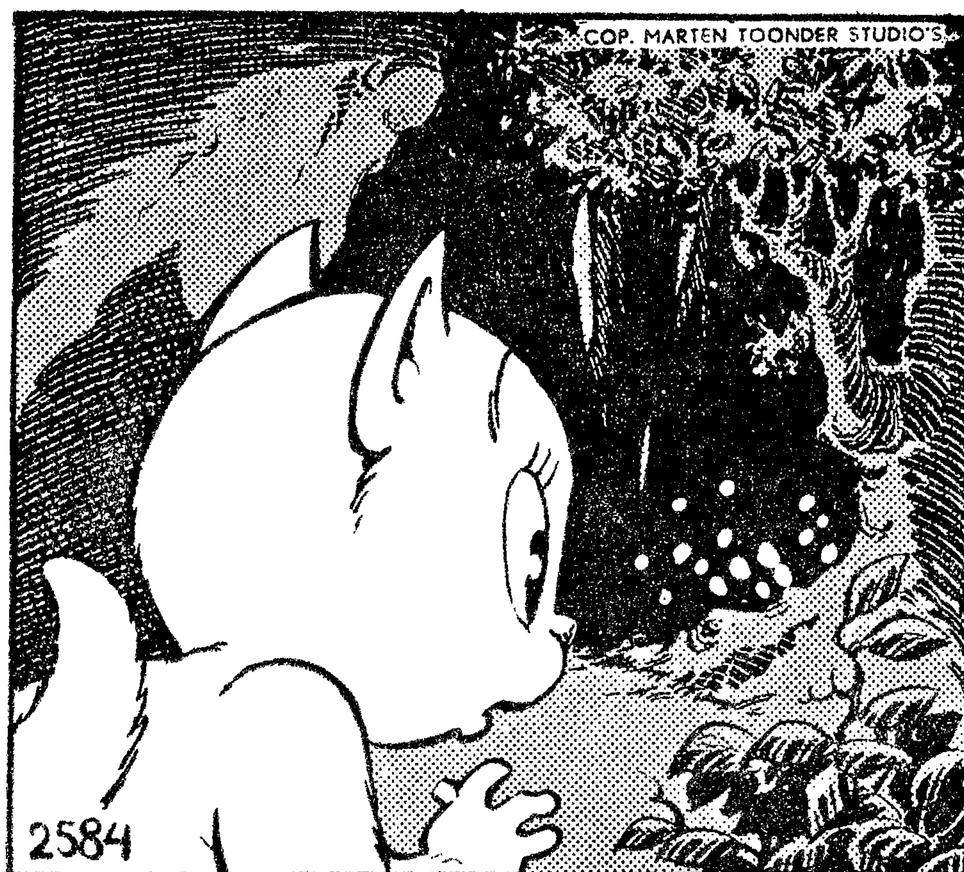
Op dat moment werd zijn aandacht getrokken door een voorbijganger, die in de duisternis langs zijn huisje kwam stappen.

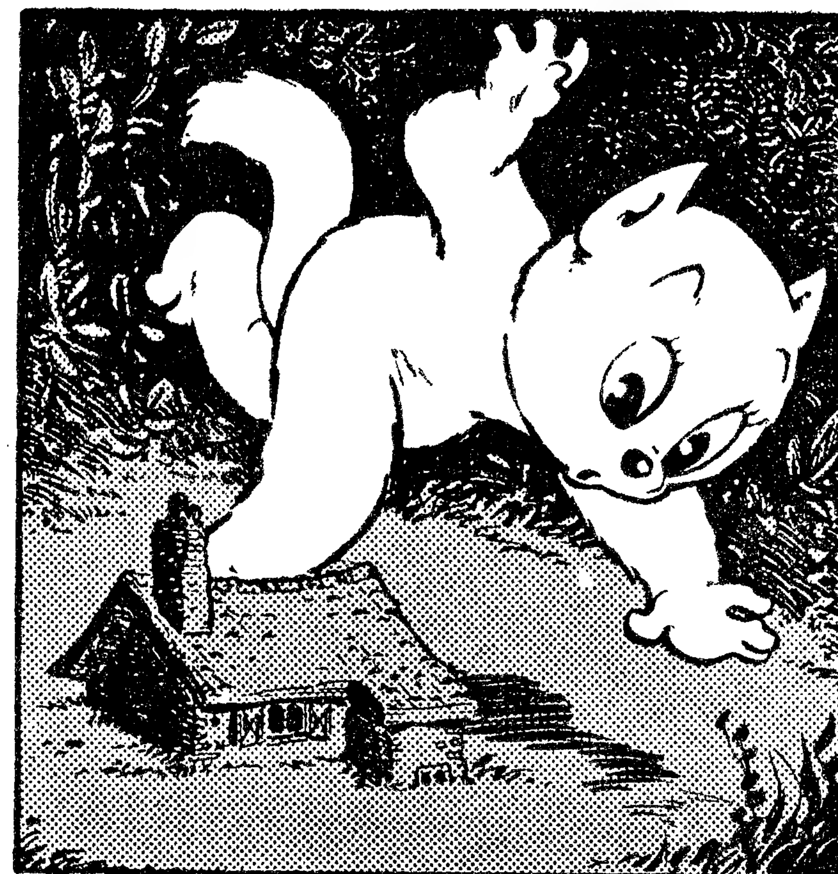
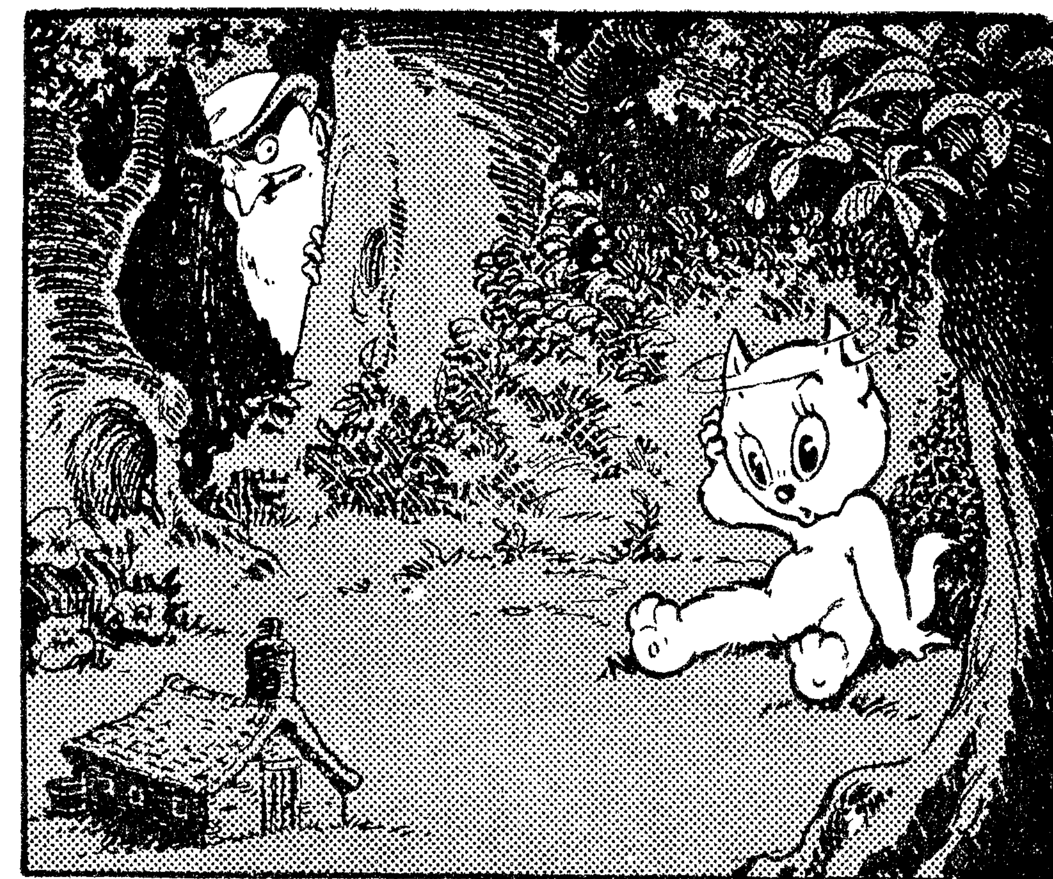
Het was de oude magister Hocus. Hij had de hoed diep in de ogen gedrukt en liep diep gebukt onder het gewicht van zijn koffertje, terwijl hij zachtjes in zichzelf mompelde.

Zonder op of om te kijken schuifelde hij snel de weg af en verdween in de schaduwen van het bos.

„Juist", zei Tom Poes. „Hèm moet ik hebben. Want het is wel zeker, dat hij iets met die verdwijningen te maken heeft, al weet ik dan niet precies wàt. Maar vertrouwen doe ik hem niet, hij met z'n kniphoed!"

Zonder verder nog lang na te denken liep hij zijn tuintje uit en begon de grijsaard achterna te lopen. Het was nu al haast helemaal donker, maar door de sloffende voetstappen en het geprevel van de oude kon Tom Poes hem toch heel goed volgen........

De oude magister scheen de weg in het bos goed te kennen. Hij schuifelde snel langs de smalle paadjes, steeds in zichzelf mompelend en van tijd tot tijd een kakelend lachje uitstotend.

Tom Poes had moeite om hem bij te houden. Tussen de zware stammen was het helemaal duister en toen de grijsaard eenmaal in het Donkere-bomenbos was, verloor hij hem plotseling uit het oog.

„Vervelend", prevelde Tom Poes. „Het bos is groot en in de nacht is het zoeken moeilijk. Maar vinden doe ik hem toch wel — als het vandaag niet is dan is het morgen."

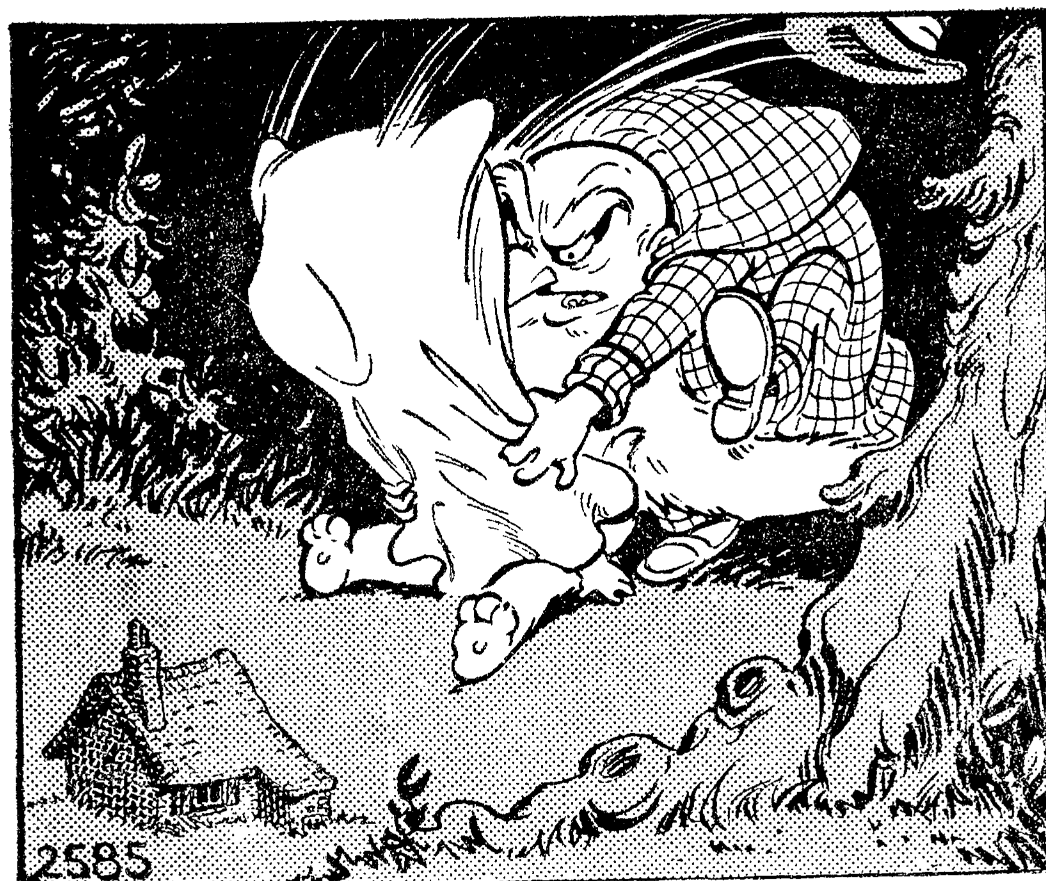
Een beetje doelloos sloop hij tussen de dikke bomen door, goed luisterend of hij geen geluid hoorde. En toen zag hij plotseling vóór zich, laag bij de grond. een aantal lichtjes branden.

Ze schenen vriendelijk tussen het gebladerte door en zagen er helemaal niet gevaarlijk uit.

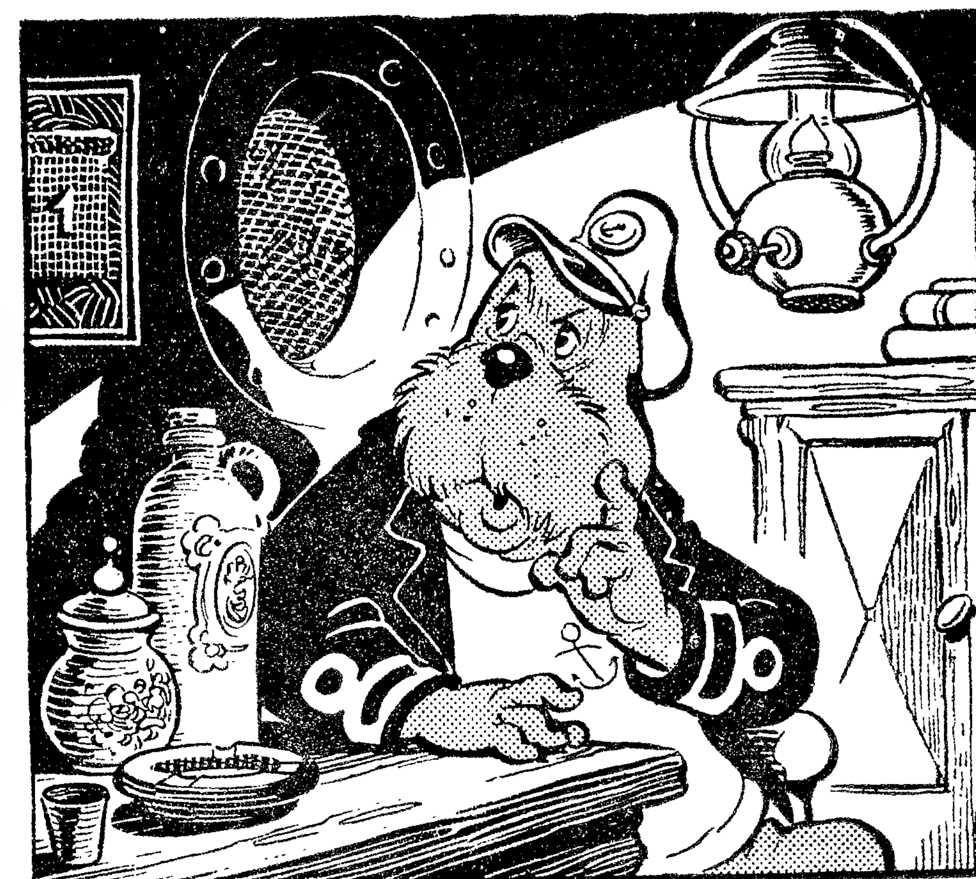
Zeer verbaasd liep Tom Poes ernaar toe om te onderzoeken wat dat betekende en toen struikelde hij plotseling over een voorwerp, dat op een open plek op het mos stond. Hij maakte een lelijke tuimeling en het duurde even voordat hij zich voldoende opgericht had om te kijken waarover hij gevallen was.

„Wel heb ik ooit!", mompelde hij. „Het is een huisje!"

Hij was zo verwonderd, dat hij niet eens hoorde, dat er achter hem een tak kraakte. Daardoor merkte hij ook niet, dat het gelaat van de oude Hocus Pas om een stam verscheen en hem met een onaangenaam trekje om de dunne mond begluurde....

Het was duidelijk, dat de grijsaard danig uit zijn humeur was toen hij Tom Poes daar zo plotseling op de grond zag zitten.

„Dat komt ervan, wanneer men een gevoelige aard heeft!", prevelde hij. „Ik had dit nieuwsgierige ventje reeds lang onder mijn hoedje moeten vangen. Maar soms plagen de resten van mijn geweten mij — en dit komt ervan! Ach ja, de wet van Zazel zegt zo terecht: Het geweten leidt slechts tot smart!"

Zo prevelende trok hij een grote zak uit zijn wijde jas en met een sprong die men van zo'n bejaarde man niet zou verwachten, wierp hij die over Tom Poes heen.

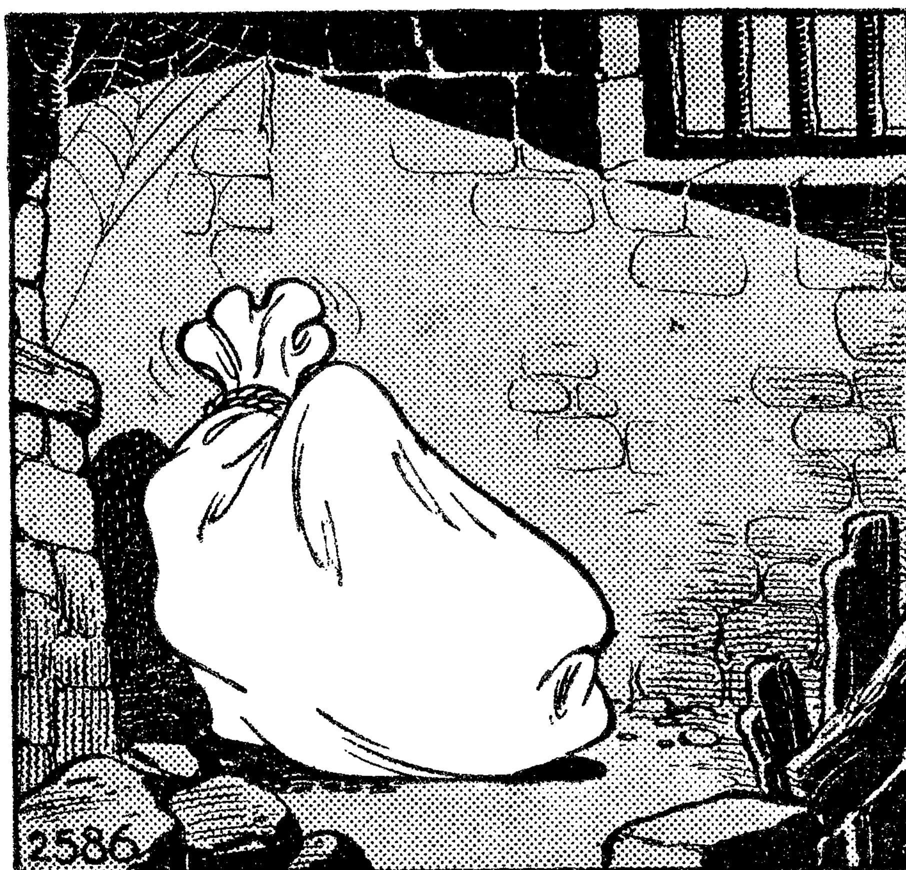
Die schrok zó hevig, dat hij vergat om tegenstand te bieden — en toen hij het eindelijk probeerde, was het al te laat. De oude had de zak toen reeds stevig dichtgesnoerd en over zijn schouder geworpen. Hij liep er nu mompelend mee door het woud, op weg naar een onbekende bestemming.

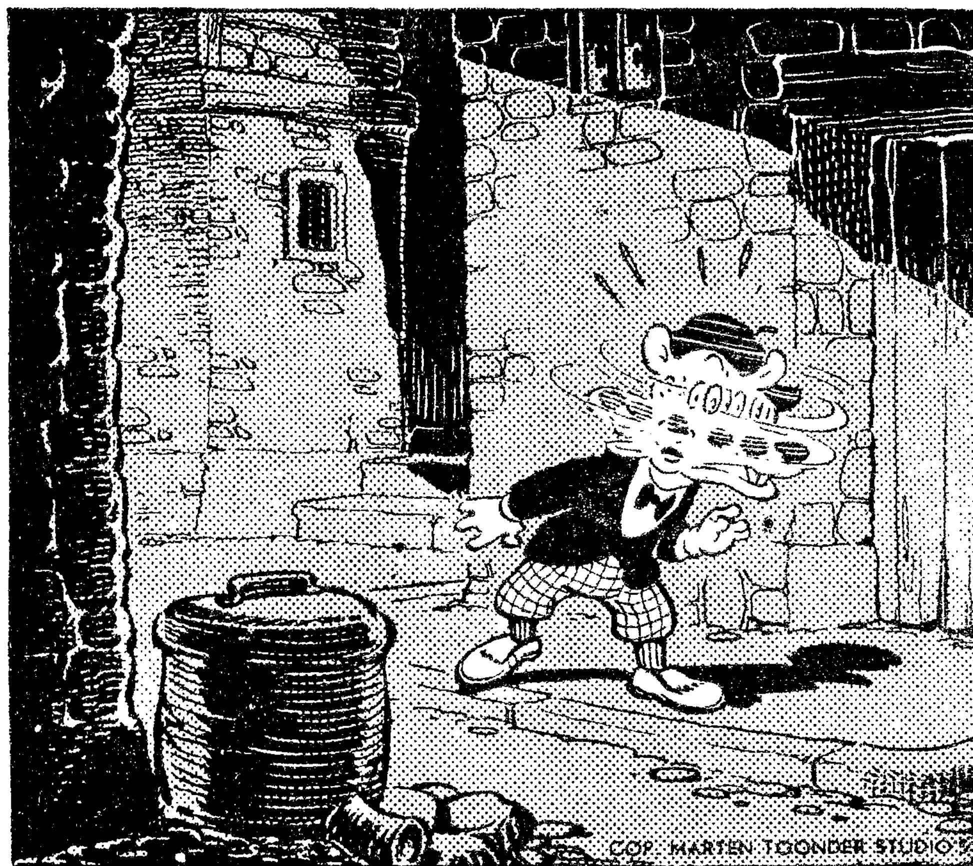
„Ik heb u niet kunnen treffen met mijn kniphoed", sprak hij duister, „omdat ge geen oude waarden bezat! Welnu, dan zal ik u anders aanpakken. Ik duld nu eenmaal geen inmenging in mijn zaken! Hèhèhè!"

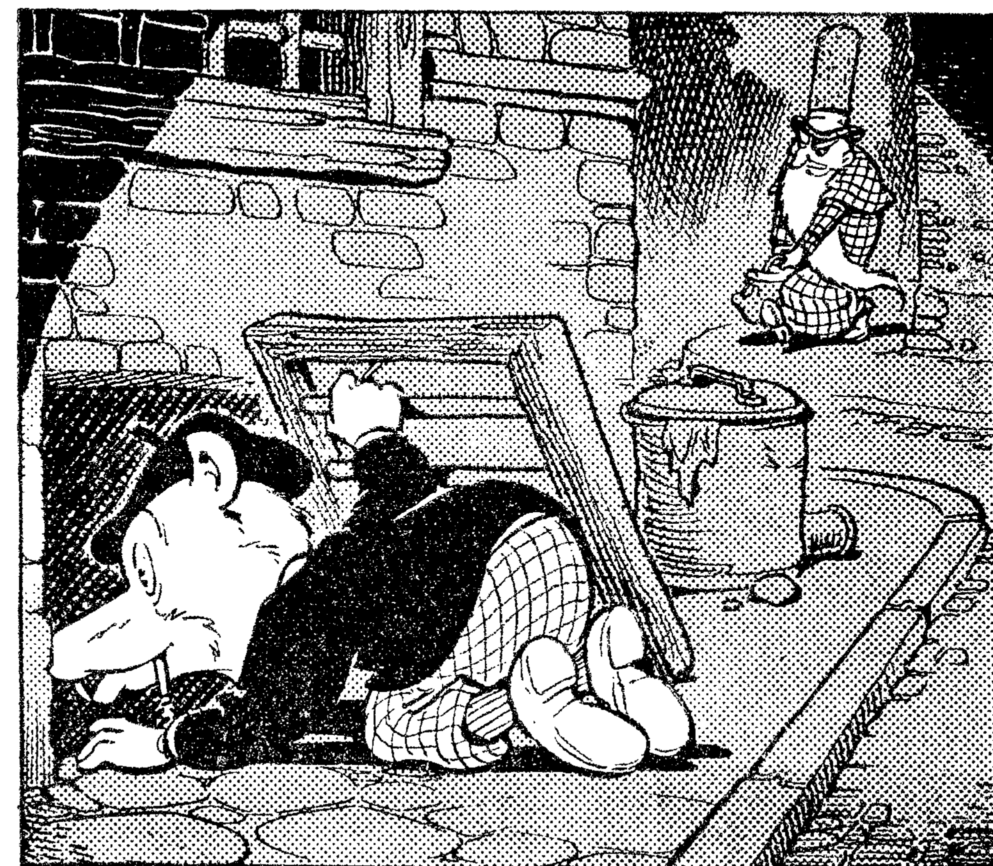
Intussen zat, ver van daar, kapitein Wal Rus in zijn kajuit op het goede schip Albatros.

De gezagvoerder staarde door een patrijspoort naar de nachtlucht en schudde bekommerd het hoofd.

„Over een poosje is het volle maan", bromde hij. „Dan moet ik uitvaren — maar er is nog geen lading! Een overgehaalde toestand, meneer! Bah! Dat komt ervan wanneer men zijn schip verhuurt aan een oude landrot met een lange hoed! Ik heb die rare Pilatus al direct niet vertrouwd.... maar.... hm! Zijn geld was goed."

Tom Poes zat nog steeds in de zak. Hij had van alles geprobeerd om eruit te komen, maar het linnen was stevig en het touw om de bovenkant was goed dichtgebonden, zodat hij geen kans zag om te ontsnappen. Zijn toestand was helemaal niet leuk.

De oude magister had hem ruw ergens op een stenen vloer gegooid en hoewel Tom Poes natuurlijk niets zien kon, had hij het vermoeden, dat hij zich in een kelder bevond. De omgeving was kil en vochtig en de geluiden die hij maakte, klonken hol.

Ten slotte gaf hij zijn strijd met de jute op en begon om hulp te roepen. Nu wilde het geval, dat de journalist Argus, op de avond van die dag, door de havenbuurt liep om stof voor een artikeltje te zoeken. De redactie had hem er op uitgestuurd om gegevens over verdwenen stadgenoten te verzamelen — en dat was geen gemakkelijke taak. Want, hoewel het aantal verdwijningen met het uur toenam, was er geen spoor van de oorzaak te ontdekken. Toen hij dan ook een zwak geroep uit een verloren pakhuis hoorde komen, maakte hij een sprong van blijdschap.

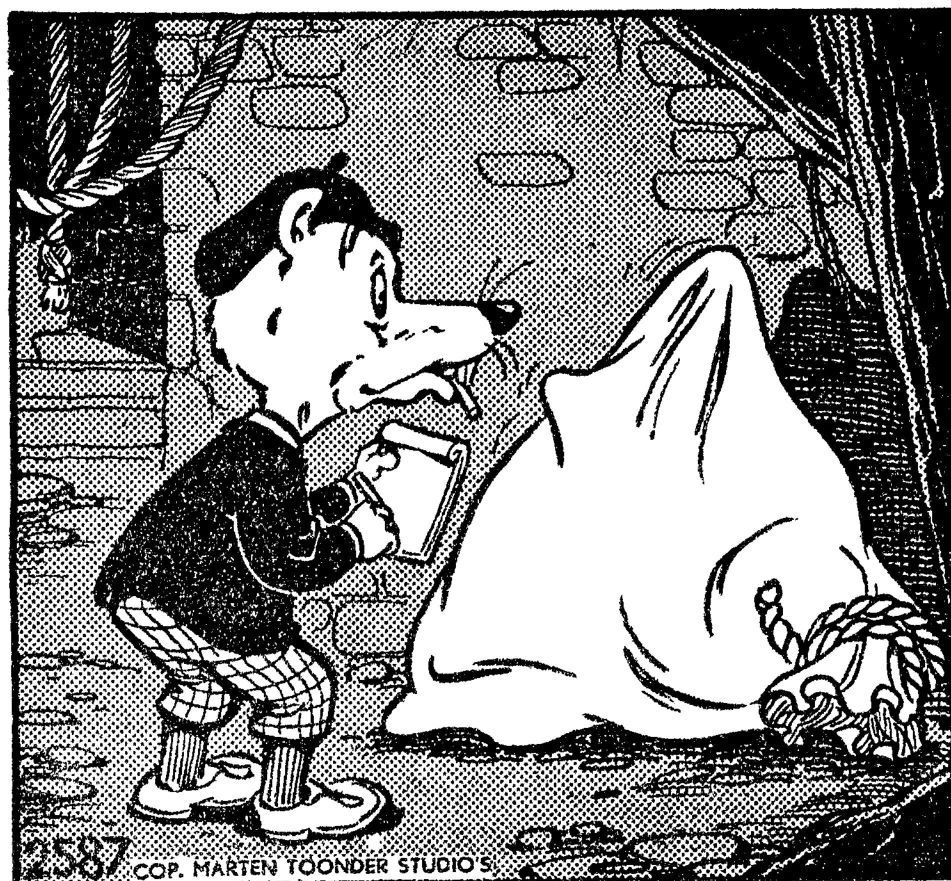
„Waar geroep is, is ellende!", sprak de reporter tevreden tot zichzelf. „En waar ellende is kan weleens een ontvoering zijn!"

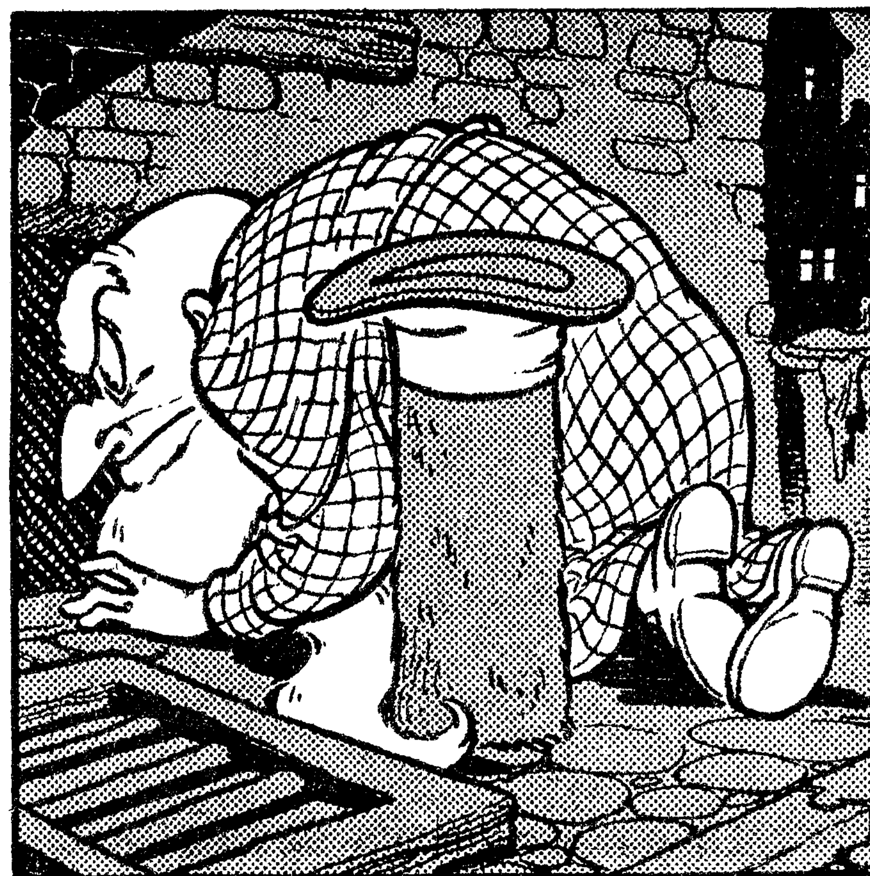
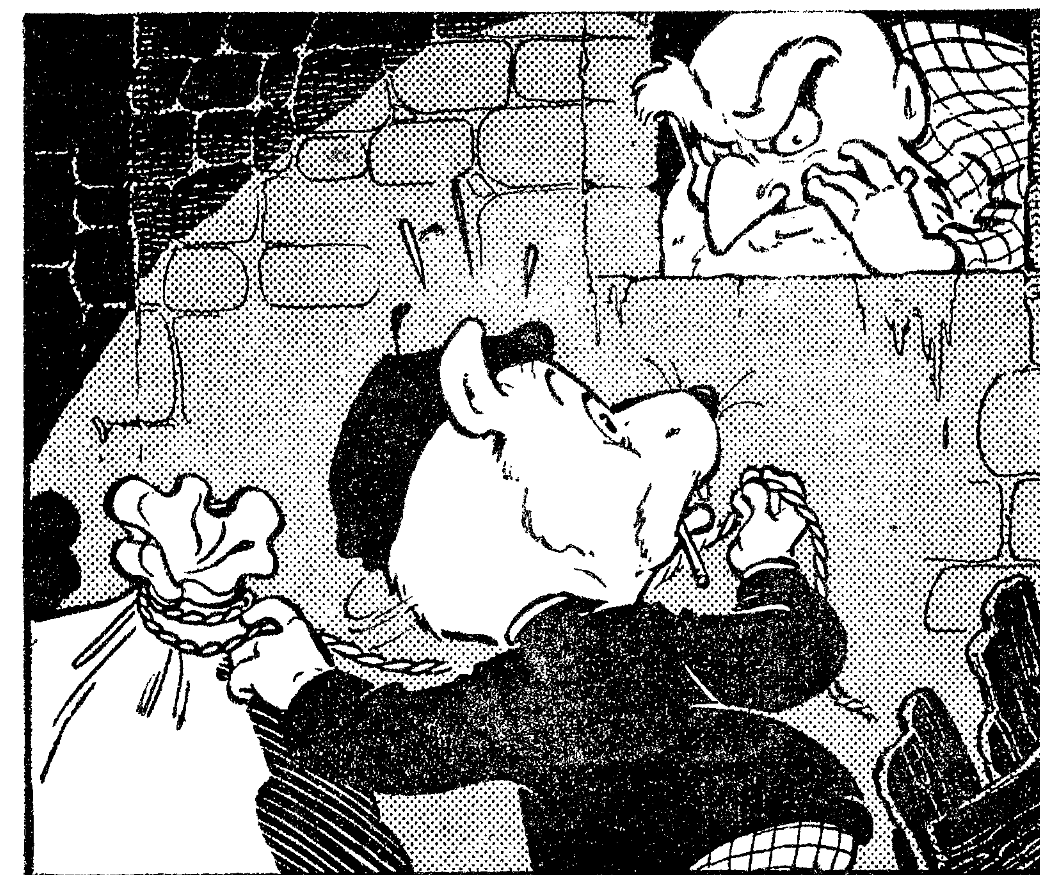
Bedrijvig zocht hij naar de plek, waar het geschreeuw vandaan kwam en zodoende geraakte hij voor een getralied kelderraam. De sluiting was oud en roestig en het kostte de geschoolde nieuwsjager dan ook weinig moeite om het ijzerwerk uit de sponningen te lichten.

„Is daar iemand?", riep hij.

„Ja!", riep een stem. „Ik ben het! Tom Poes! Haal mij eruit!"

De journalist sprong opgewonden in de duistere ruimte en daardoor merkte hij niet, dat er een vreemde gedaante haastig naderde....

In de kelder gekomen ontdekte de journalist daar een zak, die hevig bewoog.

„Mooi!", sprak hij tevreden. „Dit is heet van de naald! Dit is ooggetuigewerk — een héél beste beurt voor de krant!"

„Maak die zak los!", riep Tom Poes. „Laat me eruit!"

„Eén ogenblikje!", zei de reporter. Hij trok een boekje uit zijn zak en wierp enkele aantekeningen neer.

„Hoe gevoelt u zich?", vroeg hij vervolgens. „Wat zijn uw indrukken?"

„Slecht!", riep Tom Poes. „Waarom maak je die zak niet los? Wie ben je?"

„Kalm maar", suste de ander, „ik ben Argus, je weet wel. Ik moet wat levendige feiten hebben voor de krant. Spontane indrukken en zo. Je kent dat! Waarom ben je daar? Hoe kom je hier?"

„Hela!", riep op dat ogenblik een dorre stem bij het raampje. „Wat moet dat daar?"

Het was de oude magister Hocus, die onrustig naar binnen loerde.

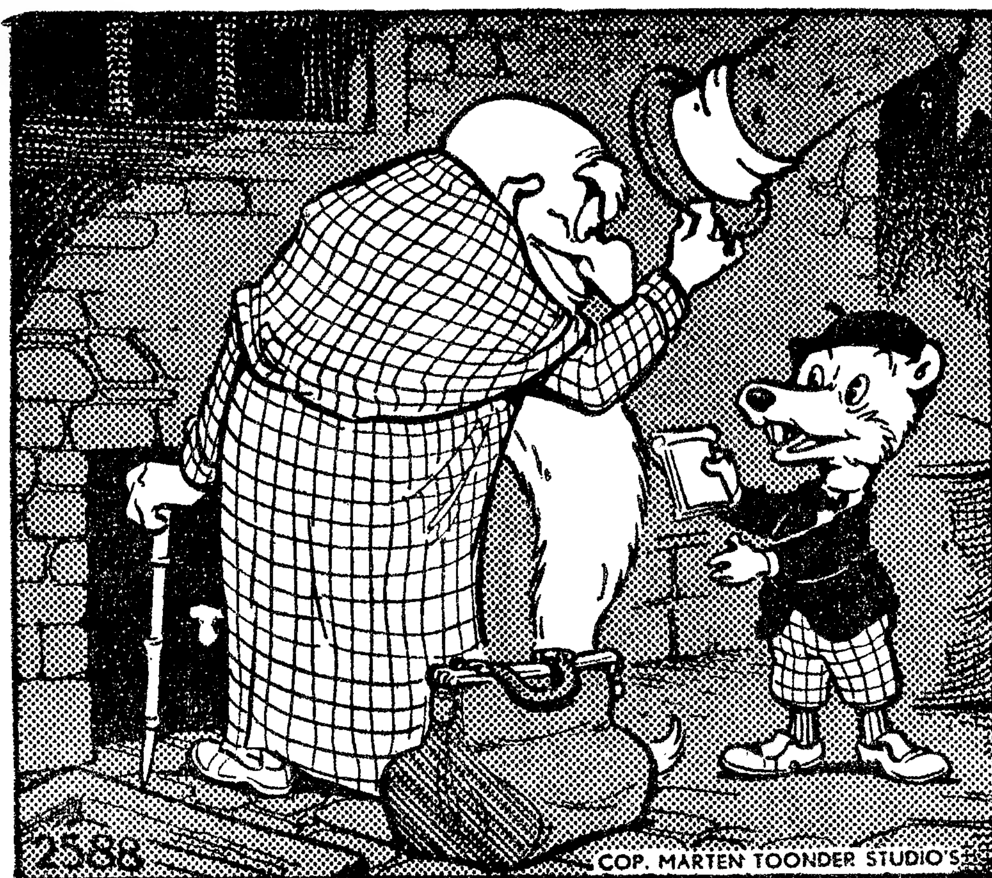
„Maak dat touw los!", siste Tom Poes. „Vlug! Anders is het te laat! Ik zal je straks alles wel vertellen!"

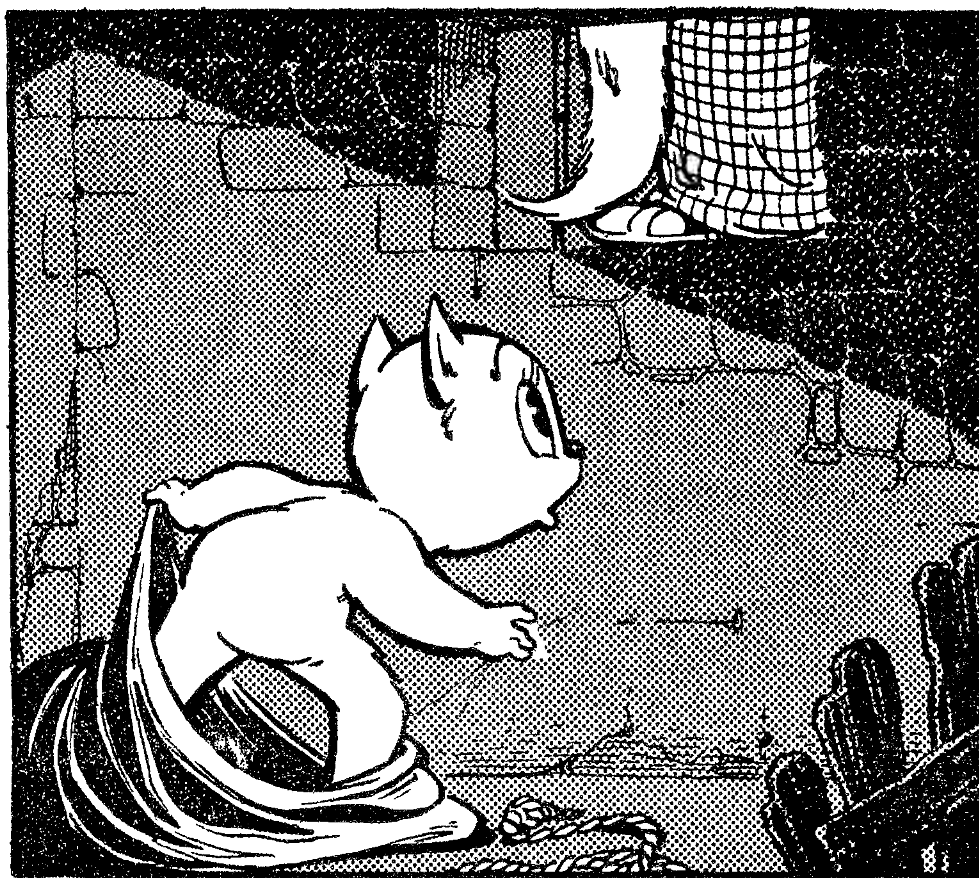
De reporter begreep, dat de toestand spannend werd en daarom begon hij het touw los te peuteren.

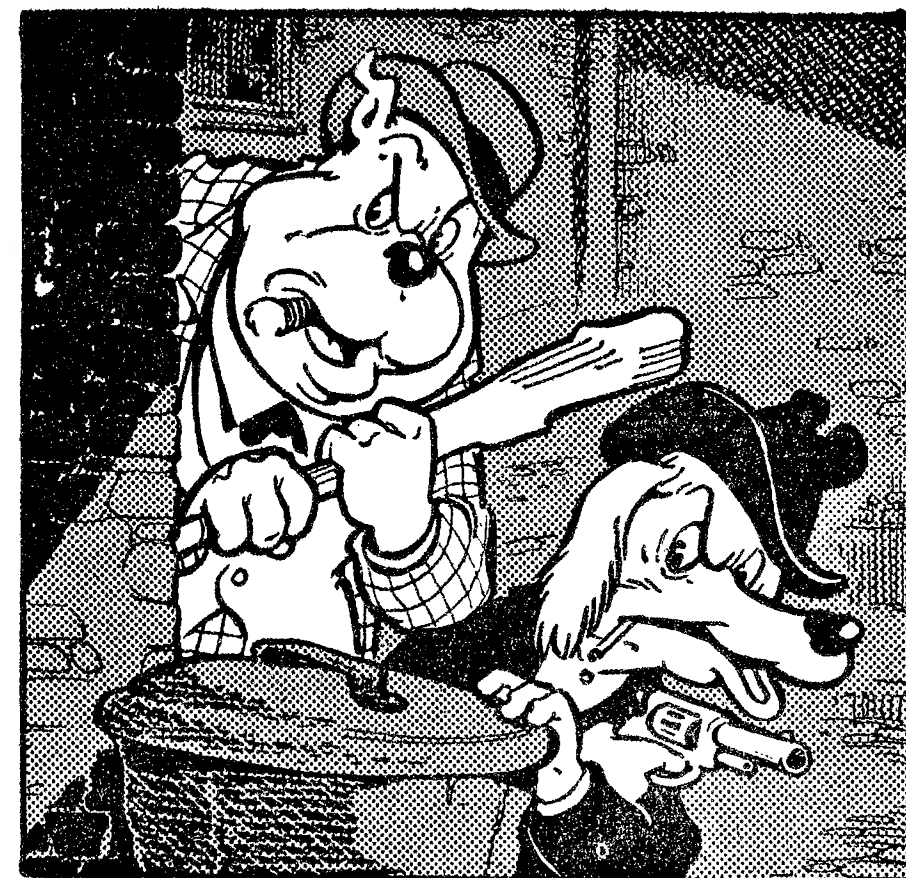
„Wat doet u daar?", riep de grijsaard aan het venstertje schel. „Wilt u weleens gauw naar buiten komen? Wat doet u in mijn pakhuis? Wilt u soms mijn oude waarden stelen?"

„Ik kom, ik kom!", zei de journalist. „Zijn dit oude waarden? Dat is reuze interessant! Oude waarden die kunnen praten zijn precies wat ik hebben moet voor de krant! Daar zit een verhaaltje in. Ik kom zo!"

Met een snelle ruk trok hij de laatste knoop los en liep terug naar het raampje.

Toen hij uit het kelderraam klauterde stond hij tegenover een gebogen grijsaard, die een zéér hoge hoed ophad en een zwaar koffertje torste.

„Wat deed u in mijn pakhuis, hè?", kraste de oude. „Weet u niet dat inbreken slecht is, hè? Hebt u geen geweten?"

„Weinig", gaf de reporter toe. „Ik ben verslaggever, zodoende. Ik rook daar een berichtje en toen ging ik naar binnen. U kent dat."

„Het is droevig", zei de grijsaard afkeurend. „U moest u schamen! Maar ter zake: hebt u soms waarden te koop? Ik bied er goud voor! Mooi goud!"

„Ha!", riep Argus, „die is goed! Waarden van een kranteman kopen! Haha! Nee, de enige waarde die ik heb, zit in dit boekje, opa! Een interview!"

Tom Poes, die intussen vlug en onhoorbaar uit de zak gekropen was, zag dat de magister Hocus zijn kniphoed afnam en die over het opschrijfboekje sloeg.

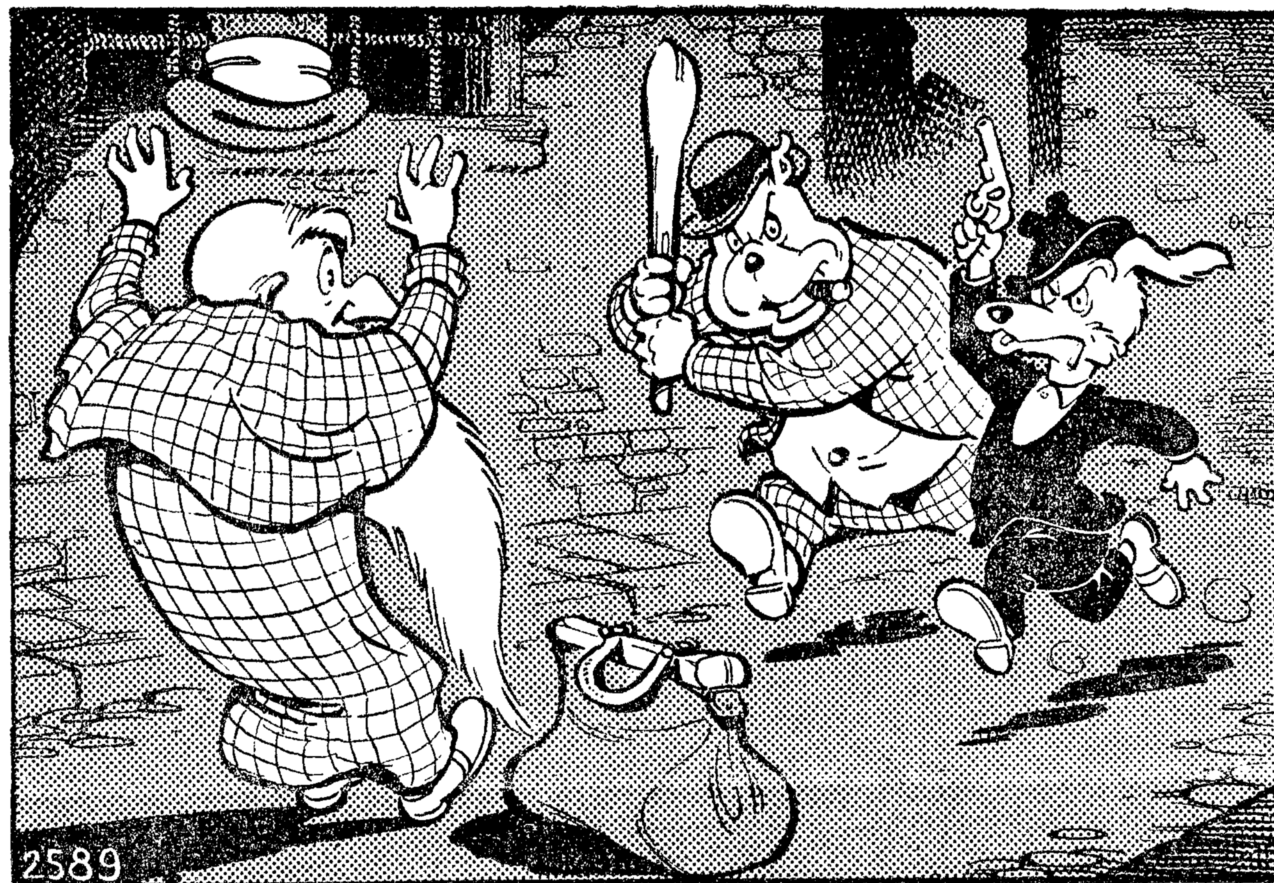
„Hier is een goudstuk", hoorde hij hem kakelen. „Een interview is even goed als iets anders — wanneer het maar waarde heeft voor de bezitter. Hèhèhèhè!"

„Ik ben te laat", dacht Tom Poes bitter. „Hier in deze kelder kan ik niets doen en ik kan niet eens zien wat er precies gebeurt. Hm, niets aan te doen. Mijn tijd komt nog wel. Voorlopig kan ik beter uit het gezicht blijven."

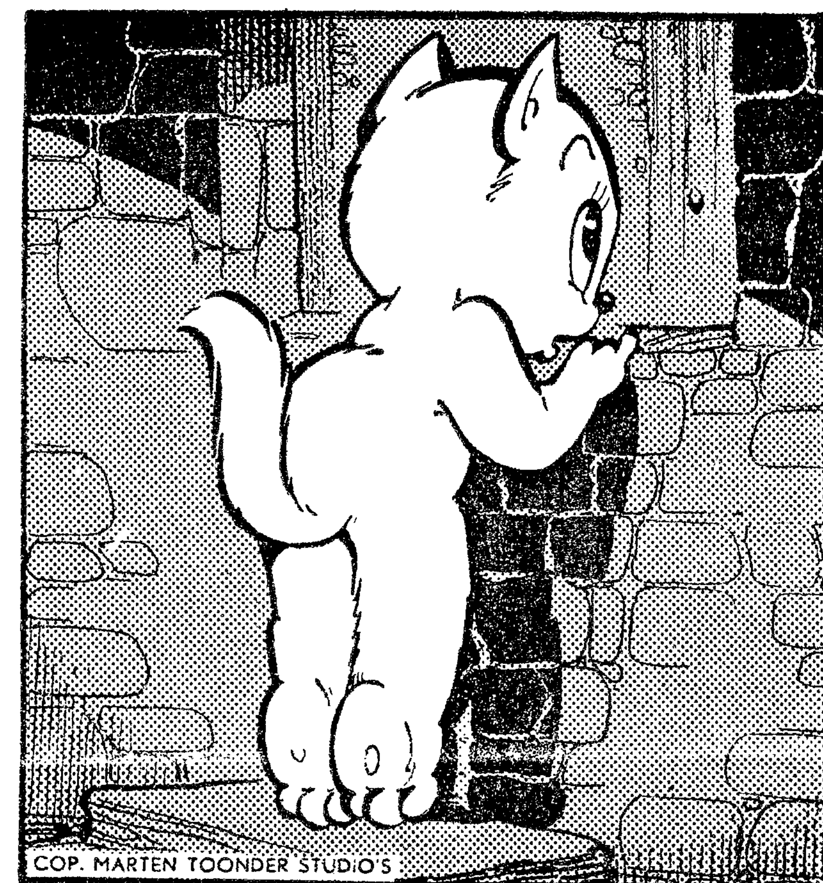
Dat lukte gemakkelijk, want Hocus Pas had het voorlopig te druk om om zich heen te kijken. Zo had hij ook niet in de gaten, dat een paar ongure gedaanten hem om een straathoek stonden te begluren. Het waren de schurken Super en Hieper, die aangetrokken werden door de glans van het goudstuk.

„Wat doet die oude vent daar?", fluisterde Hieper. „Zal ik schieten, baas?"

„Wacht even!", siste Super. „Hij raapt iets op......"

Hoewel Super en Hieper niet helemaal konden volgen, wat de grijsaard precies uitvoerde, hadden ze toch wel gezien, dat hij goudstukken bij zich had. En omdat de meeste politieagenten in Rommeldam op geheimzinnige wijze verdwenen waren en de goede stad ook overigens een verlaten aanblik bood, dachten de schelmen niet lang na.

Op een kort gebaar van Super verlieten ze hun straathoek.

„Geef op dat geld!", riep de grootste schurk, terwijl hij dreigend met een knuppel zwaaide.

„Ja, geef hier die centen, of ik schiet!", voegde Hieper eraan toe.

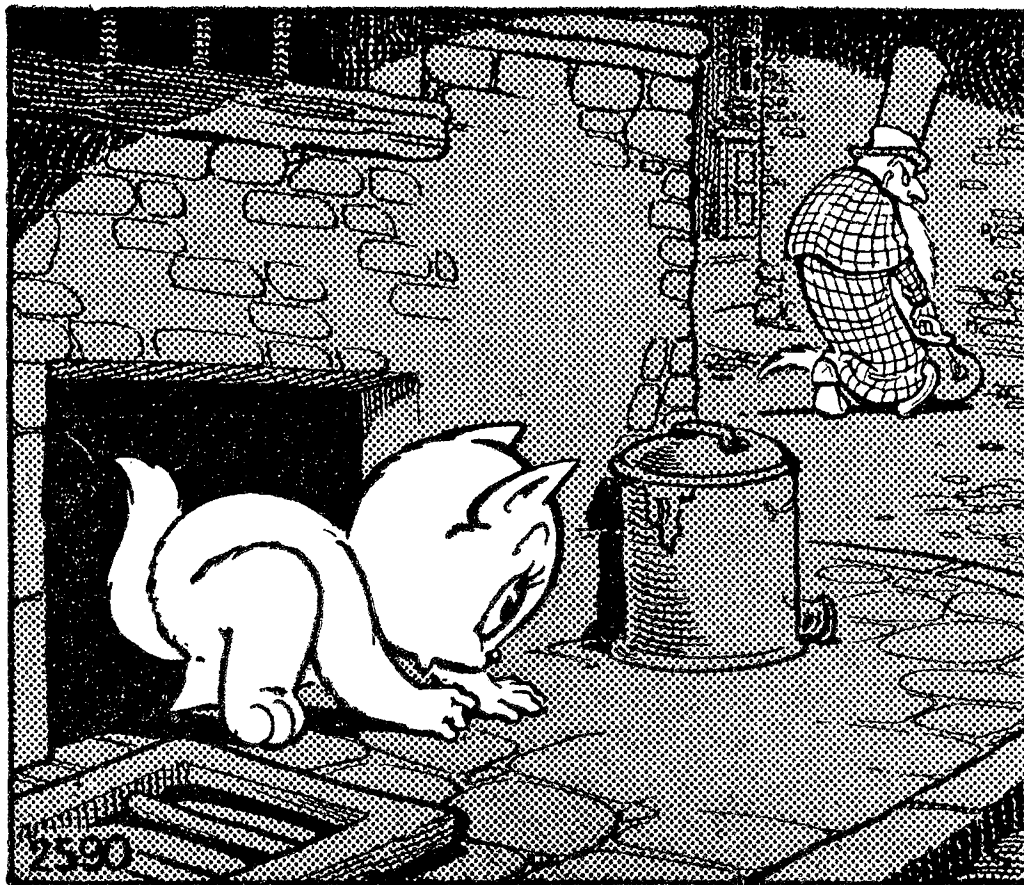
„Bij Iah en Flod!" kraste magister Hocus geschrokken. „Daar naderen twee zéér kleine gewetens! Ach, wat is de wereld slecht! Schamen jullie je niet om mij, arme oude man, zó ruw te bejegenen?"

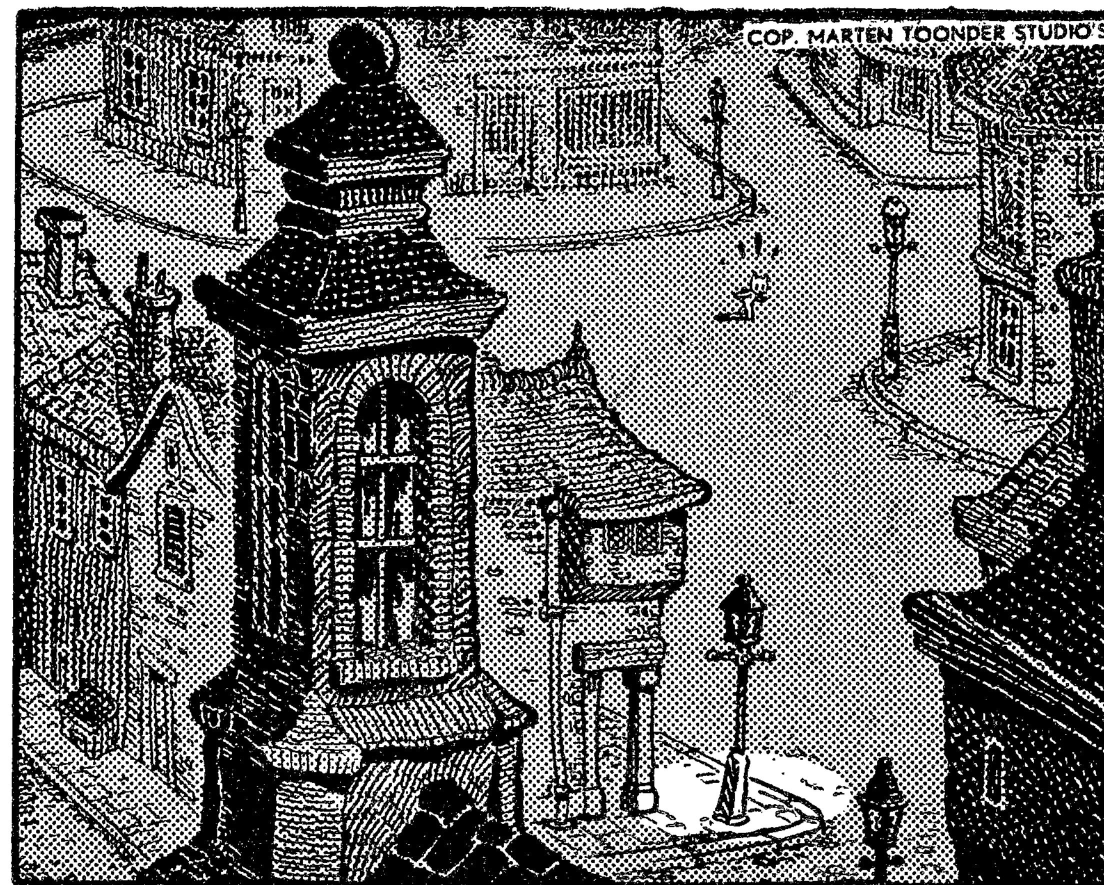
„Geen praatjes!", snauwde Super ongeduldig. „Ik wil je goud!"

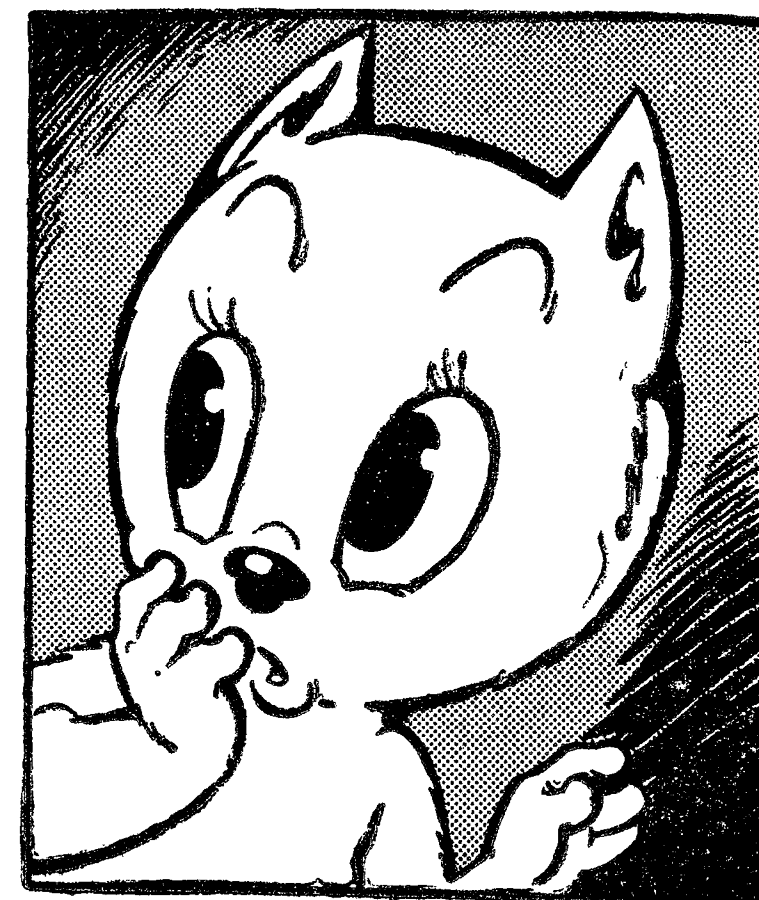
De oude herstelde zich. Hij nam zijn hoed af en glimlachte dun.

„Veel waarde hebben jullie niet", sprak hij. „Maar voor de volledigheid zal ik jullie bij de verzameling voegen. Ik koop die kleine knuppel van je voor een mooi goudstuk!"

Tom Poes zat in elkaar gedoken onder het raampje van de kelder te luisteren. Hij hoorde een verwarde uitroep van Hieper, gevolgd door enig verward geschuifel. Er klonk een korte knip van een koffertje dat geopend werd en toen hij nu voorzichtig uit het venstertje gluurde, zag hij, dat de grijsaard geknield op de stoep zat en vol zorg iets in zijn city-bag stopte. Hij was echter helemaal alleen. De beide schurken waren op raadselachtige wijze verdwenen....

„Daar gaan we dan maar weer, ik en m'n kniphoed", hoorde hij de grijsaard prevelen. „De last is zwaar en de nacht is kort. Ach — het leven is moeilijk voor een bejaard man!"

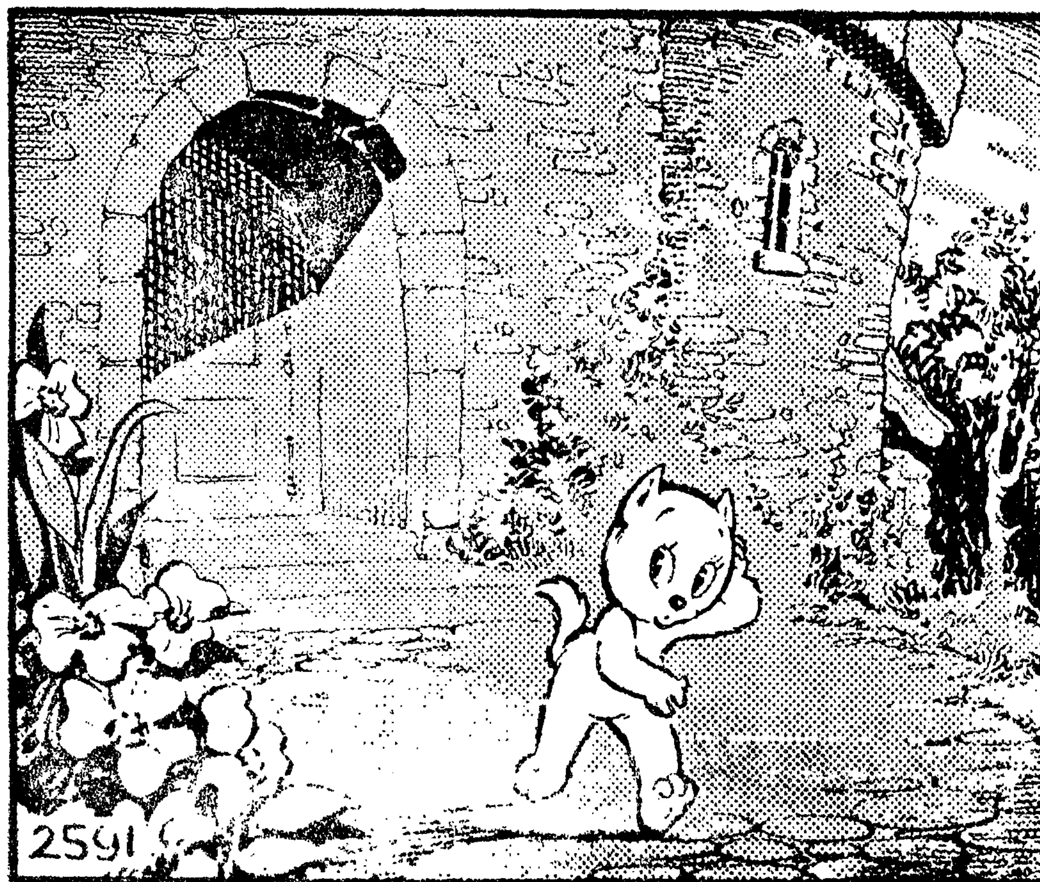
Hij nam het hengsel, tilde de tas zuchtend op en slofte heen, gebogen onder de last.

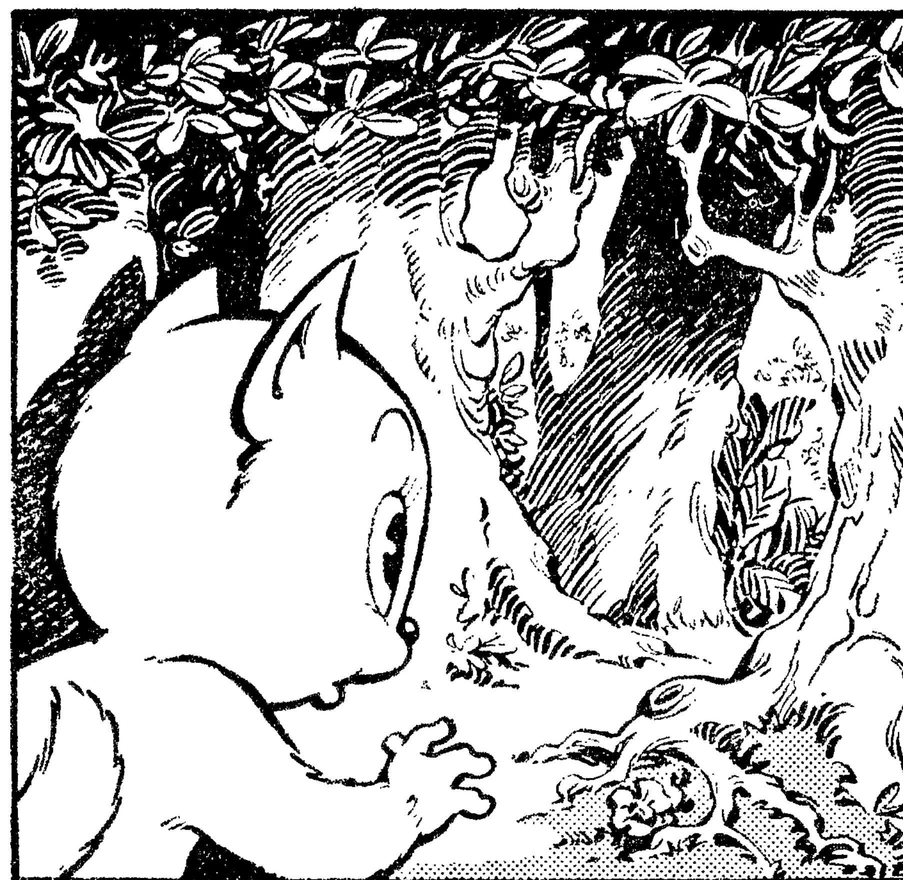
„Hij is mij vergeten!", dacht Tom Poes opgelucht. „Door de aanval van Super en Hieper heeft hij er niet meer aan gedacht, dat ik hier opgesloten zit. Gelukkig, nu heb ik nog een kans. Ik zal beginnen met hulp te halen, zodat we hem onschadelijk kunnen maken. Het is hoog tijd, want ik begin in de gaten te krijgen wat hij doet — en dat is héél erg!"

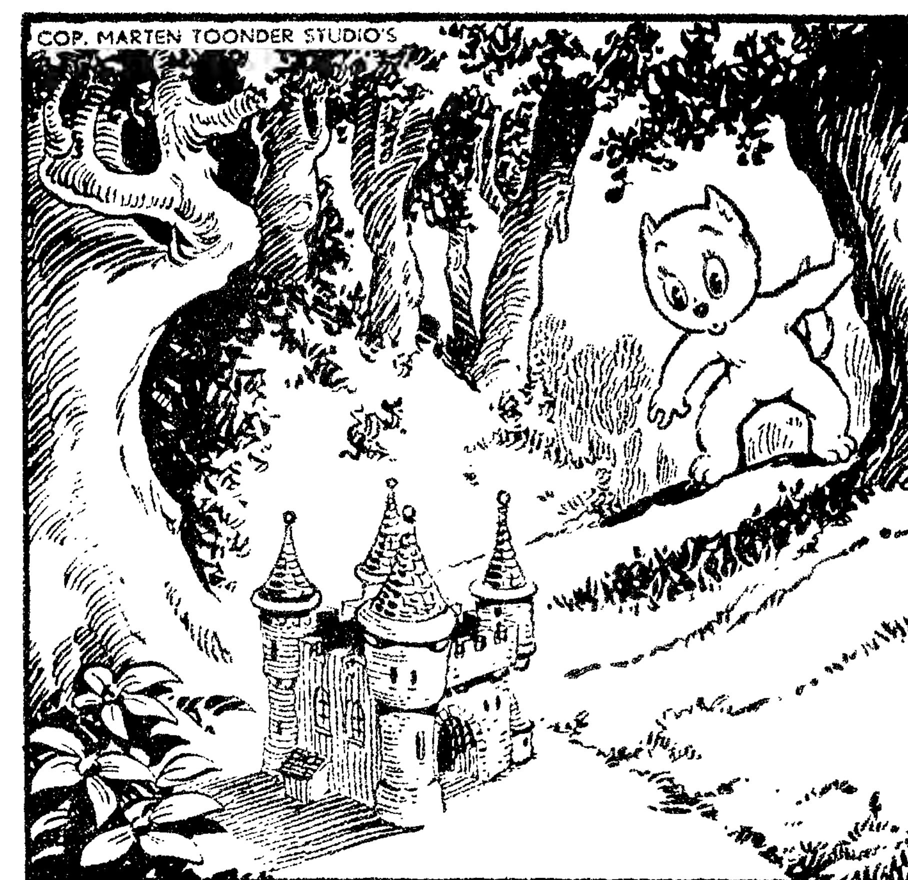
Maar het was nog veel erger dan Tom Poes wel vermoedde. Want toen hij uit de kelder gekropen was en door de stad begon te dwalen om hulp te zoeken, zag hij, dat alles verlaten was. Nergens was licht te zien, geen agent stapte door de stille straten en behalve zijn eigen voetstappen hoorde hij geen enkel geluid.

Toen hij dan ook bij het politiebureau had aangebeld zonder gehoor te krijgen, en toen er ook bij de nachtveiligheidsdienst niemand thuis bleek te zijn, begon Tom Poes vreselijk ongerust te worden.

„Dat is natuurlijk gebeurd terwijl ik in die zak opgesloten was!", mompelde hij verslagen. „Hocus Pas heeft gisteren hard gewerkt en nu is het te laat! Het enige wat ik nu nog doen kan is te kijken of heer Ollie er nog is. Maar ik vrees het ergste!"

Zonder erg veel hoop begaf hij zich naar Bommelstein om heer Ollie te zoeken. Maar het was zoals hij vreesde; het slot was geheel verlaten. De deuren stonden open en in één kamer was het licht nog aan, zodat het duidelijk was, dat de bewoners onverwacht vertrokken waren.

„Hocus Pas is hier dus ook op visite geweest", dacht Tom Poes. „En als ik me niet vergis, heeft hij nu heel Rommeldam een bezoek gebracht. Er is niemand meer over!"

Bekommerd stapte hij de buitenlucht weer in en wierp de zware deur achter zich dicht zodat het hol door het verlaten gebouw weergalmde.

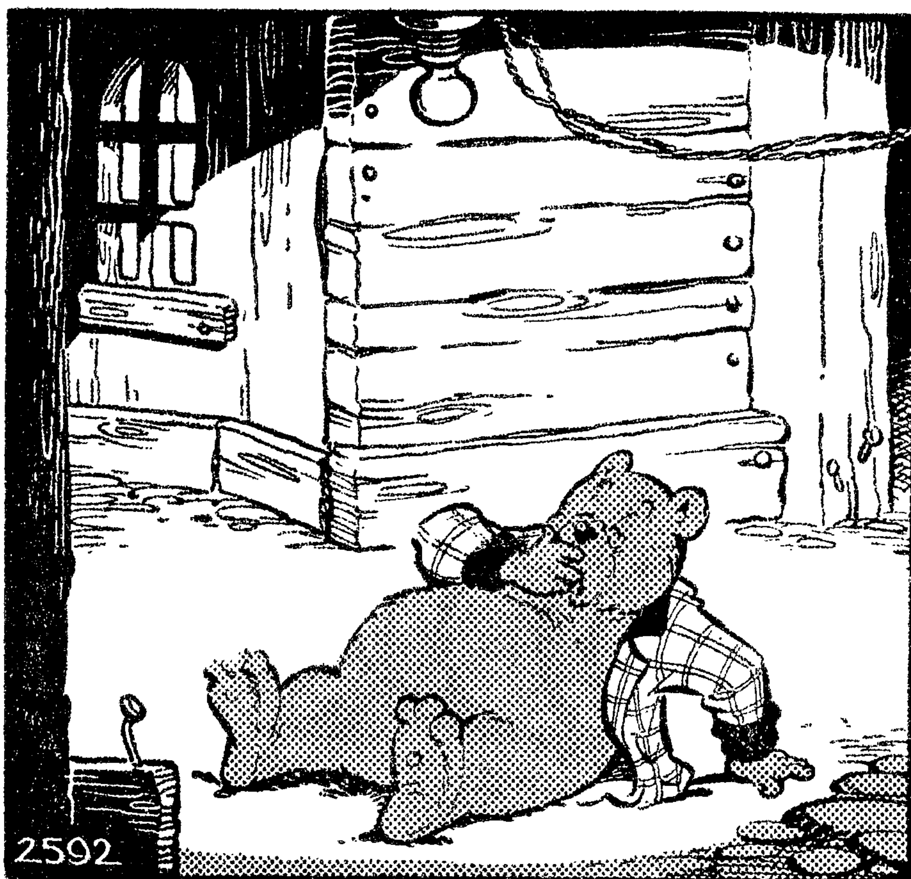
Voor Tom Poes stond het nu vast, dat de grijsaard met de kniphoed alle bewoners van de goede stad voor het één of andere duistere doel ontvoerd had.

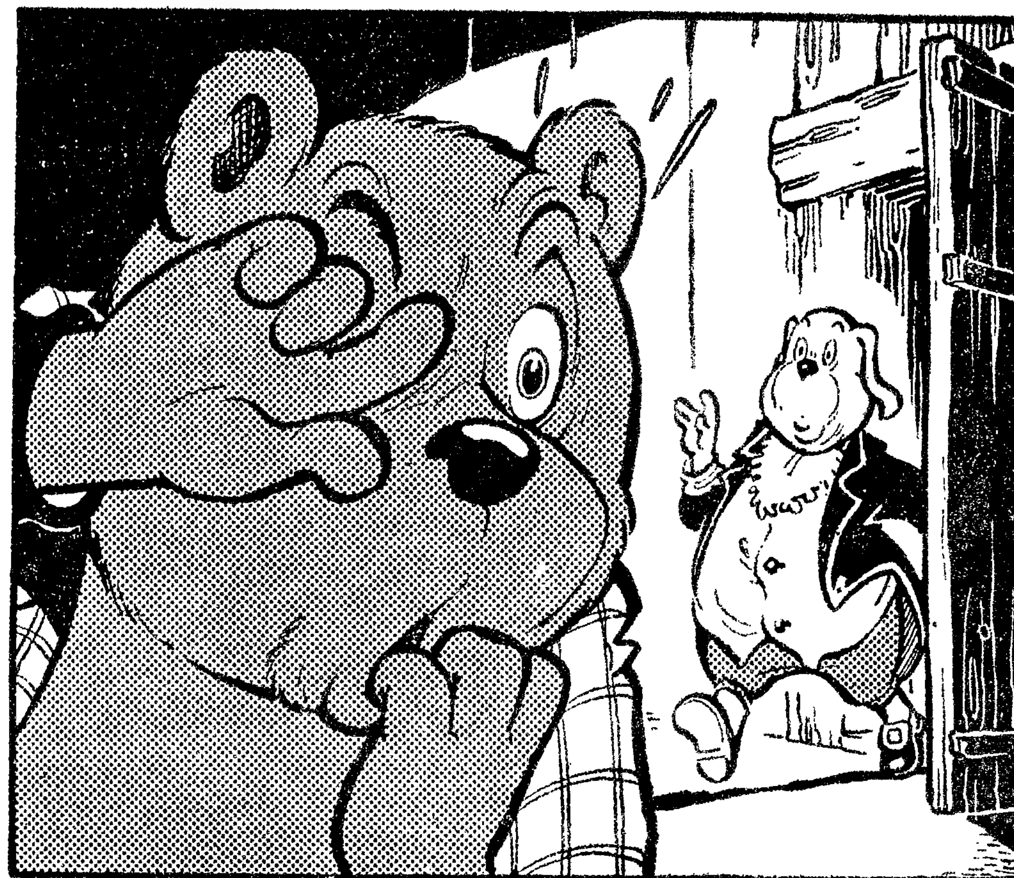
„Hij heeft ze allemaal verkleind", dacht hij „en ze in zijn koffertje gestopt. „Arme verdwaalde insekten" noemde hij ze — de schurk! En in dat koffertje bracht hij ze ergens heen...... maar wáárheen?"

Toen herinnerde hij zich plotseling het kleine huisje, dat hij in het Donkere-bomenbos had zien staan en hij sloeg zichzelf boos op het voorhoofd.

„Ik ben een sukkel!", mompelde hij. „Dáár bracht hij ze naar toe! Natuurlijk! Wel, het is gemakkelijk te zien of dat waar is! Want als ik gelijk heb moet er in het bos een heel miniatuurstadje staan!"

Op een sukkeldrafje liep hij het woud in, scherp om zich heen kijkende of hij de oude magister niet zag. Maar de zware bomen stonden stil en verlaten in de zomerzon en behalve een enkele vogel bewoog er zich niets. Zo kwam hij al gauw op de open plek, waar hij de vorige keer gevangengenomen was. En ja hoor! Daar stond een heel klein gebouwtje op het mos, dat precies de vorm van slot Bommelstein had....

Hoewel deze ware geschiedenis natuurlijk in de eerste plaats de lotgevallen van Tom Poes behandelt, zal het de oplettende lezertjes niet ontgaan zijn, dat heer Bommel er een belangrijke rol in pleegt te spelen. En daar we deze interessante figuur nu reeds enige tijd uit het oog verloren hebben, meen ik er goed aan te doen, het verhaal naar hem te verplaatsen.

Heer Ollie dan schrok op die ochtend wakker uit een vreemde, onrustige slaap. Hij voelde zich suf en stijf en het kwam hem voor, dat zijn bed wel erg hard en ongemakkelijk was. Na enig nadenken herinnerde hij zich, dat hij bezoek had gehad van magister Hocus. De grijsaard had hem een goudstuk gegeven en daarna zijn lange hoed over een fraai borstbeeld gezet. Wat er verder gebeurd was wist heer Ollie niet meer en omdat dat hem verontrustte, sloeg hij de ogen op en ging overeind zitten.

Toen slaakte hij een kreet van schrik. Het inwendige van zijn fraaie kasteel was helemaal leeg; de vloeren, de kamers, de meubels, de gordijnen — alles was weg.

„Joost!", riep hij vol ontzetting. „Joost! Waar ben je?"

Er kraakte wat houtwerk en de trouwe bediende trad door de voordeur de enige kamer binnen.

„Hier ben ik, heer Olivier", sprak hij. „Er schijnt iets vreselijks gebeurd te zijn, met uw welnemen. Het gehele slot is leeggeroofd, als ik zo vrij mag zijn — en dat is niet het enige! Als u zo goed wilt zijn om even buiten te komen, zult u een boom zien, die ik op duizend meter hoogte schat!"

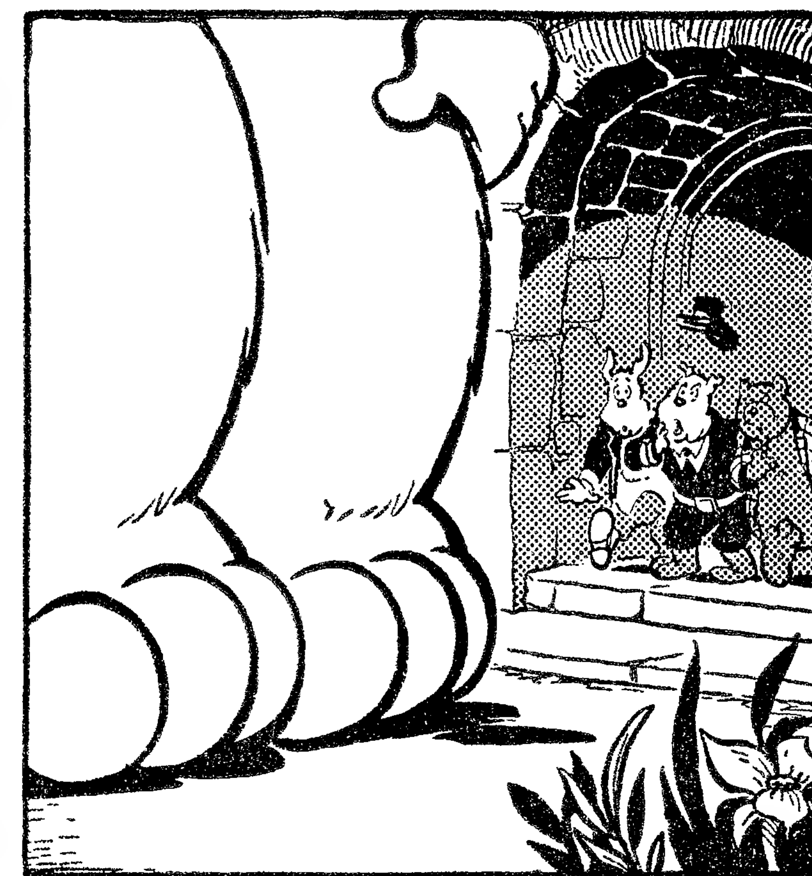
Heer Bommel stapte in de warme zomerzon en staarde vol afgrijzen naar de monsterachtige plantengroei om hem heen.

„Ach", jammerde hij, „de wereld is vannacht groter geworden! Wat een toestand voor een Bommel!"

Hij kwam natuurlijk niet op het idee, dat hijzelf verkleind was, want zo iets is voor een heer niet aan te nemen.

Terwijl heer Bommel en Joost vol ontzetting naar de geweldige bomen en planten keken, naderde de gestalte van commissaris Bulle Bas tussen enig onkruid. Hij knikte kort en stapte slot Bommelstein binnen. Daar keek hij enige tijd zwijgend om zich heen.

„Juist!", mompelde hij toen, een paar notities in zijn boekje makend. „Leeg. Helemaal leeg! Zo is het in de hele stad, er is nergens meer een plafond of een vloer te bekennen. Dit is de grootste inbraak, die ooit gepleegd is. De politie staat voor een raadsel!"

„En die grote bomen dan!", riep heer Ollie uit. „De hele natuur is gegroeid! De wereld is te groot geworden voor een Bommel, als u begrijpt wat ik bedoel!"

„Ik meen zo iets gezien te hebben", gaf de politiechef toe. „Maar dat interesseert me niet. Dat gaat buiten de wet om. Groeien is niet verboden, ziet u? Nee, ik bemoei me alleen met......"

Op dat moment klonken er enkele bonkende slagen op het dak van het lege slot. Het gebouw schudde op zijn grondvesten zodat het groepje tegen de grond tuimelde.

„Een aardbeving!", jammerde heer Ollie. „Ook dàt nog!"

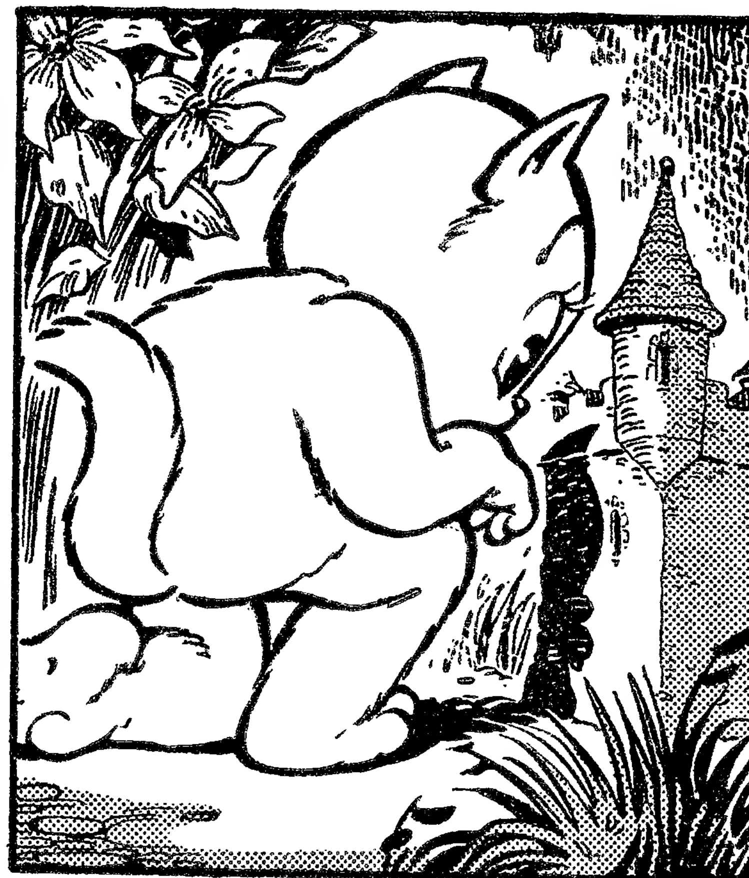
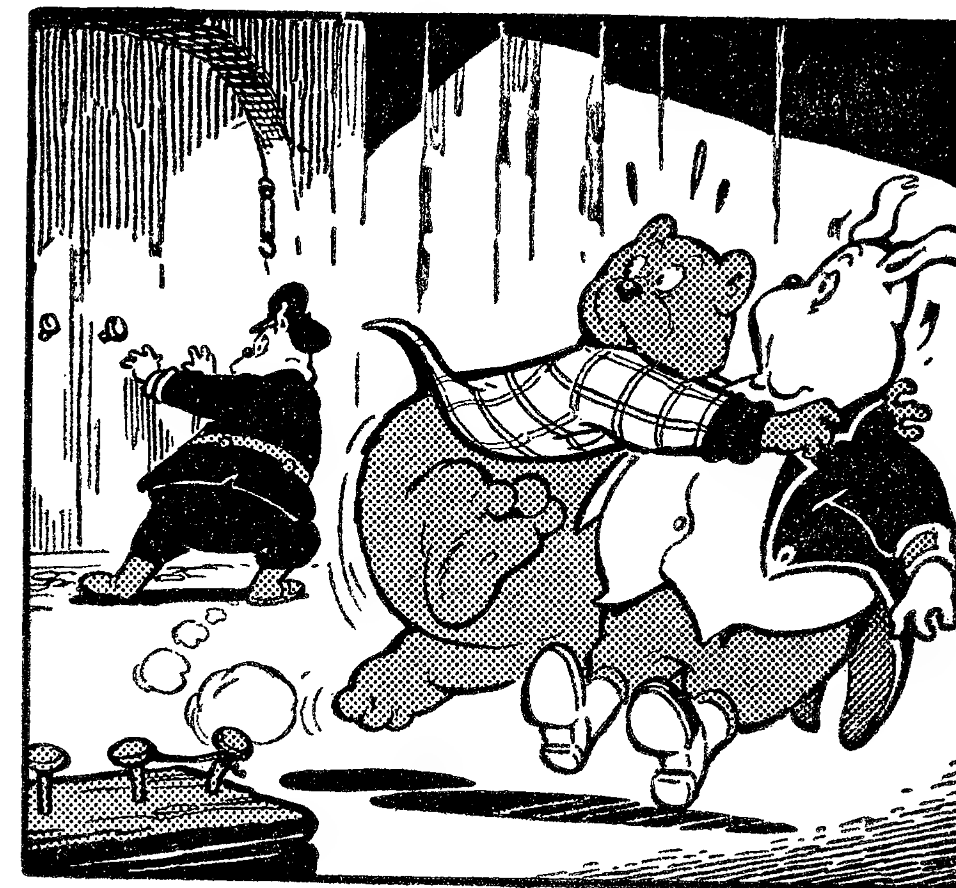
„Het is geen aardbeving", gromde de commissaris.

Hij wachtte tot de echo's van de slagen verstorven waren en opende toen behoedzaam de buitendeur. „Het leek op een soort stormram", fluisterde hij. „Waarschijnlijk is dezelfde bende, die het houtwerk ontvreemd heeft, nu bezig de muren te slopen. Laten we......"

Zijn woorden werden onderbroken door een hese gil van Joost.

„Excuseer!", kreet de trouwe knecht. „Een brontosaurus!" En hij wees op een paar geweldige, ruw behaarde ledematen, die als torens omhoog rezen.

Dicht tegen elkaar gedrongen staarde het groepje omhoog naar de monsterachtige gedaante, die daar in de zomerzon boven het slot uittorende.

„Hij lijkt op iemand die ik ken!", stamelde de commissaris ademloos. Maar heer Bommel sloeg de handen voor de ogen en slaakte een kreet. „Een reus!", jammerde hij. „Een m-monster! Help!"

„Het lijkt me een sauriër", prevelde Joost sidderend. „We zijn terug in de oertijd! Ik heb het al een hele tijd zien aankomen en nu is het zover! Dat komt ervan!"

Het monster liet zich nu plotseling op de knieën zakken en bracht zijn geweldig gelaat voor de deur.

„Heer Ollie!", riep het met een vreselijke stem. „Herkent u mij niet? Ik ben het, Tom Poes!"

Op dat geluid tuimelden de hevig geschrokken toeschouwers achteruit het holle gebouw in.

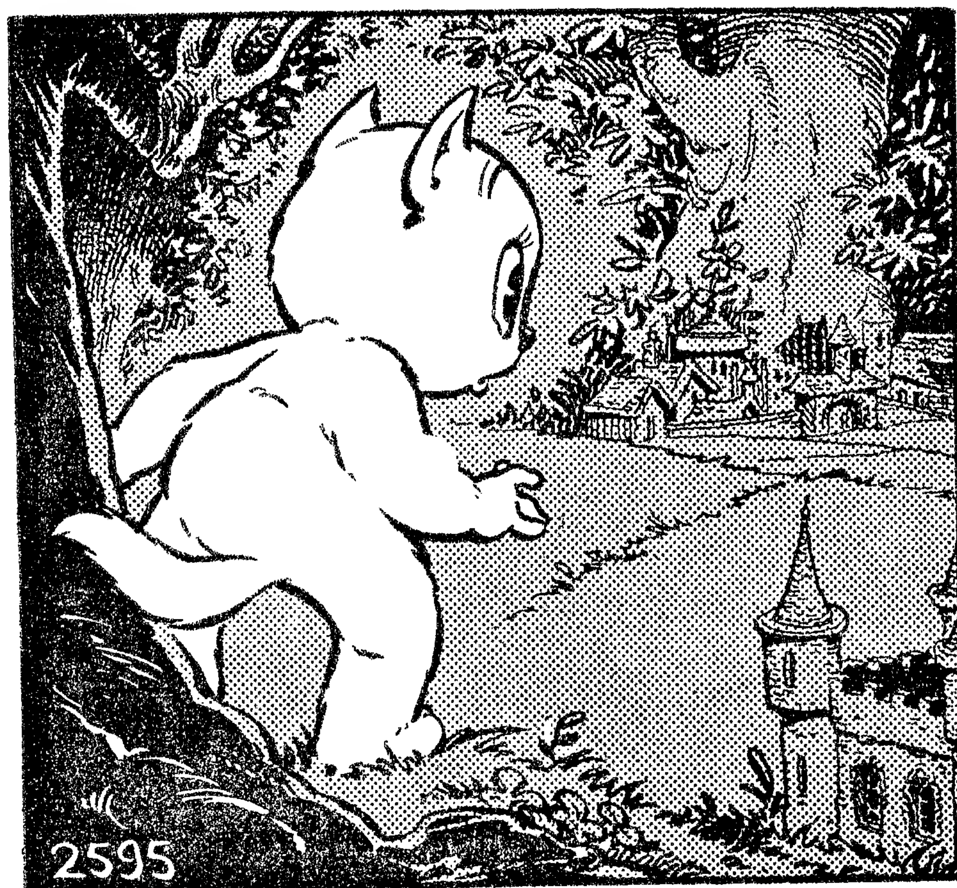
„Wacht even", riep Tom Poes. „Luister toch! Ik kom jullie helpen. Ik moet weten hoe jullie zo klein geworden zijn. Heeft Hocus Pas dat met zijn kniphoed gedaan, of zit er nog iets anders achter?"

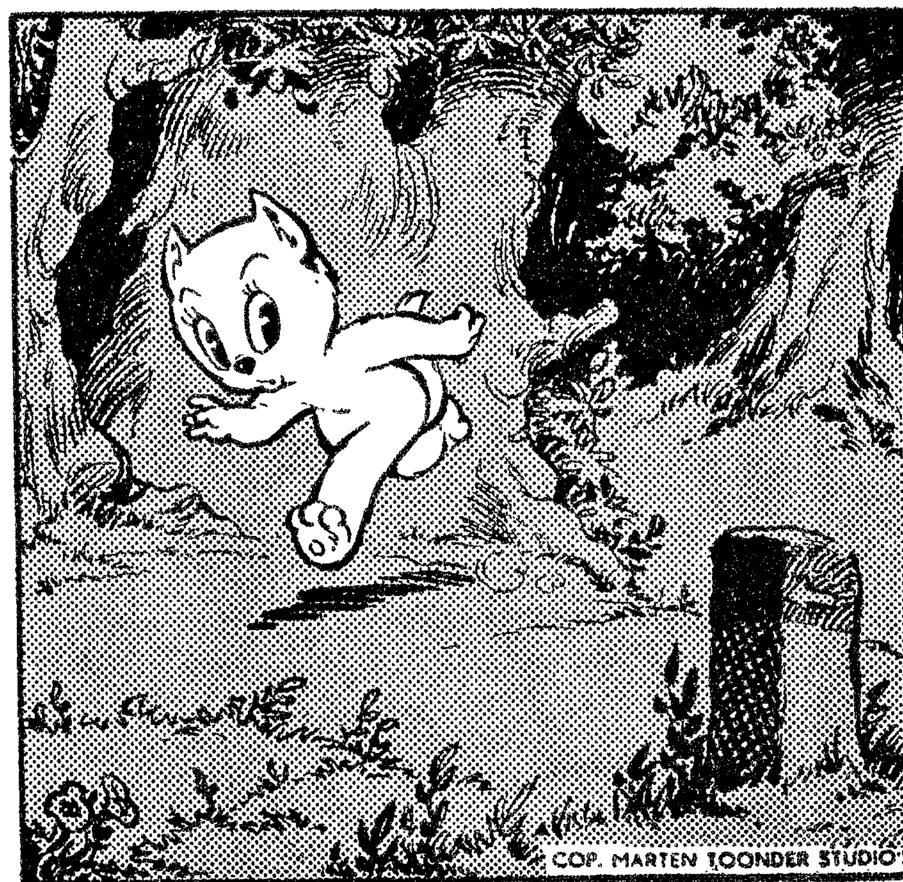
Hij kreeg echter geen antwoord. Heer Ollie sprong vertwijfeld op Joost af om steun te zoeken en de commissaris van politie wierp met grote tegenwoordigheid van geest de deur in het slot.

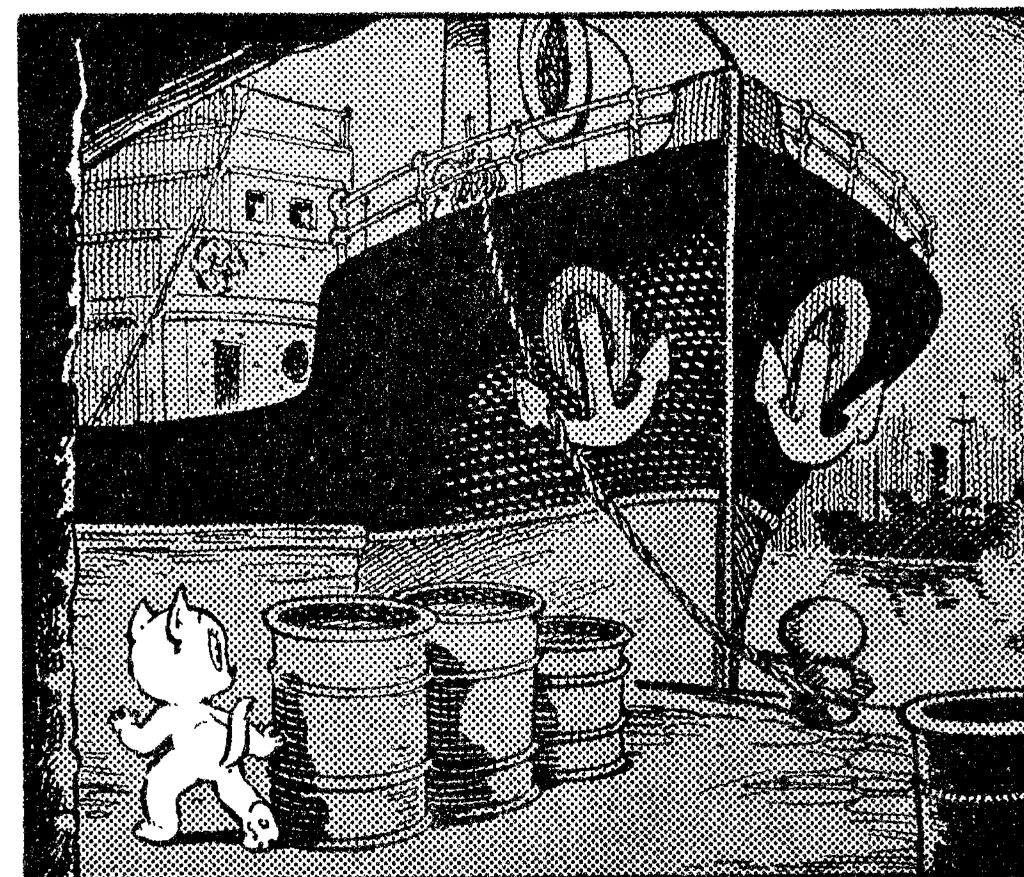
„Hij loeide!", kreet heer Bommel. „Hij had honger! Z-zag je hoe hij n-naar mij k-keek?"

„Hij leek op Tom Poes", zei Joost toonloos. „Hij had de ogen van de jonge heer — maar dan in het groot — als u mij toestaat. En hij brulde iets over klein worden!"

„De politie staat voor een raadsel", mompelde de commissaris beverig. „Maar het is nu wel duidelijk dat dit monster aansprakelijk is voor de diefstallen."

Buiten keek Tom Poes teleurgesteld naar de dichte deur van het kleine kasteeltje en stond langzaam op.

„Ze zijn bang voor me", mompelde hij. „Ze zijn te klein geworden. Hm, de hoofdzaak is, dat ze nog leven. Maar nu weet ik nog niet, wat dit allemaal betekent. Waarom heeft Hocus Pas ze in dwergen veranderd? En hoe heeft hij dat gedaan?"

Hij deed een paar passen en kreeg toen een grote verzameling kleine huisjes in het oog, die er als een stadje uitzag. In de straten bewogen zich kleine figuurtjes opgewonden door elkaar. Sommigen wezen naar hem en het was duidelijk, dat er een paniek begon te heersen.

Tom Poes keerde zich om en liep terug, het bos in.

„Ik maak ze alleen maar bang", dacht hij geschokt. „En helpen kan ik ze niet! Ik moet eerst weten, wat die tovenaar met zijn kniphoed precies gedaan heeft, voordat ik een list kan verzinnen. Maar hoe kom ik dat te weten? Waar kan ik die oude schurk vinden?"

Toen herinnerde hij zich plotseling, dat magister Hocus het schip van kapitein Wal Rus gehuurd had om een lading voor hem te vervoeren.

„Natuurlijk!", riep hij uit, terwijl hij het op een lopen zette. „De Albatros! Op volle maan moet hij uitvaren — en dat is vanavond! Nu weet ik waar ik de oplossing van dit raadsel te weten kan komen!"

Hij holde aan één stuk door naar de haven en daar verschool hij zich tussen enkele vaten, die op de kade stonden, om te wachten op de dingen die komen gingen.

Op enige afstand van Tom Poes wachtte ook kapitein Wal Rus op de dingen die gingen komen. De gezagvoerder stond aan de verschansing van zijn goede schip en staarde gemelijk naar de verlaten kade.

„Een saaie boel, meneer", bromde hij.

„Zeg dat wel, kaptein", zei de stuurman, „ik heb de stad nog nooit zo vervelend gevonden. Het lijkt warempel wel, alsof wij hier de enige levende wezens zijn."

„Een overgehaalde toestand", hernam de gezagvoerder. „Vanavond moeten we varen — maar er is nog niets van de lading te zien. Er zijn trouwens niet eens bootwerkers!"

„Hm", zei de stuurman somber. „Dat wordt weer niets. Als de lading er niet is, hoeven we ook niet te varen, lijkt me. Met uw permissie ga ik maar naar huis, kaptein. Ik sta hier voor gek."

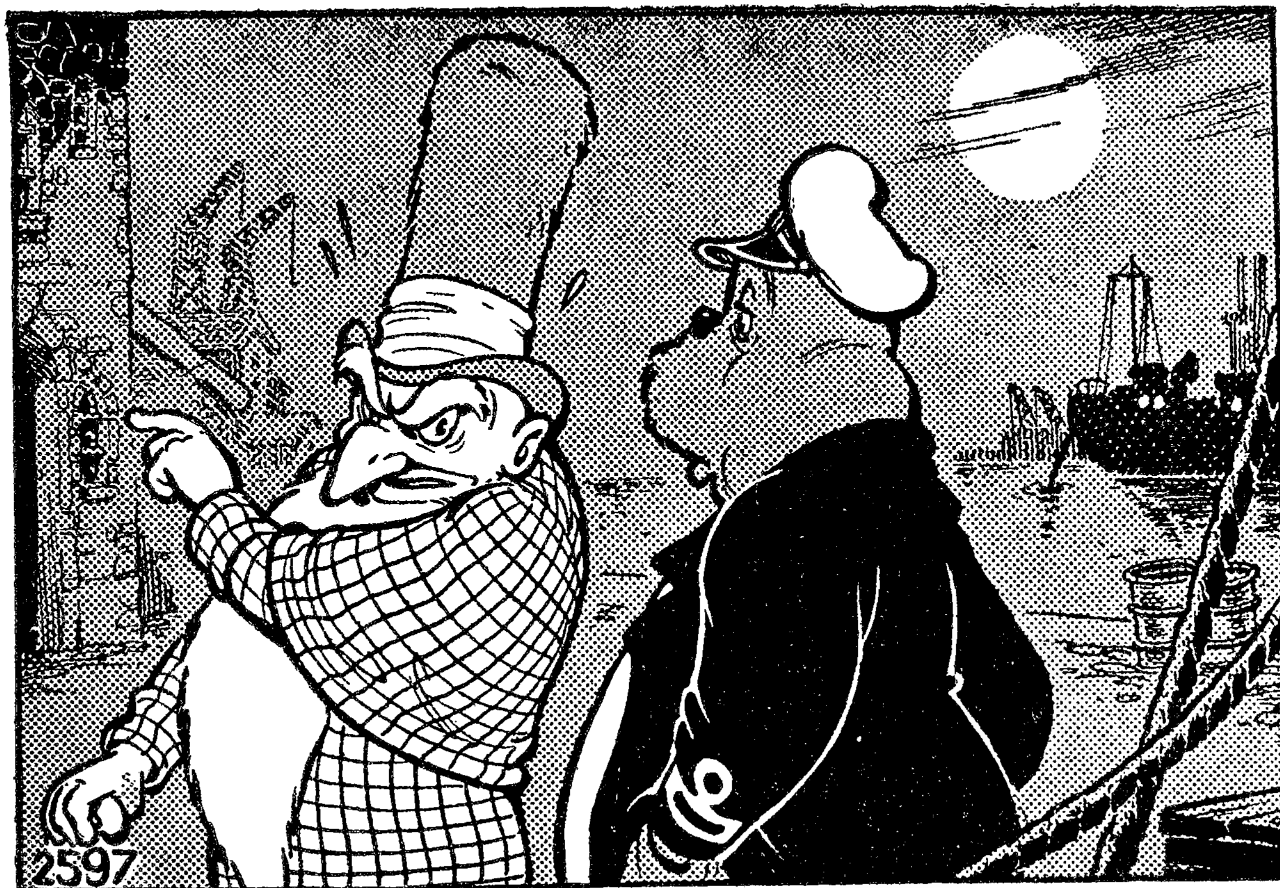
„Je blijft hier", zei Wal Rus streng. „Vanavond varen we, lading of geen lading. Er is vooruit betaald, dus kan het me niet schelen of die ouwe vent met zijn flaphoed met of zonder vracht wil varen. Maar ik houd me aan mijn afspraak."

Aan de wal klonk plotseling een krakende stem tegen de scheepswand omhoog.

„Hela!", riep de stem. „Waarom wordt er niet geladen, hè? Waarom staan jullie daar te kletsen en te luilakken, hè? Jullie denken zeker, dat je mij, oude man, beet kunt nemen. Maar afspraak is afspraak: De maan is vol en vanavond wordt er gevaren!"

„Wel verdraaid!", snauwde de kapitein. „Dat is sterk! Waar is je overgehaalde lading dan, meneer? Waarom ben je niet wat eerder gekomen?"

„Ik had het te druk!", kakelde de grijsaard. „We hebben hard gewerkt — ik en m'n kniphoed. Maar nu zijn we klaar. Hèhèhèhè!"

Met een norse uitdrukking op zijn gelaat drukte kapitein Wal Rus de pet wat dieper in de ogen en bonkte toen de loopplank af.

„Zo, meneer", gromde hij, toen hij voor de grijsaard stond. „Zo, en waar is je lading dan? Denk je soms, dat ik je overgehaalde vracht in een uurtje op mijn goede schip kan krijgen?"

„Ja, dat denk ik", zei de oude. „Het is eenvoudig stukgoed, commandant! Enkele simpele, handzame kistjes — dat is alles. Kom maar eens kijken!"

Zo sprekende ging hij de gezagvoerder voor naar een van de pakhuizen aan de kade en schoof de deuren open.

„Daar staan ze", hernam hij giechelend. „Eenvoudig werk, niet?"

Wal Rus staarde verbluft naar de grond, die bedekt was met een grote hoeveelheid kleine doosjes en snufte toen minachtend.

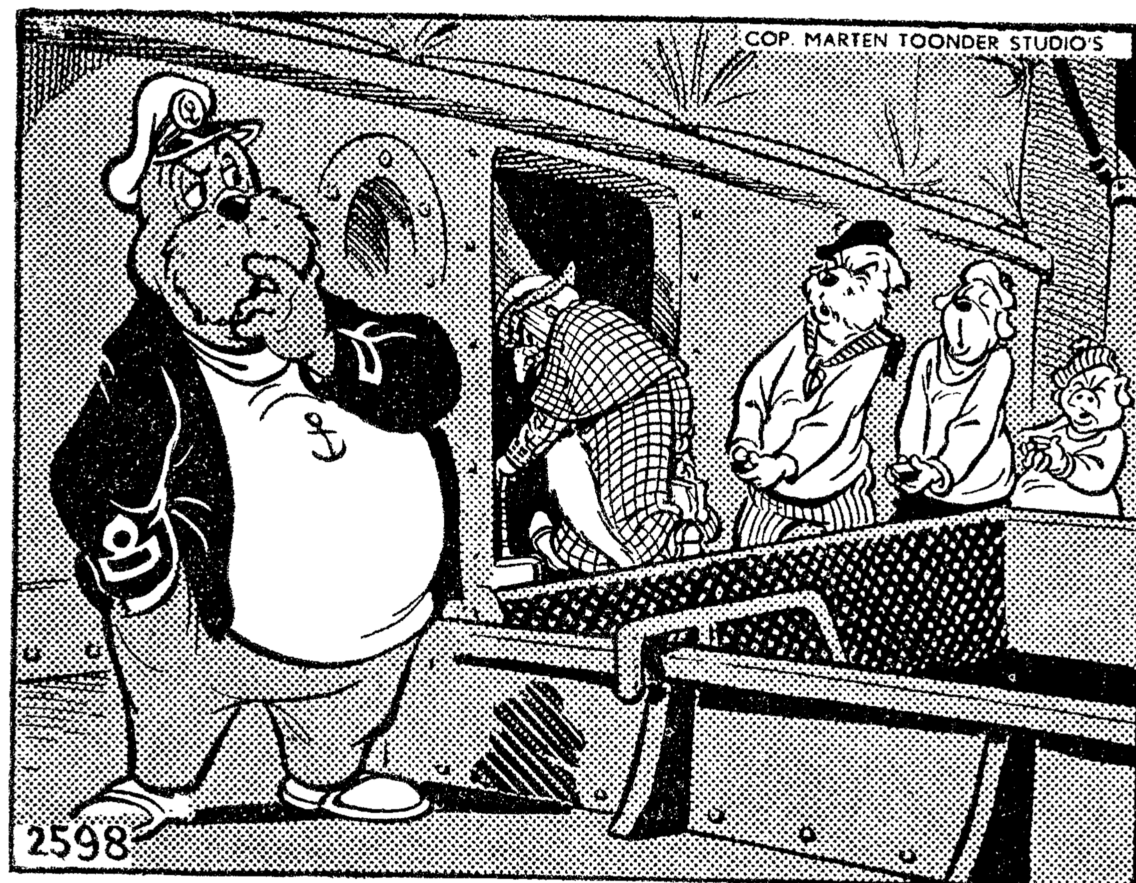
„Is dat mijn lading?", riep hij uit. „Moet je voor een gros of wat lucifersdoosjes mijn hele schuit hebben? Is dat soms een van je uitgedroogde grappen, meneer? Als je die rommel in een koffer doet, kan je de hele zaak net zo goed dragen!"

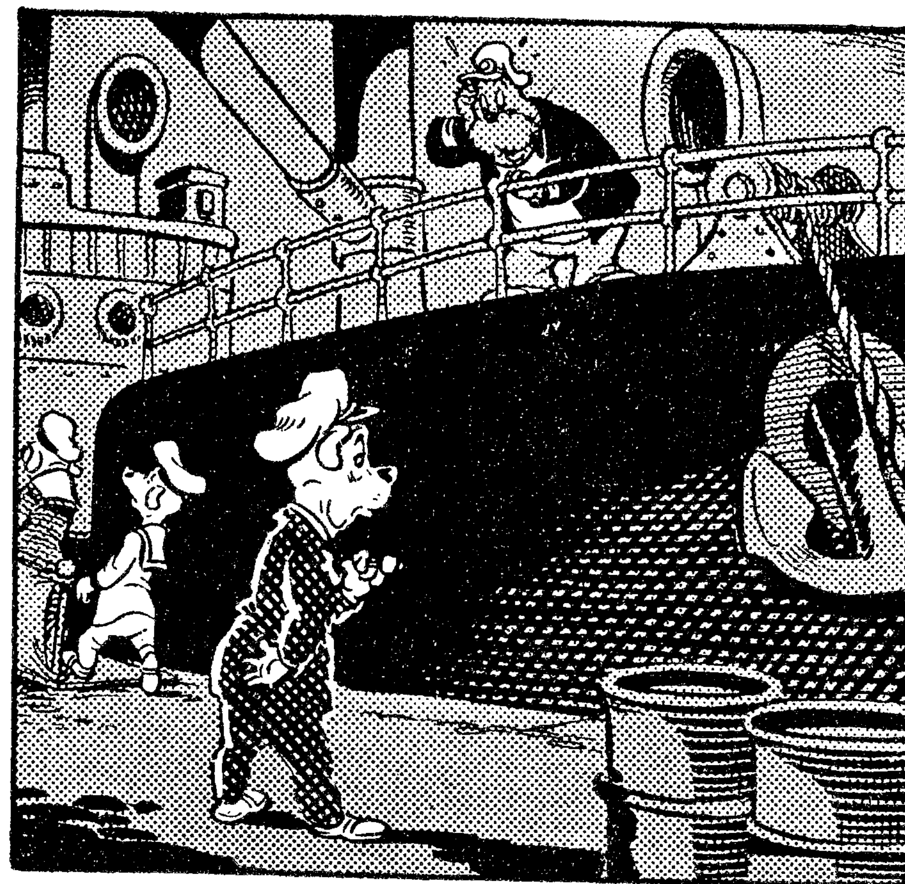
„Oho, dat valt tegen", kraste magister Hocus. „Deze kistjes zijn gevuld met oude waarde! Allemaal eigenwaarde, schipper! En met volle maan is zo iets rijp. Wanneer men iemand van zijn eigenwaarde bevrijdt, wordt die iemand kleiner, maar de waarde wordt zwaarder, dat zal u duidelijk zijn."

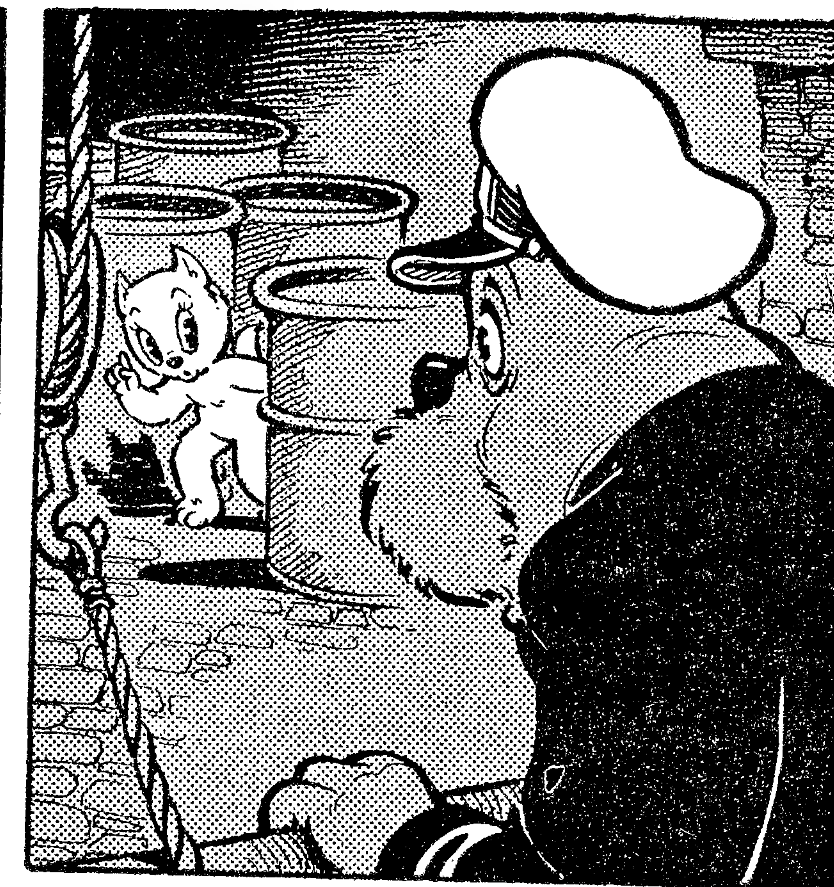
„Nee!", gromde Wal Rus, „dat is niet duidelijk — dat is overgehaalde onzin, meneer!"

„Til het maar eens op", stelde de grijsaard voor.

De kapitein snoof. Hij bukte zich en vatte een van de kleine doosjes minachtend aan. Doch tot zijn grote verbazing gaf het voorwerpje niet mee. Het kostte hem een zware inspanning om het van de grond te tillen — zo'n gewicht had het!

Toen kapitein Wal Rus van zijn verbazing bekomen was, haastte hij zich terug aan boord en zette de bemanning aan het werk, terwijl Hocus Pas zich in zijn hut terugtrok.

Enkele uren lang liepen de matrozen nu af en aan om de kleine doosjes in het ruim te dragen. Die waren te klein om de laadbomen te kunnen gebruiken en ze waren te zwaar om ze in manden of in kisten te kunnen pakken, zodat alles met mankracht moest gebeuren.

„Een overgehaalde toestand", mompelde de gezagvoerder. „Zo iets raars heb ik nog nooit aan boord gehad. Hoe kan ik dat goedje behoorlijk stuwen? En hoe kunnen kleine doosjes zo'n gewicht hebben? Dit bevalt me niet! Ik zou weleens willen weten wat daar in zit!"

Dat was precies wat de stuurman zich afvroeg. Hij stond zorgelijk op de wal en staarde naar het schip, dat diep in het water lag.

„We liggen tot de rode streep, kaptein!" riep hij. „Wat zit er eigenlijk in die kistjes?"

„Ik weet het niet", snauwde Wal Rus geprikkeld. „In ieder geval geen veren! Het ruim is nog leeg, meneer. Dat kan een leuke reis worden! Maar we zijn klaar — de rommel is aan boord en we kunnen varen...."

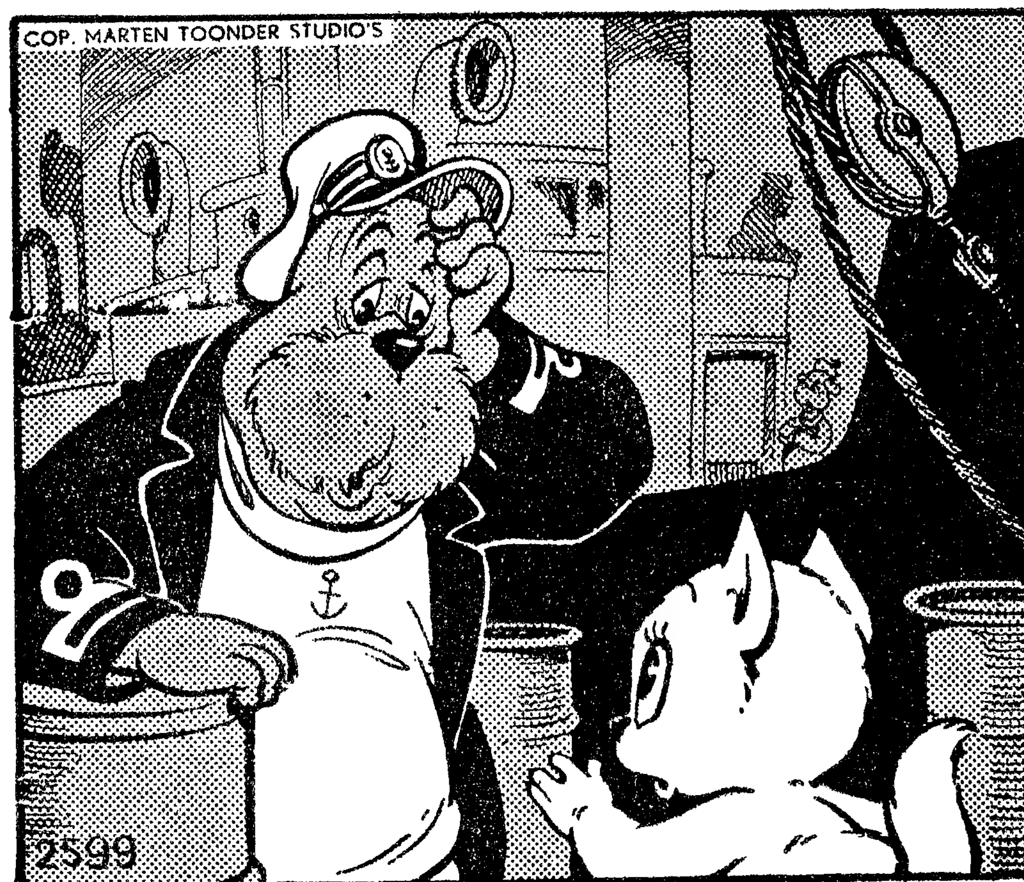
Hij zweeg en staarde verbluft naar een onverwachte verschijning, die nu van achter een paar vaten opdook.

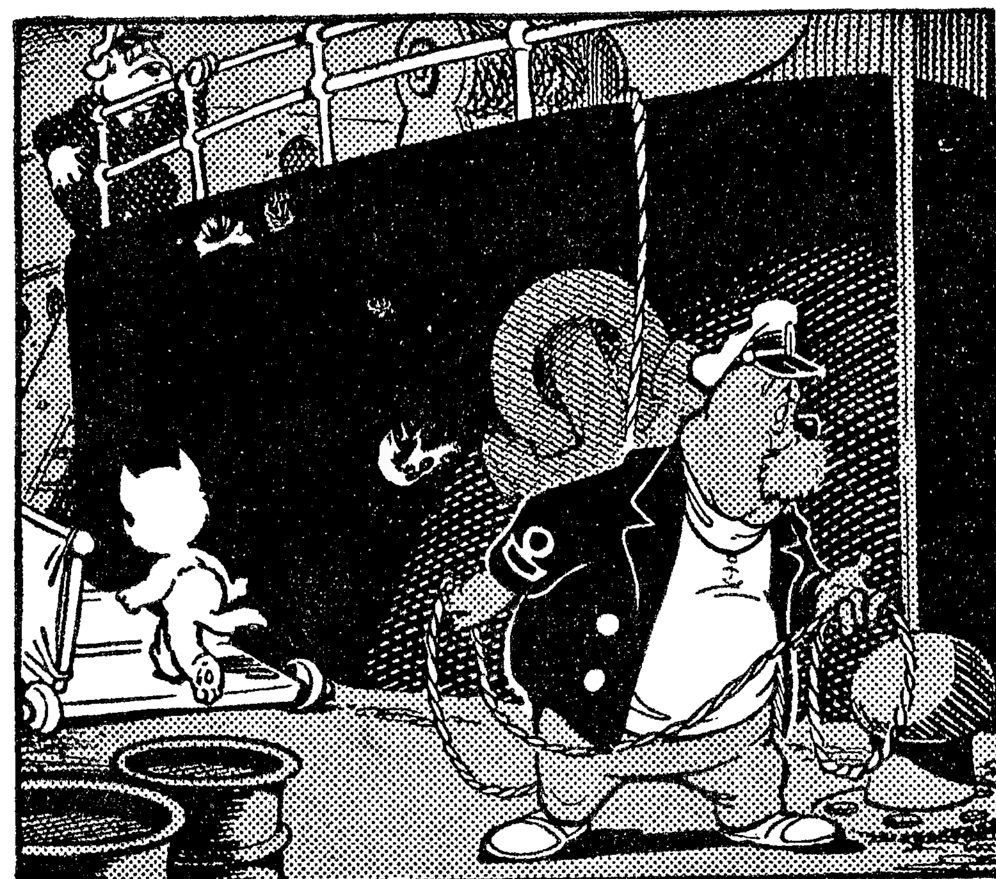
„Psst! Kaptein!", riep de verschijning.

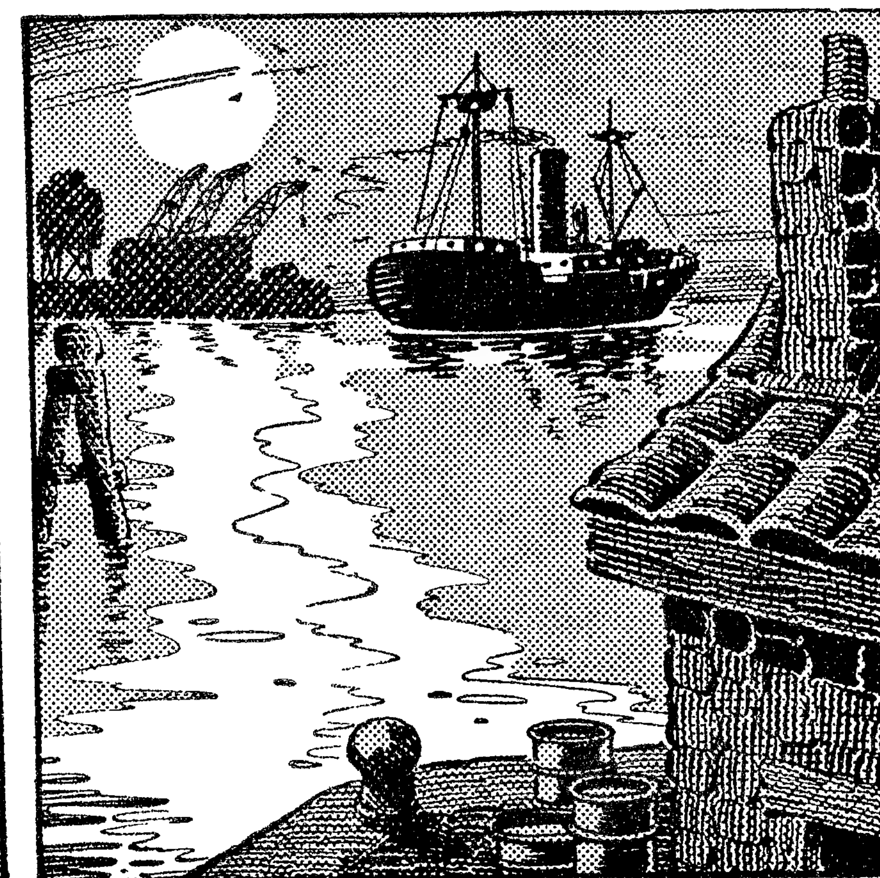
„Als dat Tom Poes niet is!", mompelde de geroepene. Hij krabde zich het hoofd en boog zich voorover.

„Wat is er?", snauwde hij. „Wat moet je daar?"

Maar Tom Poes wenkte dringend. Hij wilde niet het gevaar lopen, dat de lugubere grijsaard hem hoorde.

Wal Rus liep de loopplank af en slofte uit zijn humeur naar de vaten, waartussen Tom Poes zich verstopt had.

„Wat is er?", gromde hij gemelijk. „We liggen op vertrek en ik heb nu geen tijd om naar praatjes te luisteren. Ik weet nog niet eens waar ik heen moet met die overgehaalde lading!"

„Het gaat juist over die lading", zei Tom Poes haastig. „Die deugt niet, kaptein!"

„Dat hoef je mij niet te vertellen", gromde de gezagvoerder. „Iets wat zó klein is, hoort niet zo zwaar te zijn. Dat is nooit pluis, meneer! Maar het is alleen maar eigenwaarde, zegt die ouwe met zijn flaphoed — en die wordt altijd zwaar met volle maan!"

„Die oude deugt niet!", zei Tom Poes. En hij vertelde nu zo kort en zo duidelijk mogelijk wat hij ontdekt had.

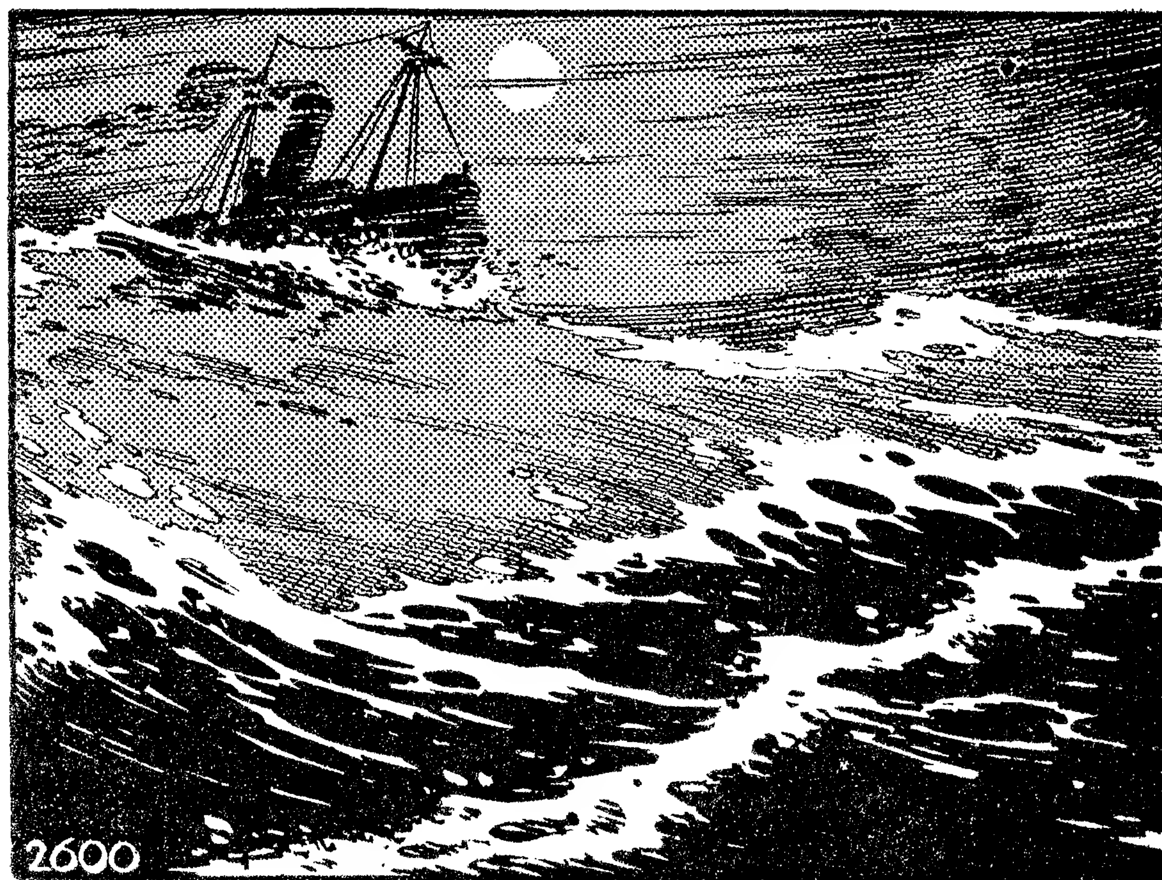
„Hij heeft van alle burgers van Rommeldam de eigenwaarde overgenomen voor een goudstuk", besloot hij. „En nu is iedereen klein geworden, terwijl hij er met al die eigenwaarde vandoor gaat."

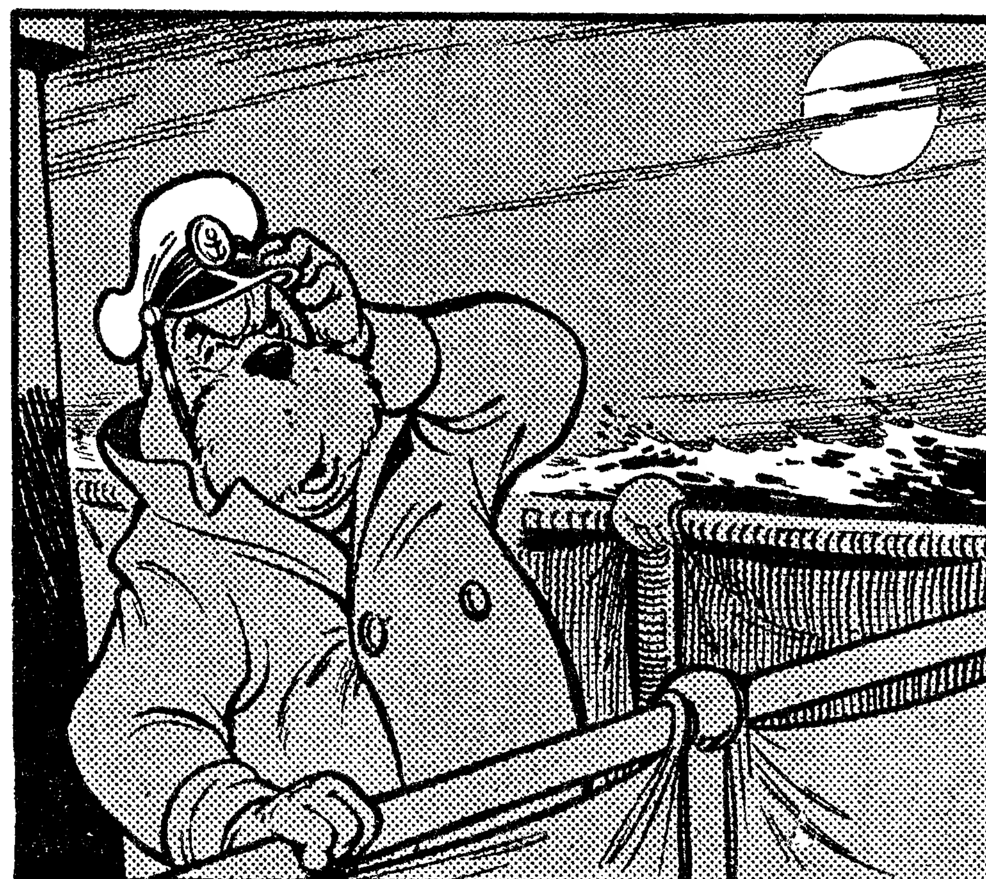
„Ik kan er niets aan doen", zei de kapitein, na een poosje te hebben nagedacht. „De vracht is vooruit betaald en ik heb niets van de politie gehoord. We moeten varen want het is tijd. Kom maar aan boord — dan kunnen we op zee wel verder zien!"

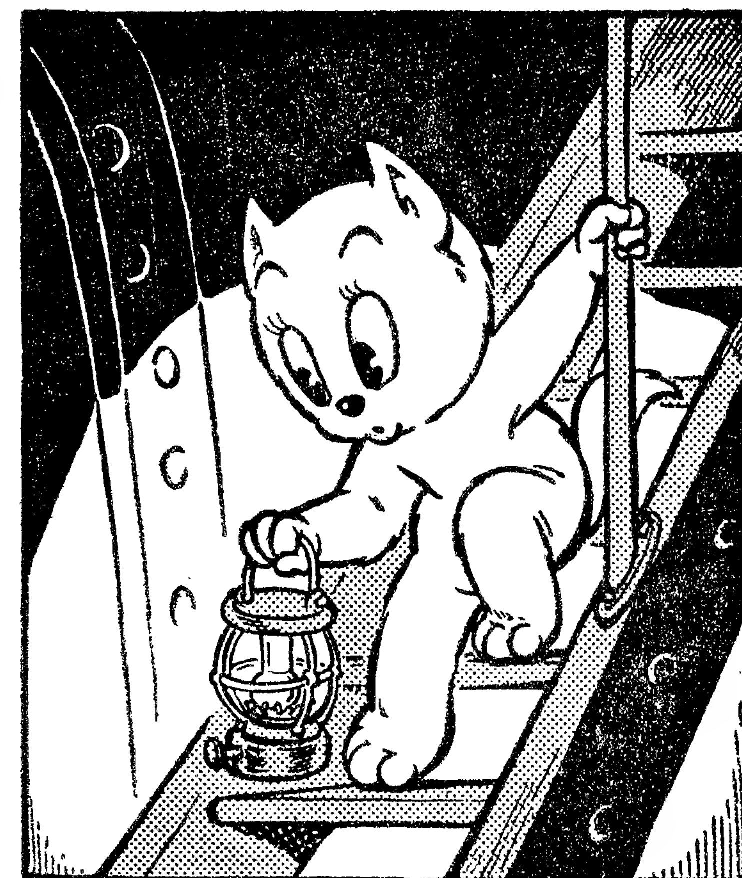
Zo sprekende gooide hij de touwen los en Tom Poes wist niets anders te doen dan vlug en onhoorbaar de loopplank op te lopen.

„Op zee zullen we wel verder zien", mompelde hij verslagen.

De machines van de Albatros begonnen te werken en maakten het goede schip los van de kade. En even later voer het de haven uit, die stil en verlaten in het licht van de volle maan lag te rimpelen.

Maar ze waren nog niet goed en wel buiten de pieren, of er schoof een zware wolkbank voor de maan, en er begon een harde wind op te steken.

„Hm!", zei kapitein Wal Rus, het stormbandje van zijn pet onder de kin schuivend, „er komt storm! Een overgehaalde storm uit het zuiden. Ik heb het daar niet op begrepen zo vlak bij de kust!"

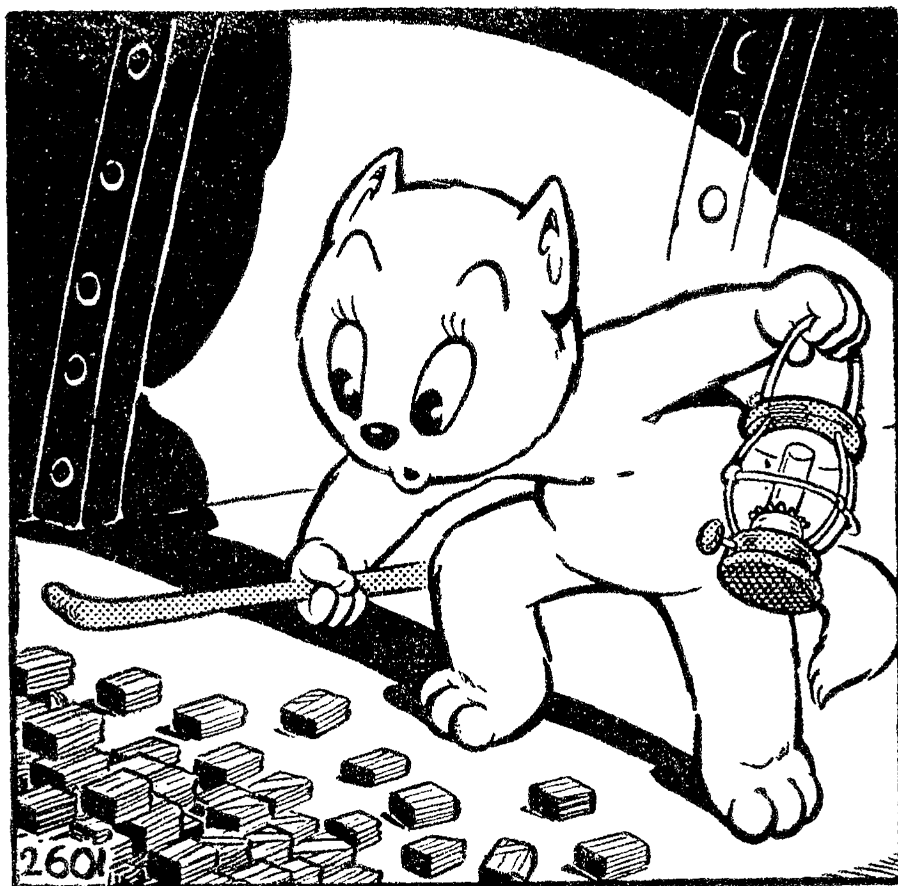
„Waar gaan we eigenlijk naar toe?", vroeg de stuurman, die zich wat kleumerig op de achtergrond hield.

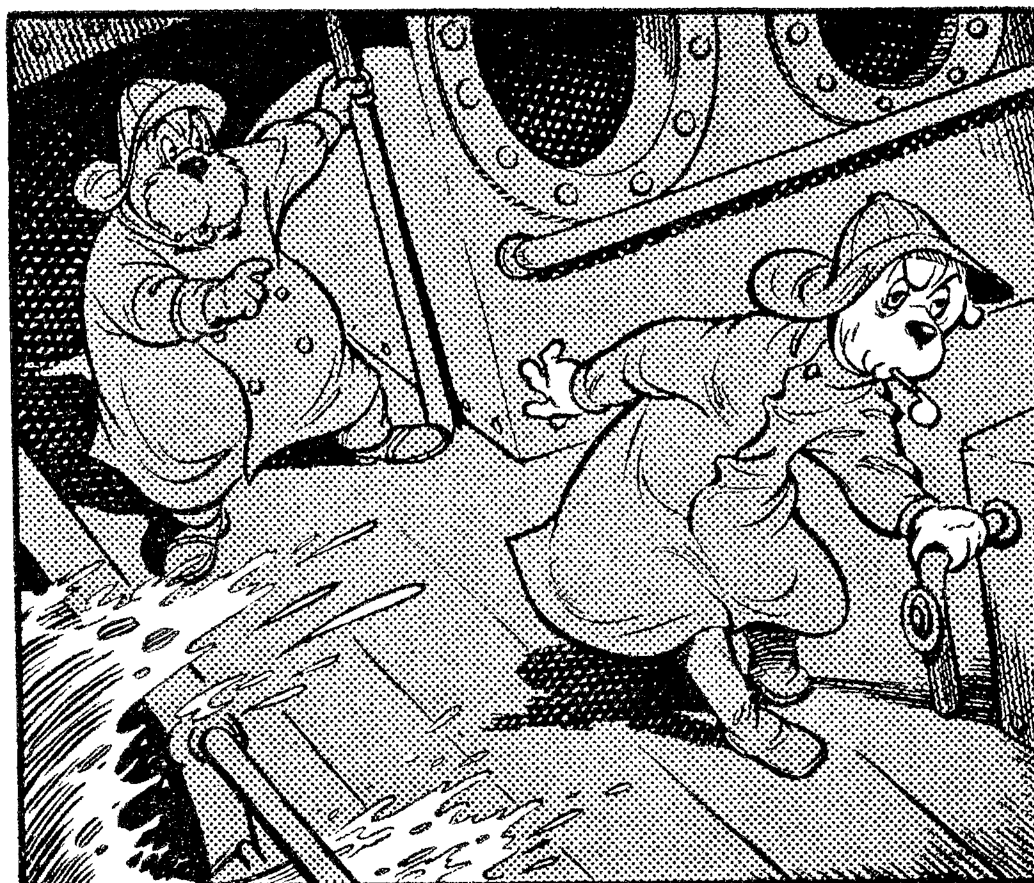
„Ik weet het nog steeds niet!", snauwde de gezagvoerder. „Die ouwe met die flaphoed zit maar in zijn hut te mompelen en wil niet gestoord worden. Morgen zal hij het wel zeggen, zegt hij. Als we maar eerst op de oceaan zijn. Maar het bevalt me niet. Dit is me allemaal te buitenissig voor een eerlijk zeeman."

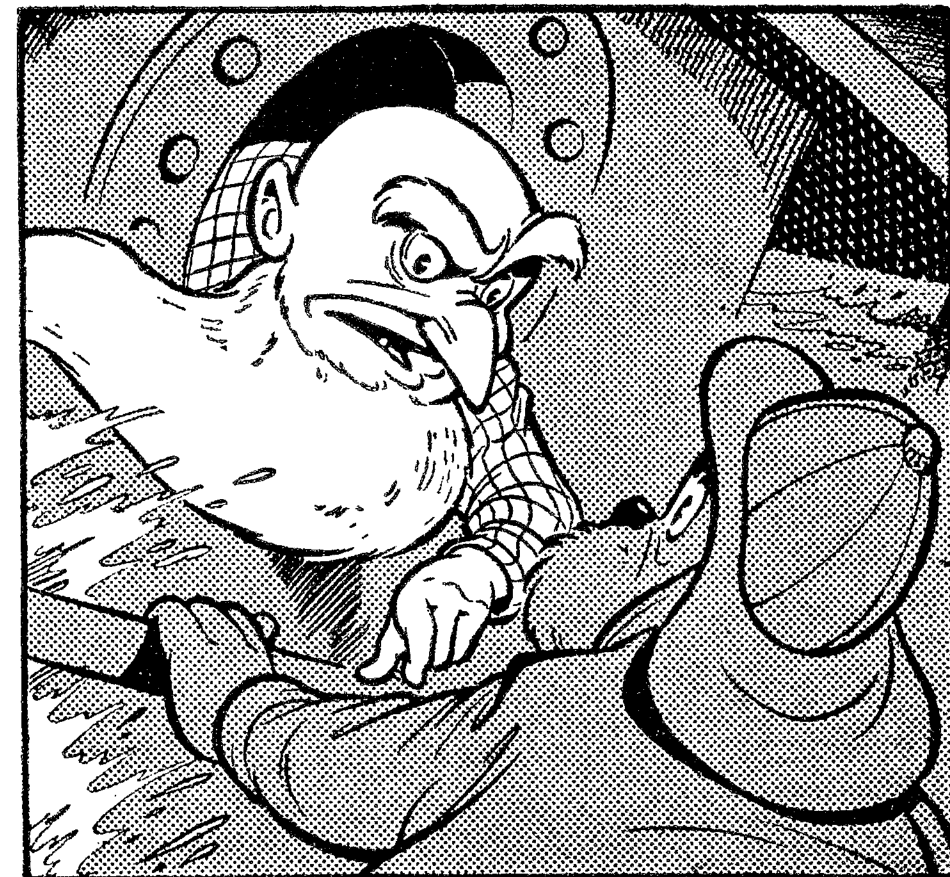
„Dat is het!", zei de stuurman. „Ik heb nog nooit zo'n rare lading gezien. Dit wordt een slechte reis, dat voel ik!"

Nu was de stuurman niet de enige, die zich zorgen over de lading maakte. Tom Poes had zich op het achterdek verborgen gehouden, maar nu het schip eenmaal op zee was, nam hij een stormlamp en daalde in het ruim af om de rare kistjes aan een onderzoek te onderwerpen.

„Als ik weet wat er in die zware doosjes zit, weet ik ook wat Hocus Pas eigenlijk van plan is", dacht hij. „Het moet wel iets vreemds zijn — hij heeft iedereen ervoor verkleind en hij heeft er heel wat geld voor betaald. Maar nu wil ik er het mijne van hebben!"

Het afdalen in het ruim viel niet mee. Het schip slingerde nu hevig en de trap was glad en bood weinig houvast. Maar Tom Poes liet zich niet afschrikken. Hij stapte voorzichtig op de gladde bodem en probeerde het deksel van een van de kistjes af te tillen. Maar dat lukte niet en daarom greep hij kortbesloten een breekijzer dat daar tussen wat gereedschap lag.

„Ze moeten ook wel sterk zijn, als ze zo'n zware vracht bevatten", dacht hij, terwijl hij met moeite het ijzer onder het deksel wrong. „Maar open krijgen zal ik ze!"

Intussen was de storm in hevigheid toegenomen en de kracht van de wind en de golven dreven het schip steeds dichter naar de kust.

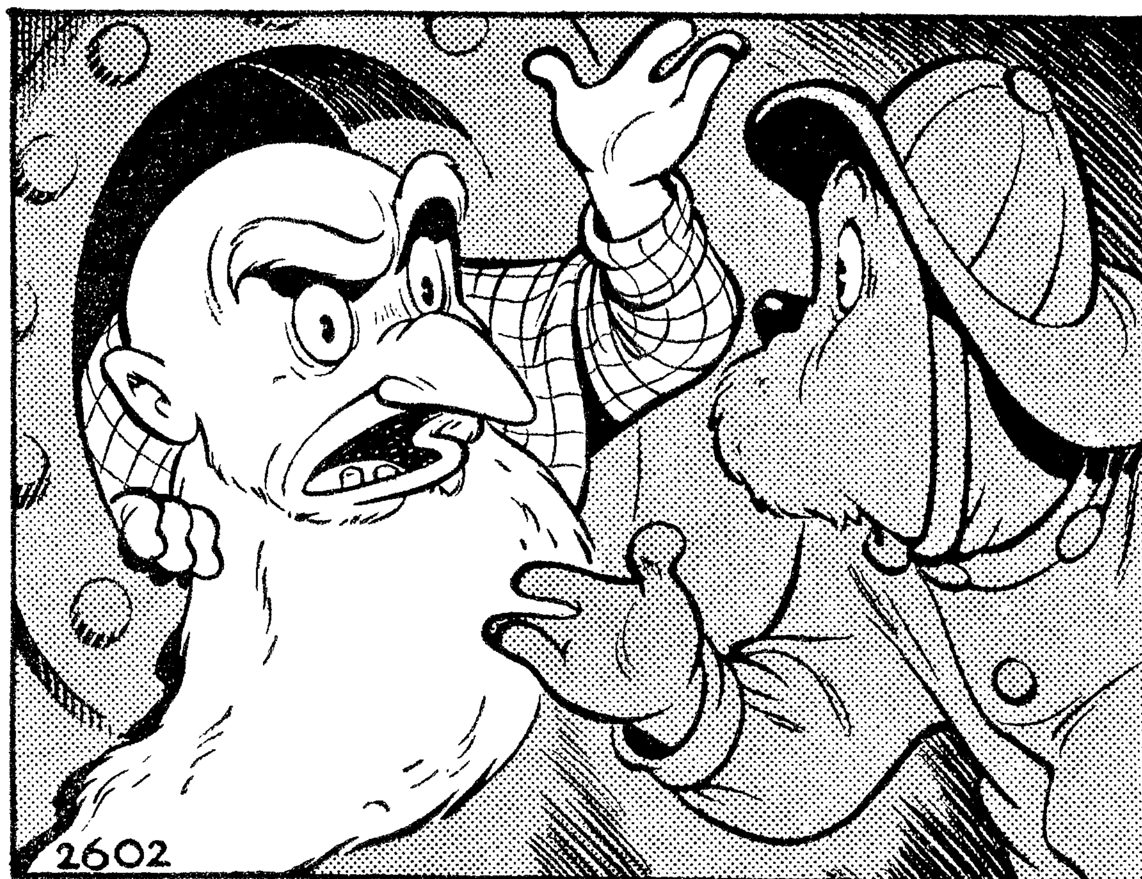
„We gaan het anker laten vallen", zei de kapitein, die, in een oliejas gehuld, zorgelijk naar het dek afdaalde. „Direct zitten we op de kust, want met de schroef alleen redden we het niet. Schiet op, stuurman!"

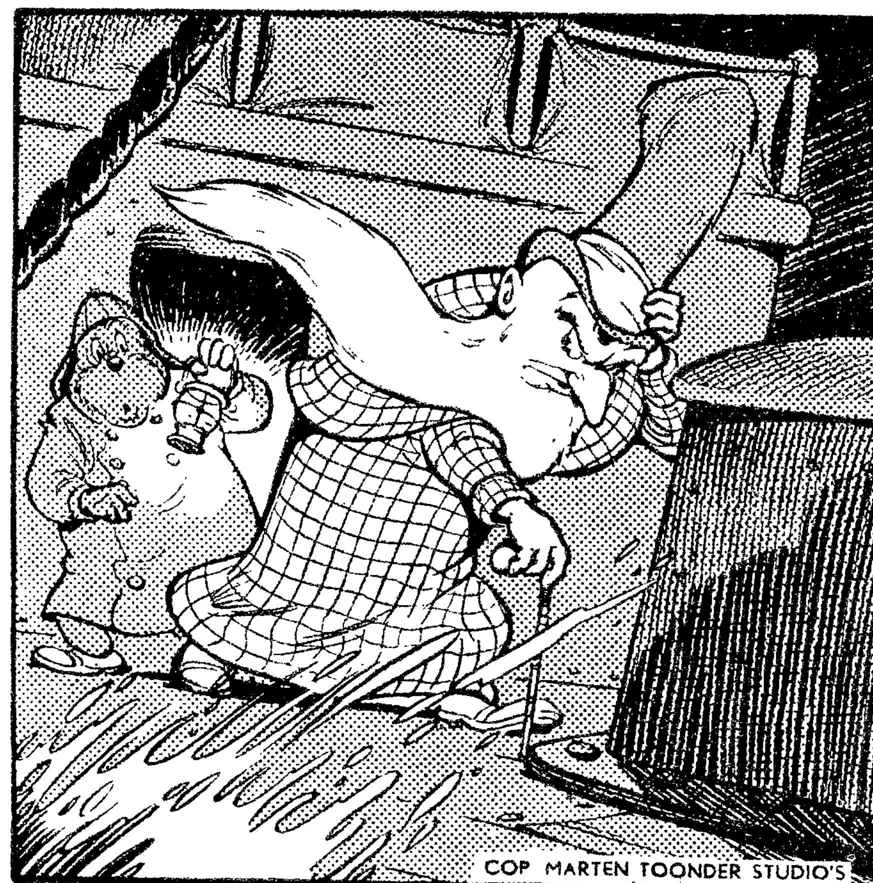
De stuurman wankelde over het natte dek naar het voorschip en Wal Rus wilde de trap naar de brug weer beklimmen. Doch nu werd er achter hem plotseling een patrijspoort geopend en een krassende stem riep: „Wat moet dat? Wat is dat voor onzin? Anker laten vallen? Het is een schande! We moeten varen!"

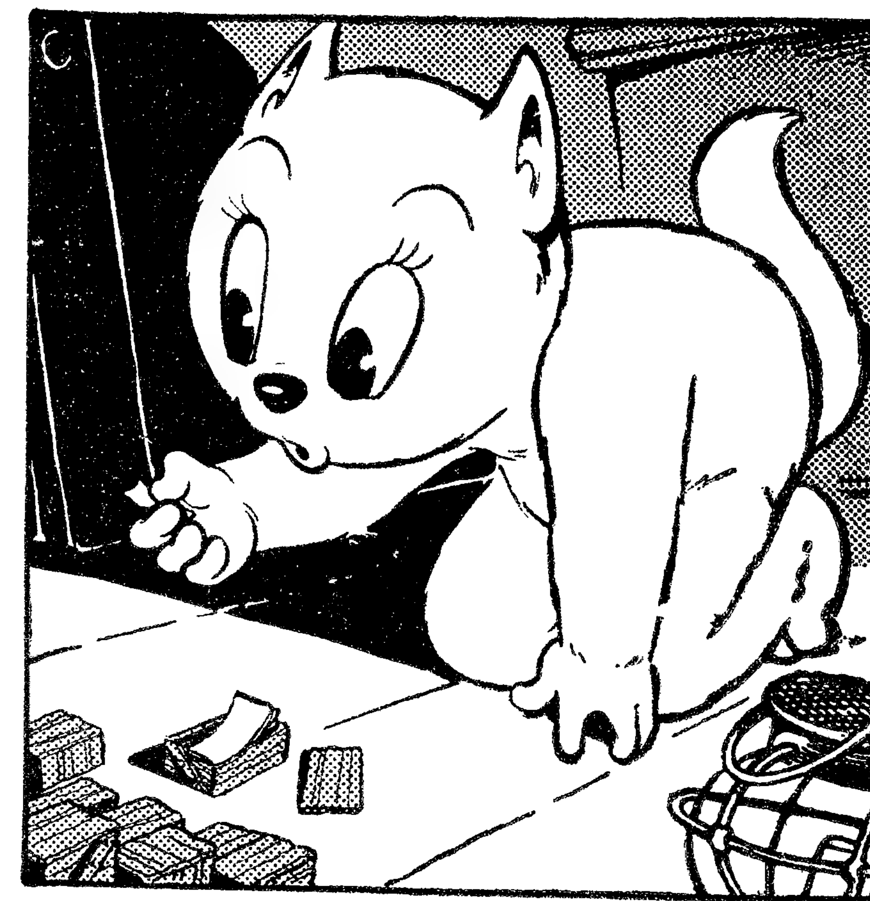
„Het stormt, als je dat nog niet gemerkt hebt", zei de gezagvoerder zuur „We drijven naar de kust, meneer!"

De grijsaard stak het hoofd wat verder uit het raampje en keek nijdig naar de lucht.

„De zuidenwind!", prevelde hij. „Altijd dezelfde! Als de storm uit het zuiden komt, zijn de krachten van Zazel in gevaar, schipper! Onthoud dat!"

„Maar we moeten varen, storm of géén storm!" De maan is vol en de krachten van Zazel zijn rijp."

„Kletspraat!", snauwde de gezagvoerder. „Deze wind zal ons op de kust zetten en daarom gaan we voor anker. En het kan me geen bliksem schelen, dat je mazel rijp is, meneer! Ik ben hier de baas aan boord! Uit!"

De oude trok mompelend het gelaat uit de vensteropening en verscheen even later aan dek. Hij klemde zijn hoge hoed stevig op de schedel en begaf zich met wankele schreden naar het ruim.

„Ik zal u tonen hoe men zo'n stormpje wegblaast", riep hij boven het geloei van de wind uit. „Het is een schande om mij, oude man, met volle maan voor anker te laten gaan! Als ik dit geweten had, had ik een ander schip gezocht. Maar goed, ik heb geen keus! Kom mee, schipper — breng me naar mijn lading. Ik zal die zuidenwind wel krijgen!"

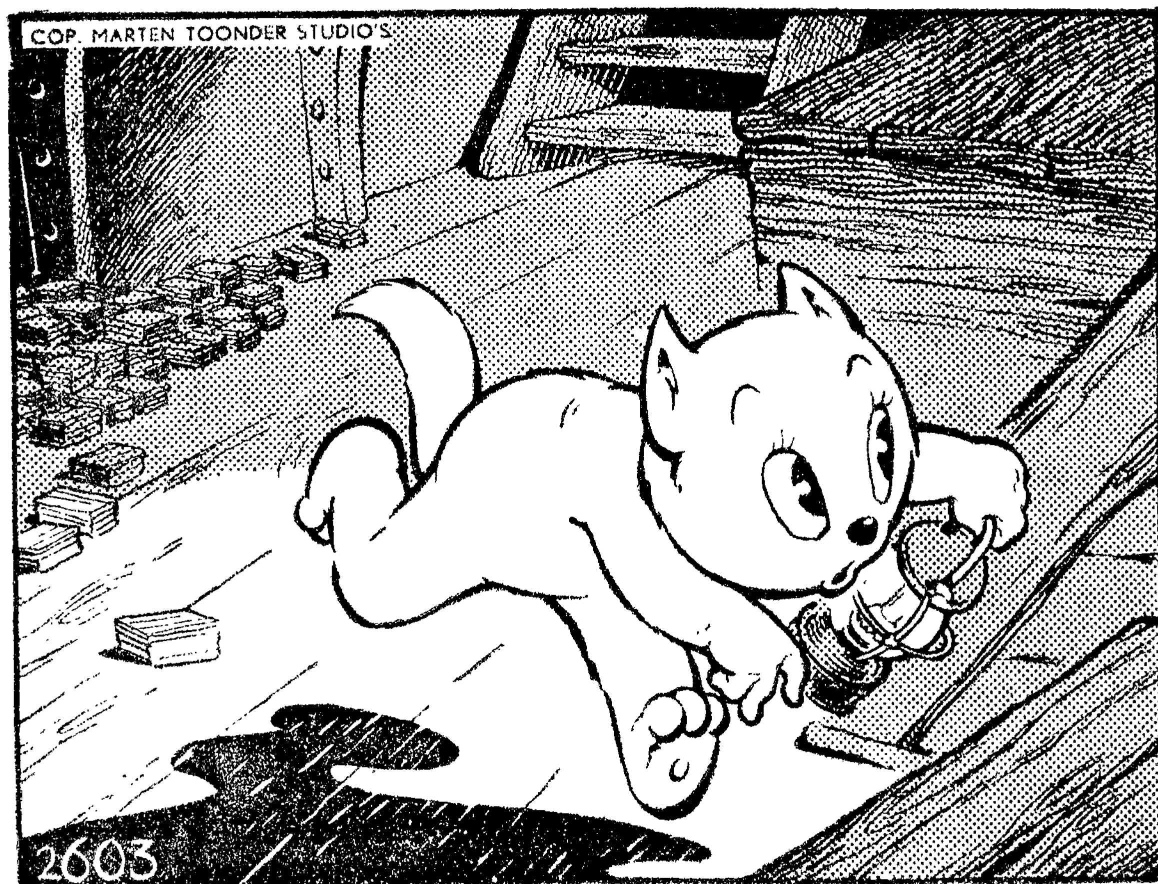
De kapitein volgde zijn passagier verbaasd en bracht hem naar de trap, die binnendoor naar het ruim leidde.

Daar beneden zat Tom Poes bij de kistjes geknield. Met veel moeite was hij erin geslaagd om een van de dekseltjes te verwijderen en nu staarde hij met grote verbazing naar de inhoud. Het doosje was geheel gevuld met kleine papiertjes die dicht bedrukt waren met onleesbaar kleine letters.

„Dit moet wel een héél bijzonder soort papier zijn", dacht Tom Poes.

„Ik heb tenminste nooit geweten, dat zulke snippers zó zwaar kunnen zijn. Hm, misschien zit het gewicht in wat erop gedrukt staat. Dat is vaker zo met papier...."

Op dat moment werd hij in zijn onderzoek gestoord door het geluid van naderende voetstappen.

Tom Poes stopte de papiertjes vlug weer in het kistje en klapte het deksel erop. Daarop blies hij zijn lamp uit en sprong achter een paar lege fusten, die in een hoek van het ruim stonden. Hij was maar net op tijd, want nu bonkten de voeten van Hocus Pas en Wal Rus op de grond bij de ladder.

„Kijk, kijk!", sprak de oude magister met krassende stem. „Daar staat één van mijn doosjes! Iemand heeft naar mijn lading gekeken, schipper! Het dekseltje zit los, ziet u wel?"

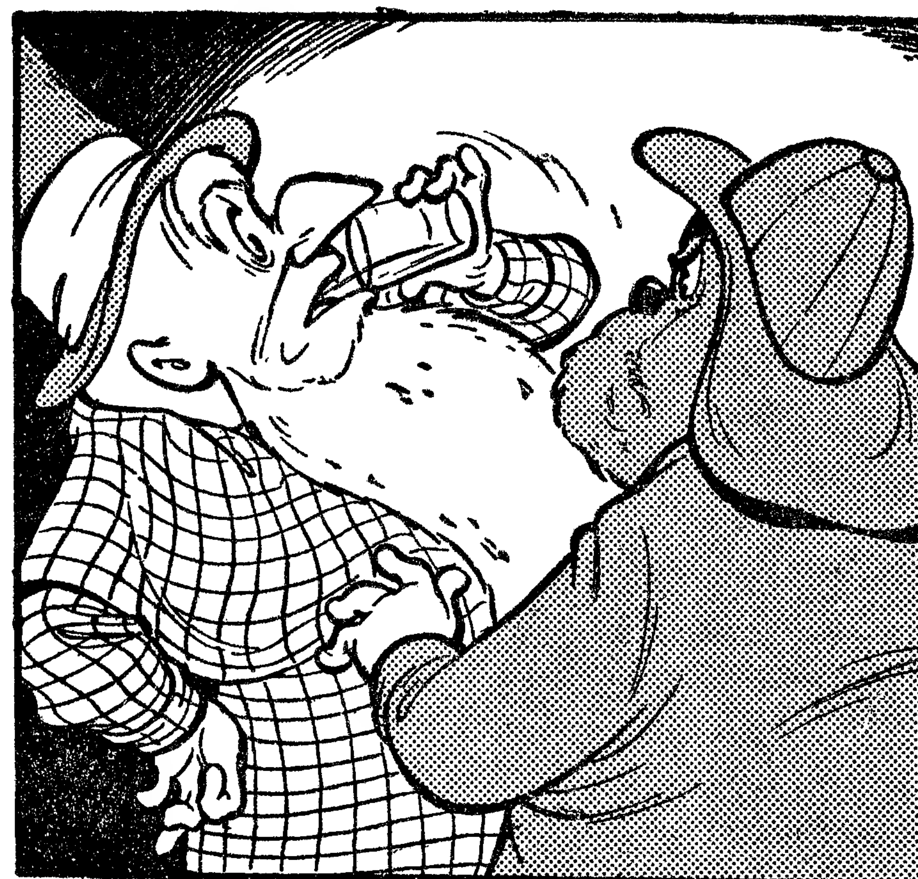
„Hm", zei de kapitein, „ik zou niet weten wie er naar je lading wil kijken, meneer. Wat is het eigenlijk?"

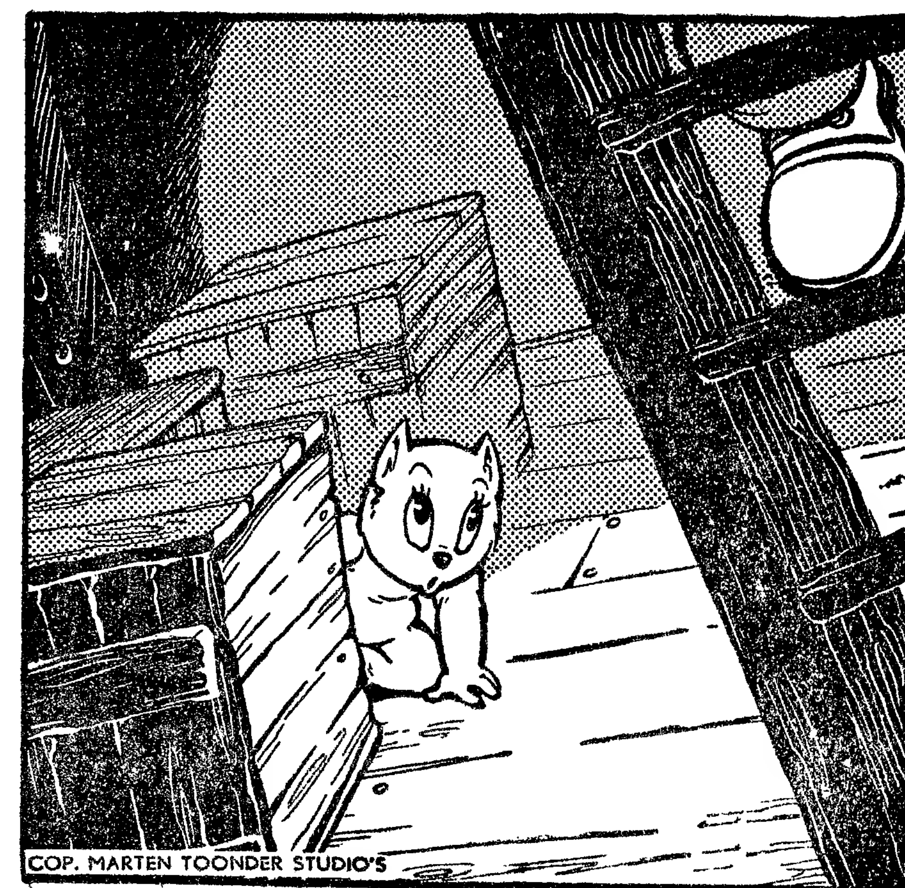
„Het is van allerlei", zei de grijsaard. „In dat doosje daar zit een politiepenning. Dat vind je misschien niet zoveel, hè? Maar, wat is een politieman zonder zijn penning? Hè? Een gewoon burger, schipper! Gewoon maar iemand met een raar uniform aan. Dat is de waarde van zo'n penning, ziet u? En in dat volgende doosje zit het familiewapen van een edelman. Want wat is een edelman zonder blazoen? Een heel gewoon ventje, dat zich voorstaat op niets, nietwaar? En in dat doosje zitten le b-formulieren van een ambtenaar. . . ."

Zo sprekende had de oude de papiertjes weer uit het kistje genomen en snuffelde er eens aan.

„Ze zijn mooi verkleind", hernam hij tevreden. „Zo'n kniphoed doet zijn werk goed. Klein en geconcentreerd, voelt u wel? Het is anders jammer, dat ik de formuliertjes voor zo'n storm moet gebruiken — maar het is niet anders. Hebt u soms een glaasje water voor me? Dit spul is zo droog!"

Wal Rus tapte verbaasd een glaasje water uit een vat dat in de hoek van het ruim stond, en bracht dat naar de grijsaard.

„Ik zou willen weten, wat je met die papiertjes gaat doen", gromde hij. „Het lijkt me, dat je mijn tijd verdoet, meneer! Een gezagvoerder hoort bij stormweer op zijn brug te staan en niet met zijn passagiers in het ruim met papier te zitten prutsen."

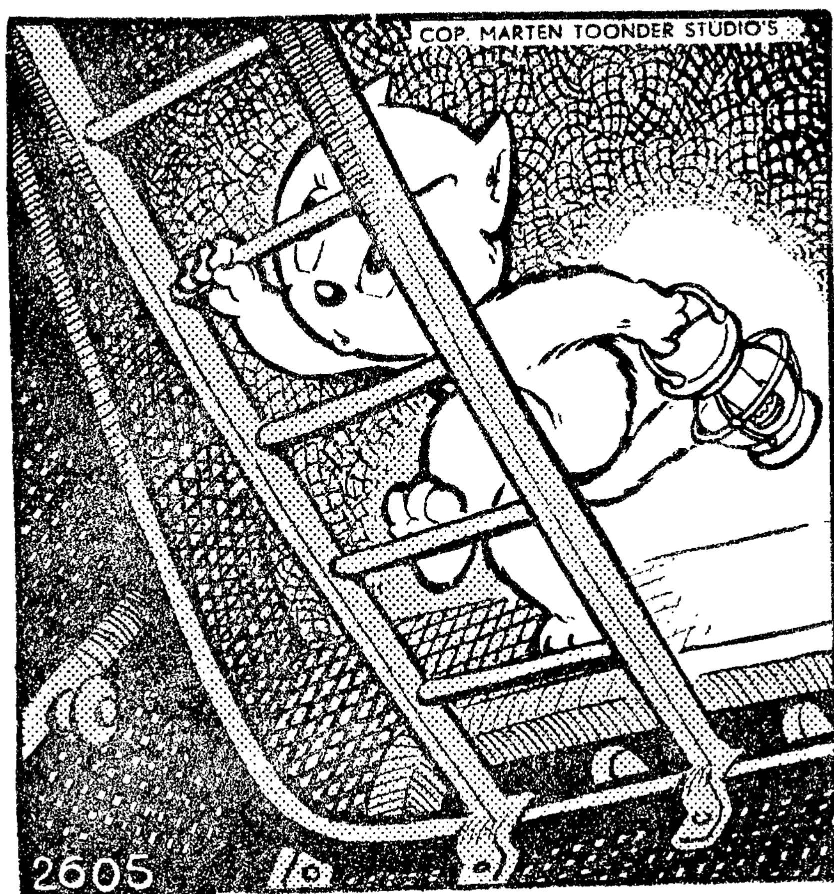
„Deze papiertjes", legde Hocus Pas geduldig uit, „geven zeer grote kracht! Vergeet niet, dat het b-formulieren van een ambtenaar zijn, schipper! Verkleinde, geconcentreerde b-formulieren! Met andere woorden, wat ik hier heb, is de hele ambtenaar. Zogoed als de hele ambtenaar tenminste!"

Met deze woorden stak hij de snippers in de mond en spoelde ze met enkele teugen water door.

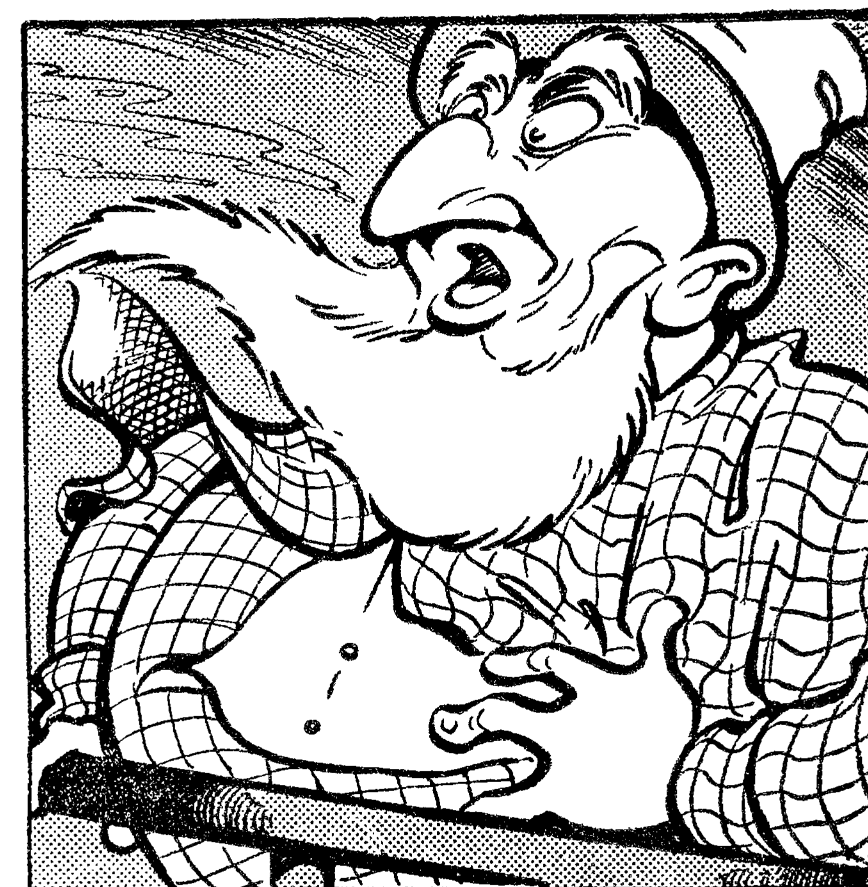
„Ah! Dat doet een oud man goed!", zuchtte hij tevreden. Maar Wal Rus vroeg grimmig: „Als dat dan zogoed als de hele ambtenaar is, wat is er dan met de ambtenaar zelf gebeurd?"

„Hèhèhèhè!", kakelde de oude. „Een domme vraag, schipper! Heel dom! Gaat u zelf maar na — als u een ambtenaar zijn papieren afneemt, wat blijft er dan over? Of als u een generaal zijn sterren afneemt? Of wanneer u een edelman van zijn blazoen ontdoet? Wat blijft er dan over? Arme verdwaalde insekten! Dat is alles! Arme insekten, schipper! Maar maakt u zich geen zorgen. Ik ben goed voor insekten! Ik heb ze goed verzorgd. Ik heb nog een spoortje van geweten, ja, ja! Dat is lastig genoeg!"

Zo kakelende slofte de weerzinwekkende oude de trappen weer op en Wal Rus volgde hem grommend....

Tom Poes had het gesprek tussen Hocus Pas en Wal Rus gespannen gevolgd, zodat hij nu een beetje begon te begrijpen wat er allemaal gebeurd was.

„In die kistjes zit dus de eigenlijke waarde van de burgers van Rommeldam", dacht hij. „En als ik ze weer groot wil maken, moet ik zorgen, dat ze die dingen weer terugkrijgen. Hmm...... de formulieren van meneer Dorknoper zijn al door die schurk opgegeten! Zou die stakker nu altijd klein moeten blijven?"

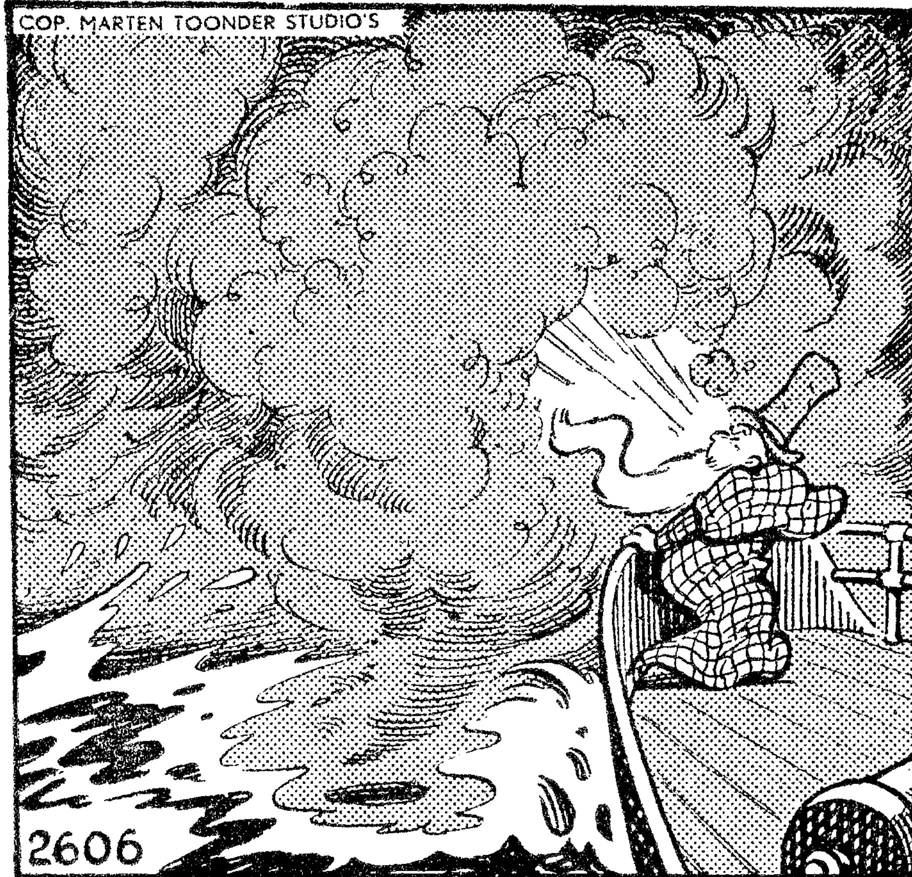
Tom Poes begon gehaast de trappen te bestijgen om aan dek te komen.

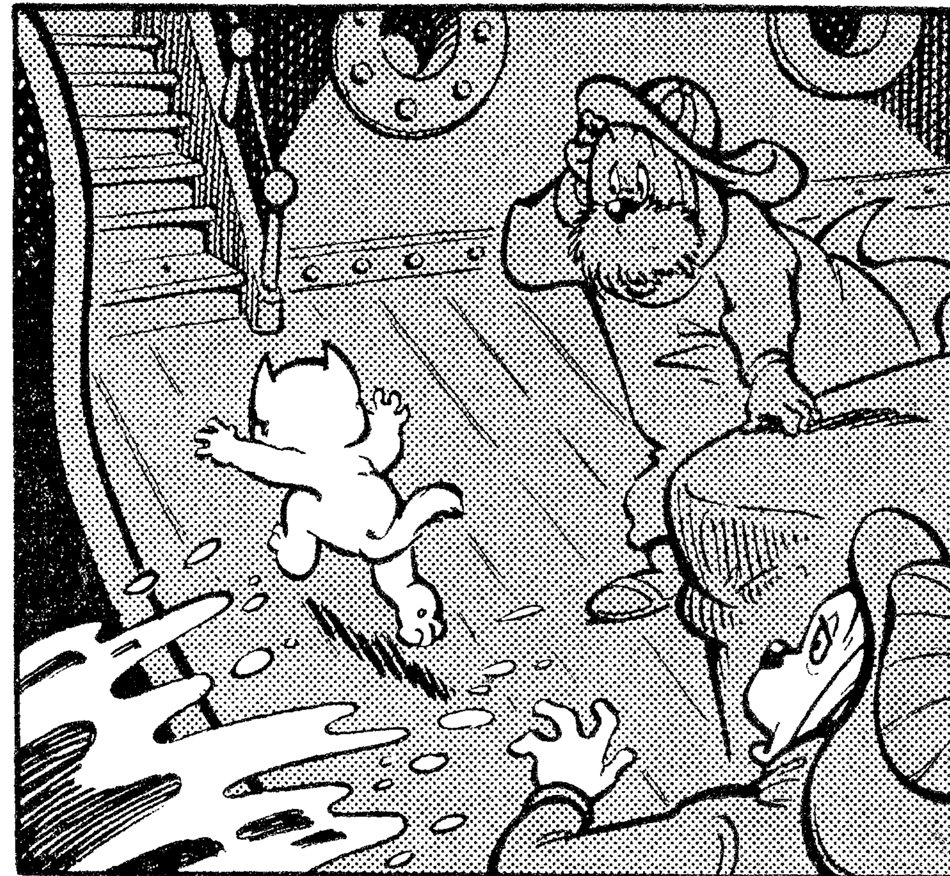
Daar woei de wind nog steeds met grote kracht door het tuig, terwijl kolossale golven tegen de scheepswand beukten.

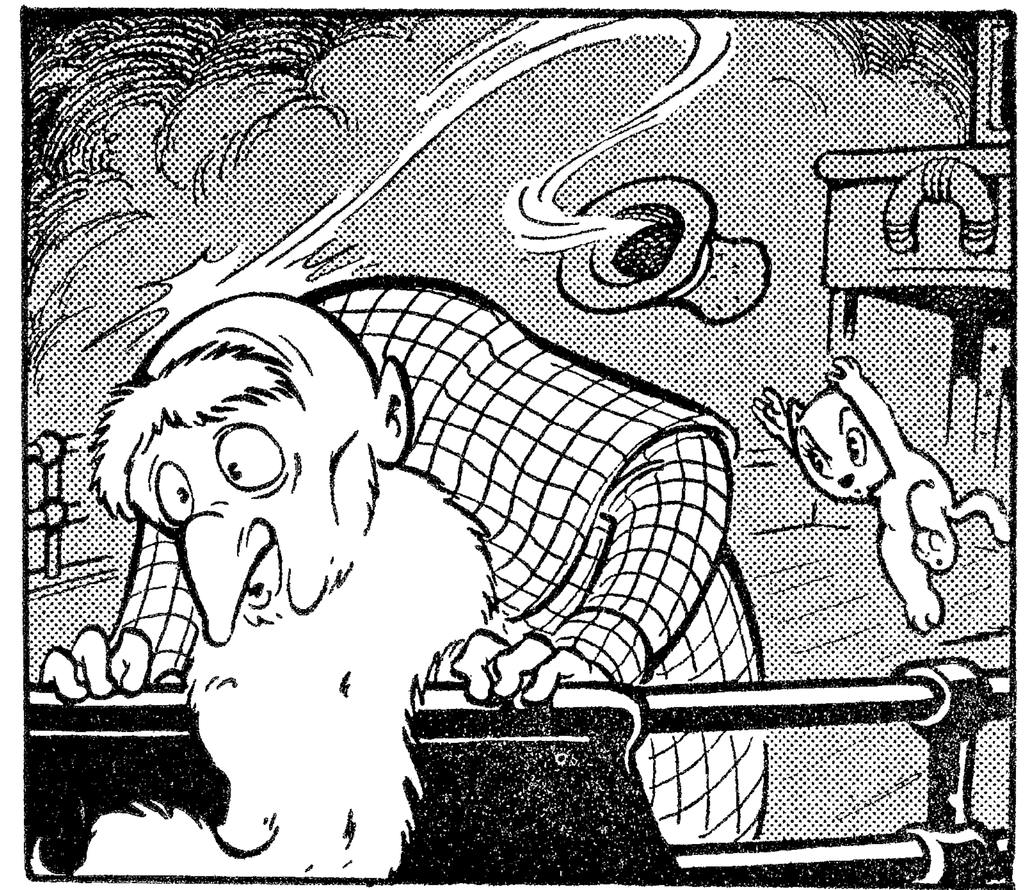
Toen Wal Rus weer aan dek verscheen sprong de stuurman gejaagd op hem af en schreeuwde: „Het gaat fout, kaptein! De ankers houden het niet! De stuurboordsketting is al geknapt en......"

„Klets!", riep de grijsaard met schrille stem, die boven het geweld van de storm uitsnerpte. „Zwak gepruts! Bah! Zuidenwind! Die heeft mij altijd dwars gezeten. Maar nu zal ik hem krijgen! De kracht van de ambtenaar en de krachten van Zazel werken in een meetkundige reeks in mij — en dat geeft een aardig resultaat. Let maar eens op!"

Met fiere schreden stampte hij over het slingerende schip, beklom de trap naar de bak en stelde zich daar bij de verschansing op. En toen begon hij diep adem te halen; niet gewoon diep, maar werkelijk onnatuurlijk diep, zodat zijn borstkas als een ballon opzwol......

Nadat de oude Hocus Pas gedurende lange tijd lucht had ingezogen, begon hij tegen de storm in te blazen. Hij blies niet op de lompe, luidruchtige manier, die de leek zou gebruiken om de wind weg te waaien. O, nee! Met fijn getuite lippen liet hij zijn adem gelijkmatig en zacht snerpend ontsnappen en de nauwkeurige luchtverdeling en langzaam toenemende kracht van zijn werkzaamheden verrieden de geschoolde blazer.

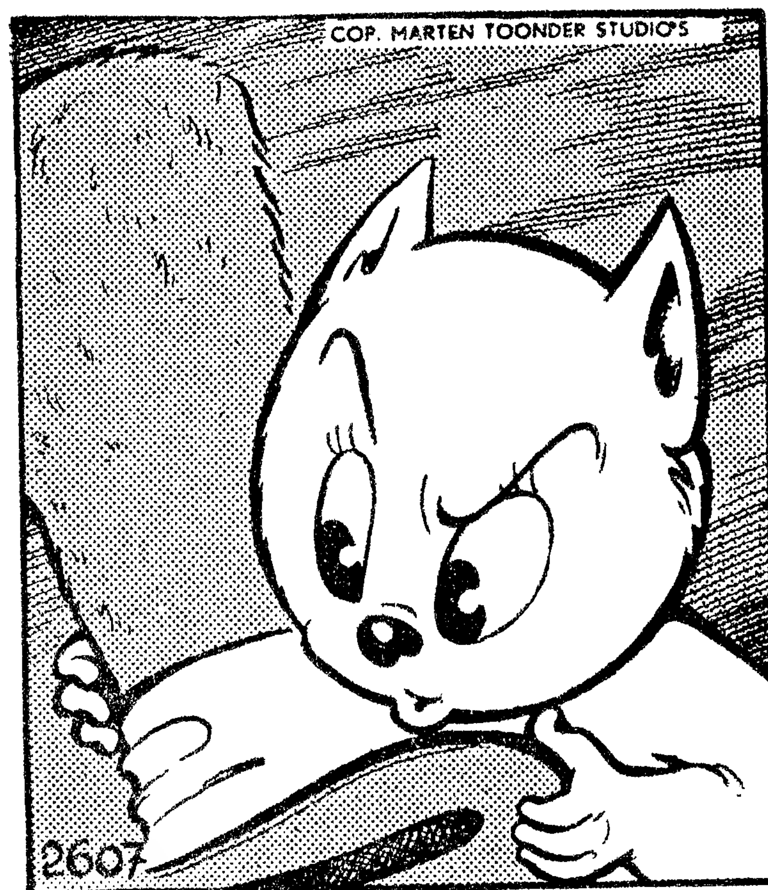
Het gevolg bleef dan ook niet uit; de wind begon aarzelend te krimpen! Kapitein Wal Rus staarde verbluft naar deze gebeurtenis.

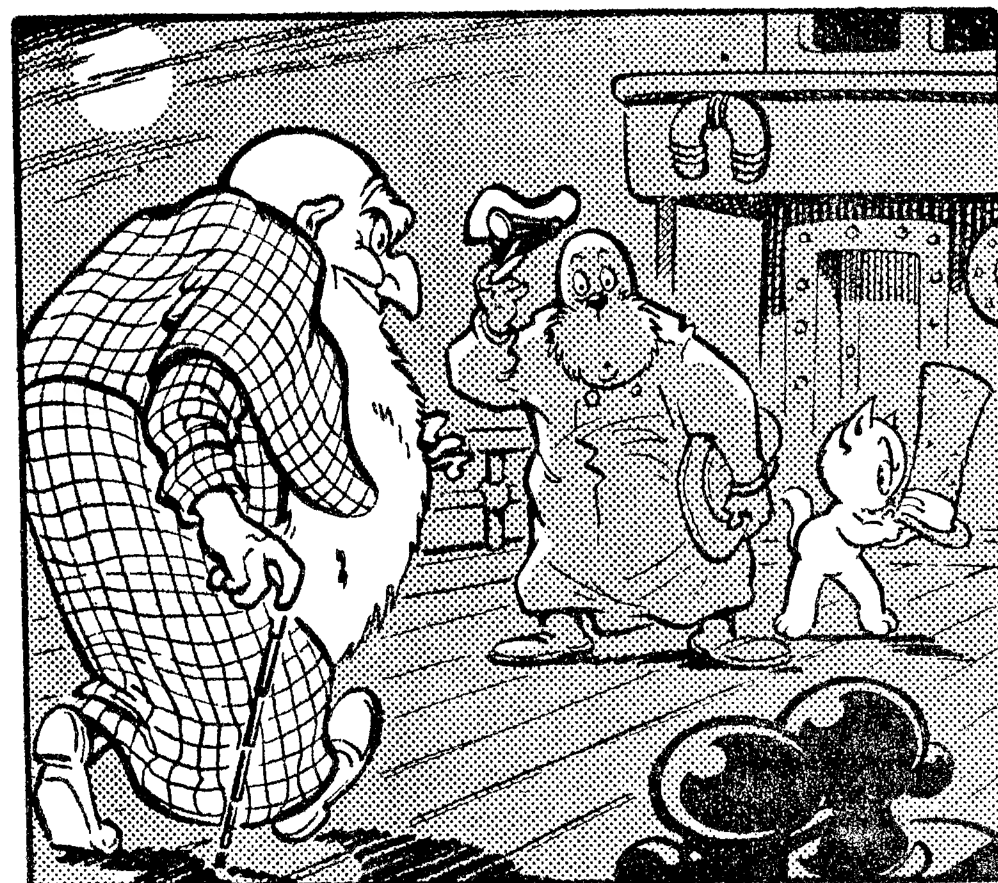
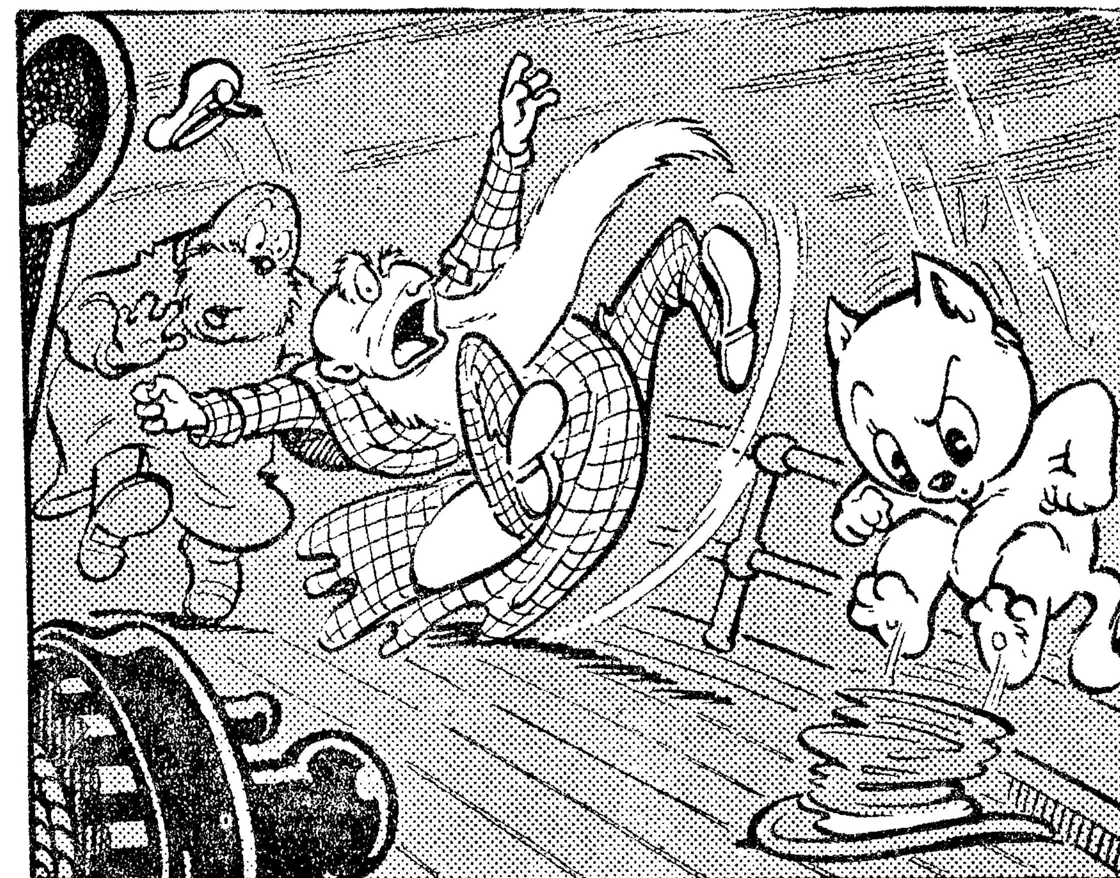
„Dit is niet gewoon", gromde hij. „Dit kàn niet. Dit moet een overgehaalde landrottentruc zijn, want dit heb ik als eerlijk zeeman nog nooit vertoond gezien. Hoe kan men door het inslikken van b-formulieren een zuiderstorm wegblazen? De ambtenarij neemt hand over hand toe..."

„Dit is geen ambtenarij", zei Tom Poes, die haastig langs hem heen naar het voorschip holde. „Dit is toverij! En ik ga er een eind aan maken!"

Intussen was de wind steeds verder gekrompen, doch nu schoot hij plotseling met grote kracht uit. De magister was echter nog niet aan het eind van zijn adem. Met uitpuilende ogen en paarse gelaatstint stiet hij de laatste lucht uit zijn longen, zodoende de storm naar het noorden drijvende. Met een huilende gier ruimde de wind en verdween over de horizon.

Weliswaar woei de kniphoed hierdoor af, maar dat vond de grijsaard niet zo erg omdat Tom Poes hem nog net kon vangen....

„Dat is een meevaller", dacht Tom Poes. „Als ik die schurk onschadelijk wil maken, moet ik met zijn kniphoed beginnen. Daar zit zijn macht in en daarmee verkleint hij alle waarden!"

De oude magister kwam intussen van de bak af en liep glimlachend naar achteren.

„Nu?", vroeg hij voldaan, „wat zeg je ervan, schipper? Zie je nu hoe men een storm weg kan blazen? Het is heel eenvoudig — als men het maar eenmaal weet!"

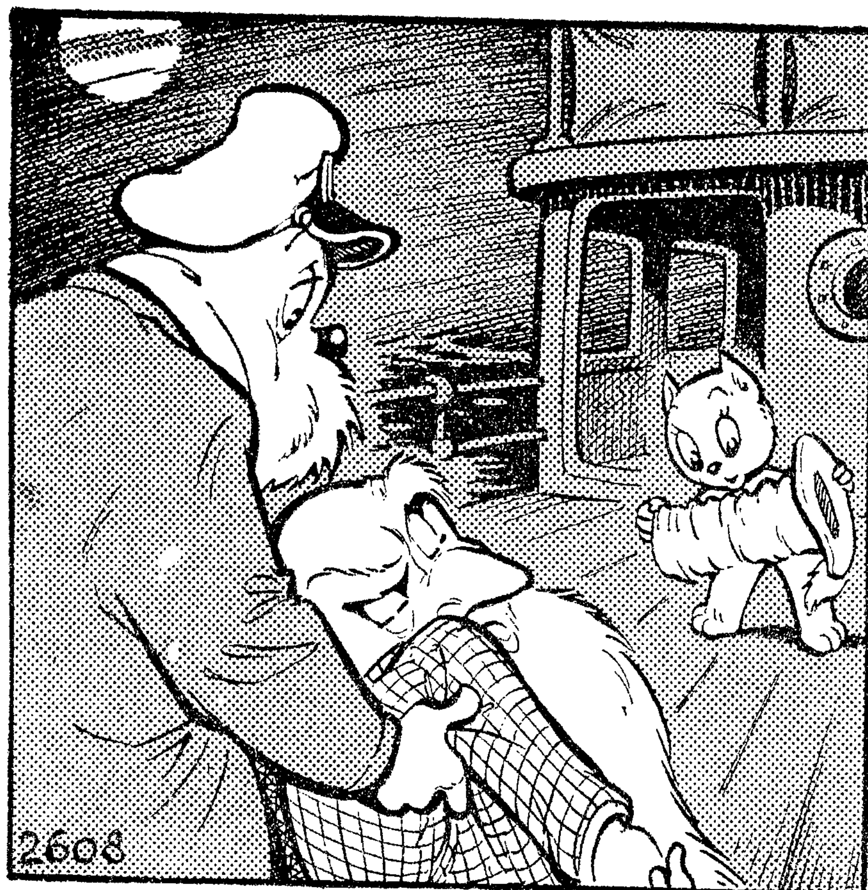
Wal Rus nam zijn zuidwester af en keek hoofdschuddend naar de schoongeveegde lucht.

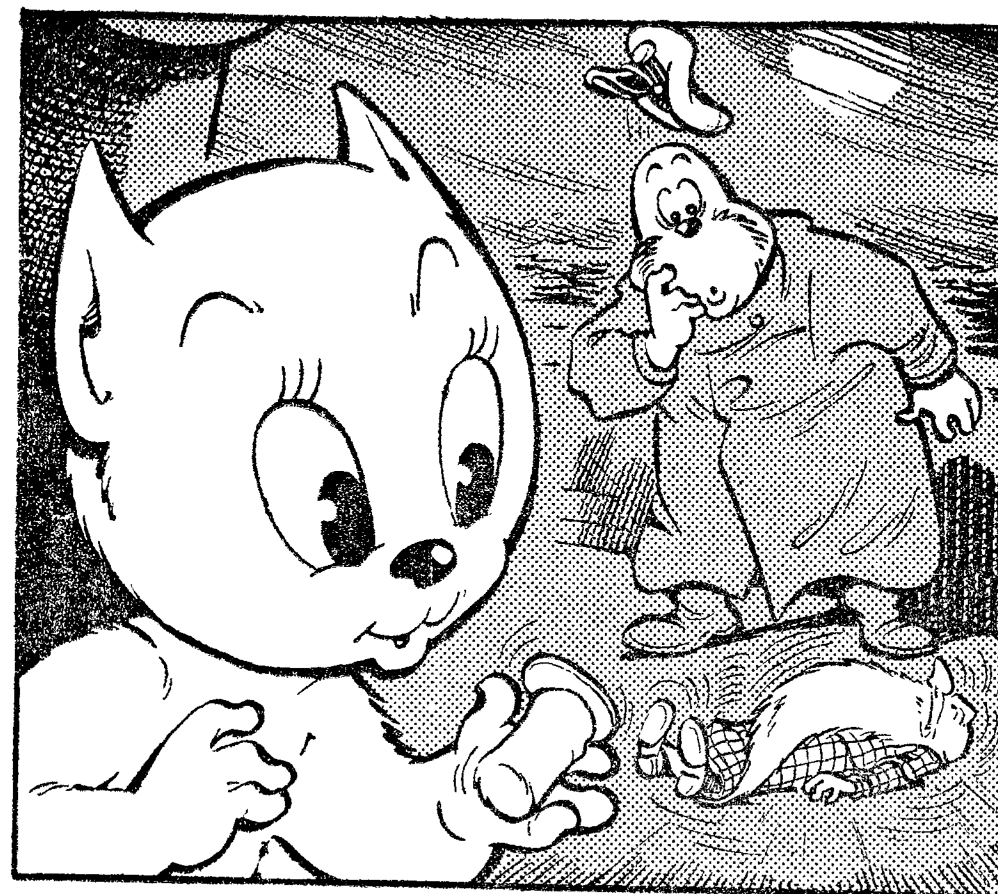
„Het is raar werk", sprak hij. „Ik neem mijn hoed ervoor af meneer, dat wel! Maar deugen doet het niet, daar ben ik zeker van. Dit is niet normaal en daarom zet ik mijn pet weer op. Dit ruikt naar zwarte kunst!"

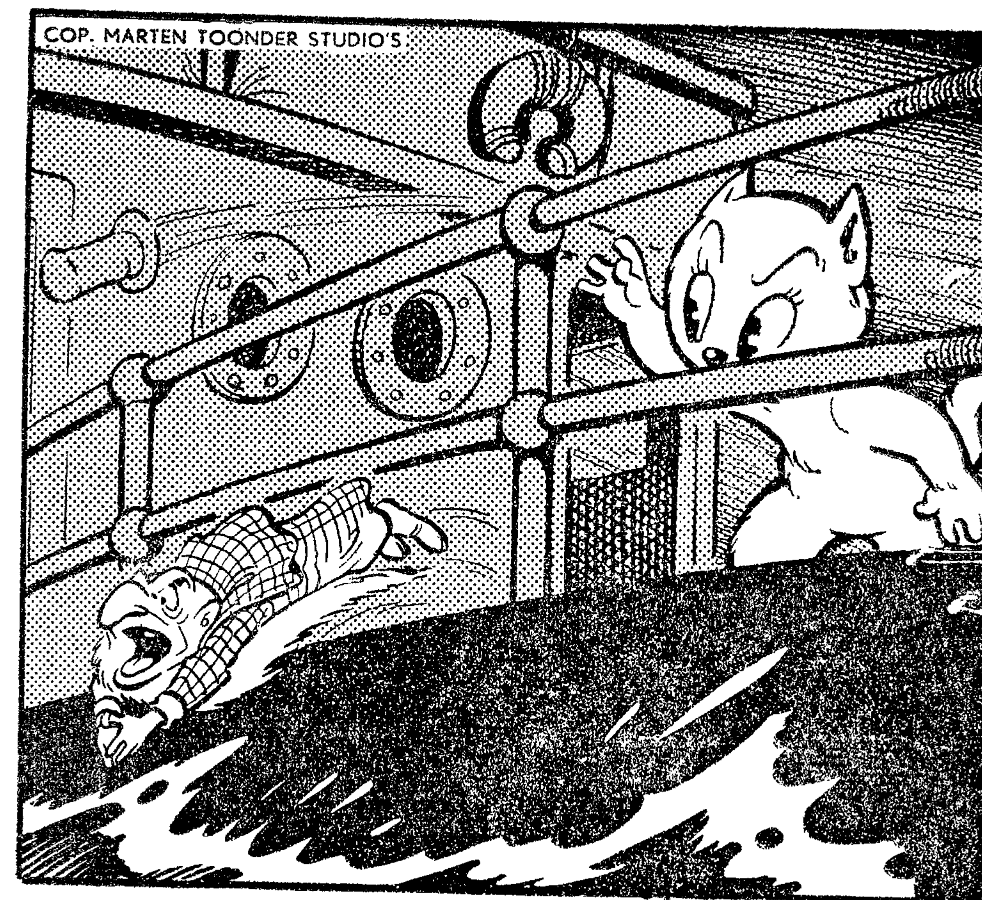
„Kom, kom", riep de oude kakelend, „zeelui zijn zo bijgelovig! Ze zijn bang voor een gewoon Zazelkunstje. Kom, geef mijn hoed terug, jongske — dit weer is te nat voor mij, oude man, en bovendien ben ik erg gehecht aan die goede kniphoed! Hèhèhè!"

Hij stak zijn hand uit, doch Tom Poes sprong op zij en gooide de lange cilinder ruw op het dek.

„Hela!", riep de grijsaard. „Laat dat! Geef hier! Ik......" Toen gaf hij een snerpende gil en tuimelde vol afgrijzen achterover. Want Tom Poes was boven op zijn hoofddeksel gesprongen, zodat dit tot een harmonika in elkaar rimpelde.

Doch daar liet hij het niet bij. Hij had bij zichzelf overlegd, dat de lange hoed de eigenwaarde van Hocus Pas vertegenwoordigde; net zoals de politiepenning dat voor Bulle Bas was en de b-formulieren voor Dorknoper. De moeilijkheid zat er nu alleen in om het kledingstuk te verkleinen.

„Als je er iets in doet, krimpt het", dacht Tom Poes. „De kracht van dat ding zit dus in zijn binnenkant. Wanneer ik hem nu eens binnenste buiten keer, ben ik benieuwd wat er gebeurt!"

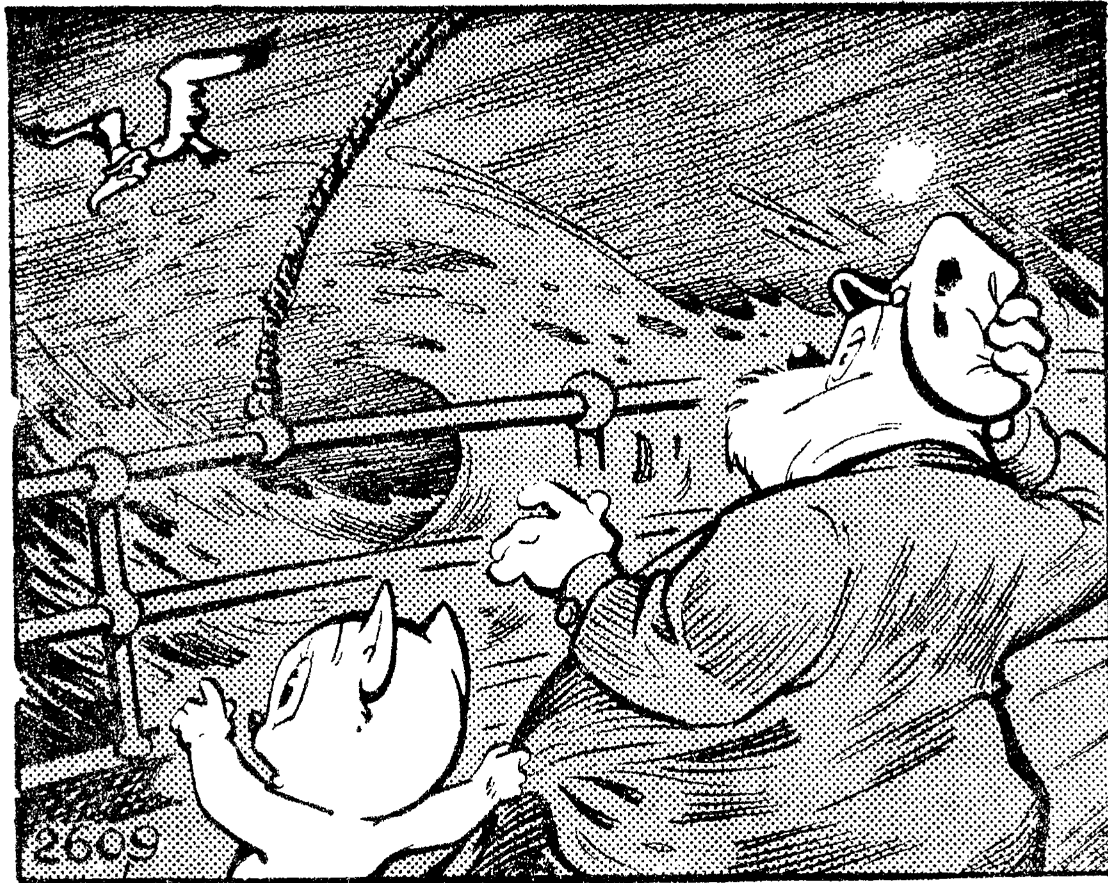
Hij voegde de daad bij de gedachte, zonder zich te storen aan het krijsende gegil van magister Hocus.

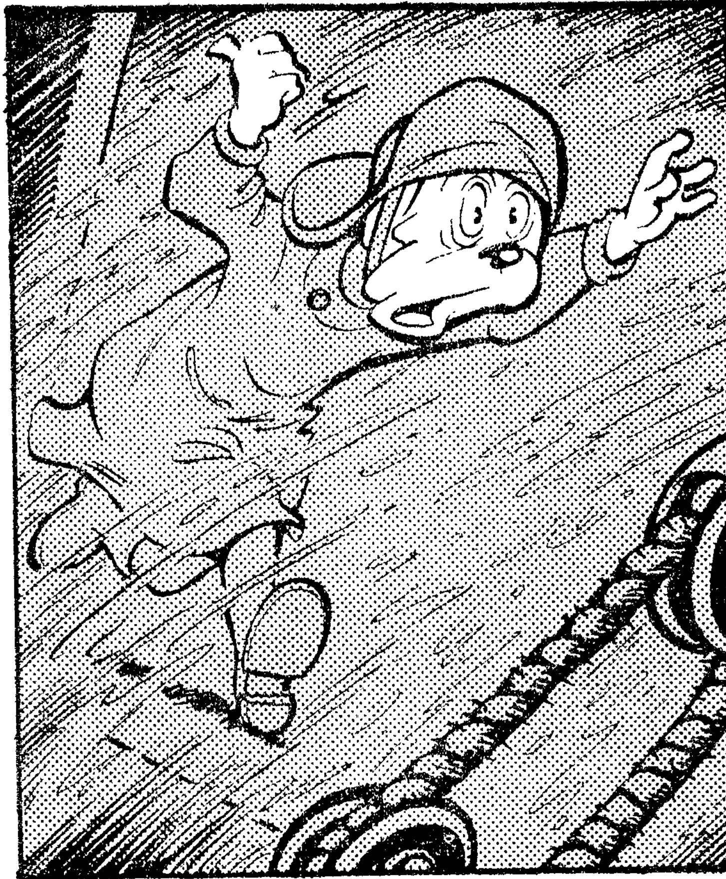
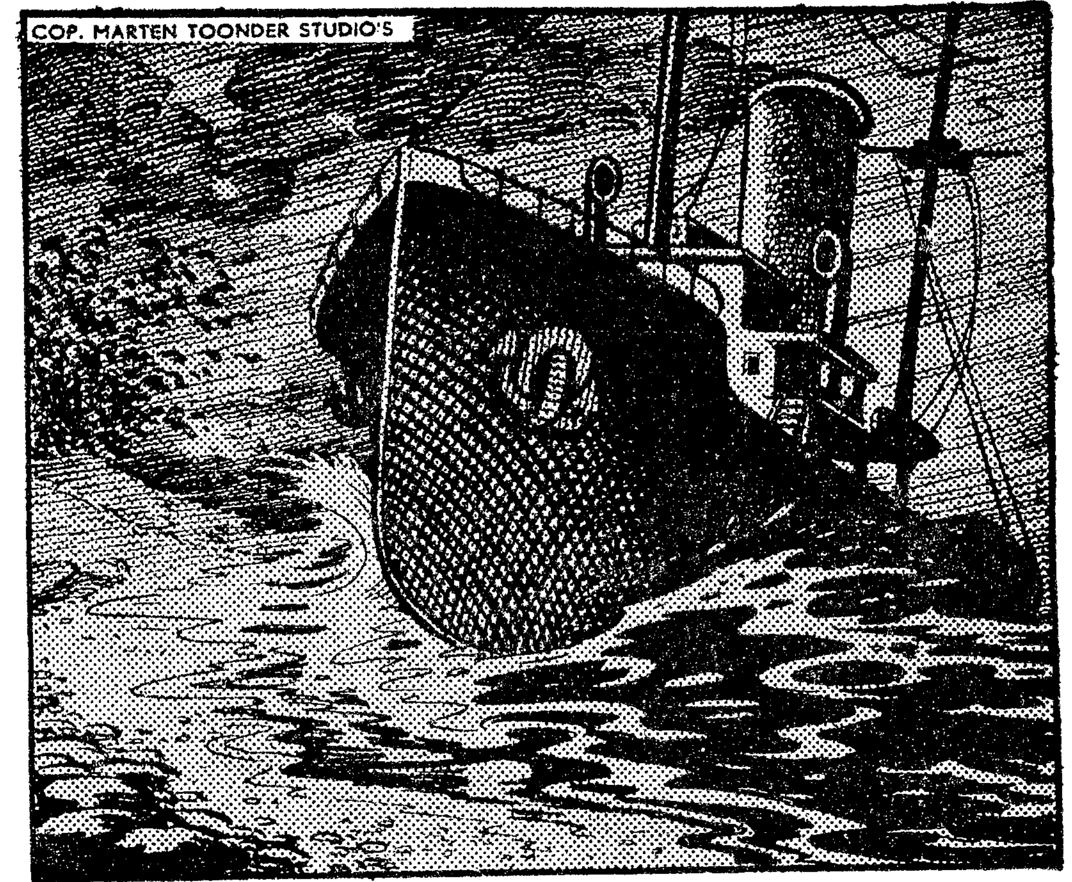
„Niet doen!", schreeuwde de getroffen grijsaard. „Je laat de krachten van Iah en Flod vrij! Niet doen!"

Doch het baatte de weerzinwekkende oude niet. Toen de hoed binnenste buiten klapte, stortte hij bewusteloos in de armen van Wal Rus, die hem op het dek liet glijden. Daar begon hij snel te verschrompelen. Voordat men tot tien had kunnen tellen, was hij niet meer dan een dwerg — en zoals het met hem ging, ging het met zijn kniphoed.

Tom Poes wachtte tot het hoofddekseltje op een vingerhoed geleek en toen wierp hij het overboord.

Nu bleek echter dat er een soort verband bestond tussen Hocus Pas en zijn kniphoed. De grijsaard sloeg tenminste de ogen op — en sprong met een vage kreet achter het cilindertje aan.

Kapitein Wal Rus had in klimmende verwondering gekeken naar wat er met zijn passagier gebeurde. Toen de grijsaard tot de grootte van een kleuter ineenschrompelde, ontlokte dit hem een zacht gemompel en toen het oude ventje daarna achter zijn hoedje aan in zee sprong, slaakte hij zelfs een ontstelde uitroep, die ik hier niet herhalen mag. Hij sprong naar voren, om de dwerg nog aan een jasslip vast te grijpen, doch een plotselinge windvlaag deed het schip zwaar overhellen, zodat hij op zij geslingerd werd.

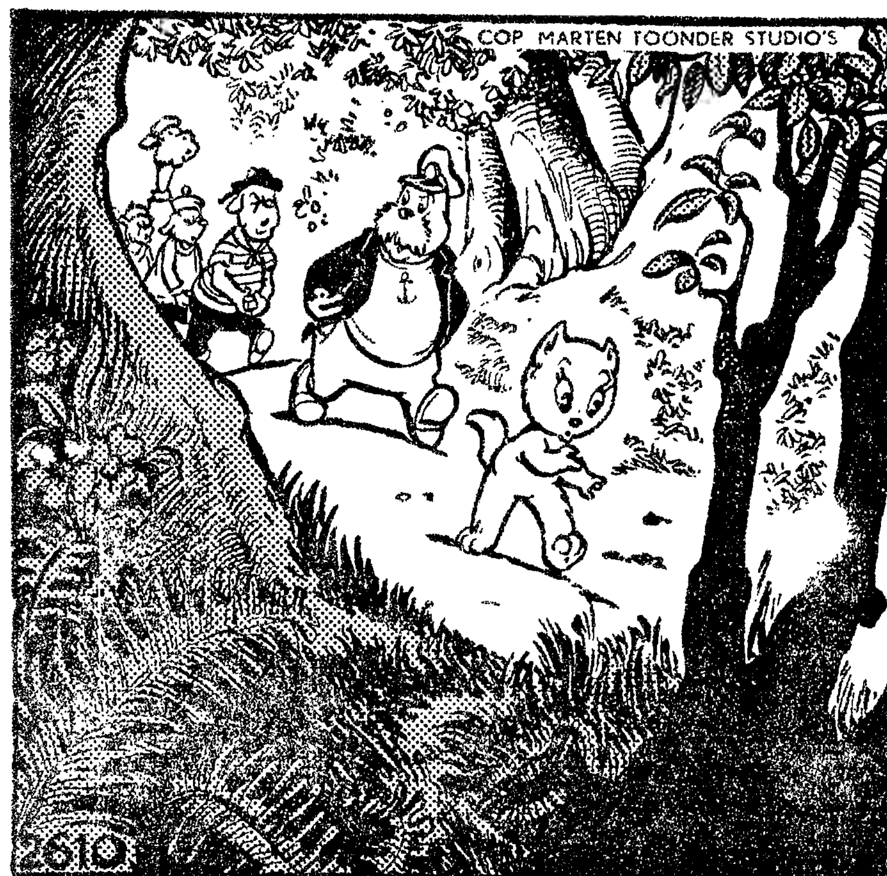
De kleine Pas verdronk echter niet. Hij kreeg in de lucht zijn cilindertje te pakken en plaatste dit krachtig op de schedel. Op hetzelfde moment veranderde zijn schoudermanteltje in een stel vleugels zijn afstotend gelaat wijzigde zich een klein beetje en toen scheerde magister Hocus als een zilvermeeuw over de golftoppen naar het noorden toe.

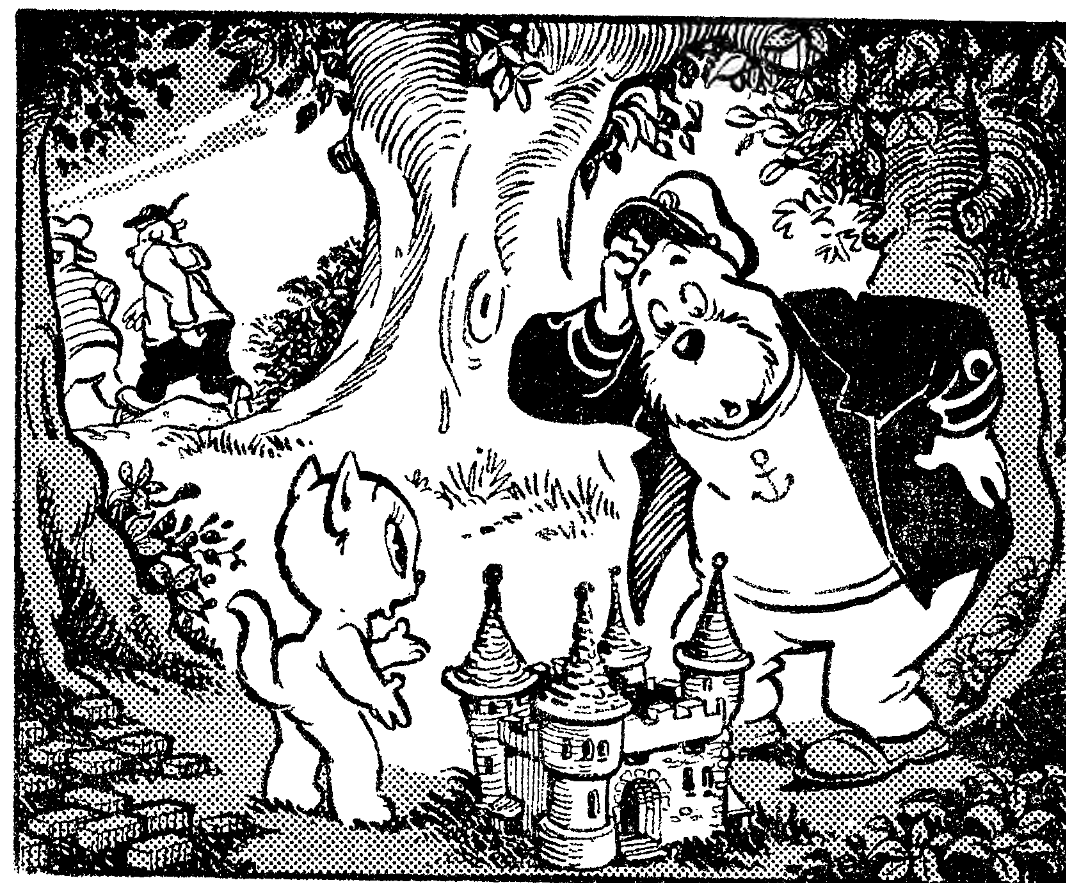
„Van alle overgehaalde landrottenstreken is dit de overgehaaldste!", sprak de gezagvoerder, diep onder de indruk. Op dat moment voer er een zware schok door het schip. De masten kraakten en alles wat niet vast stond, sloeg overboord.

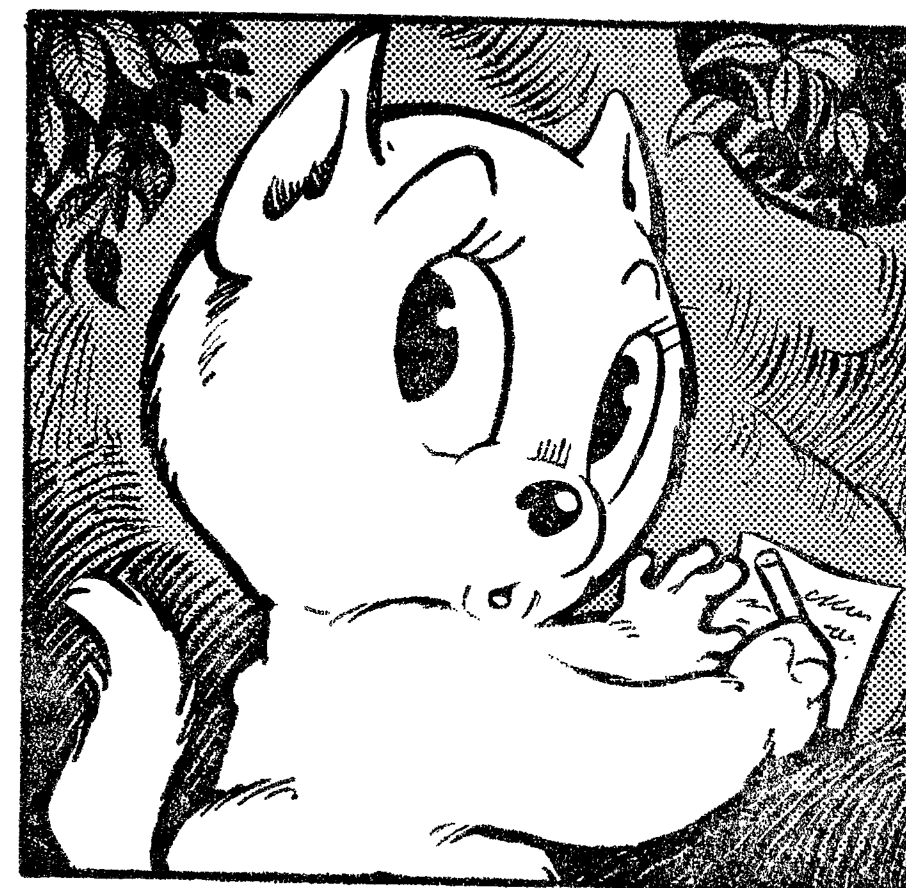
„Het schip is op het strand geslagen!", schreeuwde de stuurman. „Die laatste stormvlaag deed 't hem We waren er niet meer op verdacht en toen heb ik...."

„Wel ingezouten zoutwatermossel!", schreeuwde de kapitein. Een ogenblik leek het alsof hij zich op de ongelukkige stuurman wilde storten, doch toen beheerste hij zich met grote inspanning.

„Het is mijn eigen schuld", mompelde hij. „Een gezagvoerder hoort op de brug te staan en zich niet met goochelkunstjes van passagiers in te laten."

Toen het eb geworden was, lag de Albatros machteloos op het droge.

Het toeval wilde, dat het goede schip aangeland was op een plek achter het Donkere-bomenbos, daar waar de baai diep het land insnijdt. Hierdoor had Tom Poes kapitein Wal Rus ertoe over kunnen halen om zijn vreemde lading te lossen en naar de miniatuurhuisjes te brengen, die hij daar vlakbij in het woud gevonden had.

„Ik weet niet, of dit in orde is", gromde de gezagvoerder, toen hij aan het hoofd van zijn matrozen, die de kistjes droegen, door de struiken brak. „De verscheper van de lading is weggevlogen en het ziet ernaar uit, dat hij er op een onrechtmatige manier aangekomen is — al heeft hij er dan ook met goudstukken voor betaald. Maar toch.... ik weet het niet...."

Hij keek knorrig toe hoe zijn zeelieden de zware doosjes op de grond zetten, in de nabijheid van het kleine kasteeltje dat daar stond.

„U ziet dat allemaal veel te zwaar", zei Tom Poes. „Begrijpt u dan niet, hoe blij de burgers van Rommeldam zullen zijn, als ze weer gewoon kunnen worden? Ze zullen u altijd dankbaar blijven, dat zult u zien!"

„Dankbaar? Mijn pet!", zei de kapitein grimmig. „Het is er niet om te doen of men iets goeds doet, meneer! Men moet stomweg de voorschriften volgen, als eerlijk zeeman zijnde. En anders wordt men overgehaald! Onthoud dat!"

Maar Tom Poes luisterde niet; hij was begonnen een briefje met instructies voor de Rommeldammers te schrijven.

2611

Voor heer Bommel had het leven weinig kleur meer. Zijn dagen bracht hij kniezend door in de kale, holle ruimte van zijn slot, waar zelfs geen stoel hem enig gemak bood. Het eten bestond uit monsterachtige bosbessen en fijngewreven graszaden, die door Joost op vreugdeloze wijze werden toebereid. Te kopen was er niets, kranten kwamen er niet uit en het was werkelijk de hoogste tijd, dat er iets ging gebeuren.

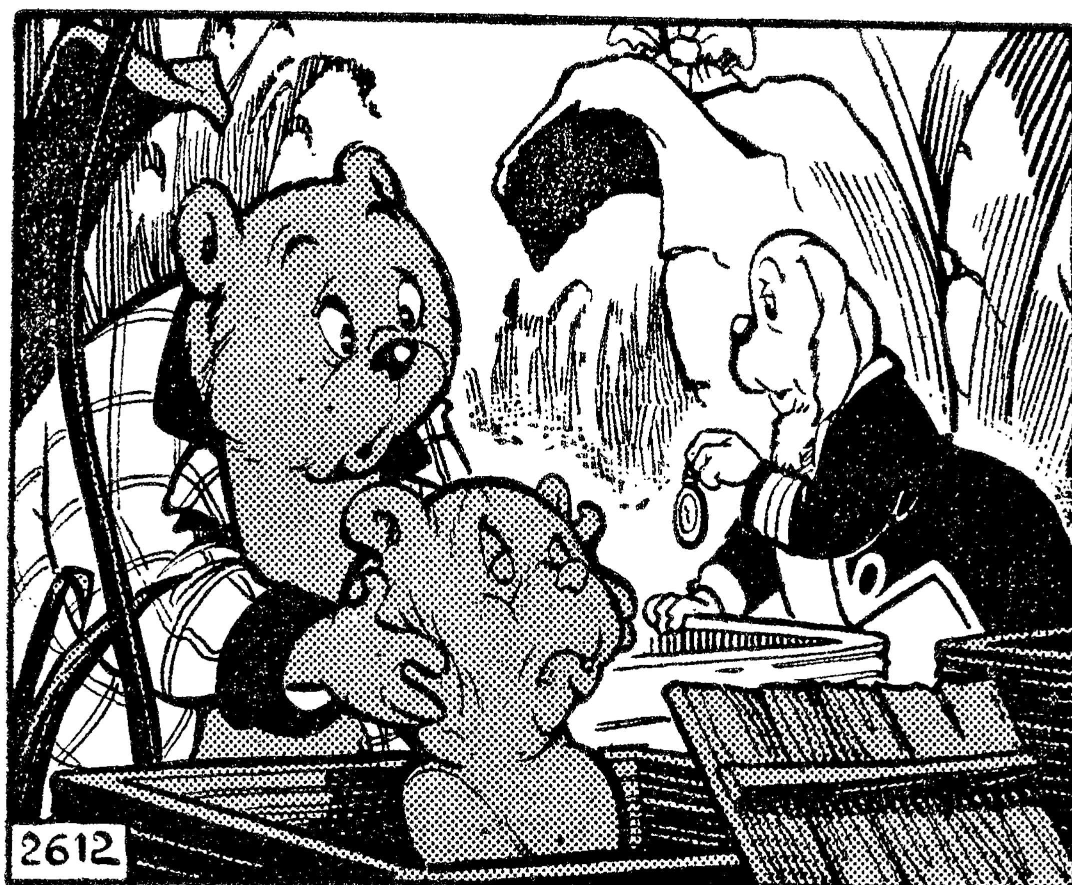
Op de ochtend na de storm zat heer Ollie te overwegen zich aan het hoofd van een expeditie te stellen om het oerwoud te gaan onderzoeken, toen Joost binnenkwam.

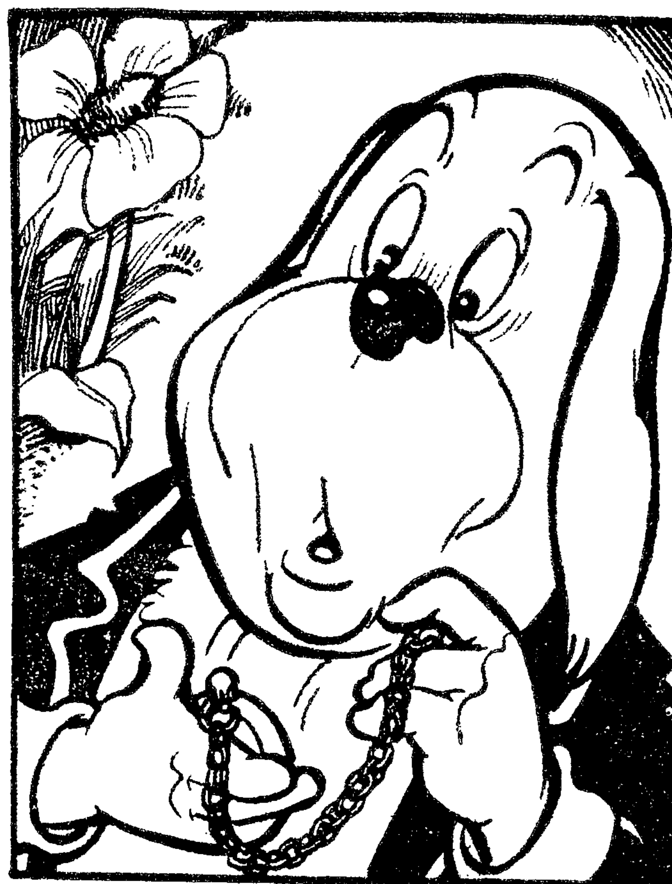
„Excuseer, heer Olivier", sprak de trouwe knecht, „er staan allemaal pakkisten voor het slot, met uw welnemen."

„Pakkisten?", mompelde heer Bommel bevreemd. Hij trad zijn voordeur uit en staarde verbluft rond. „Wie heeft dat gebracht?", vroeg hij ten slotte. „Of is dit hetzelfde soort monsterwerk als we tegenwoordig steeds bij de hand hebben — als je begrijpt wat ik bedoel!"

„Ik weet het niet", zei de bediende, „het lijkt me éven anders, als u mij toestaat. Op deze kist staat bijvoorbeeld uw naam. En daar bij die boom staat een brief. Hij is een beetje groot uitgevallen, maar toch héél goed leesbaar. Wanneer men weer gewoon wil worden, moet men de inhoud van zijn kist opeten, staat er!"

„Gewoon worden?", herhaalde heer Ollie. „Onzin, ik ben heel gewoon. Alles is ongewoon, behalve ik. Maar ik wil toch weleens weten, wat er in die kist zit. Maak haar eens open, Joost!"

Joost slaagde er met veel moeite in om de kist open te breken, waar heer Bommels naam op stond. Nieuwsgierig wierp hij het deksel op zij — en nu kwam het gezicht op de inhoud vrij.

„Een beeld!", stamelde heer Ollie. „Het is mijn eigen borstbeeld! Het is die héél mooie, dure plastiek, die ik vroeger had — lang geleden — in de dagen, dat de wereld nog niet veranderd was. Ach, wat een verrassing! Daar zal dat lege, kale slot van opknappen, als je begrijpt wat ik bedoel!"

„Excuseer", zei Joost kort, „u moet het opeten. Dat staat in die grote brief, met uw welnemen!"

„Opeten?", jammerde heer Bommel. „Een beeld opeten? Maar dat is immers onmogelijk. In de eerste plaats laat mijn teer gebit dat niet toe — en in de tweede plaats is het een schande om zo iets waardevols ruw naar binnen te werken."

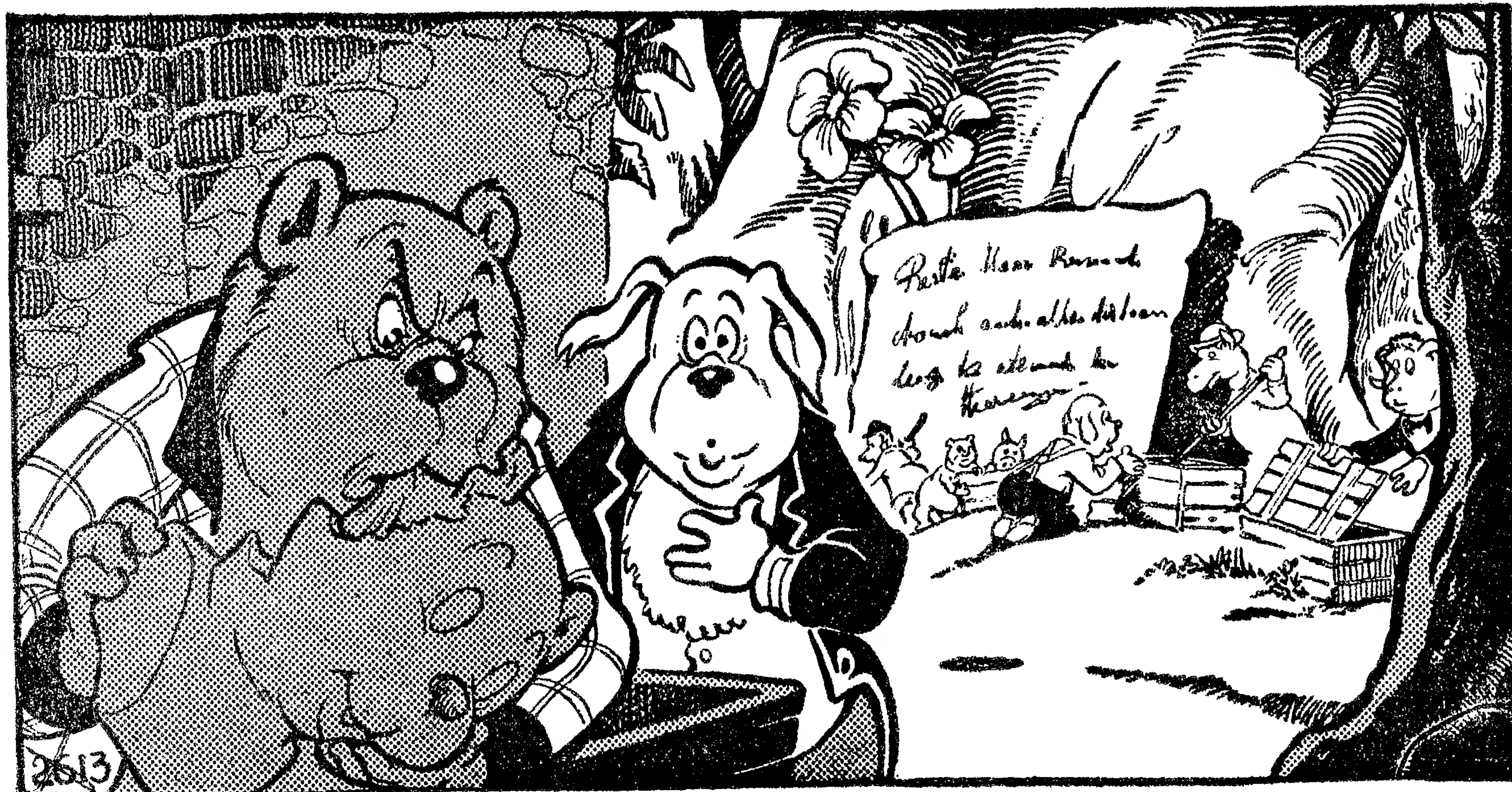
De bediende gaf echter geen antwoord, want hij had de kist ontdekt, waar zijn eigen naam op stond. Daar haalde hij nu ontroerd een horloge uit, terwijl hij prevelde:

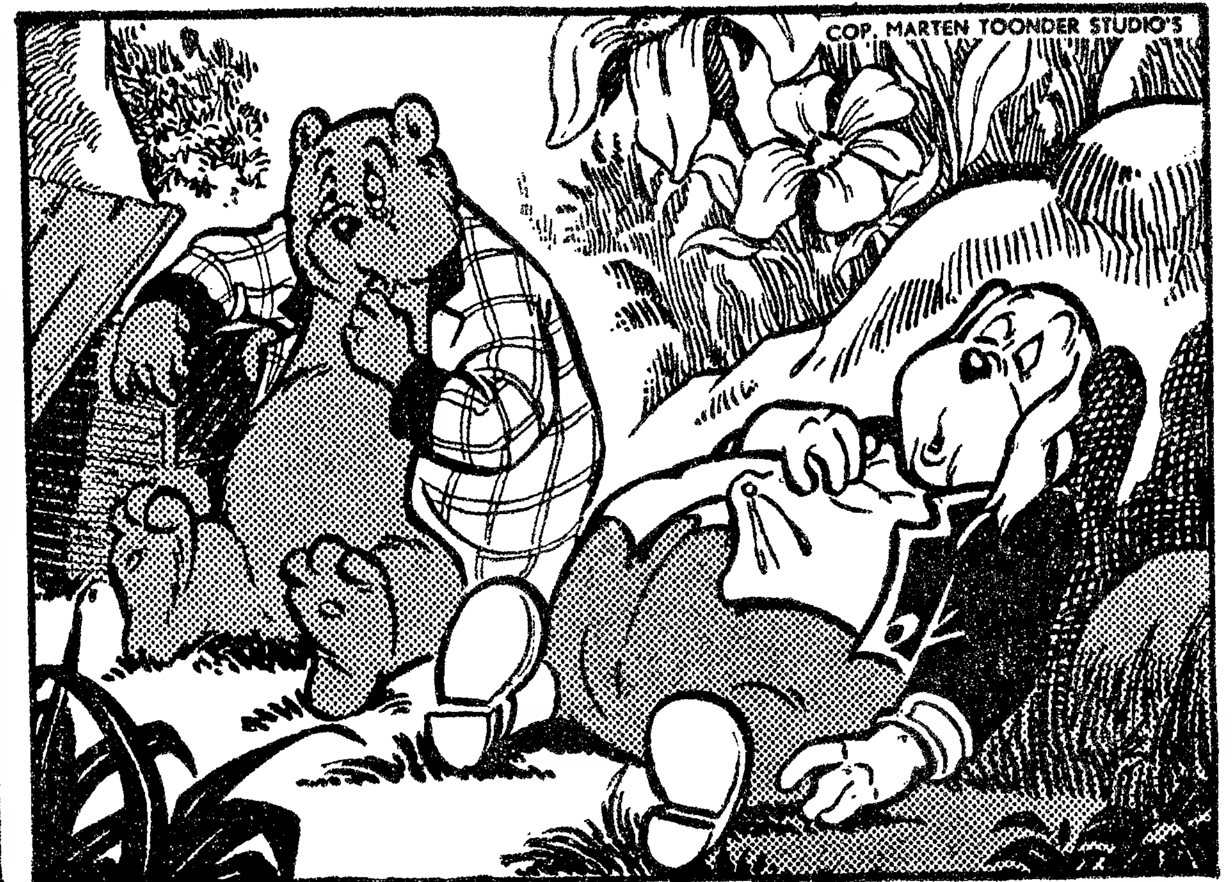
„Mijn uurwerk voor trouwe dienst!"

Doch toen slaakte hij een kreet. „Het i helemaal slap!", riep hij uit. „Slap al koekdeeg!"

Heer Ollie keek verbaasd om en tild toen aarzelend zijn beeltenis uit de kis Hij merkte dat het eens zo vormvast borstbeeld nu week en koekachtig was, zo dat het akelig vervormde tussen zijn han den.

Terwijl hij getroffen naar het verschijn sel staarde, begon er zich achter zijn ru een oploopje te vormen. Want de burger van Rommeldam hadden nu ook het g rucht over de vreemde kisten vernomen...

Een tijdlang staarde heer Bommel vol afkeer naar zijn weke borstbeeld en wendde zich toen tot Joost.

„Wat betekent dit — zou ik weleens willen weten?", vroeg hij op klaaglijke toon. „Zijn we hier al niet genoeg door alle mogelijke rampen getroffen? Moet men nu ook nog dit soort laffe grappen uithalen?"

De trouwe bediende vertrok zijn gelaat op vreemde wijze en slikte toen benauwd.

„Excuseer", sprak hij, „het is niet zeer smakelijk en het zakt moeilijk. Maar het is gelukt, als u mij toestaat."

„Wat is gelukt?", vroeg heer Ollie geprikkeld.

„Ik heb mijn horloge opgegeten", zei Joost. „En ik zou u áanraden om dat beeld nu ook maar te slikken, als ik zo vrij mag zijn. Het is geschikt voor consumptie — en waarom zou u het dan niet proberen?"

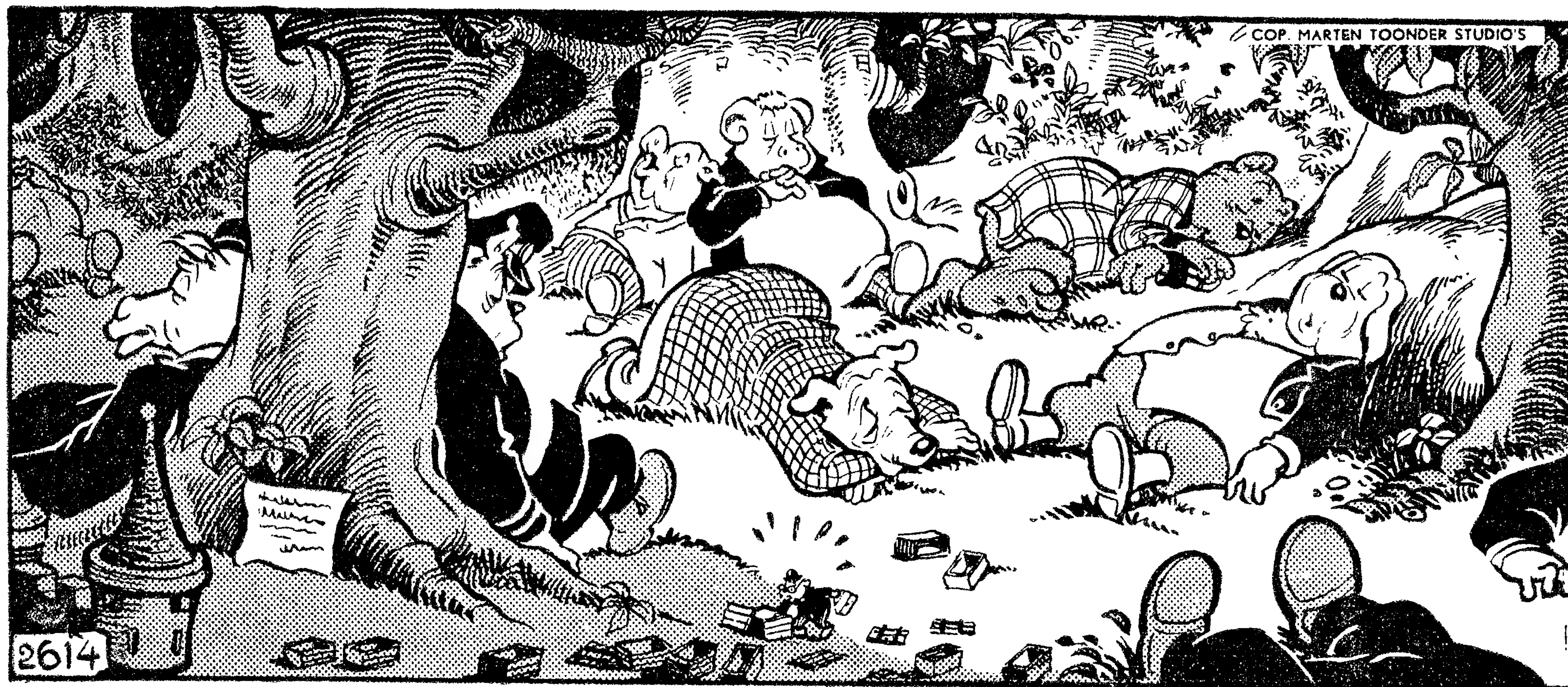
Heer Bommel keek eens rond. Overal zag hij lieden, die bezig waren om kisten leeg te halen en de inhoud op te eten, zoals in de brief van Tom Poes werd aangeraden. Toen zuchtte hij en begon walgend op zijn beeltenis te kauwen.

Joost strekte zich intussen op het mos uit en geeuwde eens.

„Verschoon mij, heer Olivier", zei hij lodderig. „Ik voel me vreemd suf, met uw welnemen. Als u het goed vindt, sluit ik even de ogen, dan verteert mijn uurwerk beter."

Heer Ollie knikte lusteloos. Hij was aan de laatste hap bezig — en zijn oogleden waren zó zwaar, dat ze vanzelf dichtvielen.

Vreemd dat iemands eigen beeltenis iemand zo zwaar op de maag kan liggen, als iemand begrijpt wat ik bedoel......", prevelde hij.

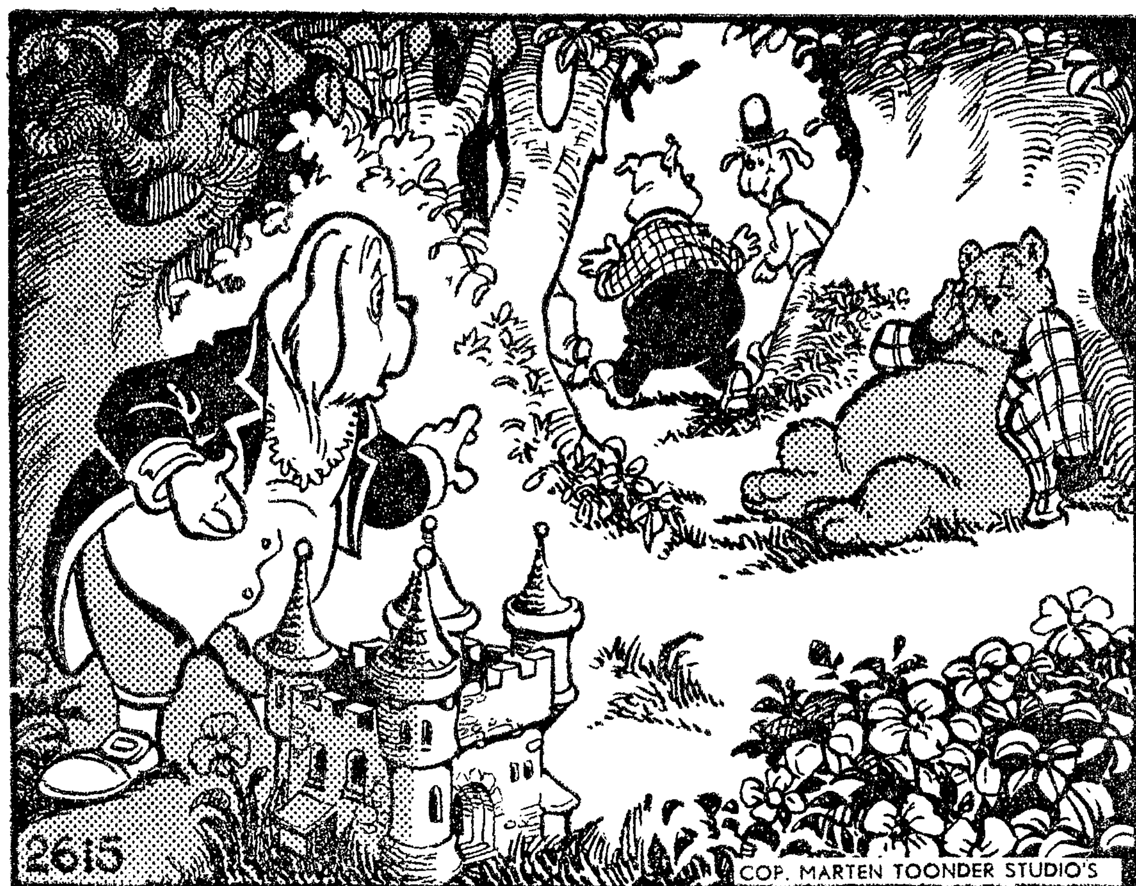
Heer Bommel slikte kokhalzend het laatste stukje van zijn borstbeeld door en daarop viel hij meteen in een diepe slaap. Wat de oude magister Hocus nu precies met zijn verzameling waarden had gedaan is jammer genoeg niet bekend. Het is waarschijnlijk dat hij ze, na ze verkleind te hebben, geschikt had gemaakt voor consumptie. Want zoals de oplettende lezertjes zich zullen herinneren, was het zijn boze opzet om de eigenwaarde van een ander in te slikken; zodoende werd hij zelf sterker en de ander schrompelde ineen tot een arm insekt.

Doch nu iedereen zijn eigenwaarde weer tot zich genomen had, bleek dit onmiddellijk te werken. Al slapende groeiden de burgers van Rommeldam binnen zeventien minuten weer tot hun normale grootte. Het was een wonderlijk gezicht, dat voor de wetenschap van groot belang moet zijn geweest. Maar jammer genoeg was de enige toeschouwer de heer Dorknoper. De ongelukkige ambtenaar eerste klasse zocht nog steeds tevergeefs naar de kist met zijn formulieren, niet wetende, dat de weerzinwekkende Hocus Pas deze opgegeten had om de storm weg te blazen. Handenwringend zag hij toe, hoe zijn stadgenoten onder steeds luider wordend gesnurk, groter en groter werden — en aangezien hij niet wetenschappelijk geschoold was, ontging hem de waarde van deze aanblik.

Daar sloeg de eerste Rommeldammer de ogen reeds op. Het was commissaris Bulle Bas, die met een kreet overeind schoot en verbluft om zich heen keek.

„Drommels! Wat betekent dit?", gromde hij. „Hoe kom ik hier?"

Het was duidelijk, dat de wakkere politieman zich niets meer herinnerde van zijn kleine periode.

En zoals het met de commissaris ging, verging het ook de overige burgers van de goede stad Rommeldam. De een na de ander kwam bij uit een diepe slaap en keek verbaasd rond, zonder enige herinnering aan wat er gebeurd was. Er was niemand, die bleef zitten, om eens rustig na te denken. Men keek enigszins beschaamd naar zijn snurkende stadgenoten, mompelde een korte groet en verdween dan zo spoedig mogelijk tussen de bomen om de weg naar huis te zoeken.

Heer Bommel was de laatste die ontwaakte. Enigszins lodderig oogde hij de laatste vertrekkende Rommeldammers na en wendde zich toen tot Joost. De brave knecht bekeek met grote aandacht een klein gebouwtje dat daar in het mos stond en wreef zich verbaasd de kin.

Goedemiddag, heer Olivier", sprak hij, „kijk eens wat een alleraardigst modelletje van Bommelstein hier staat! Zo leuk getimmerd en fris van kleur! Net echt, met uw welnemen!"

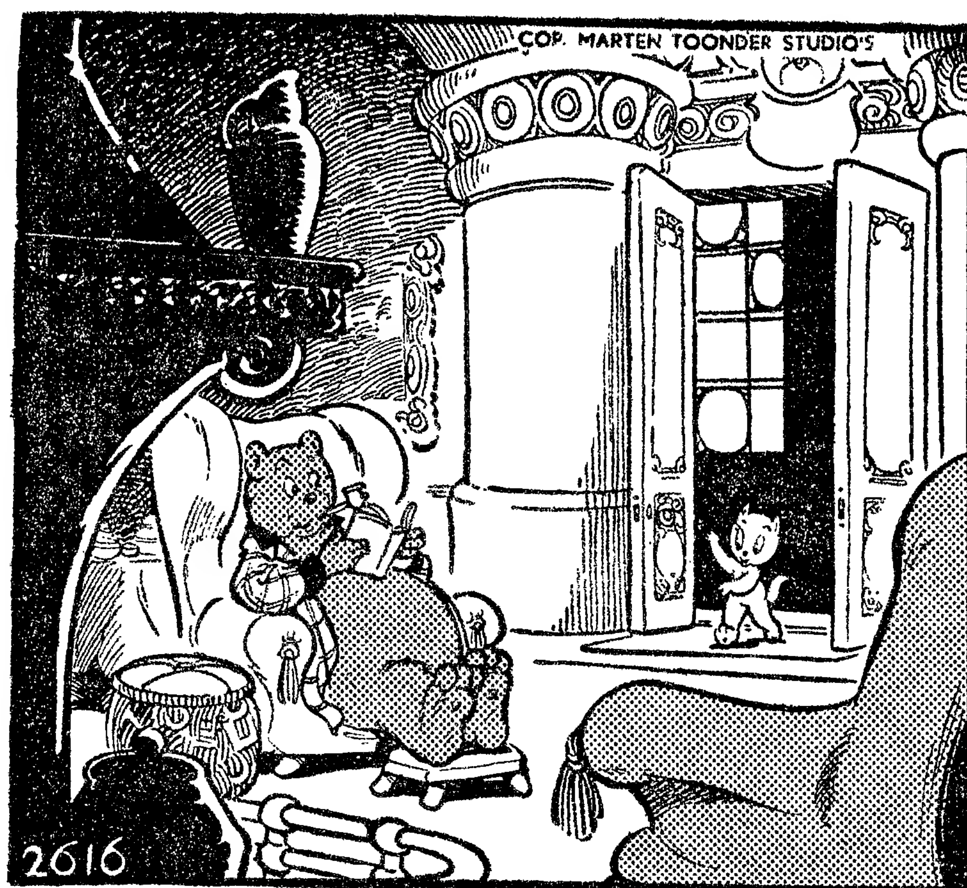
„Bah!", riep heer Ollie uit. „Ik heb wel wat anders te doen, dan naar speelgoed kijken! Ik moet.... eh.... wat moest ik ook weer? Ik heb iets vergeten, maar ik weet niet wat! Wat doen we hier eigenlijk? Is er een feest geweest of zo?"

Hij zweeg en krabde zich nijdig de voet, die plotseling begon te kriebelen.

„Insekten", gromde hij. „Bah!"

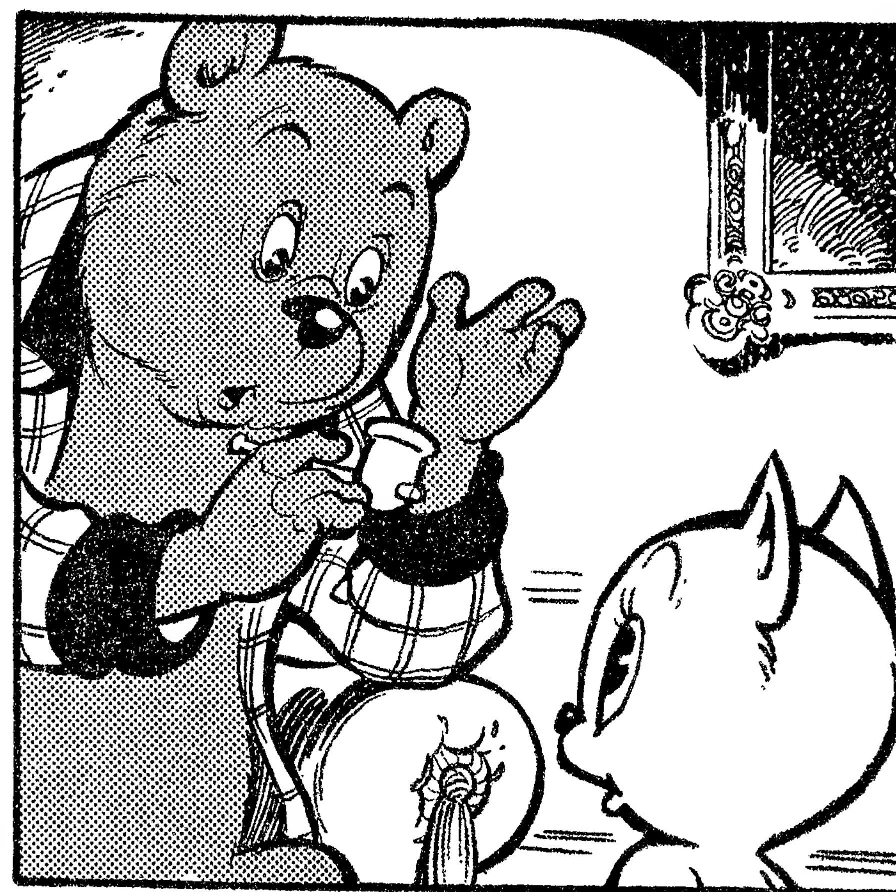
Hij begon driftig naar huis te lopen, op de voet gevolgd door Joost, die ook niet wist hoe ze in het bos kwamen en dus weinig licht in de zaak kon laten schijnen.

Zodoende bleef de ongelukkige heer Dorknoper alleen achter. Want het was geen insekt, dat heer Bommels voet beroerd had. Het was de ambtenaar eerste klasse, die tevergeefs getracht had om aandacht voor zijn deerniswekkende toestand te vragen.

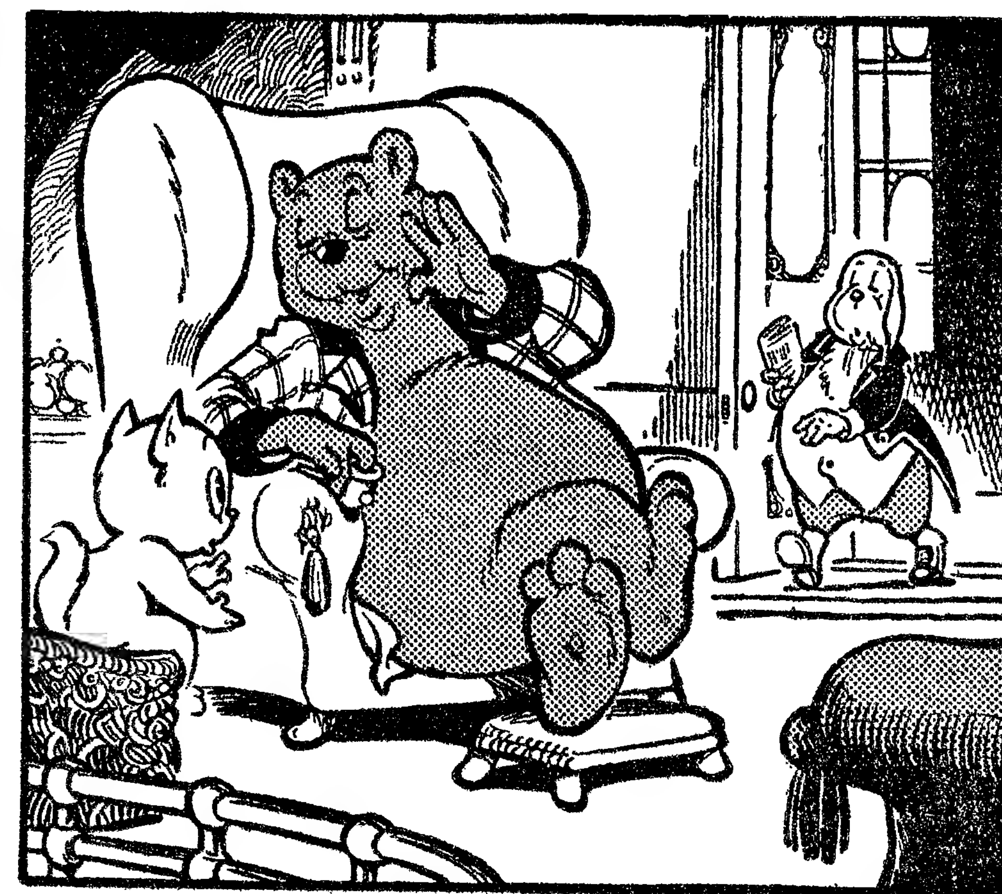

Tom Poes had intussen aan boord van de gestrande Albatros afscheid van iedereen genomen en kapitein Wal Rus sterkte toegewenst. Daarna ging hij haastig naar Bommelstein om te kijken hoe het met heer Bommel en de stad Rommeldam stond.

Toen hij echter op het oude slot aankwam, leek het wel alsof zijn vriend nooit weg was geweest. Hij zat rustig een boek te lezen en groette afwezig. Doch toen Tom Poes hem met meer dan gewone nadruk vroeg hoe het hem ging, kuchte hij wat verlegen.

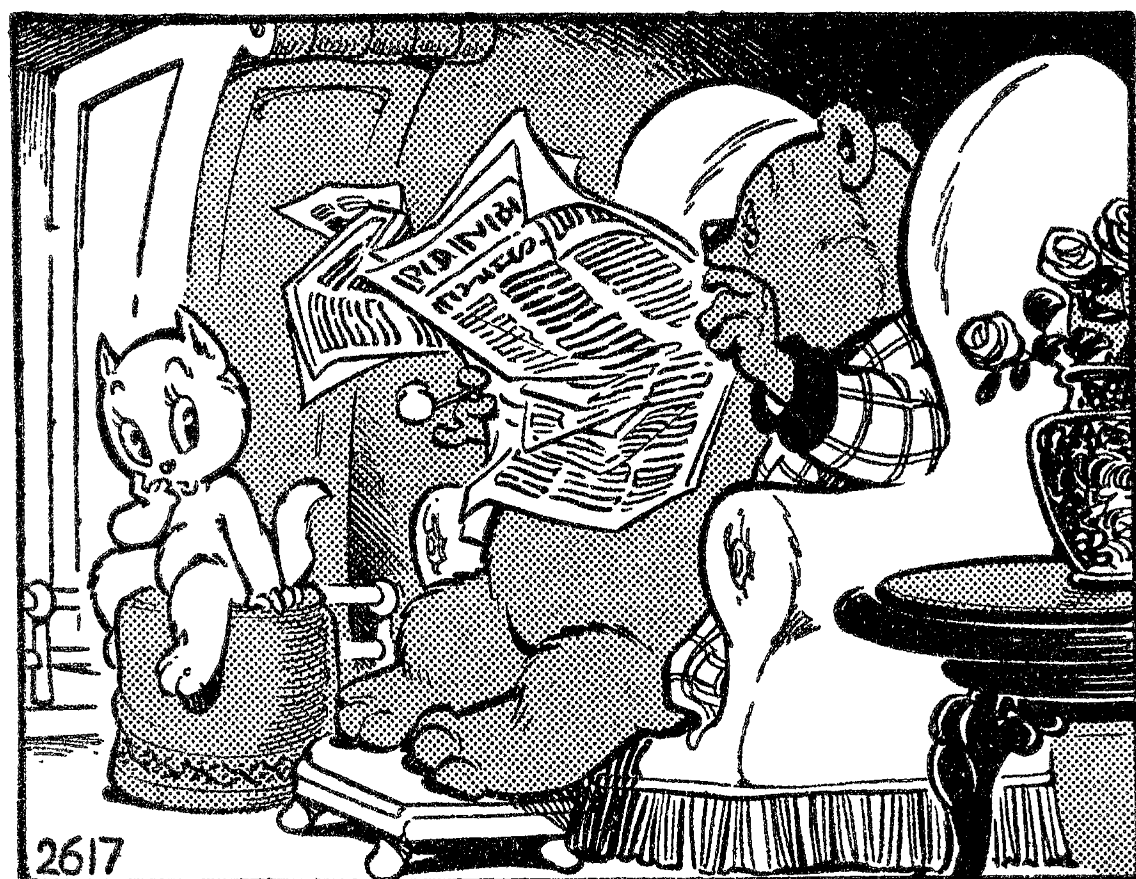

„Een beetje..eh..een beetje suf!", sprak hij. „Ik ben wat vergeetachtig! Een weinig verstrooid, dat heb ik vaker in de herfst. Vanmorgen werd ik wakker in het bos, zonder dat ik wist hoe ik daar gekomen was. Grappig, niet? Ik denk, dat er een soort feestje geweest is, want ik zag de burgemeester ook lopen. En er stonden heel aardige kleine huisjes in het rond. Hm, tja. Hinderlijk, dat ik dat allemaal vergeten ben. Het moet een goed feest geweest zijn, als je begrijpt, wat ik bedoel. Weet jij er soms iets van, Tom Poes? Joost weet er ook niets meer van......"

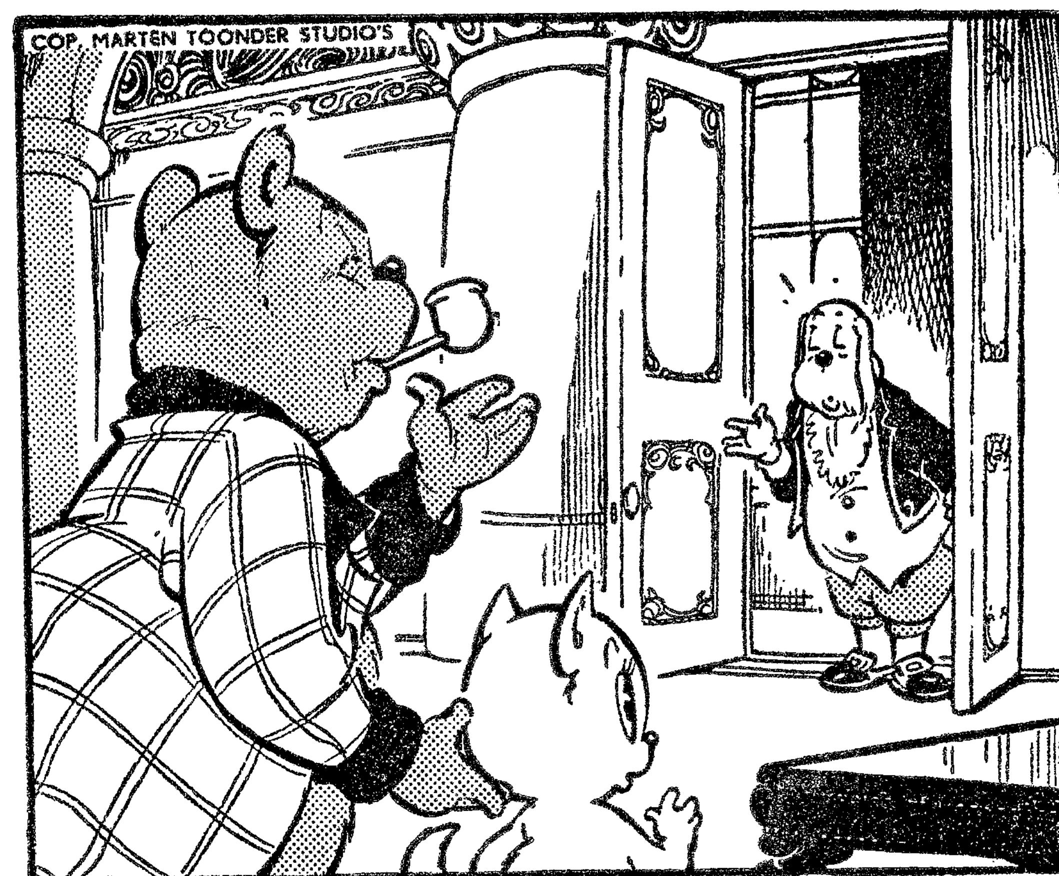

„Het was geen feest", zei Tom Poes. En hij begon met grote ernst te vertellen wat er allemaal gebeurd was. Maar toen hij halverwege was, begon heer Bommel te lachen.

„Die jeugd!", riep hij uit. „Wat een fantasie, jonge vriend! Ik herinner me inderdaad, dat er een aardige kunstkenner langs kwam die mijn borstbeeld wilde kopen. Een oude heer met een vreemde lange hoed. Maar wat je daar allemaal bij verzint! Hoe kom je erbij, dat iemand mij klein zou kunnen maken? Ik, een Bommel, klein? Wat een onzin! Wetenschappelijk is zo iets trouwens ook onmogelijk"

Onderwijl had Joost de krant binnengebracht en heer Ollie, die dat opvoedend vond voor zijn jonge vriend, begon daaruit voor te lezen.

„De Albatros is hedenmiddag met hoog water vlot gesleept", las hij. „De Albatros? Dat is toch dat schip van die kapitein Wal Rus? Ik wist niet, dat het was gestrand, jij?"

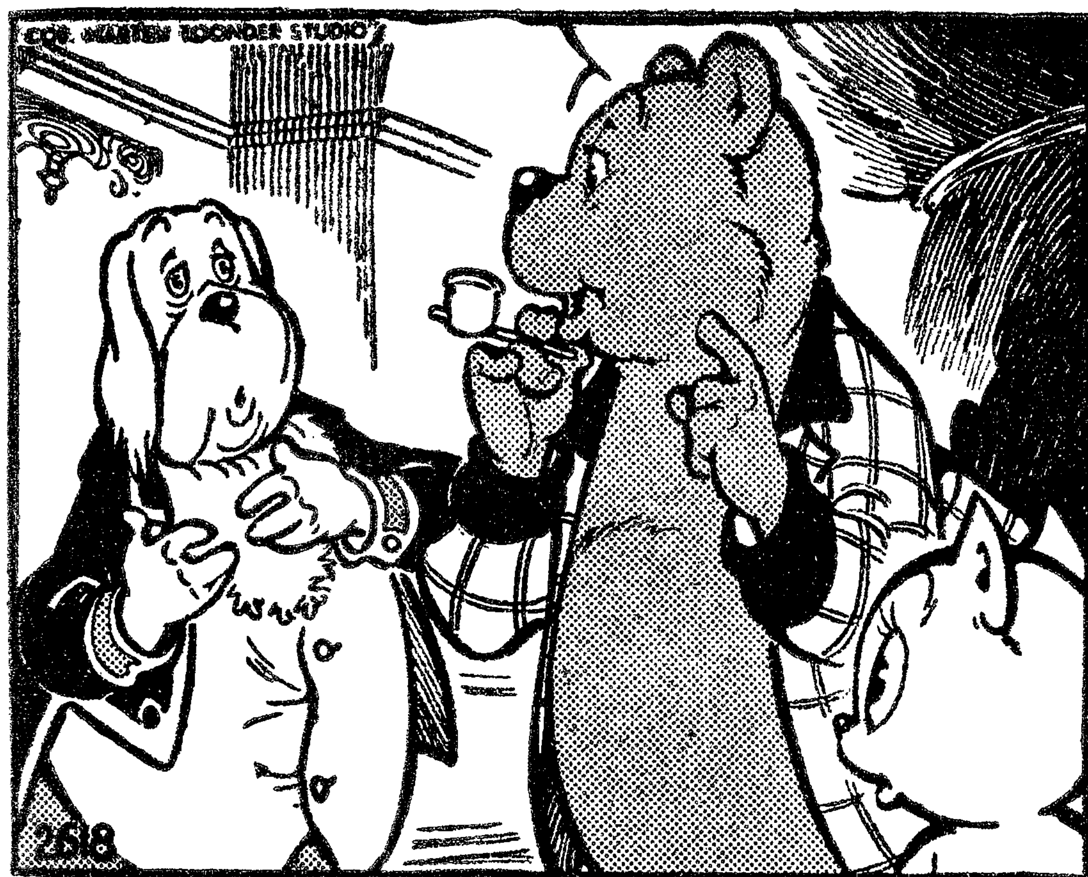
„Ja zeker", zei Tom Poes. „Ik heb u toch verteld dat Hocus Pas de storm wegblies, nadat hij de b-formulieren van de heer Dorknoper had ingeslikt?"

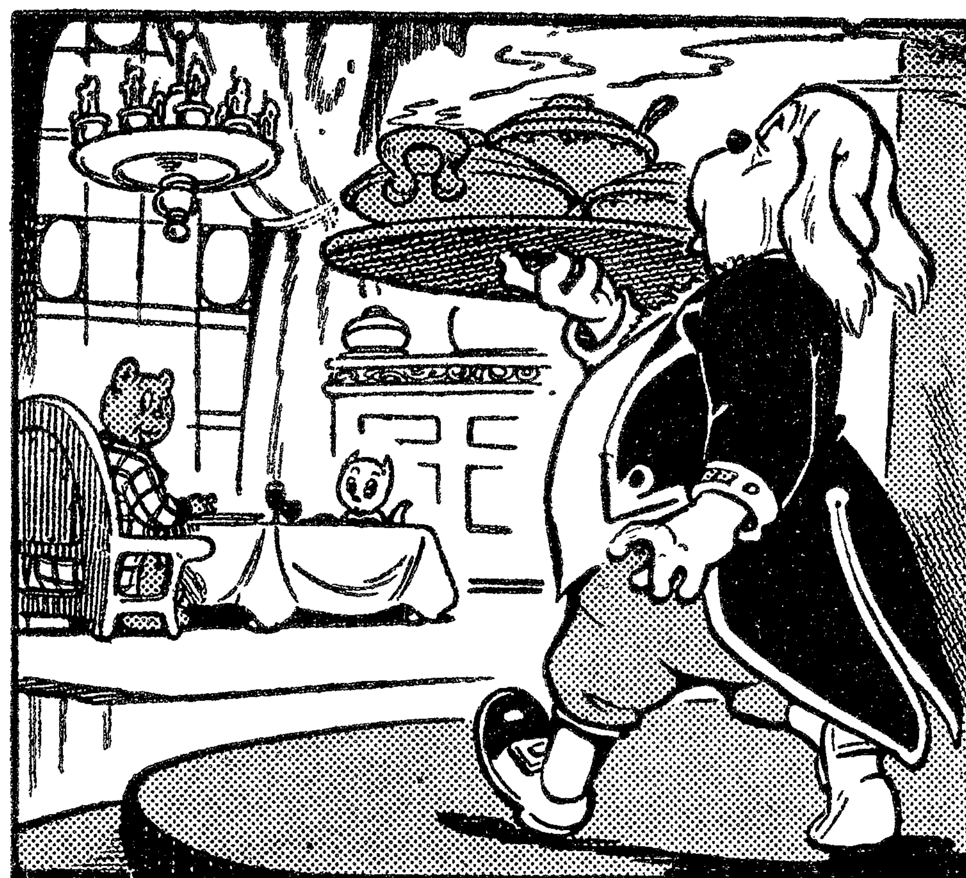
„Hm", zei heer Ollie afkeurend, „heb je het nu nog steeds over die rare verzinsels? Ik lees hier net, dat de ambtenaar eerste klasse Dorknoper met ziekteverlof naar huis is gegaan. Hij lijdt aan een vreemde kwaal, staat hier. Men vermoedt, dat iemand, die een wrok tegen hem heeft, hem met opzet klein heeft willen maken. Dat begrijp ik niet. Wat bedoelen ze met klein maken? Snap jij dat, Tom Poes?"

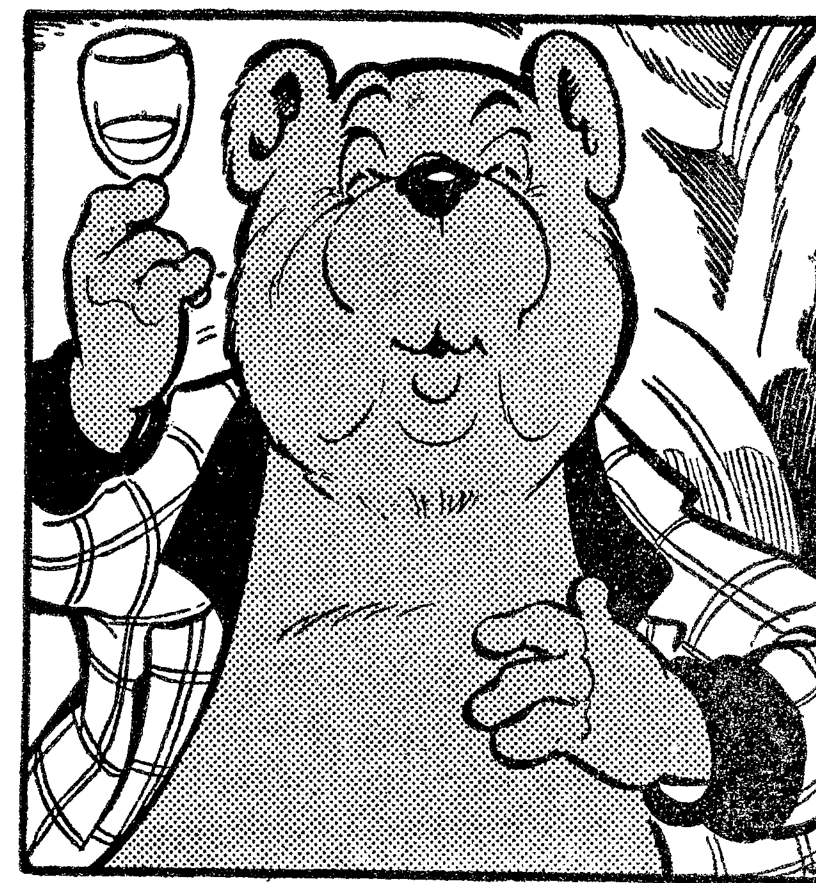
„Ja zeker", zei Tom Poes. „Ik heb u toch verteld, dat alle Rommeldamse burgers klein waren gemaakt doordat. . . ."

„Bah!", riep heer Bommel. Jij met je rare verhaal! Ik wens er niets meer over te horen! De heer Dorknoper leeft op een dieet van formulieren en zal er wel bovenop komen, lees ik. Gelukkig maar — hij is héél bekwaam, wat jij? En kijk, dit is aardig! In het Donkere-bomenbos heeft men een Rommeldam in miniatuur ontdekt! Hoe zou dat daar komen, Tom Poes?"

Tom Poes begon nu in ernst boos te worden op het ongeloof van heer Bommel. Maar op dat moment trad gelukkig de bediende Joost binnen om te zeggen, dat het eten was opgediend.

Heer Bommel passeerde hem opgewekt om aan tafel te gaan, doch nu hield de trouwe bediende hem staande.

„Excuseer, heer Olivier", sprak hij. „Er is iets vervelends gebeurd met het prachtige gouden horloge, dat ik van u gekregen heb — weet u nog wel?"

„Zeker", zei heer Ollie. „Natuurlijk weet ik dat nog. Dat horloge voor vijftien jaren trouwe dienst! Wat is daarmee?"

„Het is weg!", zei Joost bedremmeld. „Ik kan me niet herinneren, wat er precies gebeurd is — maar het is weg!"

Heer Bommel schudde afkeurend het hoofd „Heel zorgeloos!", zei hij. „Wees toch voorzichtiger met echte waarde, jonge vriend! Maar goed — laat dit een les voor je zijn! Ik zal je een nieuw uurwerk geven, want ten slotte was niet het horloge belangrijk, doch de vijftienjarige trouwe dienst."

Door deze wijze woorden klaarde het gelaat van de brave knecht op en hij haastte zich om de schalen binnen te brengen.

„Proost, Tom Poes!", zei heer Ollie. „Dit keer is er geen avontuur geweest — dus kan ik niet op de goede afloop drinken...."

„Maar ik heb u toch verteld....", begon Tom Poes.

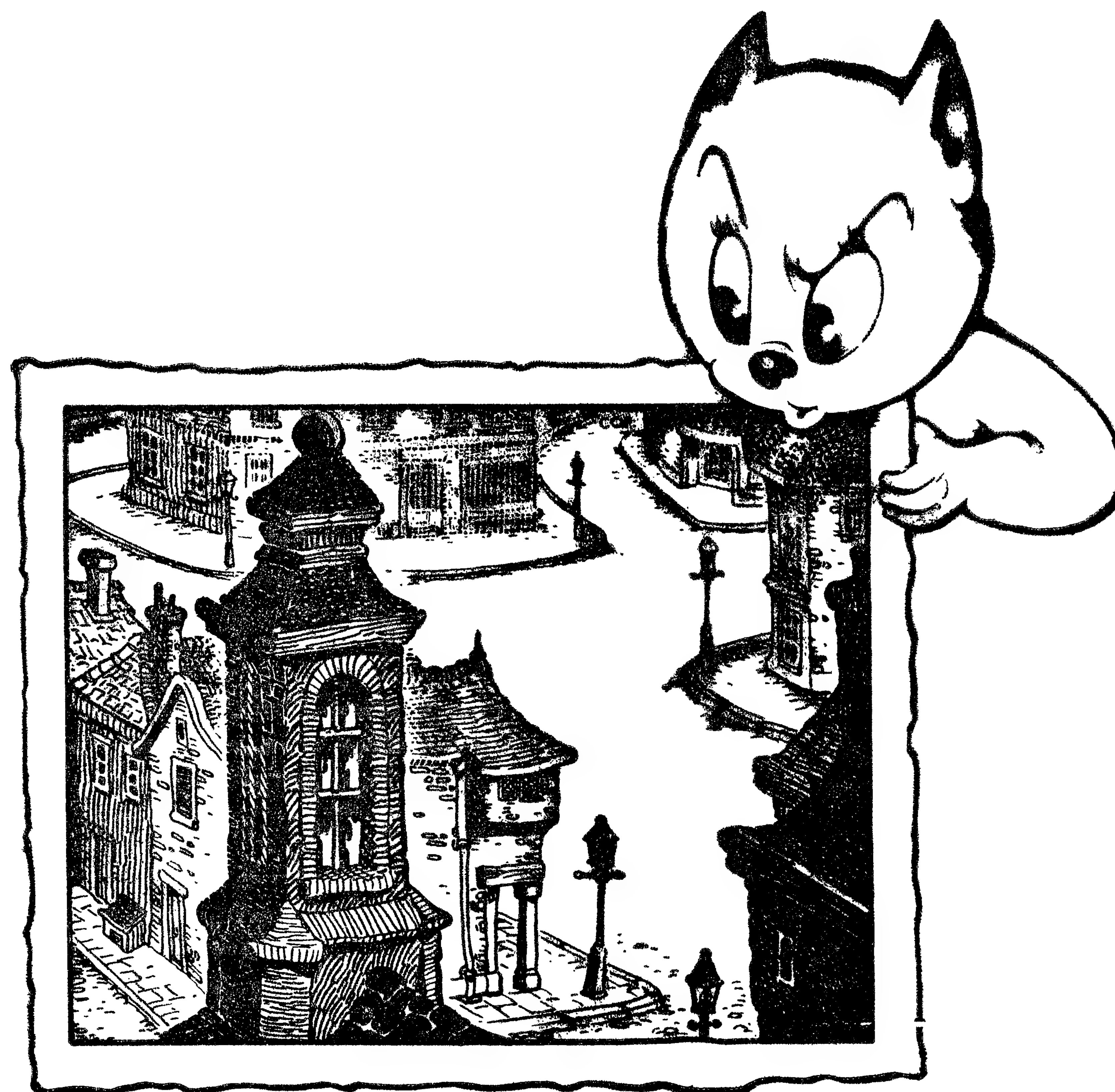
Heer Bommel wenkte echter ongeduldig en hernam: „ — daarom drink ik nu maar op een nieuw borstbeeld, dat ik van mezelf laat maken. Het vorige heb ik aan een verzamelaar van waardevolle kunst overgedaan en dat zal nu wel in een museum staan, denk ik."

„Hm", zei Tom Poes.

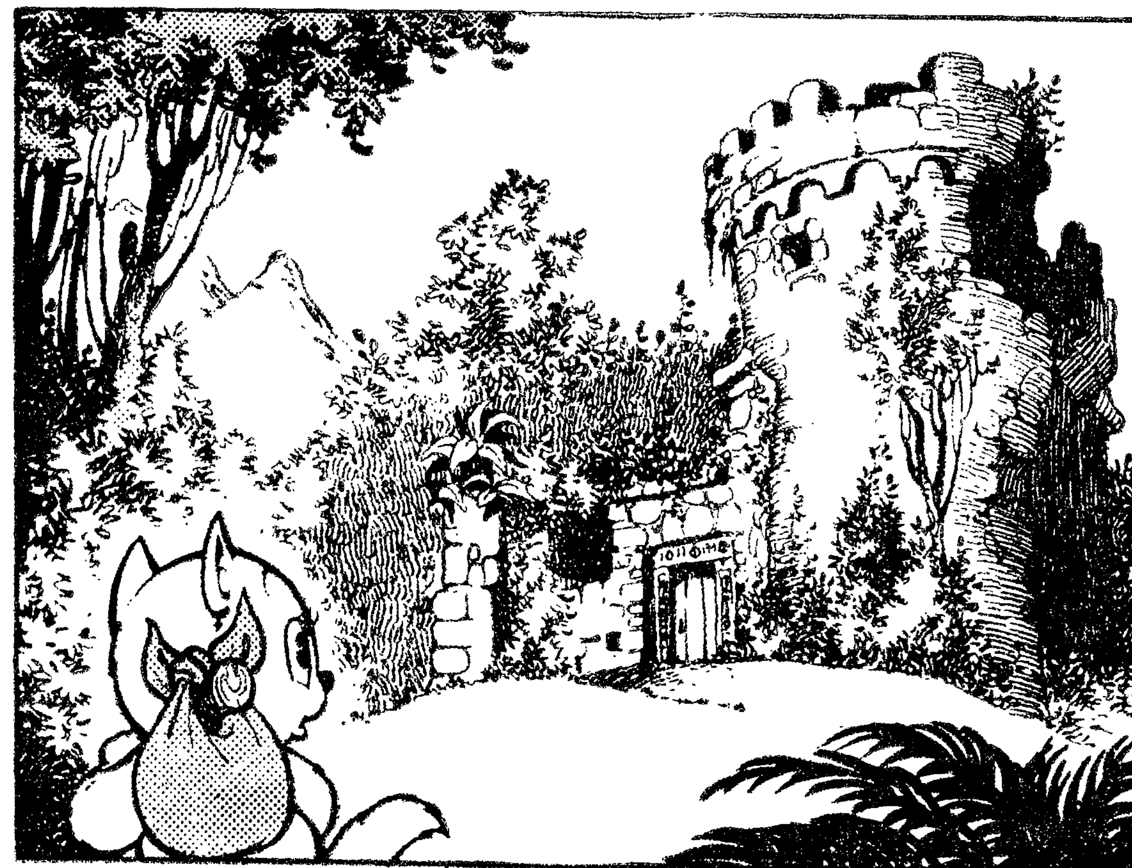
En daarmee is deze geschiedenis dan weer ten einde. Er rest me slechts nog mede te delen, dat de ambtenaar eerste klasse Dorknoper het goed maakt; hij groeit voorspoedig en de dokters verwachten zelfs dat hij iets groter zal worden dan hij was.

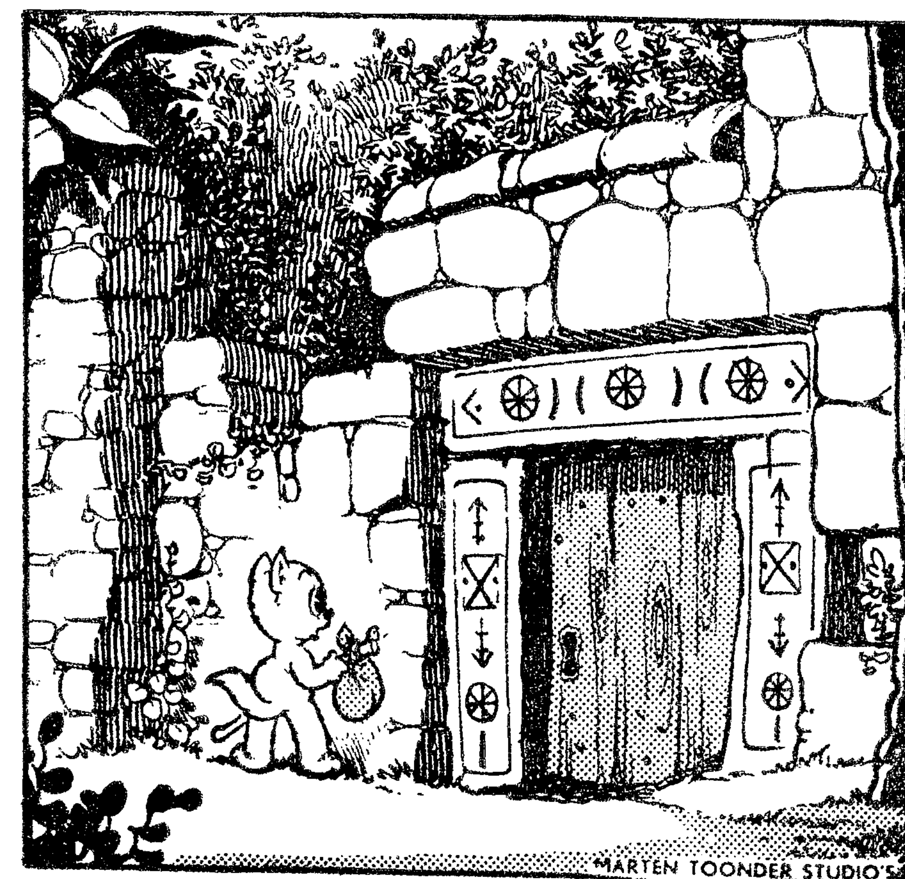
— EINDE VAN DIT VERHAAL —

En hiermee is het verhaal ten einde.
Maar dat deze vreemde geschiedenis waar gebeurd is, kan men dagelijks zien.
Want bij Oisterwijk staan nog steeds de kleine huisjes van het miniatuurstadje Rommeldam, waarin Magister Hocus Pas de verkleinde Rommeldammers had ondergebracht.

Het was lente — een jaargetijde waar Tom Poes altijd erg onrustig van wordt. Hij liep wat ongedurig door zijn huisje heen en weer, luisterde naar het zingen van de vogels, keek eens op de kalender en probeerde een nuttig plan te verzinnen. Maar er wilde hem niets te binnen schieten.

„Hm", mompelde hij. Ik zou natuurlijk naar heer Bommel kunnen gaan, maar ik heb hem pas gezien en in zo'n gewone visite heb ik ook eigenlijk helemaal geen zin. Ik wil eens wat anders — iets waar een beetje avontuur in zit."

Toen pakte hij kortbesloten een flesje melk en wat brood in een doek, hing die aan een stok over zijn rug, zoals hij heel vroeger wel eens gedaan had, en begon te wandelen. Over de richting hoefde hij niet lang na te denken want als men werkelijk een avontuur wil beleven moet men naar het Donkere-bomenbos gaan, zoals de oplettende lezertjes zich zullen herinneren. Dat is een woud in de buurt van Rommeldam, maar het is zo dicht en woest, dat er bijna nooit iemand komt.

Tom Poes liep en liep en na een paar uren stapte hij tussen eeuwenoude bomen en dicht struikgewas door naar een open plekje, dat hij in de verte zag schemeren. Hij had honger gekregen en besloot dat hij daar zijn brood zou gaan eten.

Maar toen hij dichterbij kwam zag hij tot zijn verbazing dat er een oude ruïne stond.

Het was eens een kasteel geweest, dat was duidelijk te zien aan de hoge toren, die nog gedeeltelijk overeind stond. Maar nu

De avonturen van Tom Poes en Heer Bommel

No. 1 **Tom Poes en de Kniphoed**

No. 2 **Tom Poes en het Tijddeurtje**
verschijnt in oktober 1958

No. 3 en volgende deeltjes volgen spoedig na No. 2.

Zo krijgt u de beroemde Tom Poes-boekjes GRATIS thuis

- Doe 12 waardepunten van Niemeijer ROODMERK Koffie en Thee in bijgesloten, reeds geadresseerde envelop en sluit deze goed.
- Schrijf links bovenaan: Tom Poes No. .... (het nummer dat u wenst).
- Schrijf op achterzijde **duidelijk uw naam en adres.**
- Postzegel van 12 ct erop en posten!

„ De Avonturen van Tom Poes en Heer Bommel "

worden beschikbaar gesteld door

THEODORUS NIEMEIJER N.V. TE GRONINGEN

KOFFIE - THEE - TABAK

TOM POES
EN DE KNIP-HOED

DE AVONTUREN VAN TOM POES EN HEER BOMMEL

Nummer I

Tom Poes en de Kniphoed

„Er staat ons weer een nieuw avontuur te wachten, Heer Ollie. Ik hoop maar, dat we er goed doorheen komen."

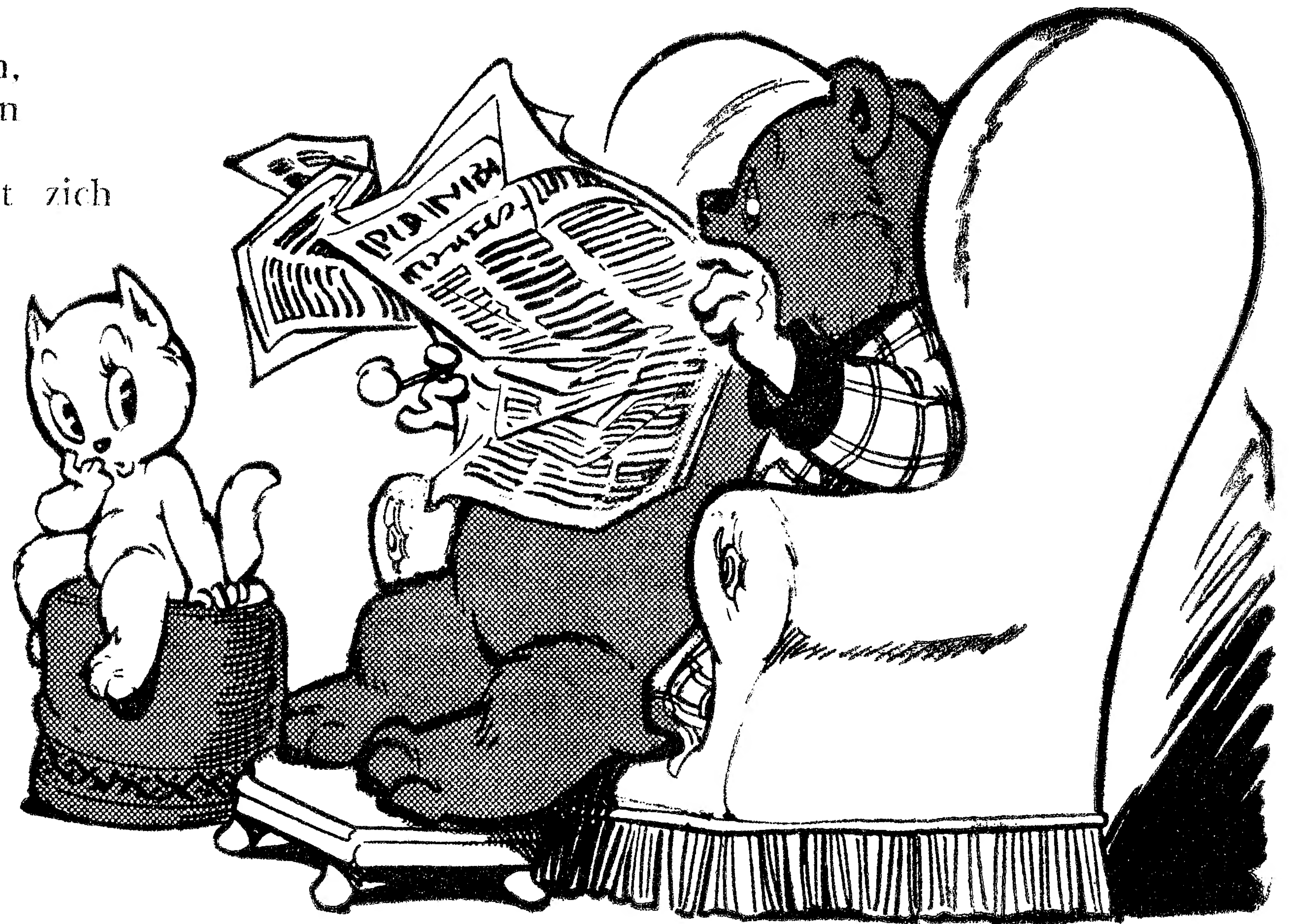
„Ongetwijfeld, jonge vriend, een Bommel slaat zich overal doorheen, dat is bekend. Ook ditmaal zal ik wel weer het hoofd bieden aan ....eh.... ja, wááraan eigenlijk?"

„Aan de Kniphoed, Heer Ollie."

„De Kniphoed?"

„Ja, dat staat tenminste op de omslag van dit boekje."

„Hm, ik begrijp niet, wat een Heer van mijn stand met knippen of hoeden te maken kan hebben. Ik ben geen kleermaker.... en ook geen hoedenmaker.
Maar komaan, laat ons dan maar zonder verdere omslag aan dit avontuur beginnen, dan weten we tenminste waar we aan toe zijn, als je begrijpt wat ik bedoel."

Wat voor boze plannen heeft deze tovenaar nu weer in de zin?
Wat wil hij met die rare hoge hoed, die hij zo angstvallig bewaakt? Iets sinisters, ongetwijfeld. Want de krachten van Iah en Flod, die hij aldoor aanroept, hebben meestal een akelige uitwerking. Ook ditmaal, zoals deze geschiedenis de oplettende lezertjes zal leren.

